

Statencommissie

Financiën, Economische Zaken en Bestuur (FEB)

VERSLAG van de vergadering van de Statencommissie voor Financiën, Economische Zaken en Bestuur – 8 mei 2020

Aanwezige commissieleden: Bosch (voorzitter vanaf 7.2 (2^e termijn) t/m 8), Thewissen (vicevoorzitter agp 1 t/m 7.2 (1^e termijn)), Van Bijnen, Van Caldenberg, Claassen, Depondt-Olivers, Driessen, Ernst, Franssen, Heldens, Ijpelaar, Jetten, Kuntzelaers, Lodewijks, Loomans, Mertens, Nijskens, Vaessen, Van der Valk, Van Wageningen, Werrij-Wetzels

Aanwezige burgercommissieleden: El Attal, Gesink, Paas

Aanwezig namens Griffie: commissiegriffier Christie Dreezen, Statenmedewerker Josée Schulkens

Aanwezige GS-leden: Gedeputeerde Van den Akker, Gedeputeerde Burlet, Gedeputeerde Housmans, Gedeputeerde Koopmans

Overige aanwezigen: mevr. Poulssen (beleidsmedewerker), dhr. Van der Sande (programmamanager), dhr. Schilder (directeur-secretaris van de Zuidelijke Rekenkamer)

Afgemelde commissieleden:

1. Opening, mededelingen voorzitter, inventarisatie rondvraag/mondelinge mededelingen portefeuillehouder en vaststelling agenda

De voorzitter: Goedemorgen beste mensen. Mag ik de mensen die hier niet horen verzoeken om deze zaal te verlaten? En de mensen die er wel horen hun plaats in te nemen. Dank u wel.

Beste mensen, we gaan beginnen met deze vergadering van de Statencommissie FEB, parallel aan de Statencommissie RLN. Omdat de heer Bosch op dit moment als woordvoerder aanwezig is bij de Statencommissie RLN, neem ik het voorzitterschap tijdelijk van hem over. Even vooraf. Wij vergaderen over twee dagen, het vervolg van deze vergadering is volgende week vrijdag 15 mei.

Misschien overbodig, maar u bent geïnformeerd over de coronamaatregelen en ik verzoek u dringend om deze op te volgen.

Omdat de vergadering niet toegankelijk is voor publiek wordt de audio van de vergadering live uitgezonden. In het belang van de luisteraars, maar ook sowieso roep ik u op om via de voorzitter het woord te vragen. Een speciaal welkom natuurlijk aan onze volgers op afstand.

Met betrekking tot lunch, die verwacht ik rond 13:00 uur. U krijgt daarvoor een lunchpakket. Het Prandium is niet open. Dus u ontvangt een lunchpakket en het Prandium is niet open.

Dat gezegd hebbende, ik heb geen afmeldingen ontvangen.

Dan kijk ik nu rond of iemand een rondvraag wenst te stellen, waarbij ik – voordat iemand mogelijk reageert – een dringend verzoek aan u doe om de agenda's voor vandaag en het vervolg op 15 mei voor wat de inhoudelijke agendapunten betreft ongewijzigd te laten, dit ook in verband met de coronamaatregelen. Dus ik kijk nog even rond. Wie voor de rondvraag? Ik kijk even rond. Niemand? Oké.

Dan vraag ik of er mededelingen zijn vanuit GS? Ook niet. Oké. Zijn er overige opmerkingen/suggesties naar aanleiding van de voorliggende agenda? Ook dat niet. Dan concludeer ik met uw goedvinden dat de agenda voor deze commissie voor 8 en 15 mei ongewijzigd is vastgesteld.

2. Spreekrecht externen

De voorzitter: Er hebben zich geen sprekers aangemeld voor vandaag of 15 mei.

3. 2e Gewijzigd conceptverslag FEB van 6-3-2020

De voorzitter: De ontvangen wijzigingen uit uw commissie zijn verwerkt in het 2e Gewijzigd conceptverslag. Met uw goedvinden constateer ik dat dit verslag vastgesteld is.

Ik kijk even rond. Dat is zo.

4. Overzicht moties, toezeggingen

De voorzitter: U wordt gevraagd de adviezen van de voorzitter voor afdoening over te nemen. Ik kijk rond en constateer dat de commissie akkoord is met de voorgestelde wijze van afdoening. Dat is het geval.

5. Voorraadagenda

De voorzitter: Zijn er opmerkingen naar aanleiding van de voorraadagenda? Ik kijk even rond. Ik constateer dat dit niet het geval is en dat de commissie de voorraadagenda vaststelt. Wat ik daarbij even wil opmerken, is dat er 5 juni – ik geloof dat het in de middag is – mogelijk een extra vergadering komt in verband met de afwijkingen rapportage. Dus ik verzoek u om 5 juni alvast te reserveren in uw agenda. Hou daar rekening mee, dat er mogelijk ook nog een aan te bieden Statenvoorstel op de agenda komt met betrekking tot het LEF. Dat even vooraf.

6. Lijst (AVG) ingekomen stukken en (AVG) uitnodigingen

De voorzitter: Daarover valt niets te zeggen. Uitnodigingen. Er wordt gevraagd een lijst vast te stellen. Ook daar geen reacties, waarmee de lijsten zijn vastgesteld.

7. ECONOMIE

7.1 P-20-005 Statenvoorstel van de Statencommissie FEB naar aanleiding van het rapport ZRK van februari 2020 inzake Fabriekscomplex Meerssen

Eerste termijn

De voorzitter: U bent eerder deze week nog geattendeerd op het doel van de behandeling van dit Statenvoorstel: het gaat nu om het vaststellen van het Statenvoorstel, het overnemen van de aanbevelingen van de ZRK aan PS. Het politieke debat over de casus kan plaatsvinden tijdens de Statenvergadering. Dus nogmaals, niet op dit moment. Het is namelijk een voorstel van de FEB-commissie aan PS zelf. Ja?

U hebt kunnen lezen wat het doel is van de behandeling van dit stuk. Eerder is in uw commissie een informatieve presentatie geweest door de ZRK op dit rapport. Ook was er de gebruikelijke schriftelijke vragenronde. Hier maakte één fractie, het CDA, gebruik van door vragen te stellen aan GS. Aan de ZRK zijn geen vragen gesteld. U vindt de antwoorden van GS op de gestelde vragen bij de bespreekstukken.

De heer Schilder, directeur-secretaris van de Zuidelijke Rekenkamer is in het gebouw aanwezig en volgt de audio uitzending. Mocht er vanuit uw vergadering behoefte zijn aan een reactie van de ZRK dan kunnen wij dat eventueel snel organiseren.

Dat gezegd hebbende. Behandeling in twee termijnen aan de hand van de bekende spreektijden. Ik verzoek u duidelijk aan te geven of en zo ja welke wijzigingen uw fractie eventueel heeft op het voorliggende Statenvoorstel. Ik start bij de heer Ernst van de PVV.

De PVV (Ernst): Ja voorzitter, dank u wel. We houden het vrij kort ten aanzien van dit voorstel. De gebeurtenissen van destijds, daar kunnen we in onze ogen weinig anders mee dan eruit leren, zoals we

vaker vanuit het verleden moeten doen. Wat de PVV betreft is daar – als we naar de aanbevelingen kijken – geen speld tussen te krijgen. De aanbevelingen zijn legio. Ze zijn duidelijk. Samengevat staat er eigenlijk gewoon PS, vul jullie besturende en controlerende rol beter in.

Wat wij ons echter wel afvragen, is of hetgeen er nu ligt niet te vrijblijvend is, zoals het nu geformuleerd staat. zou het niet verstandiger zijn een procedure vast te leggen die doorlopen dient te worden bij aankoop van vastgoed in het algemeen en industrieel vastgoed in het bijzonder? Een procedure die gevolgd zou moeten worden ongeacht tijdsdruk of andere belangen die op dat moment zouden spelen. Daar horen wij graag ook de visie van GS, maar zeker ook die van de ambtsgenoten. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan nu de heer Kuntzelaers van de PvdA.

De PvdA (Kuntzelaers): Dank u wel, voorzitter. Ik herinner mij dat debat nog wel. Was het maar omdat de heer Van Rey destijds zijn stokpaardjes bereed tijdens dat debat en dat deed op een onnavolgbare wijze. Ook toen dit stuk uitkwam, mij meteen even mailde en zei: 'Hier moet je bovenop duiken, dit is superbelangrijk.' Ik wil niet zeggen dat de heer Van Rey daar volledig gelijk had bij alles wat hij zei, maar in dit proces is dermate veel misgegaan. Dat werd ook door het College destijds al vermeld. Vanaf 2008 was het ongeveer in dat proces en een dermate hobbelige weg van aankopen, verkopen en is een argumentatie gehanteerd die onnavolgbaar aan de ene kant was en financieel enigszins pijnlijk aan de andere kant. Ik herinner mij dat de heer Van Wageningen – ik zie hem knikken – daar ook nog bij dat debat betrokken was. De vraag die hier gesteld moet worden is: wat leer je dan? Want ik zie de aanbevelingen staan die de Zuidelijke Rekenkamer doet en daarin wordt gesteld: u moet meer sturen aan de voorkant. U moet meer controleren aan het eind. Ik realiseer me dat dit betekent dat er nog een set aan voortgangsrapportages en informatiestromen onze kant uit gaat komen. Dat veronderstelt ook dat iedere fractie de tijd en de moeite neemt om al die stukken te lezen en daar ook gevolgen aan probeert te verbinden. Als een fractie heel grondig leest en de rest denkt: 'Jao, jao, het zal wel', dan verandert er niks. Het is heel erg treurig om te constateren dat als je nu nog 150 pagina's bij deze vergadering had gedaan, en die voortgangsrapportage Marsna had genoemd, dat die stukken waarschijnlijk het minst goed gelezen zouden zijn van deze hele vergadering, omdat er een aantal belangrijke beslissingen genomen moeten worden over grote economische kaders en dat de controle daardoor heel erg lastig is vol te houden. Ik denk dat wij als Staten ons de vraag moeten stellen: hoe gaan we ervoor zorgen dat iedere voortgangsrapportage en je controlerende taak optimaal kunt uitvoeren, zodat we kunnen sturen en zodat we kunnen helpen met controleren van datgene wat Gedeputeerde Staten uitvoert. Ook als dat over meerdere periodes van onze politieke Staten heengaat, want dat is ook een van de dilemma's. De ene Gedeputeerde Staten maakt een keuze en de volgende moet daarop bijsturen. De ene versie van PS moet weer controleren wat de andere vrolijk heeft geaccordeerd.

De vraag aan Gedeputeerde Staten is: hoe voelt nu de huidige stand van zaken rondom dit dossier? Want ik zou daar graag uw oprechte mening over horen. Hoe voelt het nou om op dit moment in dit dossier te staan? Wat zou u adviseren als u kijkt naar de punten die de Zuidelijke Rekenkamer inbrengt, van meer controleren. Hoe effectief denkt u zelf dat dit in alle oprechtheid gaat zijn? Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan nu mevrouw Jetten van GroenLinks.

GroenLinks (Jetten): Dank u wel, voorzitter. Ja, naar dit betoog van mijn voorganger kan ik niet zo heel veel meer, eerlijk gezegd, behalve mij aansluiten. De vraag was: vinden wij, kunnen wij die conclusies overnemen? Dat kunnen wij als GroenLinks. Die aanbevelingen zijn helder en dragen ook bij aan de controlerende taak van PS. Maar ik sluit mij inderdaad wel aan bij mijn voorganger. Dat was mijn bijdrage. Kort.

De voorzitter: Dank u wel. Dan nu de heer Nijskens van de VVD.

De VVD (Nijskens): Ja, voorzitter. Ik weet niet of ik het net goed heb begrepen bij uw introductie, het feit vandaag – want ik hoor eigenlijk alle sprekers vrij kort reageren – dat hier niet het debat wordt gevoerd, maar dat dit in de Statenvergadering gaat plaatsvinden? Ja, toen was de heer Koopmans nog niet...

De voorzitter: Dat heeft u goed begrepen. Ja.

De VVD (Nijskens): Ja, ja. Ik heb natuurlijk een veel uitgebreider verhaal voorbereid dan de vorige sprekers. Ik zal toch gewoon het hele verhaal met u delen en dan horen we wel wat eruit komt.

De voorzitter: Als u binnen de spreektijd blijft, is dat prima.

De VVD (Nijskens): Dan gaat de tijd nu in. We hebben kennis genomen van het Rekenkamer rapport over de aankoop, verkoop en de tussenliggende periode waarin de papierfabriek in Meerssen in het bezit van de Provincie was. Het Statenvoorstel is onder de noemer Economie geagendeerd en bij de technische behandeling in deze commissie in maart heeft dan ook onze woordvoerder economie het woord gevoerd. Terugkijkend op die behandeling en de stukken die nu allemaal voorliggen, zijn wij van mening dat het veel verder gaat dan alleen economie. Het gaat ook om financiën. Het gaat om vergunningverlening. Het gaat om grond- en pachtzaken. Ja, en noem maar allemaal op. Vandaar ook dat ik nu een woord mag voeren namens onze fractie.

De beleidsdoelen die raakvlakken hebben met economie, de versterking van de Limburgse economie en het behoud van de ambachtelijke papierproductie en de plan B-doelen op het gebied van natuurontwikkeling en herbestemming tot woongebied, zijn echter nooit of nauwelijks prominent in beeld geweest. Na de aankoop en de verhuur van de gebouwen, betrof het niet meer en niet minder dan een investering met een rendementsdoel. In het rapport lezen we dat dit aanvankelijk op 10% was gesteld. Maar wat is nu het echte rendement geweest? Hoeveel is inmiddels in de brandveiligheid en gebrekkige constructie geïnvesteerd? Hoeveel is daarvan door de Provincie betaald? In het bestuurlijke rapport staat op pagina 11 de volgende passage: 'De Rekenkamer constateert op basis daarvan dat het gaat om verzamelfacturen, die teruglopen tot juni 2016 en dat bij een belangrijk deel van de facturen niet is gespecificeerd om welke herstelwerkzaamheden het gaat.' Hoeveel van die oude facturen zijn door de Provincie betaald en om welk bedrag gaat het dan? Maken deze middelen deel uit van de middelen zoals in het verkoopcontract genoemd en gewenst zijn?

Het rapport is duidelijk en de aanbevelingen liegen er niet om. Wat halen wij als VVD uit dit rapport? Welke conclusies trekken wij? Welke leerpunten zijn voor ons van belang? Hoe nu verder? De doeltreffendheid werd vrij gauw uit het oog verloren. Werkgelegenheid, het behoud van ambachtelijke papierproductie en natuurontwikkeling werden aanvankelijk wel genoemd, maar daarna niet gemonitord en er werd zeker niet op gestuurd. Waarom is dit niet gebeurd? Als de te behalen doelen nauwelijks gemonitord worden, dan valt er over de doelmatigheid natuurlijk ook niets te zeggen. Verondersteld snel handelen ging niet altijd gepaard met zorgvuldigheid. Diepgaande taxaties bleven achterwege. Deels begrijp ik dat ook wel. Er is een ondernemer die de failliete fabriek wil doorzetten, maar die alleen geld heeft voor de installaties, maar niet voor de gebouwelijke schil. Hoe is zoiets eigenlijk getoetst? Wat was de investering die de ondernemer wel deed? Dan bedoel ik natuurlijk in euro's. De rechtmatigheid was gelukkig niet in het geding. Er is niet willens en wetens informatie achtergehouden. Zo werd ons bij de vorige technische behandeling door de ZRK gemeld. Beleidskaders en -principes van het grondbedrijf hadden beter bekeken moeten worden. Dat geldt ook voor de notitie Limburgs rendement uit 2014 en natuurlijk voor de afspraken rondom vergunningen, toezicht en handhaving. Maar als je terugkijkt, die grondkaders waren pas net opgesteld. Dus het was allemaal heel vers.

De leerpunten samenvattend: 'Stuur op doelstellingen'. Dat is algemeen geldend, onafhankelijk van de rol die je speelt: subsidieverlener, aandeelhouder, en/of financier. Daar hoort eigenlijk ook nog

toezichthouder bij. 'Weeg alternatieven af en communiceer daarover.' Soms is noodzakelijke snelheid aan de orde, maar dat weerhoudt het bestuur er niet van om dan maar achteraf aan te geven hoe zaken gelopen zijn en vooral ook waarom. 'Actualiseer periodiek beleids- en investeringskaders en beoordeel of die kaders wel voldoen bij een unieke casus. Breng risico's in beeld en zeker de juridische en financiële risico's.' Ons instrument sturing en samenwerking is daarvoor een prima kader. 'Voorkom rolvermenging en de beeldvorming die daardoor maatschappelijk kan ontstaan. Eigenaarschap mag niet de reden zijn van een aangepaste handhaving en ook hier, communiceer daarover met de grootst mogelijke transparantie. Tot slot is een goede archivering in combinatie met periodieke informatievoorziening aan PS essentieel voor een goede besluitvorming en monitoring en controle achteraf.' De vorige spreker had het ook daarover.

De voorzitter: Ik geef u dertig seconden extra en verzoek u om binnen die tijd af te ronden.

De VVD (Nijskens): Ja. Ik sluit af. Maar wat heeft het College nu zelf geleerd? In de bestuurlijke reactie geeft GS aan dat zij inmiddels heeft toegezegd te gaan werken aan de digitale dossiervorming en archivering, de versteviging van de concerncontrole en de expertise op grond en vastgoed. Welke stappen heeft GS op deze gebieden al gezet? Wanneer wordt hierover gerapporteerd? Wanneer wordt het zichtbaar in de organisatie? In het verlengde ligt natuurlijk: wat betekenen deze leerpunten voor onze relatie met andere verbonden partijen? Zoals we al aangegeven hebben in de twee coronadebatten, is dat op dit moment wellicht meer dan urgent. Hoe kijken we nu naar hoe verder? Het moge duidelijk zijn dat wij ons kunnen vinden in het voorstel van Provinciale Staten: het overnemen van de acht aanbevelingen. Maar we vinden wel dat deze eenzijdig geformuleerd zijn. Met name in casussen zoals deze, moet het College vooral informatie ongevraagd, tijdig en actief verstrekken. Afsluitend spreek ik de waardering uit over het werk van de Zuidelijke Rekenkamer en dit rapport dat ons inzicht in dit complexe dossier heeft verschaft en waaruit wij de nodige leerpunten hebben kunnen halen. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dat waren iets langere dertig seconden, maar voor deze keer. Ik begrijp dat er een interruptie, een vraag is van de heer Kuntzelaers.

De PvdA (Kuntzelaers): Ja, dank u wel voorzitter. Ik hoor het betoog van de heer Nijskens en ik kan bijna niet anders dan dit feitenrelaas onderschrijven en ook een aantal conclusies die daarin zaten. Een van de meest opvallende vond ik inderdaad, dat de VTH-taken ook weer een aandachtspunt zijn in dit dossier. Dit is niet het enige en eerste dossier waar dat onderdeel ook echt een fundamentele bouwsteen is met Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving als een van de problemen. Hebt u het gevoel dat wij met onze controlerende taak met alle – laten we zo zeggen – misstanden of fouten die de afgelopen jaren zijn gemaakt, nu stappen hebben gemaakt om dit soort fouten of misstanden in de toekomst het hoofd te kunnen bieden? Hebben wij die controlerende taak voldoende ingevuld? Moeten we de conclusie trekken dat we nu zeggen 'We gaan verder met controleren?' Maar maken we dan ons punt wel voldoende? Laat ik het zo zeggen, want deze conclusie hebben we al vaker getrokken.

De voorzitter: De heer Nijskens.

De VVD (Nijskens): Ja, dank u wel voorzitter. Wij zijn nog niet zo ver om te spreken dat er echt misstanden zijn gebeurd. Wij vinden het wel opvallend dat – en dat gebeurde in het vorige debat met de heer Van Rey ook – de Provincie besloten heeft om de RUD even op een laag pitje te zetten en daar een eigen ambtenaar op te zetten. Als je zoiets doet, dan kan dat natuurlijk een oprechte en terechte reden hebben, maar communiceer daar heel transparant over: 'Luister, er is dit en dit aan de hand en het is niet zo om iets te verdoezelen.' Want als je het niet transparant communiceert, dan roep je natuurlijk zo'n gedachte af, maar wij hebben die conclusie nog niet getrokken en wij wachten daarvoor die beantwoording af. Waarom is de RUD aan de kant gezet in dit dossier? Is er iemand anders op die plaats gekomen?

De voorzitter: Dank u wel heer Nijskens. Dan ga ik nu naar de heer Franssen van LOKAAL-LIMBURG.

LOKAAL-LIMBURG (Franssen): Dank u wel, voorzitter. Voor ons als LOKAAL-LIMBURG zijn de aanbevelingen eigenlijk duidelijk. Maar in het dossier zie je ook: er zijn onnavolgbare beslissingen genomen. Hier wordt het een-en-ander in het stuk beschreven. Maar wat ook beschreven is, is dat er geen continue monitoring heeft plaatsgevonden. En een regelmatige evaluatie? Ja... Daaruit komt ook niet zo veel naar voren in dit stuk. Dus eigenlijk is een van de conclusies: moeten we er niet meer bovenop zitten? Er bovenop zitten, betekent dus ook dat er meer controle dient plaats te vinden. Dan is natuurlijk de vervolgvraag, hebben wij daar genoeg ambtenaren voor op de juiste posities die die werkzaamheden kunnen verrichten? Want het is natuurlijk niet de eerste keer dat wij zo'n rapport wat hier beschreven staat, tot ons dienen te nemen en altijd wordt er geroepen: 'Er zijn leermomenten. Wij kunnen ervan leren.' 'Het is duidelijk. We gaan iets ermee doen.' Maar dan is direct de volgende vraag: wat is er tot heden gedaan met de aanbevelingen? Niet alleen uit dit dossier, maar ook met aanbevelingen van dossiers vanuit het verleden. Dat werd ook al door vorige sprekers gevraagd. Kan de betreffende portefeuillehouder ons een aantal voorbeelden noemen van leermomenten uit vorige dossiers waarin stappen zijn genomen en waarvan men zegt: oké, er zijn op dit controlemechanismes, die stappen zijn genomen. Er zijn zoveel ambtenaren op die afdeling erbij gekomen. Er zijn op een gegeven moment meer fte ingezet naar aanleiding van dat onderzoekmoment. Die vragen vinden wij zeker actueel. Dan kunnen we ook zien dat het College daadwerkelijk stappen heeft genomen. Want het is natuurlijk altijd mooi. De conclusies zijn duidelijk en het is zeer helder. We gaan daarmee aan de slag. Maar wij dringen aan op meer concrete, duidelijke maatregelen waarvan we ook als PS kunnen controleren dat daadwerkelijk iets met de aanbevelingen gedaan is. Als ik die punten straks van het College verneem, dan zullen wij in onze fractie natuurlijk naast de leerpunten die uit dit onderzoek naar voren zijn genomen, die nader onderzoeken en waarschijnlijk in het betoog daarop terugkomen. Daar wil ik het even bij laten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel heer Franssen. Dan nu de heer Loomans van de Partij voor de Dieren.

Partij voor de Dieren (Loomans): Ja, dank u wel voorzitter. Wij nemen de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer over. De vragen die wij nog hebben over integriteit en transparantie nemen we gewoon mee naar de behandeling in de Staten. Dus we kunnen het heel kort houden vandaag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. Het CDA, mevrouw Wetzels.

Het CDA (Werrij-Wetzels): Voorzitter, ook wij zullen het vandaag kort houden. Wij kunnen de aanbevelingen van de Rekenkamer overnemen. Overigens wil ik wel dat alle rapportages die ter controle aan de Staten worden gestuurd, door alle fracties serieus worden gelezen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Driessen van Forum voor Democratie.

Forum voor Democratie (Driessen): Ja, dank u wel voorzitter. Ik ben eigenlijk verbaasd dat iedereen, of dat mijn collega's vrij gemakkelijk zeggen: 'Het overnemen van de aanbevelingen'. Ik ben in principe... Ik lees en denk, het zijn oké aanbevelingen. Ze klinken vrij logisch. Maar met name punt 2, 4, 7 en 8 vind ik – ik ben blij dat de heer Nijskens het kort zei – niet alleen eenzijdig opgesteld, maar ook zeer vrijblijvend. Om simpelweg aan GS te vragen: 'Vraag ieder jaar eventjes bij GS of ze een voortgangsrapportage willen doen of dat ze even kort iets willen zeggen.' Het lijkt alsof we beleid maken, of we een Statenvoorstel aan het maken zijn om maar iets vast te leggen in een proces. Kan dit niet veel gemakkelijker? Kunnen we niet gewoon zeggen: GS kom in ieder geval eens per jaar met een update. En laat het niet bij PS liggen om daar maar een keer naar te vragen of om daarover een keer vragen te gaan stellen. Ik zie het niet gebeuren dat iemand volgend jaar of het jaar daarop ineens in september denkt of ineens in juni denkt:

‘Laten we eens eventjes gaan kijken hoe het met die papierfabriek zat.’ En dat is puur praktisch. Verder staat in het voorstel: ‘In ieder geval om de aanwijzingen op te volgen’. Ik vind het prima dat we met zijn allen gaan kijken hoe we beter kunnen monitoren, hoe we beter kunnen sturen en hoe we beter op de resultaten kunnen zitten, maar in principe over de vorm die hier is voorgesteld, daar heb ik wel vragen bij. Ik zou graag met zijn allen de discussie aan willen gaan, hoe we dat dan kunnen vormgeven en dat we misschien of een dwingender stuk hierin krijgen, of dat we het automatisch bij GS neerleggen om te vragen: ‘Kunnen jullie misschien uit eigen initiatief daarover iets toesturen?’ Tot zover en ik hoop dat mijn collega’s daarover mee willen denken.

De voorzitter: Dank u wel. Er is een vraag van de heer Kuntzelaers.

De PvdA (Kuntzelaers): Ja, dank u wel voorzitter. Ja, ik denk altijd graag mee. Dus wat dat betreft, die uitnodiging neem ik graag aan. Mijn vraag is wel: bij hoeveel dossiers gaan we vragen om jaarlijks geüpdatet te worden? Hoe vaak gaat het antwoord dan zijn: ‘U wordt natuurlijk ieder jaar geüpdatet via de standaard stukken in de P&C-cyclus. Daar kunt u het allemaal teruglezen.’ Waar neemt het Forum voor Democratie genoeg mee? Op welke manier ziet u voor u dat wij op projectniveau – al zij het bij de wat Grotere Projecten – jaarlijks die controlerende taak op ons gaan nemen buiten de standaardmomenten?

De voorzitter: De heer Driessen.

Forum voor Democratie (Driessen): Wat u nu zegt: wil Forum voor Democratie meer updates, meer dossiers? U impliceert daarmee indirect dat het misschien niet nodig is. Maar dan is mijn vervolgvraag: wat zijn we hiermee dan aan het doen? Want hier staat letterlijk in dat wij gaan vragen voor een update. Dat is exact hetzelfde. Dat is geen verschil.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

De PvdA (Kuntzelaers): Ja, voorzitter. Als reactie daarop. Dat was in mijn betoog ook eigenlijk de vraag die ik opwierp. Hoeveel informatie kunnen wij zelf verwerken en misschien is dat hetgeen waarover we het samen moeten gaan hebben, als u zegt: ‘We moeten over dit proces met elkaar misschien wel Staten breed in debat. Voor dit voorstel: ja, we kunnen die oproep doen om geüpdatet te worden, maar ik ben bang dat ik ongeveer de richting van het antwoord wel ken. Maar ik laat me graag verrassen. Ik wil in ieder geval niet zeggen dat we rustig aan of terughoudend moeten zijn met de vraag om informatie, als u dat beeld heeft gekregen. Ik hoop dat we samen die informatiestroom kunnen gaan managen.

De voorzitter: De heer Ernst.

De PVV (Ernst): Ja, dank u voorzitter. Aan de beide collega’s in gesprek, dan nu een vraag. Kijkend naar punt 8 van de aanbevelingen, staat daar de vraag ‘Regelmatige uitgebreidere informatie, vergelijkbaar met de informatie rond Grote Projecten’. Zou je ook als een dergelijk omvangrijk project zich aandient, vooraf vast kunnen leggen op welke wijze en hoe vaak een tussenrapportage plaatsvindt? Wat je dus meteen aan het begin bij de start van het project meeneemt en dan is ook die vrijblijvendheid en het moeten zoeken naar een modus, van wie gaat op welk moment een vraag stellen c.q. ongevraagd een antwoord geven... Dan ben je daarvan af. Tenminste, zo zie ik dat.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even rond of iemand nog daarop wil reageren. Nee. Dan geef ik nu het woord aan 50PLUS, de heer Paas.

50PLUS (Paas): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik had ook een ander verhaal voorbereid, net zoals de heer Nijskens. Ik ga dat verhaal... Ik heb even de tijd gehad om een beetje te schuiven met wat dingen. Ik ga het ook een stukje korter houden, omdat het debat kennelijk gevoerd wordt in de Statenvergadering.

Goed. Voorzitter, 50PLUS heeft zich bij het lezen van het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer in de dossiers steeds gerealiseerd dat het kopen van de papierfabriek voor de Provincie geen alledaagse bezigheid is. In dat licht bezien kunnen we ons voorstellen dat de in den beginne nagestreefde doelen, zoals onder andere, het behoud van werkgelegenheid en zorgdragen voor een goed financieel rendement niet gehaald zijn en grotendeels gaande de rit uit het oog zijn verloren. Dat zijn feiten die voor 50PLUS te verteren zijn. Anders voorzitter, is het wat betreft de informatievoorziening van GS naar PS. Even over de actieve informatieplicht. Een belangrijk instrument om de positie van PS te versterken betreft de uitbreiding van de informatieplicht van GS en de Commissaris van de Koning. Naast de al bestaande passieve informatieplicht die regelt hoe omgegaan moet worden met verzoeken van PS om informatie, werd de actieve informatieplicht bij de Wet dualisering provinciebestuur in 2003 ingevoerd. Als verantwoordelijk voor de actieve informatieplicht is het voor GS en de Commissaris van de Koning niet langer mogelijk om zich te beroepen op de omstandigheid dat Statenleden niet om bepaalde inlichtingen zouden hebben gevraagd. Een Statenlid kan immers niet weten of en wanneer er bepaalde informatie bij GS en de Commissaris van de Koning beschikbaar is. Als we de actieve informatieplicht van GS naar PS in dit dossier bezien, dan kunnen we ons niet aan de indruk onttrekken dat GS het met de informatieplicht richting PS niet zo nauw heeft genomen. Op meerdere momenten in dit dossier heeft GS, PS niet dan wel onvoldoende of onvolledig geïnformeerd.

Kijkend naar het Statenvoorstel voorzitter, dan valt op dat er van de kant van PS veelvuldig actie wordt gevraagd, in die zin dat PS naar informatie moet vragen. Dat voorzitter, lijkt 50PLUS de omgedraaide wereld. Ik heb net uitgelegd dat GS een actieve informatieplicht heeft en die plicht schuurt naar ons oordeel met de acties die in het voorstel van PS verwacht worden. Het verheugt 50PLUS in ieder geval dat GS samen met de Commissaris van de Koning en het Presidium op 28 september 2018 een intentieovereenkomst hebben gesloten waarbij afspraken zijn gemaakt over de vraag hoe GS met de actieve informatieplicht richting PS dient om te gaan. 50PLUS hoopt met de wettelijk verankerde actieve informatieplicht van GS naar PS en de gesloten intentieovereenkomst dat een debacle – want ik noem het zo – à al papierfabriek Meerssen nooit meer zal voorkomen. Voorzitter, tot zover in eerste termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan nu het woord aan de heer Van der Valk van de SP.

De SP (Van der Valk): Dank u wel, voorzitter. De Marsna papers zou de titel van een spannend boek van Ludlum of Tom Clancy kunnen zijn. Maar voorzitter, waar de genoemde schrijvers meestal eindigen net een duidelijke winnaar, een good guy, ziet de SP in dit dossier eigenlijk alleen maar verliezers. Allereerst het bedrijf. Ogenschijnlijk, vanuit meerdere opzichten een kansrijke onderneming waarbij ambtenaren, GS en later ook PS bijna blind gevaren hebben op de adviezen van zogenoemde deskundigen. Hoe heeft het dan mis kunnen gaan met dit bedrijf? Mismanagement, economische tegenwind, moordende concurrentie, foute of risicovolle investeringen. Gedurende het hele proces wordt daar – als we de bevindingen van het ZRK-rapport goed lezen – nauwelijks op gelet. Het was een goed plan en het zal dan ook wel goed komen. Het zal ook wel goed blijven. Ik wil hier geen wetenschappelijk, sociaalpsychologische verhandeling houden, maar ik kom tot één conclusie op basis van dit overigens zeer degelijke ZRK-rapport: groepsdenken, in goed Nederlands. Groupthink in vakjargon. Iedereen gelooft in de goede bedoelingen en automatisch in een goede afloop. Critici zijn er nauwelijks – de heer Van Rey werd al genoemd – maar die worden niet gehoord of als pessimist afgedaan. Analyses en aanbevelingen worden zonder meer voor waar aangenomen en er is nauwelijks sprake van kritische tegengeluiden, second opinions of dubbelchecks. Mooi toch? Maar uiteindelijk toch niet. ik zei het al in de eerste zin. Alleen maar verliezers. In de eerste plaats de investeerders, ondernemers, werknemers, leveranciers, omwonenden en in de tweede kring de verantwoordelijke bestuurders en politici. Uiteindelijk in de derde ring, de Limburgse belastingbetaler.

De conclusies van dit rapport zijn helder, voorzitter. Geen significante bijdrage aan de werkgelegenheid.

Geen behoud van ambachtelijke maakindustrie. Geen resultaten als het gaat om landschaps- en natuurontwikkeling en eigenlijk vanaf het begin, geen financieel perspectief als het gaat om de levensvatbaarheid en winstgevendheid van de onderneming. Bij zo'n multidisciplinair pakket aan doelstellingen, zou je toch verwachten dat er tenminste één discipline monitort en aan de bel trekt als de doelstelling niet gehaald wordt.

De SP-fractie wil – net als voorgaande sprekers – dat stevig lering wordt getrokken uit het ZRK-rapport en om de daad bij het woord te voegen, erop toezien dat dit ook gebeurt. De aanbevelingen aan GS en vooral ook aan ons, PS zijn helder en nog veel te vrijblijvend. De praktijk is erg weerbarstig. Hoe vaak moet we niet als PS vragen om betere, frequentere en transparantere informatie, tussentijdse rapportages? Maar die komen niet of we worden overladen met ongelooflijk veel informatie waar je dan door de bomen het bos niet meer ziet.

Onverstaanbare reactie vanuit de zaal.

De SP (Van der Valk): Dat is inderdaad een dilemma. Daar moeten we het dus over hebben. Waarom dan niet? Hoeft het niet? Mogen we het niet? Of hebben we afgesproken om vooral lief voor elkaar te zijn en het niet lastig te maken in coalitieverband, extra parlementair of wat dan ook? Vervolgens blijft de controlerende taak achter omdat PS – zo blijkt ook het rapport – onjuist en onvolledig is geïnformeerd. Dat is ernstig, voorzitter. Zeer ernstig. De controletaak van de Staten kan niet goed worden uitgevoerd als cruciale informatie achterblijft. Of dat nu bewust of onbewust gebeurt of dat je gewoon zoveel informatie krijgt dat je ook niet je controlerende taak goed kunt uitvoeren.

Ik rond af, voorzitter. Zowel GS als PS zullen zich om dergelijke zeperds in de toekomst te voorkomen, scherp moeten houden, naar elkaar en onderling. De komende tijd vraagt om daadkracht, voorzitter. Maar niet met de oogkleppen op. De SP heeft dan ook het voornemen om een amendement of een motie in te gaan dienen om als PS, GS maar ook ambtelijk op zoek te gaan naar scherpere meet- en controle instrumenten en betere informatievoorziening. Niet meer, maar wel slimmer. Dat was mijn eerste termijn, voorzitter,

De voorzitter: Dank u wel. Dan nu het woord aan D66, de heer Van Wageningen.

D66 (Van Wageningen): Ja, ik zoek even... Ik popel eigenlijk naar een echt debat over deze kwestie en ik heb begrepen dat dit in de Staten gaat plaatsvinden. Dus ik houd mijn bijdrage kort, maar ik vind het wel nuttig omdat er nu toch al wat voorschotten worden gegeven, dat we dat ook van elkaar kennen en dat we zo meteen het debat beter kunnen voeren. Ik geef daarom aan dat we alle aanbevelingen overnemen, maar dat we sommige in het debat hadden willen aanscherpen. Ik geef ook een suggestie over het dilemma, wat zojuist zonder de microfoon aan wel door Gedeputeerde Koopmans werd aangeduid. We willen controleren, maar we willen niet overspoeld worden met gegevens die we dan toch niet kunnen inzien. Goed, de aanbeveling die we willen aanscherpen omdat ze actualiteitswaarde of toekomstwaarde hebben, is de oorspronkelijke A12. Die gaat over het nu daadwerkelijk brandveilig maken, waar we nog steeds voor betalen en aanbeveling A19, die over de onafhankelijkheid van de RUD gaat.

Het meest belangrijke voor het debat is eigenlijk – denk ik – dat we inderdaad onze controlerende taak beter gaan uitvoeren en dat we daarvoor beter in stelling worden gebracht. De belangrijkste aanbeveling van ons zou zijn om dan de doelstellingen van de investeringen en de exit strategie scherper te formuleren. Dan kan het College in de aanbevelingen invulling geven door natuurlijk de voortgang te rapporteren op de standaard wijze en uitdrukkelijk ons in stelling te brengen als de doelstelling niet meer actueel is of als de exit strategie verlaten moet worden. Dan moeten we echt actief geïnformeerd worden en dan kunnen we ook gemakkelijk opzoeken wat ooit de bedoeling was. Dan kunnen we ook beter controleren en dat hoeft niet heel veel extra papier te kosten. Dan geef ik ook nog van tevoren het signaal dat we niet het kind met het badwater moeten weggooien. Laten we wel wezen, als we telkens hadden

besloten om een subsidie aan Marsna te geven in plaats van een investering, dan hadden we er nooit meer over gepraat. Dan waren we het geld wel kwijt geweest, maar dan hadden we er nooit meer over gepraat. Dat we nu zo goed kunnen controleren, komt omdat het een investering was en niet een subsidie. We zijn weliswaar die investering grotendeels kwijt, maar onze betrokkenheid is wel veel groter. Laten we dat blijven doen. Laten we offensief blijven investeren. Dat is een goede rol van de Provincie en daar wordt Limburg ook sterker van. Natuurlijk moeten we het dan ook goed in de gaten houden, maar laten we niet terugvallen op een louter subsidiërende Provincie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mag ik u vragen om de microfoon uit te zetten, heer Van Wageningen? Oké. Ik constateer dat een aantal vragen zijn gesteld, zowel aan de Zuidelijke Rekenkamer als aan GS. Ik stel om praktische redenen voor dat eerst GS binnen maximaal twintig minuten reageert op de vragen en in de tussentijd kan de heer Schilder ook zijn weg naar deze zaal bewandelen. Wie mag ik het woord geven? De heer Koopmans.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, ik zal in algemene zin een aantal opmerkingen maken over de archivering en het grondbedrijf. Voorzitter, het dilemma over de informatievoorziening, wat buitengewoon helder aan de orde kwam in alle vragen, opmerkingen die vanuit uw commissie zijn gemaakt. Waardering daarvoor. Ook waardering voor het werk van de Rekenkamer. Waardering ook voor de gestelde schriftelijke vragen. Die geven eigenlijk heel simpel aan hoe je met elkaar moet acteren tussen PS en GS. Tussen alles krijgen, alles willen weten en alles vooraf kunnen bedenken hoe het in elkaar zit, alles lezen en dat dan alles goed gaat in – laat ik zeggen – een soort volledige informatievoorziening. Daar zit eigenlijk heel simpel – en de heer Nijskens sprak daarover en de heer Paas nog scherper – de enige echte waarheid tussen in de ogen van het College van GS en dat is dat wij gehouden zijn krachtens de wet, maar ook krachtens onze eigen politieke bestuurlijke bedoelingen om u juist, tijdig en volledig te informeren. Geen enkele aanbeveling, hoe waardevol ook trouwens, kan dat ondervangen. Want juist tijdig en volledig, is iets wat op dat moment, juist tijdig en volledig dient te zijn. Maar met terugwerkende kracht, als we kijken naar de start van dit project in 2008: de fabriek gekocht zonder dat PS daar fatsoenlijk geïnformeerd is. Ondenkbaar in deze tijd. Maar toen gebeurde dat. En tegelijkertijd moet u ook erbij zien dat alles in zijn politieke en bestuurlijke context moet worden gezien. Laat ik zeggen, Gedeputeerde Ger Driessen of Gedeputeerde Ger Koopmans, beide dezelfde voornaam, beide dezelfde partij, hebben een totaal andere visie op de waarde van gebiedsontwikkelingen. De heer Driessen destijds verantwoordelijk, een grote voorstander daarvan en de heer Koopmans, een grote terughoudendheid. Beide gelegitimeerd door Provinciale Staten en in die informatievoorziening die men vanaf de start meemaakt met het perspectief wat toen in de politieke ideeën zat en nu groeien daar dingen. Hetzelfde geldt vanuit economie. Verheijen, Beurskens en Van den Akker, dezelfde partij, maar een totaal andere visie op dit soort projecten. Dat mag. Dat is ook helemaal niet verkeerd. Maar daarin blijft dat je juist, tijdig en volledig moet blijven informeren. Wij herkennen ook dat dit op sommige momenten, terugkijkend naar het verleden absoluut beter had gekund.

De voorzitter: Er is een vraag van de heer Kuntzelaers.

De PvdA (Kuntzelaers): Ja, dank u wel voorzitter. In het betoog van de heer Koopmans wordt gesteld dat een nieuwe visie, nieuwe mandaten zorgen voor een andere koers. Maar daarin zit ook een soort van gedachte verborgen dat het allemaal heel bewuste keuzes zijn en dat er een soort van continue controle over een proces is waar op een gegeven moment een bewuste andere visie of een andere koers gevaren wordt. Zeker als we naar dit dossier kijken, bekruipt in ieder geval mij het gevoel – ik geloof dat de Zuidelijke Rekenkamer dat eigenlijk onderschrijft – dat het niet allemaal heel bewuste keuzes zijn, maar juist heel veel onbewuste keuzes door gebrek aan informatie en kennis. Ik denk dat dit enerzijds aan deze kant van de tafel was, maar minstens zoveel aan de andere kant van de tafel. Dus de vraag is eigenlijk: het kan zijn dat het verschilt per bestuurder, hoe de koers wordt gevaren, maar hoe zorg je ervoor dat je wel het overzicht hebt? In de eerste plaats als bestuurder over hoe het proces loopt en dat je daarna

zorgt dat wij de juiste informatie krijgen.

De voorzitter: De heer Koopmans.

Gedeputeerde Koopmans: Eigenlijk is dit een onderschrijving van wat ik zeg, wat u nu betoogt, want op het moment dat je Gedeputeerde wordt en je komt na een paar maanden erachter dat je een papierfabriek hebt – de heer Van den Akker zal over het gevoel spreken wat je dan overkomt – dan ga je daarnaar acteren. Natuurlijk heb je ambtenaren die de geschiedenis met zich meedragen en je leest ook die geschiedenis, maar tegelijkertijd is vanaf dat moment jouw politiek-bestuurlijke verantwoordelijkheid om te doen wat je denkt wat je moet doen vanuit je eigen met PS afgesproken kaders. Het punt van de werkgelegenheid is natuurlijk een heel interessante. Die was in 2008 een van de drijvende beginselen en in 2015 bij een hoogconjunctuur niet. Later kwam het idee: hoe komen we er vanaf van dit heel ingewikkelde construct? Ja, maar het allerbelangrijkste – dat blijf ik zeggen – is dat u moet onthouden: wij zijn gehouden om actief, juist, tijdig en volledig te informeren. Dat kunt u zien in de aanbevelingen waarvan wij gezegd hebben, wat wij gezegd hebben en die we allemaal begrijpen. Je kunt daar nooit precies in vangen, zodat we over tien jaar bij een dossier wat juist beoordeeld moet worden. Je zult continu, regelmatig met elkaar moeten bezinnen over wat dit betekent in het dan aanwezige politieke tijdsgewricht vanuit uw PS: wat daar dan de nieuwe – laat ik zeggen – prioriteiten kunnen zijn en nu. Maar je moet wel en dat proberen we elke keer, ook altijd even terug blijven kijken naar waarom je dat eigenlijk allemaal hebt gedaan. Waarom ben je eraan begonnen? Wij proberen dat ook steeds meer in de stukken aan te brengen. Waarom ben je eraan begonnen? Want voor je het weet, drijf je per half jaar rapportage weg van wat ooit de bedoeling was. Terwijl je eigenlijk naar die kant wilde, zit je op het einde in de Maas en sta je nog te vertellen dat het een goed idee is.

De voorzitter: Een aanvullende vraag van de heer Kuntzelaers.

De PvdA (Kuntzelaers): Als dit de conclusie is die u trekt, hoe kan het dan dat die archivering bijvoorbeeld nog niet op orde is in dit huis? Niet alleen in dit huis, maar ook bij heel veel andere overheden. Met name het terugkijken en het kijken hoe iets tot stand is gekomen, dat daar echt enorme hiaten in zitten. Dat is nu ook hier het geval. Hoe gaat u ervoor zorgen dat als je als bestuurder net nieuw op een dossier komt, dat je wel fatsoenlijk kunt terugkijken waarom die keuze gemaakt is, los van die een halve alinea die we toevoegen aan ieder besluit?

Gedeputeerde Koopmans: Ja voorzitter, die vraag...

De voorzitter: Voordat de heer Koopmans antwoordt, ik begrijp de enorme behoefte aan een debat met GS. Dat is echter uitdrukkelijk niet de bedoeling op dit moment. Ik zie dat de heer Van Wageningen ook een vraag heeft.

De PvdA (Kuntzelaers): Ja, maar het zijn gewoon feitelijke vragen voorzitter.

D66 (Van Wageningen): Voorzitter, dat was uw punt van orde. Het punt van orde dat u nu maakt.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Dus ik geef de heer Koopmans graag de gelegenheid om verder in te gaan op deze vraag en zijn bijdrage.

Gedeputeerde Koopmans: Ja, het is natuurlijk een bijzonder belangrijke vraag. Maar ook daar geldt een beetje... Laat ik allereerst zeggen, de woorden die u net gebruikte. U zei niet letterlijk dat de archivering een puinhoop was. Dat staat ook niet in het rapport. Het meest belangrijke, in het oog springende punt was dat een communicatie tussen een ambtenaar en een Gedeputeerde, het document, de memo wat daar aan de orde kwam in onderling mailverkeer, bij die ambtenaar die nu op een andere plek werkt, niet

meteen naar boven kwam. Dat vonden wij natuurlijk ook jammer, want dat was buitengewoon verhelderend voor het hele proces, maar daarin wrekt zich dat vanaf 2008 – om nu maar even die periode te pakken – van de papieren winkel tot en met nu, die hele digitalisering een hele oefening is. We hadden al eerder gezegd via een aantal processen waar we mee bezig zijn: DDi en weet ik hoe ze hier allemaal heten. We zijn daar heel intensief mee bezig. Ik heb ze ook allemaal krediet daarvoor gegeven. Daar rapporteren we regelmatig over. Daarin is de hele digitale en andere archivering een enorm belangrijk onderwerp, waarin we veel investeren en waarin als iedereen zich aan de regels houdt, de problemen die hier gesignaleerd zijn, eigenlijk niet meer aan de orde kunnen komen. Maar tegelijkertijd, mensen blijven mensen en als een persoon zich daar even niet aan houdt en vanaf weet ik wat voor een mail dit of dat doet en dit wordt niet... Dat kan. Maar dat is niet de bedoeling en het is geen bestuurlijke inzet. Maar de belangrijkste vraag is: ja, wij zijn volop bezig; de directie, de medewerkers onder onze verantwoordelijkheid, om die hele digitale archivering en het op orde hebben van stukken, zo goed als mogelijk te maken. Dat gaat ons echt helpen om de tekortkomingen die in het rapport worden gesignaleerd te verbeteren.

De voorzitter: Een mooi moment voor een vraag van de heer Paas.

50PLUS (Paas): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik hoor de heer Koopmans zeggen en dat zegt hij goed, dat is ook zo: 'Wij zijn gehouden PS tijdig en juist te informeren.' Dat is die actieve informatieplicht waar ik het over had. Als ik nu kijk naar het Statenvoorstel – ik zei dat ook in mijn beknopte verhaal – dan wordt van de Staten alleen maar actie verwacht. Vraag dit, vraag dat, vraag zus. Hoeveel keer komt het actief werkwoord in dat voorstel voor? Waar dus van de kant van PS actie wordt gevraagd. Nogmaals, als ik de heer Koopmans hoor zeggen: 'Wij moeten PS tijdig en volledig en juist informeren'. Dan denk ik: hoe verhoudt zich dat met het voorstel dat er nu ligt? Ja, ga zelf maar de boer op als PS om informatie binnen te halen. Ik denk, dat kan niet de bedoeling zijn.

Gedeputeerde Koopmans: Ja, voorzitter. Ik vind dit inderdaad een heel goede vraag. Het is aan uzelf. Maar laat ik eerlijk daarop antwoorden. Ik vind hoe dat geformuleerd is echt bijzonder. Want dat zou betekenen, een soort legitimatie zijn voor ons dat dat in strijd is met wat u terecht opslas in 2018, maar ook in de wet geformuleerd, dat slechts als u het vraagt, het aan de orde is dat wij moeten leveren. Nee, ik zou dat helemaal anders formuleren. Niet dat ik er anders door ga handelen, als Gedeputeerde. Dat niet, maar ik zou het echt anders formuleren. Ik zou zeggen...

De voorzitter: De heer Paas.

Gedeputeerde Koopmans: Zoek het uit, heren achter de tafel en dame. U bent gehouden om...

50PLUS (Paas): Ja, mag ik u dan vragen wat u anders zou formuleren in dat voorstel.

Gedeputeerde Koopmans: Wij zijn gehouden. Er is een algemene opvatting in de wet en ook in de politieke cultuur hier in dit huis, dat wij gehouden zijn om actief, juist, tijdig en volledig te informeren. Daar hoort transparant eigenlijk ook nog bij, want tijdig en volledig zijn oude begrippen, maar transparant hoort daar ook bij. Zodat men voorkomt dat je 200 pagina's moet doorvlooien om op pagina 194 in een voetnoot de waarheid te vinden. Dat moeten we dus ook niet doen, maar we proberen dat oprecht. Daarom zou ik het zo niet opschrijven. Ik zou gewoon zeggen: 'weet dat u daaraan gehouden bent. We zullen u elke keer daarop controleren en daarvoor heeft u de zaak op orde te maken.' De heer Driessen duidde daar ook op. Elke keer. De heer Kuntzelaers vroeg zich dat eigenlijk vragende af. Nog meer rapportages? Ja, dat is fijn, maar het gaat juist om tijdig en volledig over relevante dingen. Alles... Weet je? Er komen momenten dat je terugkijkt en zegt: 'toen had je eigenlijk dat moeten vertellen.' Maar dat zul je altijd meemaken, omdat niemand in 2008 voorspeld heeft dat op het einde het College van GS met een gevoel waarover de heer Van den Akker zo dadelijk spreekt, die tent verkocht heeft. Dat had toen

niemand bedacht.

De voorzitter: Met betrekking tot dit punt even een laatste interruptie van 50PLUS, dan LOKAAL-LIMBURG, dan de heer Driessen en dan de heer Ernst. De heer Paas.

50PLUS (Paas): Voorzitter, ik denk dat de heer Koopmans... We zijn het helemaal eens. Er is verder geen discussie tussen. Ik hoor de heer Koopmans zeggen: 'ik zou het anders hebben opgeschreven.' Ik neem aan dat de heer Koopmans doelt op het voorstel dat er nu ligt. Dan denk ik bij mezelf, ook als ik kijk naar geluiden van collega's hier uit de Staten: zou het niet de voorkeur dienen om dat voorstel dat er nu ligt, inhoudelijk, tekstueel aan te passen? Want het is... Ik moet u zeggen, ik ben er absoluut door ongelukkig, want het verwacht weer actie van PS en daar gaat het juist om. Dat hoeft PS niet te doen, want die actieve informatieplicht ligt bij GS. En niet de haalplicht bij PS. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Franssen.

LOKAAL-LIMBURG (Franssen): Dank u wel, voorzitter. Toen de heer Koopmans daarnet de woorden gebruikte 'Missie en visie' dacht ik: 'Dit is interessant, want een missie is natuurlijk heel iets anders dan een visie.' Toen de opmerking werd gemaakt 'De visie verandert'... Ik ga even naar de omschrijving. Een missie is natuurlijk altijd waar je van uitgaat. Het is het bestaansrecht. Het is de basis van het bedrijf. Dit is natuurlijk interessant, want de basis en het bedrijf van deze papierfabriek bleven hetzelfde. De kritieke processen bleven ook hetzelfde, dus dat betekent dat in die missie helemaal niets is veranderd. De uitspraak die de heer Koopmans in dezen deed, verbaasde mij, want volgens mij verwisselde hij zaken. Want een visie is natuurlijk... Dat zijn zaken voor een toekomstige doelstelling. Toen de opmerking werd gemaakt van de heer Koopmans dat hij zei: 'Ja, we hebben verschillende bestuurders gehad, maar de visie is veranderd'. Ja, toen dacht ik: 'Ja, dat is gemakkelijk', want wat is nu net het paradepaardje van bestuurders? Dat ze zeggen: 'De visie was veranderd'. En de visie wordt meestal gebruikt als excuus van bestuurders om eigenlijk te zeggen 'We hebben onze doelstellingen niet bereikt', want dan wordt de visie veranderd. Daarop had ik graag een reactie.

De voorzitter: De heer Koopmans.

Gedeputeerde Koopmans: Ja, voorzitter. Ik probeer het te begrijpen. Maar ik zal het nog een keer zeggen. De heer Driessen heeft destijds als lid van het College van GS deze fabriek gekocht vanuit een bij hem toen aanwezige en in de Staten gedeelde visie van het belang van gebiedsontwikkelingen. Daar paste dit in, in het belang van het behoud van de werkgelegenheid. Ik heb u net verteld dat het huidige College van GS niet zo'n brede gebiedsontwikkelingen ondersteunt. Dat doen wij niet, dus wij zijn nooit bezig met dit soort ontwikkelingen. Maar we zijn vanuit het verleden nog een heleboel aan het uitvoeren. Dat heb ik u willen vertellen. Dat die fabriek – en de directie – op zich nog steeds de bedoeling heeft om daar papier te maken en daarmee geld te verdienen, dat klopt. Maar het gaat over vanuit PS en vanuit GS wat daarmee de bedoeling is.

De voorzitter: De heer Driessen van Forum voor Democratie. U had nog een vraag en vervolgens de PVV, de heer Ernst. De heer Driessen.

Forum voor Democratie (Driessen): Ja, dank u wel voorzitter. Ik ben blij dat we met vlaggen toch nog terugkeren naar het Statenvoorstel dat daadwerkelijk voorligt. We hebben veel uitstapjes naar het toch inhoudelijke behandelen van het voorstel gemaakt. Ik vind dat echt verwarrend in deze vergadering. Of we nu wel of niet het voorstel inhoudelijk willen behandelen.

Maar goed, even terug. Ik benoemde het al een paar keer in mijn eerste termijn. Er wordt heel veel actief van PS gevraagd en ik vraag mij dus ook duidelijk af – en ik wil graag terug naar die discussie – of dat nuttig is. Ik was naar de eerste termijn van de heer Koopmans aan het luisteren en ook die was heel lang

bezig met het bagatelliseren van die voorstellen aan Provinciale Staten. Ik was eigenlijk met smacht aan het wachten op de 'maar' die zou komen. Maar die kwam niet en ik ga daarmee er ook van uit dat de heer Koopmans het met mij eens is dat het vrij lastig is om een Statenvoorstel op deze manier goed te keuren. waar we deze voorstellen allemaal letterlijk in overnemen. Die discussie wil ik eigenlijk nog echt heel graag hebben. Ik wil ook graag van de heer Koopmans dan een reactie. Bent u het met mij eens dat het een vrij lastig Statenvoorstel is om goed te keuren?

Gedeputeerde Koopmans: Ja, voorzitter. Even voor de goede orde. Dit is niet ons Statenvoorstel.

De voorzitter: Nee, ik denk dat het inderdaad... Ik denk dat het misschien handig is, dat ik het even toelicht toe hoe dat nu precies gegaan is. Er is een opdracht vanuit het Presidium om alle aanbevelingen over te nemen. Dit voorstel is van deze commissie naar Provinciale Staten. Dus ik vind dat wel heel belangrijk om even te melden. Ik heb een aantal uitstapjes inderdaad toegestaan omdat ik die behoefte zeer goed begrijp. Ik denk dat het inderdaad wel heel belangrijk is dat we de procedure en hoe dat gaat heel goed begrijpen. Dus enerzijds, dit is een voorstel van de commissie FEB zelf naar de Staten en op de tweede plaats heeft het Presidium besloten, de opdracht gegeven om alle aanbevelingen over te nemen. Ik denk in die zin dat het misschien wel handig is, dat deze discussie ook in het Presidium eens opnieuw wordt gevoerd: over hoe om te gaan in zo'n geval met aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer. Dat even gezegd hebbende. Ik zie een vraag van de heer Van de Valk van de SP, maar de heer Ernst van de PVV was eerst. De heer Ernst.

De PVV (Ernst): Ja, dank u voorzitter. De verhalen hier zo aanhorende en inderdaad de antwoorden Van GS horende. Ik heb de vraag gesteld naar de vrijblijvendheid die hier nog inzit. Of GS daar eventueel een visie op heeft op dat het voldoende is en dat het beter zou kunnen. Eigenlijk in relatie. Ik zie dat de heer Schilder inmiddels ook is aangeschoven. Misschien kan hij ook zo meteen nog iets nader toelichten? Zoals ik het zie, toetst de ZRK de gebeurtenissen aan hetgeen in de wet is vastgelegd of de wijze waarop het een-en-ander in die periode geïnterpreteerd is en geeft daar dan een bepaalde visie over. Nu is mijn vraag: is dat gebeurd op basis van hetgeen toen gold? Ik zit nog niet zo heel lang hier, zoals bekend. Zit er een groot verschil in de afspraken tussen, c.q. de wetten tussen GS, PS destijds toen dit project startte en de situatie zoals die nu is? Is in die toetsing gekeken naar hetgeen destijds gold of zoals het nu geldt? Want nogmaals, ook die vrijblijvendheid: vinden wij dat voldoende?

De voorzitter: Ik wil eerst even de heer Koopmans de gelegenheid geven om te reageren.

Gedeputeerde Koopmans: Ja, voorzitter. Ik wil graag de vragen die bij elkaar horen. Ik wil niks bagatelliseren. Ik ben juist... We hebben ook gezegd prima. Alles wat hier gevraagd wordt, kan. Wat ik wel heb willen zeggen: ondervang het wel in dat grote dilemma tussen alles naar u toe sturen. Want de vraag was ook van sommigen: 'Wat leer je nou im Großen Ganzen hiervan, ook andere Rekenkamerrapporten even voor je pakkend?' Het is natuurlijk niet het eerste van dit soort onderwerpen en dan zeg ik nog een keer wat hier staat, dat kun je best doen. Dat is prima, maar de kern blijft dat je het moet blijven vangen onder het algemene principe van juist, tijdig, volledig en transparant. Daar moet je het onder blijven vangen. Dat vind ik van het verhaal van de heer Paas en dat maakt dat als je onder dat algemene beginsel nog een aantal specifieke vragen hebt in deze casus. Prima. Maar als je alleen deze casus zo pakt met deze vragen, dan weet ik niet of je er zo heel veel mee opgeschoten bent. Dat algemene is zoveel belangrijker voor ons en ja, inderdaad, toen er gestart werd met dit project, was er een andere politieke visie. Überhaupt over informeren, want nogmaals, het zou onbestaanbaar zijn dat wij nu een papierfabriek kopen en dat we een paar maanden later nog even aan PS zouden melden ergens in een begrotingsdingetje. Dat is onbestaanbaar. Het politieke, bestuurlijke doel met die aankoop, daarvan zouden wij met onze principes – ook het vorige College trouwens – niet aan begonnen zijn, want wij zijn niet bezig met die grote gebiedsontwikkelingen met dit soort van werkgelegenheidsprojecten door middel van de aankoop van

bedrijven. Daar zijn wij niet mee bezig.

De voorzitter: Even de gelegenheid voor de heer Van der Valk van de SP en vervolgens de heer Franssen van LOKAAL-LIMBURG. Eerst de heer Van der Valk.

De SP (Van der Valk): Ja, dank u wel voorzitter. Twee dingetjes, dan toch even naar aanleiding van de reactie. De heer Koopmans, de Gedeputeerde zegt van dat hij na een paar maanden van het deputéschap erachter komt dat hij een papierfabriek heeft. In het toenmalig tijdsgewricht wellicht te begrijpen, maar als hij die verwondering dan op dat moment heeft, waarom neemt hij dan niet in het hele proces gedurende die ontwikkeling van dat project die verwondering mee? Waarom gaat het zowel ambtelijk, als bestuurlijk als op politiek niveau dan toch een klein beetje onder tafel, of onder water? En het zal wel goed komen. Dat is meer een inhoudelijke vraag.

De tweede vraag is, als er dan toch een iets afwijkende GS-rol is, dan de traditionele rol, dat er een Statenvoorstel komt. Het is het Presidium dat hier de leidende rol heeft gepakt. Kan er dan een begeleidend schrijven of een reactie vanuit GS komen alvorens wij dit politiek behandelen? Want daar gaat het toch duidelijk om.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, dat laatste zit natuurlijk in de bestuurlijke reactie, die we hebben gegeven op het Rekenkamerrapport. **Als u nog specifiek een brief wilt over deze aanbevelingen, dat kan.** Dat kan. Prima.

De SP (Van der Valk): Dat zou helpen.

Gedeputeerde Koopmans: Dat is geen probleem, voorzitter. Dan nog tot slot het punt van... Dan zeg ik u op die vraag die u stelde toch nog even dit. Ja, de heer Van den Akker kan, omdat hij ook inhoudelijk verder betrokken is geweest als portefeuillehouder daar nog wat meer over zeggen over: 'Wat doe je dan?' Vanaf dat moment dat je inderdaad er achter komt dat wij een papierfabriek hebben, zijn een aantal stappen gezet. Die kent u. Wij kwamen toen in de vorige periode – daarop zal de heer Housmans ook even ingaan – kwamen wij op een aantal handhavingsaspecten. Die kwamen toen voor je te liggen. Nou, dan ga je daar naar handelen. Dat gebeurt, maar je wordt niet elke morgen wakker en je denkt – ik bedoel dat niet badinerend over uw opmerkingen – van: 'O wat moet ik nou weer doen want ze hebben toen die fabriek gekocht'. Nee, weet je, het is dan ook een soort van ongoing concern, want dat heb je.

De voorzitter: De heer Van der Valk.

De SP (Van der Valk): Ja, dat begrijp ik. Het gaat mij ook echt niet even om de papierfabriek, maar het gaat mij om het mechanisme, waarin de veelheid der dingen van toch ogenschijnlijk gevoelige of belangrijke dossiers... Ik zit echt niet op de kwade opzet dat hier dingen onder de tafel zijn gebleven. Zo zit ik er niet in. Maar ik vind toch dat bij belangrijke dossiers, grote projecten enzovoorts, onvoldoende de aandacht is om ambtelijk, bestuurlijk en politiek dingen scherp te krijgen, ook als er andere ontwikkelingen plaatsvinden. Ook als het niet zo goed gaat. Ook als andere visies zich ontwikkelen. Ook als men zegt: 'weet je, moeten we hiermee doorgaan?' Dat het dan toch niet gebeurt. Dat vind ik wel...

De voorzitter: De heer Van den Akker wil er specifiek op ingaan.

Gedeputeerde Van den Akker: Wat is uw vraag, heer Van der valk? Wat is uw vraag?

De SP (Van der Valk): De vraag is welke lering trekken we daaruit?

Gedeputeerde Koopmans: De heer Van den Akker zal hier nog op ingaan. Ik wil nog even een paar punten hierover zeggen in beheersmatige zin. Er zitten gewoon goede aanbevelingen in het

Rekenkamerrapport. Dingen die in het afgelopen jaar ook opgepakt zijn, ook lerende uit het debat van destijds. Want we hebben natuurlijk met elkaar over Marsna gesproken. Dat is 1) de informatievoorziening in huis. Dat gaat over de hele digitalisering. Dat moet je beter organiseren. Daar zit veel geld ondertussen in. Daar zijn we volop mee bezig.

Het tweede – daar heb ik het nog niet over gehad en daarover wil ook nog even wat zeggen – is het hele grondbedrijf. Ik kan u zeggen dat toen ik in deze periode die portefeuille kreeg, het beleid rondom het grondbedrijf best op orde was. Gedeputeerde Van den Akker had in de vorige periode nog een nieuwe visie op dat punt gemaakt. Ik vond zelf dat de organisatie, namelijk het scherp weten waar we wat hebben en wat we daarmee doen. Daar zou een fabriek onder kunnen vallen. Dat we tankstations hebben. Ik kan u nog een heleboel dingen... Nou, dat is al acht maanden een uiterst intens onderwerp van gesprek hier in huis, over hoe we dat beter gaan doen. Over twee weken komt de Nota grondbedrijf in het College en die zullen wij u toesturen. Die gaat niet zozeer over het beleid, maar die gaat over de uitvoering. Hoe hebben we dat allemaal georganiseerd? Daar zou, als we dat gaan organiseren, zoals ik denk dat we dat gaan doen – ik heb de concepten gelezen – dan maak je dit zo niet mee. Want we hebben niet alleen een papierfabriek gehad. Ik kwam erachter dat we van alles-en-nog-wat hadden. Dat we rondom de Buitenring van alles aan gebouwen hadden. En weet ik het, in Venray een bedrijf hadden staan dat aan het verloederen was, wat niemand vertelde, behalve toen ik zelf een keer ging vragen. Dat is ons werk. Dat doen we dus ook met verve. Maar dat onderdeel, namelijk het beter organiseren van het grondbedrijf, daarin zit heel veel politiek-bestuurlijke aandacht, in de afgelopen maanden. Er zit een nieuwe manager op. Dat gaan we anders organiseren. Dat wordt één van de belangrijke bouwstenen waardoor wat we nu hebben meegemaakt, ook in de informatievoorziening naar u toe, dat we de kans daartoe veel minder zullen meemaken. 'Niet' is een te grote belofte. Dat is ook onze verantwoordelijkheid om dat te doen. Het is een heel belangrijke stap die we ten tijde zetten en die mede is geïnspireerd door deze casus. Uiteindelijk, de aanbevelingen waren natuurlijk al lang aan het groeien met elkaar. Die zijn we natuurlijk volop uit aan het voeren.

De voorzitter: Dank u wel. Voordat de heer Van den Akker de gelegenheid krijgt om te antwoorden, wil de heer Franssen van LOKAAL-LIMBURG de mogelijkheid geven om zijn vraag of interruptie te doen. De heer Franssen.

LOKAAL-LIMBURG (Franssen): Ja, voorzitter. Een vraag, bij interruptie. Eigenlijk, we hebben het nog steeds over die missie en die visie. Dat woord komt vaak terug. Ik wil toch nog even twee zaken voorleggen en daaraan wil ik ook twee vragen verbinden. Kijk, een goed geschreven visie en missie statement versterken natuurlijk de bedrijfscultuur door middel van een uniform doel. Die duidelijkheid die dat geeft, verbetert de besluitvorming en de cross functionele relaties. Daar heb ik twee vragen over, want de heer Koopmans zei op een gegeven moment...

De voorzitter: De heer Franssen? Mag ik even een vraag stellen aan u tussen door?

LOKAAL-LIMBURG (Franssen): Ja.

De voorzitter: Ik zou u willen verzoeken om aan te geven op welke aanbevelingen – want daarover hebben we het tenslotte – uw vragen betrekking hebben.

LOKAAL-LIMBURG (Franssen): Oké, de aanbevelingen die in de stukken benoemd worden. Daar zie je in feite ook bij een van de aanbevelingen: het zijn natuurlijk leermomenten. Als de heer Koopmans dan de veranderingen die hij aangeeft in de visie verwoordt, dan is onze vraag: heeft hij deze dan de duidelijkheid gegeven in de verbetering van de besluitvorming en de cross functionele relaties? Dat wordt ook indirect in het stuk beschreven, maar ik had graag nu concreet een antwoord hierop. De tweede vraag is in feite omdat de heer Koopmans zegt: 'Bij het aantreden had ik een heel andere visie dan mijn

partijgenoot'. Eigenlijk wordt een visie vaak in de bedrijfscultuur gebruikt om een gewenst resultaat een beetje te verdoezelen. Ik vraag gewoon een heel concreet antwoord hierop. Ik zou graag weten: is de visie gebruikt bij het aantreden? Omdat de heer Koopmans zei dat hij een heel ander beleid had met zijn beleidsvisie dan zijn voorganger, is die verandering van die visie dan gebruikt in dezen om het gewenste resultaat te verdoezelen? Ik hoef alleen maar te weten, ja of nee. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Koopmans.

Gedeputeerde Koopmans: Uitdrukkelijk nee. Helemaal op het einde begreep ik pas wat hij aan het vertellen was. Nee. Natuurlijk niet. Alleen het resultaat van een andere visie, kan zijn dat je anders acteert. Dat is ook gebeurd. Maar nee, nooit om te verdoezelen.

De voorzitter: Dan geef ik nu de heer Van den Akker de gelegenheid om te antwoorden. De heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Dank u wel, voorzitter. Ik kwam er een dag of twee, toen ik Gedeputeerde was, inderdaad weer achter dat de Provincie eigenaar was van een papierfabriek. Ik zeg bewust 'weer', omdat ik wel als Statenlid jarenlang in de lijst van verbonden partijen had zien staan: Meerssen Papier. Nou die betalen € 330.000 huur aan ons. Oh ja, ik heb ooit in de krant gelezen dat in 2008, 2009 de Provincie daar iets mee heeft aangekocht. Maar inderdaad, destijds als lid van Provinciale Staten, was dat amper onderwerp van discussie. De eerste reflex, als Gedeputeerde toen wij in Gedeputeerde Staten twee dagen daarvoor het principebesluit hadden genomen om de fabriek te verkopen, was: 'We moeten Provinciale Staten informeren'. Waarom is dat nog niet gebeurd op de dag zelf? Het bleek dat nog een Statenvoorstel moest worden voorbereid. De contracten waren in de maak. Dat gebeurde toen 15 mei vrij snel. Daarna ben ik met Gedeputeerde Koopmans bij de fabriek gaan kijken inderdaad. Dat is ook altijd wel handig als je zo'n besluit neemt. Dan lees je het niet alleen op papier, maar zie je ook echt hoe het eraan toe gaat en aan toe is. Toen hebben we inderdaad als Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten een vrij ingewikkeld debat gehad. Eerst in de Statencommissie van 1 juni en toen in de Statenvergadering van 29 juni, waar u uw wensen en bedenkingen kon kenbaar maken. Daar heeft u terecht ook nog gevraagd: 'Zijn er alternatieven afgewogen?' Dat was impliciet gedurende het proces in de jaren ervoor wel gebeurd, maar is inderdaad onvoldoende expliciet op papier afgewogen en ook in de voorstellen naar u destijds gepresenteerd. Dus toen de Rekenkamer in het vervolgproces daarop ook ging onderzoeken hoe dit allemaal zo is gegaan. Hoe is dit gekomen? Wij als College – en ik ook zelf – hebben ons afgevraagd: hoe is dat bij intern georganiseerd? Op het moment... En dat is ook een van de belangrijkste leerpunten nu in de informatievoorziening zowel ambtelijk, als naar het bestuur, als van bestuur naar politiek, hoe je dat op een volledige manier goed organiseert. Het feit dat er een artikeltje in de definitieve verkoopovereenkomst niet was meegenomen en dat dit pas op het laatste moment ontdekt werd. Dat werd toegevoegd. Het feit dat er nog een ambtelijk memo was, dat alleen gedeeld was met de meest betrokken Gedeputeerde, terwijl dit normaal gesproken – zeker bij zulke besluitvorming – in het hele College besproken wordt en ook voor de Staten ter inzage komt. Dat zijn terechte leerpunten waar ook dit proces van de Rekenkamer ons op heeft kunnen wijzen. Dat we in algemene zin ook inderdaad bij vergelijkbare procedures voor aankoop van industrie en erfgoed – ik denk bijvoorbeeld rond de Campusontwikkeling, maar ook rond de luchthaven – waar je ook op die manier van leert. We zouden het echter niet nog een keer doen: het kopen van een papierfabriek. Nee. Al begrijp ik wel dat de afgelopen maanden de fabriek redelijk draait.

Onverstaanbare reactie vanuit de zaal.

Gedeputeerde Van den Akker: Wie weet. Niet alleen omdat dat nu niet in de visie van het Collegeprogramma of het coalitieakkoord past vanaf 2012, maar ook omdat er in Provinciale Staten op deze manier helemaal geen draagvlak is, vergeleken met een jaar of tien geleden, toen af en toe door

fracties vragen daarover zijn gesteld. Het is inderdaad ook zo en dat merkt de Rekenkamer ook op, dat natuurlijk op het moment dat wij de fabriek verkochten, ook concurrenten gingen vragen: 'Gebeurt dat wel op een eerlijke manier?' Zij hebben ook daarover vragen gesteld bij de Europese Commissie die daar ook nog onderzoek naar doet. Dat loopt nog en op het moment dat daar nadere dingen over te melden zijn, dan delen we dat natuurlijk ook met u. Dus in zoverre is het ook een enorm leerproces. Ja, de hobbelige weg, zoals de heer Kuntzelaers dat noemde. De heer Nijskens heeft een aantal inhoudelijke vragen gesteld. Daarop zal ik kort ingaan. De heer Housmans zal nog ingaan op de zaken over Vergunning, Toezicht, Handhaving (VTH) en de huidige stand daarvan.

De voorzitter: Mag ik u even daaraan herinneren dat u nog vijf minuten heeft in totaal.

Gedeputeerde Van den Akker: Prima. Op brandveiligheid hebben wij destijds – zoals ook in de bestuurlijke reactie staat – wel natuurlijk meteen ingegrepen, maar omdat we geen bestuursrechtelijke maatregelen troffen, was het niet gebruikelijk om daar Provinciale Staten separaat over te informeren. Het is ook zo dat als het gaat over de financiële problemen, die natuurlijk wel bij ons op de lijst dubieuze debiteuren werden gezet en ook daarin onderdeel van de jaarrekening zijn. Maar ook omdat je een bedrijfsbelang hebt, ga je die gegevens niet openbaar publiceren. Dus die zijn wel voor Provinciale Staten om in te zien, echter je moet ook het bedrijfsbelang en de concurrenten – in dit geval van Marsna – daarbij in ogenschouw nemen.

Een tweede belangrijk punt is dat dit ook een Groot Project was. Dus zoals we vandaag een aantal voortgangsrapportages hebben over de Smart Services Campus Heerlen, over Maastricht Aachen Airport en de Chemelot Campus, is door Provinciale Staten dit nooit aan dit project toegekend. Achteraf gezien had dit misschien wel gekund of zelfs gemoeten om beter inzicht te krijgen. Maar dat is niet gebeurd en daardoor blijft ook die informatievoorziening regulier en normaal gesproken beperkt tot de planning-en-controlcyclus. Het is ook geen verbonden partij – de heer Nijskens stelde daarover een vraag – omdat de Provincie verhuurder was van het onroerend goed, maar geen invloed had op de bedrijfsvoering. In zoverre was de bedrijfsdoelstelling, zoals werkgelegenheid ook echt een verantwoordelijkheid van de huurder. De heer Nijskens stelde ook nog een vraag: 'hoe staat het nu met die renovatie?' Daarin is intussen door de ondernemer ruim € 450.000 (€ 462.000 euro) geïnvesteerd. Daarin heeft hij € 185.000 betaald en de Provincie € 277.000, conform de verdeelsleutel van 60% voor de Provincie en 40% voor de ondernemer. Dus die € 4,3 miljoen die beschikbaar is gesteld, die is bij lange na niet – in ieder geval nog niet – uitgegeven. Even kijken. Ik denk dat ik daarmee – de heer Koopmans heeft een hoop gezegd over de informatievoorziening – op de meeste zaken ben ingegaan. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Housmans?

Gedeputeerde Housmans: Dank u wel, voorzitter. Ik zal heel kort even ingaan op het VTH-gedeelte van dit dossier. Laat ik beginnen met te zeggen dat Vergunning, Toezicht en Handhaving de bijzondere aandacht heeft, zeker ook als je kijkt naar de positie van de RUD. Uw Staten heeft een motie ingediend die wij hebben overgenomen om te komen tot een onderzoek artikel 217a over het functioneren van de RUD bij BRZO-bedrijven. Daar wordt op dit moment hard aan gewerkt. Maar ook over de interne organisatie van Vergunning, Toezicht en Handhaving is heel wat te zeggen en gedaan, want als je kijkt naar hoe bijvoorbeeld de status is geweest met milieubedrijven of afvalbedrijven – denk even aan de casus met betrekking tot de PMD – dan zie je dat daar Vergunning, Toezicht en Handhaving een heel grote rol speelt en dat dit goed ingeregeld moet worden. Daar hebben we best wel lessen uit geleerd. Je ziet ook wat de resultaten daarvan zijn. **We zullen u op korte termijn daarover ook informeren via een brief over hoe wij dus verder kijken naar VTH en ook de relatie tussen onze eigen VTH-afdeling en de op afstand staande onafhankelijke RUD.** Want ook dat samenspel is iets wat de aandacht verdient en aandacht moet houden, ook in de komende tijd om ervoor te zorgen dat dit optimaal gaat.

De voorzitter: Heer Housmans? Ik begrijp dat u nu een toezegging heeft gedaan. Kunt u concreet maken

wat op korte termijn is?

Gedeputeerde Housmans: Ik denk dat het binnen nu en een maand is. Ik zou zeggen, voor de volgende Statenvergadering.

Gedeputeerde Koopmans zegt toe PS binnen 1 maand nader te informeren inzake zonneweidenprojecten Ruimte voor Ruimte Toezegging (agendapunt Marsna)

T8649

Gedeputeerde Housmans zegt toe dat voor de volgende Statenvergadering een informerende brief aan Provinciale Staten volgt naar aanleiding van het ex artikel 217a-onderzoek betreffende het functioneren van de RUD in relatie tot Brzo/Rie-4-bedrijven; de relatie tussen het cluster VTH en de RUD; en het Beleidsplan VTH.

De voorzitter: Oké. Dank u wel.

Gedeputeerde Housmans: Als we gaan kijken naar Toezicht en Handhaving met betrekking tot Marsna zelf: er zijn een aantal vragen gesteld, ook in de schriftelijke vragen. Ook over hoe de stand van zaken is op dit moment. Er zijn een drietal thema's die daar spelen. Het eerste is wat in 2017 naar voren is gekomen: de constructieve veiligheid. Er wordt op dit moment heel hard aan gewerkt. Er wordt ook heel hard in geïnvesteerd. Het tweede punt dat daarbij speelt was de brandveiligheid. Ook dat heeft de aandacht. Ook daaraan wordt op dit moment hard gewerkt in de RUD. Ook Vergunning, Toezicht en Handhaving werkt daaraan mee om te komen tot een goed plan van aanpak. Het derde punt is het milieuaspect. Dat heeft met name te maken met de oude riolering die daar zit. Die eerste twee, de constructieve veiligheid en de brandveiligheid zijn gereed. Marsna is bezig met het uitvoeren van de maatregelen. Dus de visie daarover en de maatregelen zijn klaar. Marsna is bezig met de uitvoering. Het derde onderdeel, daar komt op korte termijn overleg over. Met name dan over het rioolstelsel en een virtuele schouw, zodat ook daar gekeken wordt welke maatregelen genomen moeten worden. Hoe moeten ze genomen worden? En dat die ook genomen worden. Dus in dat opzicht is daar echt een goed samenspel en zie je dat daar ook echt verbeteringen plaatsvinden die ook daadwerkelijk nodig zijn. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u, heer Housmans. Ik kijk even rond. Een vraag van LOKAAL-LIMBURG, de heer Franssen. En vervolgens van de VVD, de heer Nijskens. De heer Franssen.

LOKAAL-LIMBURG (Franssen): Ja, dank u wel, voorzitter. Naar aanleiding van het laatste betoog van de heer Housmans. Ik had in de eerste termijn twee concrete vragen gesteld en daarop heb ik helaas geen antwoord nog gekregen.

De voorzitter: Zou u die vraag dan nog even kunnen herhalen?

LOKAAL-LIMBURG (Franssen): Nou, de eerste vraag was of er in de tussentijd wat veranderd is in de organisatie van de RUD. Dus voor het toezicht. Ten tweede, of er voldoende fte c.q. manschappen aanwezig zijn om alle taken uit te voeren? Want je ziet in dit dossier dat er natuurlijk een aantal zaken niet gecontroleerd zijn, uitgevoerd zijn zoals ze hadden behoren uitgevoerd dienen te worden.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Housmans.

Gedeputeerde Housmans: Voorzitter, ik heb toegezegd dat ik voor de volgende Statenvergadering met een brief kom waarin we het samenspel tussen enerzijds onze VTH-afdeling en anderzijds de RUD-schets en onze visie daarop. Dus daarmee beantwoord ik ook automatisch uw vragen. Als het gaat over

de organisatie van de RUD: dat is een onafhankelijke organisatie die op afstand staat en die gaat zelf over haar eigen organisatie. Het is een gemeenschappelijke regeling. Daar zijn wat wijzigingen geweest. Er komen nog meer wijzigingen. U wordt daarover ook op korte termijn geïnformeerd. Dus in dat opzicht, ik denk dat ik geantwoord heb. Ik denk dat op dit moment bij zowel Vergunning, Toezicht en Handhaving als bij de RUD voldoende fte aanwezig is om daar voldoende toezicht op te houden. Dus.

De voorzitter: Dank u wel. Dan nu het woord aan de VVD, de heer Nijskens.

De VVD (Nijskens): Ja, dank u wel voorzitter. Ik had in de eerste termijn juist gevraagd, waarom de Provincie de RUD eigenlijk aan de zijkant heeft gezet en het zelf heeft opgepakt. Daarop is de portefeuillehouder volgens mij niet ingegaan.

De voorzitter: De heer Housmans.

Gedeputeerde Housmans: Voorzitter, de RUD is niet aan de zijkant geplaatst. Er is een intermediair geplaatst tussen de RUD en het bedrijf om de communicatie beter te stroomlijnen. Dat is iets anders dan aan de zijkant plaatsen. De RUD is een onafhankelijk instituut dat krachtens de wet onze toezicht- en handhavende taken voor een heel groot gedeelte – waar wij het bevoegde gezag voor zijn – uitvoert. Het enige wat er gebeurd is, is dat er een intermediair tussen is gezet om de communicatie te verbeteren, maar de RUD heeft nog steeds de controles uitgevoerd en voert nog steeds de controles uit. Het mandaat om besluiten te nemen over sancties, is wel tijdelijk ingetrokken geweest en is gelegd naar GS, maar dat is inmiddels ook weer aan het begin van deze periode, teruggegeven aan de RUD, omdat we van mening zijn dat het daar beter thuishoort.

De voorzitter: De heer Nijskens.

De VVD (Nijskens): Ja, het venijn zit dan toch vaak in de staart, in het antwoord, want GS heeft daadwerkelijk ingegrepen bij wie die sancties mag toekennen. Ik keek ook al even naar de directeur van de Rekenkamer. Staat het dan fout in het rapport? Ik heb toch echt in het rapport gelezen dat GS de RUD aan de kant heeft geschoven voor bepaalde functies met betrekking tot de handhaving. U doet nu net alsof de RUD niet goed kan praten met de papierfabriek en er dus maar iemand, een klankbord, tussen heeft geplaatst. Ik denk dat het toch wel iets anders lag.

De voorzitter: Reactie van GS dan. De heer Koopmans.

Gedeputeerde Koopmans: Ja, voorzitter, omdat ik toen er ook bij heb gezeten, misschien voor de volledigheid het volgende. Zoals ook in het rapport staat, het College van GS is bij welke omstandigheid dan ook altijd het bevoegde gezag. Dat is wel een kernpunt, wat je moet blijven zien. Er zijn geen bevoegd-gezagtrucs toegepast. Destijds is met name omdat het ook ging om maatregelen die al of niet genomen moesten worden, eigenlijk het normale systeem dat aan de orde is, in een portefeuillehoudersoverleg dat gemeld wordt aan de desbetreffende portefeuillehouder. In dat geval was dat de heer Prevoo. Wij vonden het veel verstandiger dat dit naar het hele College gebracht werd. Dat was de hele simpele afweging, dus dat daar de brede afwegingen plaatsvonden. Dat was de argumentatie. Het bevoegde gezag waren we en bleven we. Onze uitvoerende dienst was en bleef de RUD. Dat daar op zich een accentverschil in zit, wordt terecht opgemerkt in het rekenkamerrapport, maar dat was een doelbewuste keuze van het College van GS.

De voorzitter: De heer Nijskens, VVD.

De VVD (Nijskens): Ja, de laatste keer. Ik snap nu de opmerking en ik vond het dan toch jammer zoals het verwoord staat in het rapport, want inderdaad, op het moment dat een uitvoeringsdienst brieven

schrijft, staat er altijd 'het College heeft' en dus nooit 'de RUD heeft'. Nee, oké. Dank u wel.

Gedeputeerde Koopmans: Het laatste is overigens niet altijd zo, want de RUD is natuurlijk ook gemandateerd en dan kunnen zij zelf, als zij dat mandaat hebben, zelf tekenen. Maar de kern is zoals ik net zei.

De voorzitter: Dank u wel College. Ik kijk even rond. Volgens mij was dat de beantwoording van het College. Dan wil ik nu de heer Schilder van de Zuidelijke Rekenkamer bedanken voor zijn aanwezigheid. U heeft ons kunnen volgen, eerst op afstand en vervolgens ter plekke. Dus u krijgt het woord voor een reactie. De heer Schilder.

De heer Schilder: Ja, dank u voorzitter. Geachte leden van de Staten, goed om hier weer eens op locatie te zijn. Dat was voor ons ook al weer even geleden dat een van ons aanwezig was. Graag geven wij nog van ons uit een aantal reflecties, reacties op de vragen die zijn gesteld. Ik zal mij daarbij richten op de aanbevelingen, die ook centraal staan in het Statenvoorstel dat vandaag de meeste aandacht krijgt en waar de focus op ligt. Ik heb daarbij niet heel specifiek opmerkingen over een aanbeveling gehoord, wel in de laatste minuten nog een aantal specifieke vragen. Maar ik zal eerst even ingaan op een aantal algemene opmerkingen die – zoals ik het heb begrepen – zijn gesteld over onze aanbevelingen die in het Statenvoorstel staan. Een van de discussies die ik daaruit heb opgepikt, is de vraag: 'leggen die aanbevelingen die een-op-een zijn overgenomen van de Rekenkamer niet te veel de nadruk op vragen die de PS moet stellen. Is dat niet de omgekeerde wereld?' Er is net ook een gesprek geweest over rolverdeling GS-PS, wat overigens naar ons idee ook de kern, een heel wezenlijk onderdeel van het debat is tussen interactie GS-PS waaraan wij als Rekenkamer juist ook ondersteuning willen bieden. Wat ik daarvan kan zeggen, is dat wat u in het Statenvoorstel wel ziet, zijn de aanbevelingen aan PS. Dat waren een achttal. In het bestuurlijk rapport zelf – als u dat leest – ziet u dat de aanbevelingen aan GS iets omvangrijker waren. Die waren ook iets concreter. Dat hoort – denken wij – ook bij de rolverdeling tussen GS en PS. Dat is een eerste opmerking die ik zou willen maken over dat spel van haalplicht, van vragen van PS en brengplicht. Dat wij wel degelijk in ons bestuurlijke rapport – zoals u dat ziet – altijd beginnen bij wat zou je mogen verwachten van GS. Wat vinden wij daar aanbevelingen die heel erg passen bij die actieve informatieplicht.

Wat ik als tweede over die haalplicht nog zou willen opmerken: die actieve informatievoorziening is geen eenvoudig zwart-wit spel wat altijd heel duidelijk is. Bij een bijzondere casus als deze, en bijzonder is ie. Wij hebben dat binnen ons bestuur ook vaak gezegd. Vanuit zo'n casus probeer je te leren voor het algemeen. Daar is het balanceren vanuit GS. Dat heeft ons bestuurslid Sietsma ook bij de presentatie op 6 maart aangegeven. GS moet besluiten. GS moet handelen. GS heeft veel dossiers en moet zorgen dat daar beweging zit, handelt binnen kaders. GS zoekt daar soms ook zelf misschien de randen van kaders en regels op. Dat is soms ook nodig. Wat dan van belang is, is dat daar een goed evenwicht staat: checks and balances. Dan ontkom je er nooit aan dat toch ook PS – soms heb je dat door en soms niet – op een paar signalen kan doorvragen. Om u een voorbeeld te geven. De aanleiding voor dit onderzoek was een verzoek vanuit PS om een quickscan. Dat was eigenlijk de aanloop naar dit onderzoek, omdat PS ook wel het gevoel had op basis van informatie die ze wel had: hier moeten we wat dieper op ingaan. Die haalplicht kun je nooit helemaal wegnemen, dus ook bij bijzondere dossiers en ook bij de brief die wij hebben opgesteld. Naar aanleiding van de quickscan hebben wij aangegeven: PS let op. Dit is een dossier, deels is het achter de rug, in de zin dat de Provincie geen eigenaar meer is. Dus een andere rol, maar aan de andere kant zijn er nog heel veel dingen die doorlopen. Het is net al gegaan over die herstelwerkzaamheden. Of misschien het risico dat de Europese Commissie alsnog oordeelt dat toch sprake is van staatsteun. Natuurdoelstellingen. Dus in die zin ontkom je nooit eraan – ook bij dit soort dossiers – dat je als PS toch af en toe even de diepte ingaat. Dat is wel gebeurd. Dat zeggen wij ook in ons rapport. We zien dat gedurende dit lange traject PS ook zelf op een aantal momenten vragen stelt, maar als de antwoorden daarop beperkt zijn, dan zie je niet dat PS daar nog op terugkomt. Om ook daar weer een concreet voorbeeld te geven. De verkoop is geweest in 2018. Dat is bijna al weer twee jaar

geleden. Sinds die tijd is het onderwerp niet aan bod geweest. Er is richting u als PS geen informatie gegeven over de stand van zaken, die overigens vandaag dus wel gegeven is. Maar PS heeft daar op een bepaald moment – na een jaar bijvoorbeeld – ook niet gezegd: ‘Goh, we zijn benieuwd. We hebben die verkoop gehad. Er zijn een aantal vervolgafspraken. GS geef ons even een update.’ Dat kan een heel simpele vraag in een simpele vorm zijn. Maar dat zijn precies de dingen die wij bedoelen met de manier waarop we dit in de aanbevelingen hebben verwerkt.

Wat ik nog... Dan wil ik nog even ingaan op een paar concretere vragen die gesteld zijn, ook over ons onderzoek en bevindingen. Er was een vraag van de heer Ernst over welke kaders nu zijn getoetst en welke kaders pak je. Dat is een heel relevante vraag. In die zin, het gaat over een lange periode waarin kaders ook worden aangepast. Wat wij hebben gedaan en wat wij zuiver vinden. Wat denk ik, ook zuiver is – niet alleen inhoudelijk, maar ook politiek-bestuurlijk – dat je toetst aan de hand van de kaders die destijds golden. Dus om te zeggen, we gaan toetsen met een kader dat we nu hebben over hoe het in 2008 is gegaan, is niet legitiem. Dus wij hebben en dat ziet u in hoofdstuk 4 van ons rapport van bevindingen... Daar gaan wij vrij concreet al die kaders na, maar ook die op dat moment golden. Dat zijn – de heer Rens benoemde ze al – kaders die vaak volgen uit de wet, uit wettelijke voorschriften die bestaan. Dat bestaat ook uit eigen beleid dat je voert en vaak een vertaalslag is van wetgeving, maar soms ook nog eigen accenten die je daarin wilt zetten. Dus dat is de manier waarop wij die hebben getoetst. Dan zie je, wat je naar ons idee ziet is dat sommige kaders zich hebben ontwikkeld en die zijn steviger geworden. Om even te noemen: het kader voor investeringen. Er is een kader gekomen voor investeringen, wat in het verleden er bijna niet was. Sturing en samenwerking: dat is naar ons idee een behoorlijk – als het gaat om hoe dat kader in elkaar zit – stevig en duidelijk kader. Dus er is een groei in die kaders, maar ook dan zien we dat toch op onderdelen, als het erop aankomt, die kaders of onderdelen daarvan toch beperkt of niet worden nageleefd. Dat is misschien ook nog even ingaand op een punt wat in de eerdere discussie naar boven kwam. Met die aanbevelingen gaan we dan niet te veel controle of nog meer informatie krijgen? Waar stopt het? Een heel legitieme vraag. Men krijgt al zoveel informatie, wanneer stopt het? Dan zie ik nu aanbevelingen voor nog meer informatie. Ik denk dat als je kijkt naar ons rapport en over die kaders: ik denk dat veel kaders redelijk op orde zijn. Het enige wat echt een actualisering vraagt volgens onze aanbeveling, is het grondbedrijf. Maar goed, u hebt net gehoord dat dit op korte termijn ook geactualiseerd wordt. Naar ons idee gaat het niet om heel veel nieuwe regels, maar dat je toch wel ziet dat bij al die kaders die er zijn geweest, in de loop van de tijd toch op fundamentele punten en soms op details, dingen bij zo'n bijzondere casuïstiek niet worden nagevolgd. Dan is de kern niet zo zeer dat je nieuwe of meer kaders gaat formuleren, of meer of nieuwe regels. We snappen die kanttekening heel goed. Rekenkamerrapporten kunnen nogal eens leiden tot meer controle, meer regels, meer informatie. Ook daar is maatvoering nodig, maar kunnen wij heel erg uit de voeten met wat in bestaande kaders is opgenomen. Dan is het misschien soms ook nog goed, zeker als het een project is wat een langere termijn loopt, om daar even een actualisering, even inzicht te vragen aan GS. Wat zijn hier nu al weer de relevante kaders? We hebben op dit moment een ander onderzoek lopen. Dat heet Kaders stellen. Dat gaat eigenlijk precies over die moeilijkheid bij projecten of investeringen die een langere looptijd hebben. Dan ben Statenlid vanaf 2019. Dan zal dit niet het enige dossier zijn, waar belangrijke beslissingen zijn genomen en waar kaders gelden die soms relatief recent nog zijn aangepast en andere niet. Dan kan het zijn dat je als PS behoefte hebt om even dat overzicht weer te hebben. Zet die casus nog even voor ons op een rij. Dat hebben wij gedaan in ons rapport. Wat zijn nu nog allemaal de relevante kaders? Wordt daar ook naar gehandeld? Dat is naar ons idee – dat zit ook achter de aanbevelingen die wij doen – een manier zijn om scherper te krijgen hoe het ervoor staat.

De voorzitter: Een vraag van de heer Kuntzelaers van de PvdA.

De PvdA (Kuntzelaers): Ja, dank u wel voorzitter. Scherpere kaders, strakkere kaders: dat helpt met de controle achteraf. Dat is een duidelijk verhaal van de Zuidelijke Rekenkamer. Mijn vraag is hoe zich dit bijvoorbeeld verhoudt tot vragen om een grote mate van flexibiliteit als het gaat over financiële bestedingen of anderszins. Hoe kun je daar dan nog controle op uitoefenen?

De voorzitter: De heer Schilder.

De heer Schilder: Ja, ik moet even denken aan het onderzoek Kaders stellen, wat we nu aan het doen zijn. Voor Brabant hebben we dat inmiddels afgerond, voor Limburg zijn we daarmee bezig. Het gaat om de balans tussen richting en ruimte. Wat ik al eerder zei, GS heeft ruimte nodig als het gaat om investeringen, maar ook als het bijvoorbeeld gaat over leningen, garanties, waar heel wat middelen in omgaan. GS heeft ruimte nodig om te handelen, om kansen die er zijn waar te maken en om niet over alle details continu informatie te moeten verstrekken of verantwoording over af te leggen. Tegelijkertijd moet je wel weten als PS hoe de zaken ervoor staan. Ik denk als het gaat om die flexibiliteit die nodig is, dat het niet heilzaam is om steeds meer proberen aan de voorkant dicht te timmeren, want daar kun je veel tijd aan besteden en dan is de werkelijkheid toch weer anders. Dat ervaren we in deze tijden maar al te zeer, hoe de werkelijkheid ons kan inhalen en over een paar maanden al weer anders is. Maar dan zou het accent misschien kunnen liggen – dat zit ook wel in onze aanbevelingen – op goed kijken of informatie over die investeringen of wat er staat in reguliere P&C-documenten. Maar ook bijvoorbeeld, we hebben een paar keer gerefereerd naar Regeling Grote Projecten, die mogelijk bij projecten als deze best hadden kunnen worden toegepast of in de toekomst alsnog bij soortgelijke casussen. Vaak even vragen: hoe staat het nu echt ervoor? Ook een gesprek als dit met een aantal vragen die door u nu zijn gesteld. Hoe gaat het nu eigenlijk echt met die herstelwerkzaamheden? Hoe gaat het nu eigenlijk echt met die RUD? Wat is nu eigenlijk echt het rendement? Los van wat op papier heeft gestaan. Dat zijn – denken wij – manieren om, om te gaan met die spanning tussen aan de voorkant dingen goed willen regelen en flexibiliteit die gedurende de rit of achteraf nodig is.

De voorzitter: Dank u wel. Dan nog een vraag van de PVV, de heer Ernst.

De PVV(Ernst): Ja, even terug naar het verhaal dat u vertelde in eerste instantie, dus niet op het antwoord op de heer Kuntzelaers. Zou ik dat dus zo samen kunnen vatten dat in de loop der tijd de kaders strakker c.q. verbeterd zijn en dat handelen binnen die kaders de kans kleiner maakt op de missers – laat ik dat in het algemeen zo noemen – die in het verleden gemaakt zijn? Dat dit de situatie van het moment is? Dat op dit moment de kans dat iets dergelijks gebeurt een stuk kleiner is? Is dat uw mening of de mening van de ZRK?

De voorzitter: De heer Schilder.

De heer Schilder: Ja, zoals ik al aangaf eerder in mijn verhaal. Wij denken dat veel van die kaders die Limburg heeft – bijvoorbeeld voor investeringen, voor VTH, voor het grondbedrijf – op orde zijn en dat daar duidelijke principes instaan en uitgangspunten die lang meegaan. Ook soms heel concrete omschrijvingen. Even uitgaande van de actualisering van het kader voor het grondbedrijf. Dat is belangrijk om te hebben. Dat geeft duidelijkheid. Alleen dat kan een papieren werkelijkheid blijven als je daar in de praktijk in je eigen werkprocessen niet naar handelt. Waarom vonden wij deze casus belangrijk en interessant? Daar heb ik ook regelmatig met onze voorzitter Mark Vermeulen het gesprek over gevoerd gedurende dat het onderzoek. Zo'n bijzondere casus die kan juist patronen bloot leggen of die kan iets zeggen van het systeem: hoe het gaat in de praktijk. Want als het spannend wordt of als het moeilijk wordt, dan ga je zien van wat is nou de kracht en de werking van die kaders die op papier staan. Het komt dus altijd erop aan dat de kaders op orde zijn, die moeten op orde zijn. Daar is Limburg naar ons idee in grote mate goed mee bezig. Er komt een actualisering. Maar het blijft altijd ook gaan – als er bijzondere casussen zijn, die moeilijk zijn – of we echt daarnaar handelen? Daar zien wij dat op bepaalde punten als het spannend wordt daarna dan toch belangrijke elementen in de praktijk anders lopen dan je eigenlijk zelf zegt dat ze zouden moeten lopen.

De PVV(Ernst): Ja, dank u wel.

De heer Schilder: Ik heb zelf nog een laatste punt over de RUD. Dat was nog een vraag – heb ik begrepen – ook richting de ZRK. Over hoe wij dat in ons rapport hebben opgeschreven.

De voorzitter: Mag ik even? Er is een vraag van de heer Van der Valk van de SP.

De SP (Van der Valk): Ja, voorzitter. Ik werd toch wel even getriggerd door de analyse op het laatste moment, dat u zegt: 'er liggen dan kaders, maar als het spannend wordt, dan wordt er toch wel eens anders geacteerd.' Dat is denk ik wat u zegt. Kunt u daarover iets zeggen? Hoe voorkom je dat dan, dat er dan toch – in mijn bewoordingen – iets geregeld wordt of misschien zelfs iets geritseld wordt? Of dat er niet voldoende scherp is over die kaders. Houden we nou daaraan vast? Ik ben benieuwd naar hoe u daarnaar kijkt.

De voorzitter: De heer Schilder.

De heer Schilder: Ja, ik denk dat ik dan de link zou willen leggen naar wat wij in onze aanbevelingen zeggen over concern control. Dat is een heel algemeen abstract begrip. Dat gaat naar ons idee... Of bij de functie van concern control komen een aantal dingen samen, die je ook in deze casus speelde. Een casus waar heel veel elementen een rol spelen. Het gaat over economie, maar het gaat ook over handhaving. Het gaat over financieel rendement. Het gaat over het grondbedrijf. Het gaat over natuur, werkgelegenheid. Zeker als die veelheid van aspecten speelt – dat heb je in grote organisaties en daar is Limburg niet uniek in – bestaat de kans dat dit niet allemaal op een natuurlijke goede manier bij elkaar komt of dat je in de snelheid volstaat met dat alleen maar enkele disciplines met name hun perspectief of hun advies kunnen inbrengen. Dat is een element waar het mee te maken kan hebben. Een ander aspect van concern control is het goed in kaart brengen van alternatieven. Misschien nog een tweede keer de vraag stellen: 'Willen we dit nu echt? Is dit nu echt verstandig om te doen?' Checks and balances heb ik al genoemd. Ook interne checks and balances, in de manier waarop je dat ambtelijk in eerste instantie doet voordat iets naar GS gaat en het advies dat daaruit komt. Vervolgens de manier waarop iets weer naar PS gebracht wordt en dat gaat over basale vragen als: 'Moeten we PS informeren? Wat zeggen we dan aan PS?' Dat zijn heel fundamentele vragen. Dan zou je bij wijze van spreken liever willen dat er drie of vier keer even op het scherpst van de snede de spanning wordt opgezocht, dan dat daar de snelheid voorop staat, waardoor je toch een aantal dingen mist. Ik denk, de kern is altijd net even stilstaan om daarna sneller en beter vooruit te gaan. En doe je dat voldoende?

Dan nog even terugkomend op het punt van de RUD. We hebben nu zelf geprobeerd om dat heel goed en zorgvuldig te omschrijven. We hebben in ieder geval niet de term 'aan de kant zetten' gebruikt. We hebben aangesloten bij de formuleringen die GS zelf daarvoor heeft gebruikt in een brief aan de RUD. Wat daar heeft gespeeld? Misschien dat dit toch een net iets ander perspectief of een aanvulling is op wat al geantwoord is vanuit GS. Het klopt dat daar bestuurlijk geen rare dingen zijn gebeurd. In de zin dat: je kunt als GS, je bent het bevoegd gezag. Het is daar mogelijk en legitiem om te zeggen – in dit geval – dat het inderdaad voor bepaalde besluiten over bepaalde casussen even teruggehaald wordt bij de RUD. Die mogelijkheid bestaat. Dat heeft GS gedaan. Dat hebben ze in een brief omschreven. Alleen wat volgens ons de kern is en dan misschien ook even een linkje makend naar bijvoorbeeld het gedogen wat plaats heeft gevonden en wat hoort bij het weghalen van het mandaat. Ook gedogen is een belangrijk iets wat moet kunnen. Ik zei net al, de praktijk vraagt soms om flexibiliteit. Die vraagt soms misschien ook om gedogen. Dat is wat betreft ons perspectief ook het probleem. Wel hoort daar dan altijd een heel goede argumentatie en onderbouwing bij. Daar hebben wij toch in de brieven die destijds rond dat besluit zijn genomen... Wij zien toch met name eigenlijk dat volstaan wordt met aan te geven dat de ondernemer met de wijze waarop de RUD toezicht en handhaving uitoefende niet uit de voeten kon of dat hij dat lastig vond. Daar zitten dan dingen achter dat hij misschien vond dat dit niet coördineert. Dat kan. Alleen wij denken dat die onderbouwing wel heel nauw luistert, want het is een mogelijkheid om het mandaat weg te

halen. Maar legislatuur goed uit waarom je dat doet. Daar heeft het naar ons idee toch aan de onderbouwing wel ontbroken, want als het alleen is omdat een ondernemer last van een RUD heeft? Dan zeg ik het even heel gechargeerd. Dan is dat natuurlijk een heel dunne, kwetsbare en risicovolle argumentatie, die natuurlijk ook richting andere bedrijven vragen kan oproepen. Als de argumentatie is: 'we willen een bredere afweging' en dat de Gedeputeerde hoort dat dat de argumentatie is, dat in dit geval nodig is om een bredere afwegingen te maken dan alleen toezicht. Dat vind ik dan een voorbeeld van een inhoudelijke argumentatie die stevig is en die beter onderbouwt waarom je zo'n besluit neemt. Maar die argumentatie die destijds is gegeven, vonden wij in ieder geval dun en kwetsbaar. Dat geldt dus ook voor de gedoogstrategie. Dat is ook zo'n voorbeeld van de kaders die gelden. Bijvoorbeeld het VTH-kader geeft ruimte voor gedogen, maar er staat meteen in een bijzin bij: 'Maar dan willen we wel een duidelijke onderbouwing en dan willen we een strategie wanneer dat gedogen eindigt en onder welke voorwaarden en wat we vragen'. Dat zijn precies die dingen waar we dan als Rekenkamer op letten en proberen de vinger op te leggen. Dus dat over de RUD.

Misschien toch ook daar. Ik zei net 'aan de kant zetten' is niet een term die wij hebben gebruikt. Maar naast het wegnemen van het mandaat tot besluitvorming, zien wij wel – we hebben veel interviews gevoerd, zowel met mensen van de Provincie, als van de RUD zelf – dat we toch ook wel zien dat in de werkprocessen de Provincie niet alleen een intermediair heeft aangesteld, maar eigenlijk ook de regie heeft overgenomen. Ook heel basaal. Wie mag werkbezoeken afleggen? Dan grijp je toch wel meer in dan alleen bij de besluitvorming. Dan grijp je ook wel in, in... Dat was even een aanvulling, die ik nog wel wil meegeven vanuit onze bevindingen. Ik denk dat ik daarmee hopelijk die vraag van de heer Nijskens ook voldoende heb beantwoord.

De voorzitter: Dank u wel, heer Schilder voor uw bijdrage. Dan schors ik zelf even de vergadering voor twee minuten, niet nadat mevrouw Werrij-Wetzels van het CDA nog een vraag heeft gesteld.

Het CDA (Werrij-Wetzels): Dank u, voorzitter. Voorzitter, geen vraag meer, maar wel nog een punt van aandacht. Gedurende de vergadering werd gezegd dat het Presidium de aanbevelingen aan PS zou hebben aangedragen, alsof het Presidium dat in die mate heeft voorgeschreven. Ik heb met de heer Kuntzelaers contact gehad en gezegd: 'ik herinner mij echt niet dat wij als Presidium inhoudelijk zijn getreden in de aanbevelingen van de ZRK. Misschien hebben wij dat ergens gemist? Maar wij zouden toch nog graag even willen weten waarop dat gebaseerd was. Het Presidium stelt natuurlijk de agenda vast en de voorraadagenda. Wij hebben in de afgelopen maanden herhaaldelijk over de ZRK gesproken, maar wij zouden toch graag even willen weten welk besluit dat is geweest, want wij kunnen ons dat niet heugen. Mevrouw Jetten ook niet. Het zou wel fijn zijn als daar wat duidelijkheid over komt.

De voorzitter: Oké. Dan schors ik alsnog de vergadering voor twee minuten. Dan kan ik inderdaad ook onder andere die twee minuten gebruiken om antwoord te geven op uw vraag. Ik begreep dat er nog een vraag of interruptie was? Nee? Oké.

De vergadering wordt geschorst om 10.50 uur.

De vergadering wordt hervat om 10.59 uur.

De voorzitter: Mag ik u vragen om plaats te nemen? Oké, ik heropen bij dezen de vergadering. Als eerste ga ik antwoord geven op de vraag van het CDA van mevrouw Werrij-Wetzels. Voor de duidelijkheid, er is ooit in een Presidium – dus niet in het huidige Presidium – de procesafsprake gemaakt dat waar sprake is van een rapport van de Zuidelijke Rekenkamer met aanbevelingen, dat die aanbevelingen door de desbetreffende commissie een-op-een worden overgenomen in het desbetreffende Statenvoorstel. Het is dus met name nadrukkelijk – bedankt voor de vraag – geen inhoudelijke discussie. Het is een procesafsprake. Ik hoop dat ik daarmee de mogelijke onduidelijkheid heb weggenomen.

Gedeputeerde Koopmans: Fijn dat uw archief goed op orde is.

De voorzitter: Ik weet niet of het gedigitaliseerd is. Dat gezegd hebbende, kijk ik even of daarmee de onduidelijkheid is weggenomen. Zo ja, dan kijk ik even of er behoefte is aan een tweede termijn. De heer Van Wageningen, D66.

D66 (Van Wageningen): Ben ik ook meteen aan de beurt? Bedankt voor de vraag en ook voor de toezegging om met een brief te komen voor de Statenbehandeling, als werkelijk het debat – wat ons betreft – gaat plaatsvinden. Hierbij het verzoek om dan in die brief mee te nemen de visie op onze suggestie om te kijken naar sturing en samenwerking en te kijken of het scherp genoeg is, als het gaat om het formuleren van de doelstelling van de investering en het formuleren van de exitstrategie. Ik weet dat die zaken zijn vermeld en natuurlijk het doel als eerste uitgebreid is vermeld in sturing en samenwerking. Maar is het scherp genoeg in het licht van deze discussie? Ik heb goede ervaringen met het College als ze zo'n signaal geven, dat ze dan zelf met een goede suggestie komen om het op te lossen. Ik ben daar erg benieuwd naar. Kunt u in die brief ook ingaan op de suggestie van de Zuidelijke Rekenkamer dat het grondbedrijf niet volgens de SiS werkt? Want daar hadden we een vraag over en u gaf het zojuist ook al aan, dat het grondbedrijf in de steigers staat, wat dat betreft. Kunt u daar misschien in de brief op ingaan? Dat vermijdt een debat op dat punt.

Ja, voorzitter. Ik wil niet een discussie hier verleggen naar iets anders, maar we moeten als Staten scherp zijn. Ik heb een gerucht gehoord dat een andere investering van ons, de Ruimte voor Ruimte bv, zijn doelstellingen aan het veranderen is. Daar moeten we natuurlijk wel scherp op zijn. Kunt u op dat gerucht ingaan? Want ik heb de indruk... Het lijkt alsof dat ze zonneweiden in het buitengebied willen gaan aanleggen en dat heeft helemaal niks met hun oorspronkelijke doelstellingen te maken. Daar zou echt een Statenbesluit voor nodig zijn, naar mijn idee. Kunt u daar aangeven hoe dat zit? Dank u wel. Het hoeft niet nu. Het mag ook... Sorry, ik wil niet de discussie verleggen, maar als we op enige manier daarop een antwoord krijgen, dan graag.

De voorzitter: Ik kan mij voorstellen dat de eerste vraag... Ik wil de heer Koopmans even de gelegenheid geven om daarop te antwoorden. Ik kan mij voorstellen dat de tweede... Het heeft niet mijn voorkeur om te reageren op geruchten, want dan zitten we in het weekend hier nog. Dat lijkt me nooit slim. Op de tweede plaats zou dat eventueel schriftelijk kunnen gebeuren. Juist ook om ook te voorkomen dat we niet formeel alsnog aan de tweede termijn gaan beginnen en de agenda verschuiven. Ik geef graag even het woord aan de heer Koopmans. De heer Koopmans.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, het eerste punt.

De vergelijking met sturing en samenwerking komt in de brief. Het tweede: het grondbedrijf doen we niet in deze brief. Ik heb u net al toegezegd en eerder ook al in de begrotingsbehandeling. De brief komt dus niet komende dinsdag, maar de week erop dinsdag of een paar dagen daarna. Er komt een brief met de nieuwe organisatie en aanpak grondbedrijf naar uw Staten toe. Dat is een separaat stuk.

Dan met betrekking tot al of niet aan de orde zijnde geruchten. Er komt binnenkort een mededeling portefeuillehouder over het jaarresultaat verbeterde GREX van Ruimte voor Ruimte. Daar zullen we ook ingaan op de wijze waarop zij bezig zijn om die verbeteringen te halen. Daar gaan we dus ook in op het idee wat bij hun leeft om daar ook bijvoorbeeld zonneweiden in te zetten of andere activiteiten op die gronden die binnen Ruimte voor Ruimte aangewezen zijn om daarmee geld te verdienen. Daar gaan we op in en dat is een volstrekt terechte vraag.

De voorzitter: Ik begrijp dat u een toezegging hebt gedaan om de informatie te voorzien op het eerste antwoord. Kunt u aangeven wanneer?

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, die brief komt ook binnen drie weken.

T8651

Gedeputeerde Koopmans zegt toe PS binnen 1 maand nader te informeren inzake zonneweidenprojecten Ruimte voor Ruimte

De voorzitter: Binnen drie weken. Oké. Dan kijk ik rond. De heer Ernst, PVV.

De PVV (Ernst): Ja, voorzitter. Dank u wel. We bespreken vandaag een Statenstuk, P-20-005 gaande over aanbevelingen die wij over zouden moeten nemen over de werkwijze van PS. We hebben betrekkelijk weinig gesproken over dat stuk. Er is gesproken over de casus Marsna. Wat volgens mij vandaag niet aan de orde is. Het ging over het stuk, over de aanbevelingen. Ja, wat dat aangaat denk ik dat er nog weinig op te merken is. Het stuk is in principe een oproep aan onszelf en staat of valt bij de werkwijze van die 47 mensen aan deze kant van de zaal. Ik denk dat dat iets is wat wij ons moeten realiseren.

Wat ik wel even terzijde fijn vond om te horen was dat de heer Van Wageningen aangaf dat hij de ontwikkeling van subsidies naar investeringen een heel goede vond. Ik hoop dat wij daarin elkaar in de volle breedte van ons werkterrein kunnen vinden in de toekomst. Dus dat houd ik graag in gedachten. Verder, is het Statenstuk – nogmaals zoals gezegd – een aanbeveling aan onszelf. Wij zien er geen probleem in om dat over te nemen. Wat ons betreft is het Statenstuk P-20-005, de aanbevelingen een hamerstuk. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Loomans, Partij voor de Dieren.

Partij voor de Dieren (Loomans): Ja, dank u wel. Er is ons, voorafgaande aan deze commissievergadering verzocht onze bijdrage vandaag heel kort te houden en het debat in de Staten te voeren. Desalniettemin constateer ik hier vandaag dat we hier toch zitten te debatteren. Dus, mijn verzoek is aan de voorzitter om in het vervolg of links of rechts om te kiezen. Dus of we voeren hier geen debat, of we voeren wel een debat en dan krijgen we geen instructie vooraf, want dat geeft in ieder geval helderheid.

Daarnaast, ik steun het eerdere verzoek dat nu een paar keer geplaatst is om een notitie te krijgen van GS met betrekking tot de leerpunten op dit onderwerp en wat we nu verder met zijn allen anders gaan doen. Ik denk dat dat de behandeling in de Staten een stuk gemakkelijker gaat maken, omdat we dan ook niet hoeven te gaan kijken naar de exacte formulering van de aanbevelingen van de Rekenkamer. Dat was het, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Ernst.

De PVV (Ernst): Ja, dank u voorzitter. Even daarop inhakend. Het is niet zo dat wij hier vandaag geen debat kunnen voeren. We moeten het debat voeren over acht aanbevelingen en niet het debat voeren over Marsna of de situatie Marsna, of hoe je het allemaal wil noemen. Nee, we hadden over acht punten moeten debatteren. Als daar geen debat over gevoerd kan worden, of hoeft te worden, dan ben je heel snel klaar. Maar we hebben nu met name heel veel tijd besteed aan wat het met Marsna te maken had. Dat was niet zo spannend. Hier de punten, dat is wat ik bedoel en daarom zeg ik ook dat dit voor ons een hamerstuk is en dat dit verder niet besproken hoeft te worden. Hier staan acht dingen waarvan wij zeggen dat PS dat in de toekomst beter moet doen. Nou ja, wij willen graag ons verbeteren, dus je kunt eigenlijk niet zeggen 'ik ga daar niet mee akkoord', want ik neem aan dat wij ons allemaal willen verbeteren en dat we ons werk steeds beter willen doen. Zo zien wij dat aan onze kant.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik nog steeds even rond. Ik ben nog steeds aan het inventariseren of er behoefte is aan een tweede termijn. De heer Franssen, LOKAAL-LIMBURG.

LOKAAL-LIMBURG (Franssen): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, naar onze mening is het eigenlijk een

D66 (Van Wageningen): Zullen we dit maar gewoon de tweede termijn noemen? Want anders...

De voorzitter: De heer Van Wageningen, via de voorzitter. De heer Van Wageningen, via de voorzitter. Ja?

D66 (Van Wageningen): Een punt van orde. Kunnen we dit de tweede termijn noemen? Zo had ik hem ook opgevat. Anders dan wordt het wel heel verwarrend. Anderen vatten het kennelijk ook op als de tweede termijn. Dus.

De voorzitter: Ja, dat lijkt me heel slim. Dank u wel. Ja, dan beginnen we voor de tweede termijn bij de heer Franssen, LOKAAL-LIMBURG.

Tweede termijn

LOKAAL-LIMBURG (Franssen): Dank u wel, voorzitter. Wij denken als LOKAAL-LIMBURG dat het toch steeds in een cirkeltje blijft draaien. Want krijgen wij te weinig informatie, dan kunnen we onze controletaak niet uitvoeren. Het een hangt altijd samen met het ander. Nu kunnen we wel weer een evaluatie houden en we zien de aanbevelingen A tot en met 8. Dan zie je bijvoorbeeld bij A7 'geef GS bij aanvang van een bijzonder investeringsbesluit duidelijke opdrachten mee'. Oké, die opdrachten die geven wij wel, maar vervolgens staat er 'over de informatievoorziening over de voortgang en realisatie van inhoudelijke en financiële beleidsdoelstellingen, inclusief het strategisch risicomanagement'. Ik pik er gewoon eentje uit. Dan zie je dat het een met het ander samenhangt. Voor ons zou eigenlijk in deze evaluatie sowieso meegenomen kunnen worden... Kunnen we niet op de een of andere manier gezamenlijk bedenken hoe wij dit soort problemen – want het is altijd achteraf – in een voortraject beter kunnen in het proces inbrengen? Dat is vraag 1.

De tweede vraag in dezen is... Natuurlijk verwacht je nog een notitie van de leermomenten waarover de collega's een vraag hebben gesteld aan het College en de toezegging is gekomen. Die leermomenten, is dat nu alleen maar een leermoment en générique voor dit dossier? Of worden die veel meer nu in de breedte uitgezet, zodat we straks in andere dossiers misschien niet meer bepaalde zaken gaan tegenkomen die door middel van het leermoment voorkomen kunnen worden? Dus integraal vraag ik nu het volgende aan het College. Kijk niet alleen naar de leermomenten in de notitie betrekking hebbende op dit dossier, maar probeer je leermomenten dusdanig te verbreden dat je zou kunnen zeggen: de conclusie die hieruit getrokken wordt van het leermoment van dit dossier, zou je over meerdere dossiers kunnen verspreiden. Is dat ook mogelijk? Dat was het, voorzitter in de tweede termijn.

De voorzitter: Mag ik u daarbij nog verzoeken om ook aan de andere sprekers aan te geven of het voor u een bespreek- of een hamerstuk is.

LOKAAL-LIMBURG (Franssen): Volgens mij heb ik dat aan het begin aangegeven voorzitter. Wij kunnen hier wat vragen stellen en de echte discussie zullen we in de Staten voeren, als ik het goed begrepen heb. Maar sowieso, wij willen best nog wel dit stuk niet als hamerstuk doorgeleiden, maar als bespreekstuk naar de Staten.

De voorzitter: Dat is duidelijk. Als het namelijk voor iedereen een hamerstuk is, dan komt er geen Statenvoorstel. Dank je wel. Dan komt er geen debat, precies. Dank je wel. Oké. De heer Loomans, Partij voor de Dieren in de tweede termijn.

Partij voor de Dieren (Loomans): Verder geen behoefte aan een tweede termijn. Alleen als bespreekstuk graag in de Staten.

De voorzitter: Dank u wel. Het CDA, mevrouw Werrij-Wetzels? Nee, dank u wel. Het Forum voor Democratie, de heer Driessen?

Forum voor Democratie (Driessen): Ja, ik ben blij dat we eindelijk in de tweede termijn zijn aangekomen. Wat ik elke keer bij mijn inbreng benoem, is dat we het moeten hebben over de aanbevelingen en niet over de inhoud van die Marsna-papers. Ik heb ook in mijn eerste termijn aangedragen met welke punten ik eventueel een probleem heb en die ik erg vaag vind. Daar is helaas geen discussie over losgebarsten. We zijn echter een beetje verzand in de inhoudelijke versie van de Marsna-papers, wat we in de Staten zouden doen. Voor ons is dat dan ook een bespreekstuk en vooralsnog ga ik misschien achteraf en misschien later met collega's graag in gesprek hoe we dit misschien kunnen optimaliseren. Maar voor mij – voor ons persoonlijk – is dit zo geen stuk om te accepteren. Dank u wel.

De voorzitter: De PVV, de heer Ernst.

De PVV (Ernst): Ja, ik heb een vraag aan mijn ambtgenoten die het door willen leiden als bespreekstuk. Wat gaan we straks in de Staten bespreken? Gaan we Marsna bespreken? Of gaan we deze acht punten, het Statenstuk bespreken? Dat is mijn vraag. Want ik heb geen zin om aan de hand van acht aanbevelingen aan PS een inhoudelijk Marsna-dossier te gaan behandelen en een compleet onderzoek van de Rekenkamer. We hebben hier acht aanbevelingen staan. Gaan we die straks in de Staten opnieuw bespreken? Dat wil ik graag van u horen.

De voorzitter: De heer Van der Valk, SP.

De SP (Van der Valk): Ja, voorzitter. Volgens mij hebben wij een scherpe toezegging dat er een brief komt van GS met daarin inhoudelijke reactie op de adviezen die gelden voor GS, die gelden voor PS, de interactie tussen PS en GS, enzovoorts. Allemaal onderdelen van het voorstel en de adviezen van de Zuidelijke Rekenkamer. Dan kun je toch nu niet zeggen van 'we vinden het goed'. Dat zul je toch gewoon ook het debat moeten voeren? Dan is het toch een bespreekstuk? Of niet?

De voorzitter: De heer Ernst.

De PVV (Ernst): Prima, dat klopt. Maar we hadden die vraag eigenlijk al niet moeten stellen, want hier staan acht aanbevelingen. Ja? Die gericht zijn aan PS. Ja? Die moeten wij bespreken. Hoe die hele situatie, het onderzoek van de Rekenkamer in relatie tot die hele situatie in GS? Dat zou een discussie kunnen zijn. Dat is waarschijnlijk een discussie, maar die moeten we niet nu hierover voeren. Dit gaat over een Statenstuk waarin acht aanbevelingen aan PS staan. Laten we ons nou beperken tot het onderwerp en niet van alles erom leiden. Straks komt het op de rol te staan in de Statenvergadering en dan staat er weer dit zelfde Statenstuk en dan gaan we een discussie voeren waarover dan toch niet beslist kan worden. Dan krijg je een hele stapel moties, amendementen en, en, en. Dat is niet de bedoeling. Hier staan acht aanbevelingen aan ons. Dit is hoe in de ogen van de Rekenkamer Provinciale Staten haar werkzaamheden aan zou moeten passen om in de toekomst situaties zoals bij Marsna minder mogelijk te maken. Daarover moeten we het hebben en daar gaat vandaag de discussie over. Daarover zou ook straks in de Staten de discussie moeten gaan en niet over inhoudelijk gezien de situatie in de casus Marsna. Dat is wat ik bedoel. We bespreken vandaag het Statenstuk P-20-005. Nemen wij de acht aanbevelingen over, over ons eigen functioneren? Verder gaat het eigenlijk helemaal nergens over vandaag en dus ook straks in de Staten niet. Dat is het Statenstuk. Als iemand verder in wil

gaan op het onderzoek van de Rekenkamer, de casus Marsna en wat dan ook, is dat prima. Maar dat moet als zodanig geagendeerd worden en niet onder het hoedje van een Statenstuk met acht aanbevelingen en we knallen daar even die hele casus onder. Zo werkt dat volgens mij niet.

De voorzitter: Uw punt is duidelijk, heer Ernst. Ik ga verder voor de tweede termijn met de VVD, de heer Nijskens.

De VVD (Nijskens): Ja, dank u wel voorzitter. Ik denk dat in ieder geval een aantal Statenfracties wel behoefte hebben om het inhoudelijke rapport van de Marsna-papers van de ZRK in ieder geval te bespreken in een Statenvergadering. Dus was ook mijn aanvliegroute om mijn eerste termijn te doen, zoals ik hem gedaan had. Ik was even in twijfel gebracht: 'Heb ik het goed?' Maar ik begrijp ook dat er andere partijen zijn die wel degelijk, als het ware hun controlefunctie willen toepassen richting College op basis van het uitgebrachte rapport. Het zou natuurlijk wel heel raar zijn als we alleen kijken naar die acht aanbevelingen, waarbij sommige aanbevelingen heel specifiek gericht zijn op de casus Marsna en andere aanbevelingen veel algemener toepasbaar zijn en ook in de toekomst veel langer doorwerken, als je vervolgens over de hele aanleiding van de aanbevelingen geen mening mag uiten. Dus in zoverre, die acht aanbevelingen zouden in theorie zelfs als hamerstuk afgehandeld kunnen worden, maar ik denk dat wij als fractie in ieder geval de behoefte hebben om ook het hele rapport daarbij te betrekken met wat daarin geconstateerd is. Tot zover in tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Ernst van de PVV.

De PVV (Ernst): Ik begrijp dat volledig. Ik ben het ook met de VVD eens dat je dit soort zaken kunt, moet, zult moeten bespreken, maar dan moet je ze ook als zodanig agenderen. Inderdaad, er staat in een aanbeveling van de acht 'het fabriekscomplex Meeressen'. Dat is de update over de stand van zaken. Dat is de enige aanbeveling die daarover gaat. De rest zijn algemeen toepasbare zaken. Dus om dan in te gaan op die hele onderliggende casus? Prima, maar laten we dan de situatie Marsna met als onderliggend stuk of als deel van die bespreking, het volledige onderzoek van de Rekenkamer agenderen.

De voorzitter: Zo interpreteer ik ook het verzoek van de heer Nijskens. Ja. Ik kijk, om dat punt meteen aan te grijpen. Ik maak meteen een rondje om te kijken of meer mensen en fracties daar behoefte aan hebben. Ja? Ik zie daar... Ja, ja. Oké. Dat is duidelijk. Dan geleiden wij dat ook zo door. Ja? Oké. Verder voor de tweede termijn, GroenLinks. Nee? Mevrouw Jetten? De PvdA? De heer Kuntzelaers? Nee. Even kijken, dan kom ik bij 50PLUS, de heer Paas. Nee? Dank u wel. De heer Van Wageningen, D66? Hij is al geweest. Ja. Verder geen opmerkingen. Dan kijk ik nog even naar...

De PVV (Ernst): Voorzitter, nog een punt van orde misschien even?

De voorzitter: Ja.

De PVV (Ernst): Zou u dan misschien in het kader van die laatste discussie die we nu gevoerd hebben, nog willen vragen of nu daadwerkelijk ook diegenen die aangegeven hebben dat dit Statenstuk een bespreekstuk zou moeten zijn, of die daarbij blijven. Of dat nu mensen misschien zeggen: oké, dit stuk is voor ons een hamerstuk, maar we willen wel de grotere casus bespreken. Ik zou graag willen dat u dat rondje even zou willen maken.

De voorzitter: Oké. De heer Van Wageningen, D66 een reactie daarop?

D66 (Van Wageningen): Ja, als reactie daarop. Ik was van plan om alle aanbevelingen over te nemen, maar het debat te gebruiken om aan te geven hoe we ze opvatten en ook de vragen hoe ze opgevat

worden. Dat debat moet dus wel degelijk gevoerd worden.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even naar het College. De heer Koopmans.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, er is nog een vraag overgebleven, volgens mij. Dat is die van de heer Franssen: rondom de **aanbevelingen ook verbreden**. Dat gaan we zoveel als mogelijk in die brief proberen te doen. Ik weet het niet helemaal zeker. Het zal niet voor alle aanbevelingen van alle rapporten kunnen gaan. Dat gaat natuurlijk niet. **In algemene zin zullen we dat zeker doen.**

De voorzitter: Dank u wel. Dan constateer ik dat dit afdoende is besproken en door uw commissie is doorgeleid naar PS.

Oké. Dan schors ik nu de vergadering voor 3 minuten om de wisseling mogelijk te maken van de woordvoerders voor de volgende agendapunten.

De vergadering wordt geschorst om 11.21 uur.

De vergadering wordt hervat om 11.28 uur.

7.2 G-20-023 Statenvoorstel Missiegedreven Economisch Beleidskader (GS 2020-15595)

De voorzitter: Ik verzoek u allen om plaats te nemen zodat we de vergadering kunnen hervatten.

Goed als iedereen zijn plaats ingenomen heeft, allereerst dank aan de bode voor de inzet voor onze veiligheid en uw respect daarvoor. Dan wil ik nu verder gaan met agendapunt 7.2.

Voor de behandeling van dit Statenvoorstel zijn de leden van CS uitgenodigd om op afstand aan te schuiven. Wij bespreken het Statenvoorstel inclusief de gekoppelde stukken. Behandeling in twee termijnen met de bekende spreektijden, maximaal vijf minuten want anders gaat deze vergadering enorm uitlopen. Ik geef voor de eerste termijn het woord aan Partij voor de Dieren, de heer Gesink. De heer Gesink.

Eerste termijn

Partij voor de Dieren (Gesink): Dank u wel, voorzitter. De Partij voor de Dieren is blij met het aanbrengen van een focus in onze economie door een Missiegedreven Economisch Beleidskader. Wij zijn er niet om onze economie te dienen. De economie is er om ons te dienen. In dit geval onze gezondheid en onze duurzaamheid, ofwel mee onafhankelijkheid van bijvoorbeeld fossiele brandstoffen, dierlijke eiwitten en digitale bedreigingen, wat allemaal omvat wordt door het woordje energiek. Twee Limburgse missies, een energiek en gezond Limburg. Mooie missies die passen bij onze partij. Meer specifiek, de Partij voor de Dieren is positief over positieve gezondheid, over preventie boven genezing, bijvoorbeeld ook door het tegengaan van luchtvervuiling. De Partij voor de Dieren is positief over een duurzamer Limburg te bereiken door vooruit te bewegen in alle verschillende transities, waar we op dit moment ons noodzakelijkerwijs doorheen moeten werken. Met de coronacrisis zijn deze zaken nu ook extra belangrijk. Ze zijn actueel, maar ook van alle tijden. Waarom actueel? Twee voorbeelden. Met vooruitgang in de eiwittransitie hebben wij bijvoorbeeld minder vee nodig en verminderen wij het risico op zoönose. Ten tweede is laatst ook de prijs van olie gekelderd. In de Verenigde Staten zelfs tot een negatief bedrag. Dat illustreert dat we ook nu minder in fossiele energie moeten investeren. Wij steunen immers op meer crisis af. Een verhelderende vraag. Is het Missiegedreven Economisch Beleid alomvattend of is dat een gedeelte van ons economische beleid? Bijvoorbeeld beperkt door het budget dat daarvoor staat? Als dat zo is, aan wat voor een percentage moeten wij dan denken, als je je afvraagt hoeveel procent van het economische beleid wordt Missiegedreven Economisch Beleid? Het stuk is mooi verwoord en ook goed hoe er in het stuk een toekomstbeeld wordt geschetst voor een langere termijn. Het is zo ook grotendeels een visiedocument. Wij missen de inhoud omtrent specifieke doelstellingen. Wat wil Gedeputeerde Staten bereiken? Er wordt ook heel veel ingezet op samenwerking. Daarom wordt ook gevraagd om samenwerking met Provinciale Staten om de lange termijn in de visie te ondersteunen en te blijven ondersteunen. Wat wij missen in die formuleringen zijn doelen en/of smart doelstellingen.

Wat wil GS met de missies bereiken? Wanneer zijn ze succesvol behaald? In de landelijke, maar liefst 26 missies worden allemaal concrete specifieke en meetbare doelen genoemd, bijvoorbeeld een CO₂-reductie van zoveel procent in die sector en op die datum. Is dat hier anders? Zo ja, kan de Gedeputeerde hierop reflecteren, als ook op de relatie tussen GS en PS in de afwezigheid van doelen of doelstellingen. Want hoe kunnen de Provinciale Staten dan hun controlerende taak uitvoeren?

Vanwege een soortgelijk probleem – het wordt wellicht een gewoonte – benadrukte onze fractie in de vorige commissievergadering het onderscheid tussen de Europese taxonomie en de Limburgse taxonomie. De Europese Unie definieert daarom precies wat duurzaam is. In Limburg krijgen we in de plaats daarvan als taxonomie een adaptieve investeringsstrategie. Het wat, wat een taxonomie bij uitstek zou moeten aangeven, blijft uit. Het precies definiëren van doelstellingen – dus wat willen we bereiken – helpt naar onze mening bij het realiseren van diezelfde doelstellingen, als ook voor het duidelijk stellen van een kader voor iedereen in onze samenleving. Het laat toe dat je achteraf iets kan vieren en het geeft ons als PS ook een taak in onze controlerende rol.

Omschakelen naar Missiegedreven Economisch Beleid is een hele verandering. Om niet de economie als een doel op zich te stimuleren, maar de economie enkel als middel. Als middel voor het bereiken van overstijgende doelen. Wij zien een groot risico om hierbij terug te vallen in oude patronen en economische groei of ontwikkeling an sich weer opnieuw te gaan stimuleren. In het bijzonder als niet voldoende tastbaar wordt gemaakt wat de te bereiken doelstellingen zijn. In het bijzonder in het hoofdstuk over toerisme en recreatie was lastig te zien, hoe het hoofdstuk aansluiting zoekt en vindt bij een of twee van de gekozen missies. Graag een verduidelijking op dit punt. Zoals is genoemd, ook graag in algemene zin. Dan concludeer ik in de tweede termijn, als daar nog kort ruimte voor is. Dank u.

De voorzitter: GroenLinks, mevrouw Jetten.

GroenLinks (Jetten): Ja, dank u wel voorzitter. Ik houd het een beetje kort, daarvoor mijn excuses. Er is onderweg iets mis gegaan op de digitale snelweg. Die was – denk ik – te druk omdat iedereen thuis werkt. Het stuk spreekt over vijf transities, twee missies, uitvoeringskaders. Dan gaat het over naar de belangrijkste opgaves en dan de uitvoering per thema. Wat wij dan missen bij die uitwerking van die thema's is de lijn met die vijf transities. Als voorbeeld wil ik noemen de transitie van fossiele brandstoffen naar volledig duurzame energiesystemen. Er staat letterlijk dat dit een belangrijk thema zal zijn. U begrijpt dat wij als GroenLinks dit alleen maar kunnen onderschrijven. Er wordt dus wel over gesproken, maar weinig actie op gezet, om er ook echt wat mee te doen. Men wil er een unique selling point van maken voor Limburg. Wat ik dan teruglees is dat er andere grondstoffen geïmporteerd moeten worden. Onze suggestie is echter dat als je echt wat wilt, transformeer Brightlands Sittard-Geleen om naar een echt circulair kenniscentrum met als tweede poot de energietransitie in samenwerking met Enexis, en dergelijke. Dan zet je – wat ons betreft – echt een stap. De concrete vraag is dan ook: wil het College deze suggestie overnemen?

Dan hebben we nog een aantal technische vragen op het gebied van de vervoerde luchtvracht. Er staat dat 7% van de vervoerde luchtvracht verloopt via MAA en dat een groot deel bestemd is voor Limburg. Hoe groot is dat deel? Het economische belang waarop cijfers gebaseerd zijn: er staat iets van 28.135 mensen die daar werkzaam zijn met de toegevoegde waarde van € 212 miljoen. Wij zouden graag die berekeningen zien. Zijn hier ook de kosten en de lasten bijvoorbeeld van toerisme en recreatie – wat daarvoor wordt genoemd – afgetrokken?

Tot slot, er was nog een ingezonden brief van het Wittermer Beraad. Wij vragen het College of zij een aantal van deze adviezen wil opvolgen. Tot zover mijn eerste termijn, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de SP, de heer Van der Valk.

De SP (Van der Valk): Dank u wel, voorzitter. Het zijn ook vanuit economisch opzicht barre tijden. Een Economisch Beleidskader is dan ook een meer dan welkom instrument om koersvast en solide beleid te kunnen voeren op basis van een missie. Echter voorzitter – ik neem dat even niemand kwalijk – kun je de vraag stellen of het verstandig is om dit kader nu te gaan vaststellen. Immers, voor veel sectoren in de economie is er nogal wat veranderd. Naast onzekerheid, heeft iedereen het over het nieuwe normaal, dat ook zijn weerslag zal kennen als het gaat om economische ontwikkeling, groei in combinatie met veiligheid, gezondheid en duurzaamheid en met welbevinden. Het is hoog tijd voor een diepgaande herbezinning. Biedt dit beleidskader dan houvast? De SP denkt van niet. Voorzitter, het stuk is geschreven in het pre-coronatijdperk. Die goeie ouwe tijd, zullen we wellicht over enkele jaren zeggen. Er is flink gestudeerd en er zijn diverse onderzoeken gedaan in 2019. Maar voorzitter, het is 2020. Een jaar om nooit te vergeten. Op dit moment zitten we in een heel andere situatie dan vorig jaar. Op basis van die oude analyses, snapt de SP de tweeledige missie met als pijlers duurzaamheid en gezonde burgers wel. Twee prima pijlers, maar voor ons in deze tijd niet voldoende. De SP snapt ook dat flexibiliteit en wendbaarheid in deze tijden van belang zijn om te overleven en dat zo iedere euro sociale slim en snel met een multiplier effect ingezet moet worden. Deze tijd vraagt om snelheid, maar diezelfde snelheid mag daarbij niet prevaleren boven zorgvuldigheid, transparantie, effectiviteit en nieuwe inzichten. Deze zijn – zeker als het gaat om onze rol als Staten – van groot belang. Bij het vorige onderwerp hebben we het daarover ook al gehad. Misschien wel meer dan ooit. De meeste partijen zullen het dan ook wel hiermee eens zijn. Is dat voldoende in deze tijd? Is de missie met deze twee pijlers niet te beperkt? Zou niet een nieuwe analyse moeten worden gemaakt met scenario's voor het post-coronatijdperk? De SP vreest dat door de tweeledigheid van de missie bepaalde sectoren, bedrijven en hiermee hun werknemers buiten de boot zullen gaan vallen. Bedrijven – met name het mkb – zijn aan het vechten om overeind te blijven en er zijn al heel veel mensen werkloos of dreigen dat te worden binnen afzienbare tijd. De SP vraagt zich dan ook af in hoeverre dit kader die problemen goed gaat aanpakken door zich alleen op die twee missies te richten. De SP pleit dan ook ervoor: terug naar de tekentafel en het voorstel aanpassen op de huidige economische situatie, de toekomstige situatie zodat het geld ingezet wordt waar het het meest soelaas biedt om op de korte termijn te overleven, op de middellange termijn te verankeren en op de lange termijn duurzame groei.

De SP vindt ook dat opname van dit beleidskader en de uitgaven hiervoor en de beleidseffecten niet passen binnen de reguliere planning-en-controlcyclus. We zijn niet gerust erop dat de benodigde verantwoordingsinformatie dan voldoende scherp en zichtbaar wordt aangeboden en zal ondersneeuwen in de immense hoeveelheid simultaan informatie die zich al bij de reguliere planning-en-controlcyclus voordoet. De SP vraagt dan ook om ten minste een keer per jaar, het liefst twee keer per jaar de Staten via een apart stuk te informeren over het uitvoeringskader en de voortgang van de effecten. Weliswaar het nieuwe uitvoeringskader. Bijvoorbeeld, synchroon aan de systematiek van Grote Projecten met daarin een duidelijke rapportage waarvoor het geld is ingezet, wat het doel van het project is, hoe het bijdraagt aan de missie, wat het tijdspad is van het project en wat de uiteindelijke resultaten zijn. Want dat zien wij niet terug, voorzitter.

Dan voorzitter, nog een aantal technische inhoudelijke vragen over dit stuk. Op pagina 15 staat dat er met verschillende mensen is gesproken om de missies te formuleren. Maar wie zijn dat dan geweest? Captains of industry? Jan met de pet? Milieudeskundigen? Economen? Ik kan het er niet uit opmaken. Graag voorzitter, mocht het komen tot een behandeling van het stuk in PS, zou de SP-fractie graag een overzicht zien met welke partijen en met welke mensen er gesproken is. Wat nog mooier zou zijn: wordt dan ook opnieuw met deze mensen, instanties gesproken omdat er wellicht nieuwe inzichten zijn op basis van het huidige tijdsbestel? In het voorstel voorzitter, staat op bladzijde 26 dat het MKB Leningenfonds na 2020 geen nieuwe leningen gaat verstrekken. In deze tijd – denken wij – is dat ondenkbaar. Voor de SP is dit een expliciet voorbeeld van pre-corona denken. Het mkb worstelt om het hoofd boven water te houden. De SP vindt het dan ook hoogst noodzakelijk dat het MKB Leningenfonds gecontinueerd wordt en dat hier extra geld voor wordt vrijgemaakt. Er zijn veel reddingsboeien nodig op dit moment en het past

niet om die reddingsboeien niet uit te werpen.
Dan voorzitter, de 5G-discussie.

De voorzitter: Mag ik u vragen om af te ronden, meneer Van der Valk?

De SP (Van der Valk): Ja, ik ben bijna klaar. Nog drie kleine stukjes. De 5G-discussie. Wij willen als SP duidelijk stellen dat corona en 5G niets met elkaar te maken hebben. Maar wat niet duidelijk is, althans waarover op dit moment nog wel discussie plaatsvindt, zijn de gezondheidseffecten, waar wetenschappers het nog niet met elkaar eens zijn. In hoeverre worden deze landelijke ontwikkelingen gevolgd? Wordt dit nog nader onderzocht voor de Limburgse situatie?

Voorzitter, ik rond bijna af. Op bladzijde 29 wordt gewag gemaakt van de Provinciale Omgevingsvisie. Flexibiliteit en dynamiek worden belangrijke randvoorwaarden genoemd. Wat betekent dit precies, voorzitter? Hoe de wind waait, waait mijn jasje? Erg vaag. En duidelijk ook hier weer, hoe zit het met de democratische legitimatie en verankering? Zeker ook weer indachtig het onderwerp waar we vanmorgen over spraken.

Ten slotte voorzitter, de troetelkindjes, de Brightlands Campussen krijgen erg veel aandacht. Dat is bijna zoals vanouds, zou ik willen zeggen. Echter voorzitter, Limburg drijft echt op het mkb. Daar zit het leeuwendeel van de werkgelegenheid en daar zou dus zeker in deze tijden veel meer prioriteit aan moeten worden gegeven en niet het selecte groepje mkb-bedrijven dat rechtstreeks zaken doet met de Campussen. Afwachtend wat de Gedeputeerde hierover zegt, is dit mijn eerste termijn voorzitter. Dank u wel.

Nog een kleine aanvulling. Sorry. Er zat een bijlage bij van het Wittermer Beraad. De aanbevelingen daarvan kunnen wij als SP van harte ondersteunen. Dat wil ik nog even gemeld hebben.

De voorzitter: Dank u wel. Dan nu het woord aan de heer Franssen, van LOKAAL-LIMBURG. De heer Franssen.

LOKAAL-LIMBURG (Franssen): Dank u wel, voorzitter. De coronacrisis zorgt dat veel van deze zaken in een ander licht bekeken moeten worden. Dit wordt ook erkend in het stuk. Goed is het dat ondanks dat, toch grotendeels wordt vastgehouden aan eerder gestelde doelen: een economie creëren die duurzaam en weerbaar is. De vraag blijft hoe uitgangspunten letterlijk te vertalen naar concreet beleid. Natuurlijk, wij als LOKAAL-LIMBURG zien ook – dat werd ook door de SP al naar voren gebracht – dat het MKB Leningenfonds, zeker in deze coronatijd, dient gecontinueerd te worden, want in onze optiek blijven de echte problemen nog steeds onderhuids en straks zullen we zien dat het mkb veel meer nog met problemen geconfronteerd wordt. Zeker ook als de belastingen uitgesteld worden en de potjes zijn leeg. Straks moet toch de belasting worden betaald. Dus dat wordt natuurlijk voor de mkb'er een moeilijk punt. Maar er staat ook in het stuk op bladzijde 4 – dat is ook een concrete vraag – een interessante zin. 'Het provinciaal economisch beleid is niet gericht op het inspringen op marktfalen'. Nu is onze vraag: hoe verhoudt deze uitspraak zich dan met het ingrijpen bij bijvoorbeeld MAA en Nedcar in het verleden? Dat was het in eerste termijn, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Lodewijks van de VVD. De heer Lodewijks.

De VVD (Lodewijks): Dank u wel, voorzitter. Ik wilde deze eerste termijn gebruiken om eigenlijk aan de hand van drie vragen dit beleidskader te beschouwen. Een eerste vraag zou zijn: hebben we hier te maken met een nieuwe visie en een nieuw geluid? De tweede is: is deze visie eigenlijk voldoende coronaproef? En een derde vraag: welke aandachtspunten hebben wij dan nog als VVD? Laat ik beginnen met mijn waardering uit te spreken. We hebben met veel waardering kennis genomen

van dit Missiegedreven Economisch Beleidskader. Er ligt een nieuwe visie, integraal van opzet, duidelijk verwoord met een goed onderscheid tussen kader en uitvoering en inhoudelijk toegespitst op de kansen en ontwikkelingen vanuit het onderwijs, de arbeidsmarkt en de economie. De twee missies zijn in onze optiek helder en logisch voor wat betreft Limburg. Missiegedreven beleid betreft de methode waarbij maatschappelijke opgaven centraal staan. Waardevol is ook dat wordt uitgegaan van de vijf grote transities waar onze Provincie voor staat en dat daarbij aansluiting is gezocht met de landelijke economische prioriteiten en de Europese economische ontwikkelingen, maar ook dat wordt geredeneerd vanuit de huidige stand van de Limburgse economie en de verbeteringen die noodzakelijk zijn. Met genoegen stellen we dus vast dat de VVD moties op het gebied van flexibel onderwijs en employability zijn verwerkt in deze beleidsvisie.

De beleidsnotitie is echter wel onduidelijk op een punt. Dat betreft het Missiegedreven Economisch Beleid. Wat is dat exact? Wat wordt daaronder verstaan? In de notitie lijkt dit toegespitst te worden op Missiegedreven Innovatie Beleid. Dat lijkt minder breed. Onze vraag is: ligt de focus nu op uitsluitend innovatie gedreven en maatschappelijk onderwijs en gaan we bijvoorbeeld slechts investeren in het op orde brengen van het vestigingsklimaat voor innovatieve bedrijven? Samenhangend daarmee hebben we een vraag. Welke aandacht krijgt dan de traditionele economie of innovatie in het provinciaal beleid? Kortom, wat zijn de plannen voor ondernemers die niet Missiegedreven zijn, maar wel bijdragen aan werkgelegenheid, nieuwe bedrijvigheid en economische groei?

Dan is de visie voldoende corona-proof? Daarbij hebben we een aantal elementen bekeken, zoals: wordt er voldoende geïnvesteerd in best practices? Is de ondersteuningsinfrastructuur voldoende laagdrempelig? Blijven we investeren in innovativiteit en in kansen voor de Limburgse economie? Maakt het voorstel de uitwisselbaarheid van werknemers tussen sectoren gemakkelijker? Wordt aandacht besteed aan het op peil houden van de kennis en de competenties van medewerkers? En, worden de euregionale ketens versterkt, waar onlangs een project binnen de LWV voor is gelanceerd? Als we die vragen allemaal beantwoorden. Die had ik al beantwoord, maar omdat we maar vijf minuten krijgen, ga ik daar niet inhoudelijk op in. Dan kom ik tot de conclusie dat de beleidsvisie ten dele corona-proof is. Onze vraag is – en die sluit ook eigenlijk aan bij het verzoek van de SP – of er aan dit verhaal een addendum gemaakt kan worden, waarin we ingaan op dit soort maatregelen voor de post-corona tijd. Hoe we daarover worden geïnformeerd?

Wat zijn dan nog de aandachtspunten? Op de eerste plaats, zijn er vier punten:

1) De retailsector. Deze wordt niet bij naam en toenaam genoemd. Er bestaat geen afzonderlijke aandacht voor. Maar met 8% van de werkgelegenheid in de Limburgse economie en een toegevoegde waarde van maar liefst 4% is dit geen kleine sector. Dat kun je ook zien in het plaatje wat in de nota is opgenomen. Graag zouden wij dus meer expliciete aandacht voor deze sector willen hebben en niet indirect onder het kopje ondernemingen – een van de acties – maar echt als separate sector. Zeker in de post-corona tijd. De vraag is ook of u – conform de horeca – de vragen zou willen beantwoorden: hoe houden we binnen die retailsector het vakmanschap op peil? Wat is strategisch ondernemerschap en een bruisend ecosysteem? Er zijn meerdere partijen waarmee we dit kunnen oplossen. Natuurlijk kunt u naar de branche organisaties gaan, maar in Roermond is ook een Retail Innovation Centre dat op dit punt wellicht input kan geven.

De voorzitter: U heeft nog dertig seconden.

De VVD (Lodewijks): Ja, het tweede punt is de regionale aandacht. Wat mij eigenlijk verbaast is dat je eigenlijk ziet dat de regio's indirect terugkomen, terwijl Noord, Midden en Zuid-Limburg toch ieder een aparte eigen economische kleur hebben. De vraag is waarom daar niet meer invulling aan gegeven. Vervolgens op de rol van de gemeente, een van de belangrijkste uitvoeringspartners: die worden maar heel bescheiden benoemd in de nota. Is daar een specifieke reden voor? De laatste vraag betreft de

scale-ups companies. Ze worden wel genoemd, maar de scale-up companies hebben voor de coronatijd met name laten zien dat ze in staat waren om heel snel te groeien. In de na-coronatijd is dit nog meer noodzakelijk. De vraag is of daar ook separaat de aandacht naar uit kan gaan. Dat is mijn bijdrage in de eerste termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik nu naar D66, de heer Van Wageningen.

D66 (Van Wageningen): Dank u wel. Er zit veel in dit Missiegedreven Economisch Beleidskader wat D66 wel bevalt. Om te beginnen omdat het Missiegedreven is. Dat wekt de indruk alsof je werkgelegenheid wil ontwikkelen, liever dan werkgelegenheid behouden. Hebben we dat goed begrepen? Dat is de vraag. Ik reageer meteen op de SP, die naar mijn idee wel terecht stelt: 'we leven in een bijzondere tijd en past deze missie wel bij de coronatijd, waarin de noden gewoon anders zijn en dat we daarop misschien ook moeten inspelen'. Ja, ik ondersteun dat. Bijvoorbeeld mijn D66-collega Jenneskens heeft al meerdere malen de nadruk erop gelegd dat de culturele sector, waar we een bijzondere verantwoordelijkheid voor voelen, dat we daarvoor nu ook iets bijzonders moeten doen in deze bijzondere tijd. Goed. Dat kan misschien wel breder en daarin ondersteun ik de SP wel, maar kunnen we dat los zien? Hoe staat u er tegenover als we dat misschien wel – nadenken over acties – los zien van de lange termijn visie die eigenlijk in dit plan staat. Want dan kunnen we tenminste over het plan positief zijn, zonder te veel mitsen en maren. Goed, er staat duidelijk dat talent werven belangrijk is, naast talent houden. Ja, dat zijn echt dingen die ons wel uit het hart gegrepen zijn. Ook de missie zelf. 'Limburg maakt energiek' en 'Limburg maakt gezond' zijn allebei aspecten die goed bij de visie van D66 passen. Hoe Limburg zich verder kan ontwikkelen.

Dan heb ik vragen over wat we nu precies met het ecosysteem bedoelen, want dat wordt heel vaak gebruikt. Een bruisend ecosysteem: ik denk bijna dat het een groen plan is, maar het is echt een economisch plan hoor. Ja, ik vraag het even naar aanleiding van een voorbeeld. We hadden ooit 'van zand tot klant'. Er is zilverzandwinning in Limburg en we maken er zonnepanelen van en we brengen ze ook naar de klant. Dat leek een ecosysteem. Toch lijkt het alsof we geen van die sectoren echt gesteund hebben. Bijvoorbeeld de zandwinning, toen die een vergunning aanvraagde, vonden ze bij ons ook wel wat weerstand. Die kwam oorspronkelijk uit Heerlen, maar sijpelde door naar de Provincie. 'Ja, doe maar rustig aan met die zilverzandwinning en ga er in ieder geval niet al te veel moeite voor doen.' Daar krijg je een vergunning voor. Dus? Betekent dat nu... Heeft dat werkelijk een betekenis zo'n ecosysteem? Misschien kan ik ook vragen: hoe sturen we nu werkelijk? Wanneer hoor je nu eigenlijk niet bij een ecosysteem en kom je dus niet voor een ecosysteem in aanmerking?

Tot onze missie hoort dus gezondheid. We hebben wel wat zorgen over de Maastricht Health Campus, wat dat betreft: hoe actief we als Provincie daarmee nog bezig zijn. We hebben ten slotte het enige academische ziekenhuis van Zuid-Nederland in Limburg in Maastricht. Hier vlakbij. We hebben ook een medische faculteit en dat is een heel mooie, want die kijkt breder dan alleen de klassieke geneeskunde. We hebben hier ook MUMC+ staan. Dat plusje is dat we breder kijken. Dat hier in Maastricht breder gekeken wordt dan alleen de klassieke geneeskunde. Precies wat bij revalidatie en valorisatie en zo nodig hebt, vindt hier een goede voedingsbodem, ook beter dan in Nijmegen. Wat ook wel dichtbij is. Daar zijn ze wat arroganter: klassieke geneeskunde. Van die meerwaarde moeten we gebruikmaken en ik zie eigenlijk dat het College vooral zegt: die Maastricht Health Campus loopt eigenlijk wel en daar hoeven we niet zoveel nieuwe dingen te doen. Maar het is belangrijk om daar ook wel nieuwe dingen te blijven doen. Misschien zelfs als de universiteit daar zelf niet meekomt, het is triple helix, de overheid, de maatschappij, het bedrijfsleven en onderwijs en onderzoek. De maatschappelijke streng van die triple helix moeten wij behartigen. Bent u van plan om dat ook in het kader van dit beleid te gaan doen? Omdat dit toch onze missie is en de Maastricht Health Campus meer leven in te blazen.

Dit is ook in het kader van een aantal speerpunten van D66. Onderwijs en Internationalisering: ik ga nog op wat details in. Bij het buurtalonderwijs wordt gesproken over het verschuiven van de focus van de

taal als zodanig, naar de focus op cultuur en actualiteit van de buurlanden. Dat zou blijken uit onderzoek en evaluatie. Ik vraag of we dat onderzoek en die evaluatie kunnen krijgen, want het lijkt een beetje vreemd. Dit is iets wat er al is sinds jaar en dag. Duits is echt...

Het CDA (Ijpelaar): Meneer Van Wageningen?

D66 (Van Wageningen): Sorry?

Het CDA (Ijpelaar): U hebt toch ook de mogelijkheid om technische vragen te stellen?

De voorzitter: Graag via de voorzitter.

Onbekende spreker: Oh ja, voorzitter. U hebt toch ook de mogelijkheid gehad om technische vragen te stellen? Dus het opvragen van een onderzoek lijkt mij een zeer technische vraag. Of niet? Voorzitter?

De voorzitter: De heer Ijpelaar. De heer Van Wageningen nu.

D66 (Van Wageningen): We hebben ervoor gekozen om dit beleid nu breed te formuleren. Dat betekent dat er details in voorkomen. Er hoort wel degelijk een politieke discussie over. Je kan het ook een beetje als politiek zien, want eigenlijk weten we niet zeker of dat wel echt blijkt uit een evaluatie, want als je de recente geschiedenis van de onderwijspraktijk gaat evalueren, dan zit dat er gewoon in, die focus op cultuur en actualiteiten. Dat is al lang iets anders. Onderwijs in het Duits is al lang niet meer naamvallen stampen. Dus ja?

De voorzitter: De heer Van Wageningen, ik wil u verzoeken om af te ronden.

D66 (Van Wageningen): Ja. Dan ga ik nog in op de motie Jenneskens, die wordt recht gedaan in dit stuk, in zoverre dat die genoemd wordt en dat wordt gezegd dat daaraan wordt voldaan. Maar wij denken dat het niet zo is. Kunt u daar nog een keertje op reflecteren? Kan die niet gewoon worden uitgevoerd? Dat gaat over een proef... Ja, sorry, ik kan dat niet binnen twee minuten. In de tweede termijn ga ik precies aangeven wat ik bedoel met die motie.

Grensoverschrijdend: het mag wat ons betreft... Het is helemaal terecht dat we daarvan de economische meerwaarde zien en dat moet ook worden uitgebuit. Dat we goed met de grenzen omgaan, maar het is ook wat D66 betreft een doel op zich. Het wordt nu onder dit kader gebracht, maar ook als het niet per se alleen een economisch voordeel oplevert, dan is het onze visie dat we nog steeds goed moeten omgaan met de grenzen van Limburg. Tot zover. Dit was laatste was een signaal. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan nu de heer Driessen van het Forum voor Democratie. De heer Driessen.

Forum voor Democratie (Driessen): Dank u wel voorzitter. Dit economisch kader of missiegedreven kader is uitgezet in twee stukken en ik zal het dan ook als dusdanig behandelen. Dus eerst het strategische deel en vervolgens een beetje ingaan op het uitvoeringskader waarin wat meer technische aspecten terugkomen.

We zien in het strategische deel dat over het uitvoeringskader een enorme groene saus overheen zit en ik sluit mij een klein beetje aan bij wat de VVD zei. Maar ik wil daar even over uitweiden. Misschien zijn wij iets meer van de klassieke school, maar ik zou blijer zijn als er meer termen in kwamen als 'vestigingsklimaat, economische groei en werk vinden en werk houden'. We spitsen ons nu met de missie en de transities heel erg toe op twee beleidsvlakken en twee onderdelen. Mijn vraag is inderdaad: sluiten we dan ook niet heel veel uit? Is het dan niet de vraag of we niet breed genoeg kijken. Of we daarmee een tunnelvisie creëren?

Het uitvoeringskader: we zijn daar verder heel tevreden mee. In ieder geval tegenoverstaand tegen het strategische deel en het missiedeel, waar met veel woorden heel veel randzaken benoemd worden. Daar wil ik ook eventjes nog wat technische vragen over stellen die daarin thuishoren. We zien bijvoorbeeld op pagina 18 de bijdrage van iedere sector terugkomen en daarin zien we bijvoorbeeld dat zorg, food en chemisch vrij groot zijn, zowel in toegevoegde waarde, als dan respectievelijk misschien het aantal banen waarin het voorziet. Dat leidt mij namelijk tot de vier onderdelen van Brightlands. We vinden Brightlands een heel goed idee, innovatie en het zoeken naar nieuwe sectoren voor werkgelegenheid en economische ontwikkeling. Dat is altijd een heel goed idee en we zien dat materials of chemicals in Health het vrij goed doen. Daar maken wij ons niet heel veel zorgen over. Dat bleek ook een heel goede zet te zijn om in Limburg te gaan kijken waar wij ons in nieuwe gebieden kunnen ontwikkelen. Waar we in werkgelegenheid kunnen voorzien en waar wij eventueel nieuwe sectoren op poten kunnen zetten. Het enige probleem is of het probleem is het onderdeel Smart Services. We zien die drie food, zorg en chemisch terug in de cijfers. Dat daar een groot deel van de werkgelegenheid zit en dat er ook een toegevoegde waarde wordt geleverd. Alleen Smart Services – en dat zien we ook bij het Brightlands onderdeel – is misschien nog wel een lastig stukje. Dat zien we ook zo dadelijk met de voortgangsrapportage. Dat is nog een beetje een zorgenkindje. Onze vragen daarover zijn misschien dadelijk goed om te stellen bij het volgende punt, maar ook daar willen we graag kijken: is dat een levensvatbaar onderdeel van de Brightlands Campus. Is dat ook een onderdeel waarop we op zo'n manier kunnen leunen zoals die andere drie? Verder zien wij ook de noodzaak om voor het mkb die leningen te blijven verstrekken straks, omdat ook deze... Volgens mij komt er een interruptie van de heer Kuntzelaers.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers. Ik was even aan de andere kant aan het kijken omdat daar een microfoon aan stond. Excuseer. De heer Kuntzelaers.

De PvdA (Kuntzelaers): Ik zag het, voorzitter. Dank u wel. Ik hoor de heer Driessen een betoog houden en een constatering trekken: 'er zijn drie grote sterke economische pijlers, die we ook terugzien in drie verschillende Campussen hier in Limburg en die Smart Services is toch een beetje een vreemde eend in de bijt.' U zegt: 'omdat die andere sectoren al sterk zijn, zouden we daarop moeten focussen.' Is Smart Services en alle economie die daaraan gerelateerd is, niet het enorme groeimodel van de toekomst? De vraag is of we daar sterk genoeg in zijn. Die vragen kan ik mij allemaal voorstellen, maar is het niet zoals bij Kodak, die volgens mij ooit constateerde: 'ja, fotocamera's met filmrolletjes daarin. Dat is onze core business. Dat is het belangrijkste en digitaal, ja daar zijn we klein in. Laten we daar maar niks in doen.' Dat was Kodak, zullen we maar aan het einde van de rit zeggen. Is het niet zo bij Limburg ook dat je een tak van sport zult moeten beoefenen die misschien toekomstgericht en de lange termijn in zich heeft, zonder dat we daar al meteen sterk in zijn?

De voorzitter: De heer Driessen.

Forum voor Democratie (Driessen): Ja, zo ver was ik nog niet, maar ik ben wel blij dat u de vraag stelt. Dan kan ik daarop verder. Mijn vraag is namelijk met betrekking tot het Smart Services deel: is er in die sector vraag? We zien dat het concept werkt bij food en bij health. Bij het concept wordt informatie gedeeld. Mensen lopen binnen. In Noord-Limburg werkt het foodconcept hartstikke goed. Er worden nieuwe ondernemingen opgezet. Die beginnen ook langzaamaan te lopen. Bij health werkt dat en vooral – denk ik – bij het Chemelot onderdeel. Bij het chemische gedeelte werkt dat heel goed. Maar is die vraag er bij Smart Services? Is dit niet een heel andere sector, een heel andere tak die geen behoefte hebben aan een oud gebouw van de ABP om met zijn allen eventjes in te gaan zitten voor een redelijk hoge prijs en in beperkte tijden? Is dit niet juist een sector die veel liever thuis zitten en veel liever hun eigen ding doen? en veel liever op een andere manier werken? Is dit wat we moeten doen in deze sector? Dat zijn mijn vragen die ik daar graag bij wil stellen.

Het CDA (Ijpelaar): Voorzitter?

De voorzitter: De heer Ijpelaar.

Het CDA (Ijpelaar): Graag een interruptie. Ik vind de constatering van daarnet best wel kort door de bocht. Is het zomaar zitten in een oud kantoor van APG in de ogen van u, alles wat daar gebeurt in Heerlen?

De voorzitter: De heer Driessen.

Forum voor Democratie (Driessen): Als reactie op het CDA. In principe was de vraag die ik stelde, of het bij elkaar brengen – wat de functie van de Brightlands Campussen is – van deze mensen in deze sector, geksherend genoemd, het bij elkaar zetten van de mensen in een oud gebouw van ABP, of dat een toegevoegde waarde heeft. Of het bij elkaar brengen van deze mensen niet veelal in die sector online gebeurt, omdat het een online platform is waarin zij werken en dat zij niet per se bij elkaar over de vloer hoeven te komen. Dat was eigenlijk meer een vraagstelling. Sorry, dat ik eventjes... Ik wil u ook wel aankijken als ik tegen u praat.

Verder over dat stuk. Want ik wilde eigenlijk voor de interruptie van de heer Kuntzelaers naar die mkb-leningen. We zien in Limburg – ik wilde eigenlijk de corona niet benoemen, want ik had al verwacht dat mijn collega's dat veel zouden doen – dat het mkb het nu ook zwaar heeft en dat ook die leningen erg belangrijk zijn. In Limburg hebben we een grote mkb-sector en er zijn ook bedrijven die uitgroeien van een klein familiebedrijf naar een heel groot familiebedrijf langzamerhand. Dat zijn toch de succesverhalen die we in de regio veel zien. Daarom vinden wij het ook belangrijk dat daar middels het LIOF, middels de fondsen genoeg aandacht aan besteed wordt. Dus ook via mkb-leningen.

De voorzitter: Ik wil u verzoeken om af te ronden.

Forum voor Democratie (Driessen): Ja, dat wilde ik gaan doen, want ik wil het hier namelijk bij laten voor mijn eerste termijn en mijn vragen aan de Gedeputeerde eventueel toelichten in de tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de PVV, de heer Ernst.

De PVV (Ernst): Goed. Dank u voorzitter. Voor ons ligt het MEB. We zijn mensen met een missie. Missionarissen. Meestal betekent dit toch op basis van ambitie, idealisme en een klein beetje realiteitszin. Precies dat geldt ook voor de basis van dit stuk. Ambities en idealisme op het gebied van klimaat en milieu geformuleerd, bijvoorbeeld door de EU en Den Haag, die volledig voorbijgaan aan het feit dat zelfs als ze volledig worden gerealiseerd, ze maximaal een minuscule effect zouden hebben. De bekende druppel op de gloeiende plaat. Dit omdat de grote veroorzakers en vervuilers geen boodschap hebben aan ambities en afspraken.

Maar goed. Laat ons beperken tot het realistisch voortstuwende van ons Limburg. De eerste vraag die bij de PVV rijst is: is het verstandig om op dit moment in de huidige situatie een kader vast te leggen dat een grote rol moet spelen in de regionale, economische en maatschappelijke ontwikkeling? Moeten wij niet wachten tot we meer inzicht hebben in de omvang en impact van de coronacrisis op de verschillende sectoren? Moeten we het kader mogelijk herzien op basis van deze nieuwe inzichten en pas daarna vaststellen? Graag horen wij de visie van het College hierop.

Het stuk lezende, struikel je over de wollige taal en citaten uit onderliggende EU- en Haagse stukken die bij kritisch lezen en door laten dringen wat er nu eigenlijk staat, meer vragen oproepen dan antwoorden geven. Ik citeer: 'missiegedreven beleid is het oplossen van maatschappelijke uitdagingen en het grijpen

van economische kansen, ongeacht marktfalen.' Als sprake is van marktfalen, welke economische kans grijp je dan? Maar dat is de vorm.

Laten we over de inhoud gaan. Het feit dat de PVV niet blauwe vlaggen met gouden sterren zwaait, staat te juichen op de EU-tribunes, wordt vaak op een lijn gesteld met het gebrek aan de wens tot internationale samenwerking. Maar niets is minder waar. Internationale samenwerking, zeker met onze directe burens op basis van bi- of trilaterale realistische afspraken staat hoog op onze agenda. De huidige situatie zal meer dan ooit duidelijk maken – voor zover dat niet al is gebeurd – hoe belangrijk die burens zijn. Het stuk spreekt over talent en kwalitatief goed, breed en toekomstbestendig onderwijs. Punt 3.3.4.1. met twee actielijnen. Een nationaal met acht uitgebreide punten en twee sub punten en een euregionaal met twee summiere puntjes, bestaande uit agenderen, vragen, lobbyen. Waar is hier nu de daadkracht, het initiatief, de missie? Waar is de focus op het wegnemen van grensbelemmeringen en het beslechten van de verschillen in beroeps- en opleidingseisen. Waar is de actieve informatieverstrekking, zodat met name het mbo-talent echt de beste plek in de regio voor zijn maximale ontwikkeling kan kiezen? Hoe ver staan we in de erkenning van elkaars diploma's? De vijf grootste sectoren in onze economie zijn goed voor 55% van de banen: 275.000. Een heel groot deel daarvan zijn mbo'ers. Het wegnemen van grensbelemmeringen is een noodzakelijkheid. ITEM is daarin een schakel die op vraag, belemmeringen identificeert en een mogelijke oplossing biedt. Maar wie stelt de vraag? Worden er voldoende vragen gesteld? Doet ITEM er genoeg aan om duidelijk te maken dat de vraag gesteld kan worden? De PVV ziet met spanning het voor later dit jaar toegezegde rapport tegemoet op dit gebied.

De voorzitter: Een interruptievraag van de heer Kuntzelaers.

De PvdA (Kuntzelaers): Ja, voorzitter. Soms is het moeilijk om jezelf te bedingen en het lukte niet, want toen ik de PVV hoorde pleiten voor het opheffen van grensbelemmeringen werd toch enigszins mijn enthousiasme geprikkeld om een vraag te stellen. U geeft aan: u heeft niks met de Europese Unie. Dat snap ik allemaal. Dat verhaal kennen we natuurlijk. Die manier van opheffen van grensbelemmeringen is niet uw manier. U zegt op een bilaterale of trilaterale manier, daar liggen voor u wel kansen om grensbelemmeringen op te heffen en ook euregionale samenwerking heeft uw voorkeur. Nu hebben we hier over de euregio euregionale samenwerking, maar daarvan uw partij juist gezegd dat ze daar eigenlijk geen heil in zagen en daarin niet mee wilden gaan. De enige manier waarop we euregionaal samenwerken met die landen om ons heen was volgens uw partij ook niet de juiste manier. Dus op welke manier wilt u dan wel die afspraken maken en die grens slechten? Want ik steun uw betoog namelijk op de inhoud, namelijk dat die mbo'ers de kans moeten krijgen om zich hier in de euregio te ontplooien. Daarin zitten we op een lijn. Maar hoe gaan we dat dan doen?

De voorzitter: De heer Ernst.

De PVV (Ernst): Dat is precies wat ik hiermee probeer aan te geven. Wat ik ook eerder genoemd heb: realistische afspraken. Kijken waar we met name in de regio de grensbelemmeringen die er zijn duidelijk in kaart brengen en daar met diegenen die daar een oplossing in kunnen bieden in dat wegnemen van die belemmeringen daarmee om de tafel gaan om te kijken hoe we die weg kunnen nemen, waarbij ITEM een instrument is dat belemmeringen kan identificeren en ook de contacten heeft buiten de grenzen om aan te geven welke partijen daarbij de beste rol kunnen spelen en op die wijze komen tot – en dan heb ik het niet specifiek over de grens – zoals we dat dan noemen. Of er nu iemand aan die paal staat ja of nee. Maar het gaat er echt om dat iemand die in de regio woont of werkt of wat dan ook, ook weet: ik ben hier naar school geweest, maar ik kan ook aan die kant of aan die kant mijn diploma laten zien. 'Kijk, dit kan ik en hier kan ik mee aan het werk'. Dat is met name op het mbo nog steeds niet het geval. Met een aantal vakrichtingen komen we een klein beetje in de richting, maar nog steeds veel te weinig. Er zit nog steeds veel te veel verschil in de manier van opleiden, in het stellen van eisen en dat soort zaken. Daar moet gewoon keihard en heel concreet met de betreffende organisaties aan gewerkt worden.

Dat brengt mij dan meteen – ik ga voort met mijn verhaal – bij het volgende. Misschien wel de belangrijkste vraag in dezen: wie gaat met de aangeboden oplossing aan de slag en neemt die belemmering weg? De VNG geeft aan dat de verhouding van de Interreg EFRO-gelden 50% voor innovatie en 50% voor het wegnemen van de grensbelemmeringen zou moeten zijn, in plaats van 75%-25%. Is het College het hiermee eens? Zo nee, waarom dan een andere visie? Dan over het euregionale onderwijs. Kan het College aangeven hoeveel basisscholen Euregio-profielschool is?

De voorzitter: Heer Ernst, zou u willen afronden?

De PVV (Ernst): Ik heb nog een aantal vragen. Ik kan ze ook eventueel nog in tweede termijn meenemen, als u dat liever heeft.

De voorzitter: Graag.

De PVV (Ernst): Dan bewaar ik deze even voor de tweede termijn.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan 50PLUS, de heer Paas.

50PLUS (Paas): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, laat ik beginnen met een opmerking over het stuk zelf. Ik moet u zeggen, ik vind dat het stuk een zeer hoog abstractieniveau heeft. Ik vind het eerlijk gezegd weinig concreet. De heer Ernst maakte daar ook een opmerking over. Je bent aan het lezen en je denkt: wat heb ik nu eigenlijk gelezen? Waar gaat het nu eigenlijk over? Dat als eerste opmerking. De belangrijkste vraag is in dit stuk: wat willen we nu met het beleidskader bereiken? Hoe gaan we dat doen? Vooral, hoe gaan we dat doen? Is dat beleidskader door de ontwikkeling rond Covid-19 niet achterhaald? Diverse fracties hebben dat ook al opgemerkt. Uiteindelijk voorzitter, hebben we na de crisis een nieuwe economie en een nieuwe werkelijkheid. We moeten kijken of dat stuk niet verouderd is. De tijd heeft het misschien ingehaald.

Een van de gebieden waarin de Provincie wil investeren zijn de Brightlands Campussen. Daar wil ik toch nog een paar opmerkingen over maken. De eerste opmerking is dat op 4 december 2019 door GS het onderzoek ex artikel 217a met betrekking tot subsidies Kennis-As / Brightlands aan Provinciale Staten is gezonden. Dit onderzoek door de concernstaf versterkt onze vragen naar een diepgaande analyse van de Kennis-As / Brightlands activiteiten. In het rapport van de concernstaf wordt uitvoerig weergegeven wat de overeengekomen governance afspraken zijn die voor de verschillende onderdelen gelden. Daarbij wordt ook aangegeven dat op essentiële onderdelen daarvan geen correcte naleving plaatsvindt, noch dat er sluitende controles door externe accountants ooit hebben plaatsgevonden. In het onderzoek voorzitter, wordt verder aangegeven dat de Provincie Limburg in 2013 heeft besloten om maximaal 15% van de immuniteit reserve oftewel € 165 miljoen in te zetten op maatschappelijke investeringen die de economische structuur van de Provincie moeten gaan versterken. Inmiddels voorzitter, zijn die investeringen tot ruim € 350 miljoen opgelopen in de verschillende Campussen. Zoals is weergegeven in de presentatie financiële ruimte door de Provincie Limburg, de nieuwe werkelijkheid van 24 april jongstleden. Hiermee voorzitter, is het in 2013 afgegeven mandaat meer dan dubbel overschreden. 50PLUS vraagt eigenlijk voorzitter, om alvorens die verdere investering te doen in het Brightlands conglomeraat, eerst eens na te gaan of het onderzoek door de concernstaf ex artikel 217a van de Provinciewet naar behoren te evalueren is met Provinciale Staten en de daarin aangegeven aanbevelingen volledig en spoedig uit te voeren. Verder zouden we graag zien dat in overleg met Provinciale Staten te bepalen is of en wat de toekomstige input en vooral output kan zijn van de Kennis-As / Brightlands activiteiten in de nieuwe werkelijkheid na Covid-19. Tot zover, voorzitter in eerste aanleg.

De voorzitter: Dank u wel. Dan nu het woord aan het CDA, de heer Ijpelaar.

Het CDA (Ijpelaar): Dank u wel, voorzitter. Het Missiegedreven Economisch Beleidskader is een bijna alomvattend beleidsstuk dat ook heel veel andere beleidsterreinen raakt. Dit maakt het belangrijk om de financiële verhoudingen goed inzichtelijk te krijgen. Een aantal van mijn technische vragen hebben daarop betrekking gehad. Het is goed om dit in de toekomst ook te blijven coördineren en continueren. Het is in de ogen van het CDA een verdere aanscherping van het Collegeprogramma en het stuk Sturing en samenwerking. Het is goed dat we onze Limburgse maatschappij vormgeven door samen twee missies vast te stellen. Het is hoopvol om het stuk te lezen en te zien hoe adequaat ons Limburgse bestuur en alle stakeholders de regie willen nemen in de grote transitie van vandaag. We zien voor de Provincie nog meer een coördinerende rol weggelegd tussen alle Limburgse stakeholders die bezig zijn met onze provinciale economie. In de afgelopen jaren hebben veel organisaties vergelijkbare initiatieven opgezet die nu soms overlappen of hetzelfde zijn. Je kunt hierbij denken aan tal van fondsen, adviesloketten, buitenlandse acquisitieactiviteiten en arbeidsmarktstimuleringsprogramma's. Door deze meer te coördineren en daar waar nodig te bundelen onder provinciale regie, ontstaat meer slagkracht. Het CDA vindt deze missies en het succes ervan van groot belang en zou GS dan ook willen oproepen om een duidelijke vertaling van deze missies in doelstellingen, zoals eerder ook door andere partijen is aangegeven. Zodat wij als controlerend orgaan ook de thermometer in de Limburgse economie kunnen houden.

Langs deze lijnen hebben wij nog een aantal vragen voor GS. Welke verhoudingen van middelen in het MEB gaan naar de Campussen, naar het mkb en naar het grootbedrijf? Dat kan in percentage, of ongeveer. Dat hoeft niet exact te zijn. Is dit in lijn met de strategie en visie rondom een nieuwe Missiegedreven Economie? Op welke manier is GS van plan om de missies en de positieve bijdrage door de Provincie te meten? De rijksoverheid heeft duidelijk doelen geformuleerd rondom het rijksbeleid, het beleidskader Missiegedreven Economie. Is er een vertaling gemaakt naar Limburgse doelen? Zo nee, mogen wij deze dan nog verwachten? Is het mogelijk om deze in de beoogde tweejaarlijkse voortgangsrapportage terug te laten komen? Het brede mkb komt in het stuk minder naar voren. Er is duidelijk gekozen voor een focus op innovatieve bedrijven. Is er een actieve rol weggelegd voor de Provincie om het brede mkb te helpen in de transitie van dit moment? Is de bijdrage van € 2,2 miljoen richting het LIOF innovatieprogramma hier voldoende? Hoeveel mkb-bedrijven kunnen voor dit bedrag van advies worden voorzien? Welke rol heeft het LIOF als het gaat om actief bedrijven te benaderen? Of is de aanpak van het LIOF in dit economisch beleidskader zo dat het een helpdesk is waar ondernemers op af moeten komen?

Daarnaast is op het gebied van acquisitie door de grote Limburgse steden een convenant getekend in de afgelopen jaren. Dit loopt af in 2020. Zijn de Limburgse gemeentes opnieuw van plan om dit te tekenen volgens GS? Hoe heeft deze coördinerende rol vanuit de Provincie de afgelopen jaren gefunctioneerd? Wat is de evaluatie hiervan? Ik ben bijna bij mijn afronding.

In het stuk komt de Limburgse stedelijkheid aan bod en met name de aantrekkingskracht van Maastricht. Er wordt dan ook aangegeven dat er meer focus op Maastricht moet komen te liggen. Mijn vraag was: welke rol heeft dit op het gebied van het beleidskader Wonen? Betekent dat dat we meer in Maastricht moeten faciliteren om te wonen of is GS van plan om de verstedelijking breed te gaan inzetten in alle steden in Limburg? In het ontwikkelen van een Leven Lang Leren krijgt de Leo Loopbaan een belangrijke rol. Het UWV heeft vanuit het Rijk altijd een rol gehad bij duurzame inzetbaarheid. Op welke manier levert het UWV een bijdrage aan Leo Loopbaan of duurzame inzetbaarheid in Limburg?

De voorzitter: Zou u willen afronden?

Het CDA (Ijpelaar): Ja, een laatste vraag. In het kader toerisme staat daarnaast niet expliciet genoemd of

de Hogere Hotelschool nog een rol krijgt in het kader toerisme. Er staat wel veel over talentontwikkeling. Kan GS daar nog een toelichting op geven? Dat was de laatste vraag.

De voorzitter: Dank u wel. Dan nu de PvdA, de heer Kuntzelaers.

De PvdA (Kuntzelaers): Ja, dank u wel voorzitter. Het komt niet zo vaak voor, maar toen ik het strategische deel van dit stuk las, werd ik vrolijk, optimistisch en dacht ik: 'nou, meneer Van den Akker, dat heeft u mooi gedaan.' Ja, dat is echt een stuk dat gebaseerd op de SDG's, dat kijkt naar de meest fundamentele transities die we met zijn allen doormaken. Het geeft het gevoel dat we aansluiten en een richting opgaan die met name kijkt naar het effect wat we hebben op de samenleving en niet alleen naar winst of extra groei, want dat recept lijkt nu in ieder geval tot stand te komen en ook aan veel kritiek onderhevig te zijn. Kijk maar naar hoe er wordt gereageerd op de grote multinationals die geen belasting betalen, maar nu wel aanspraak maken in deze tijd om gered te worden door de samenleving.

Echter, we staan als een goed stel skiërs ergens bovenaan de piste en we kijken naar beneden en we zien dat Missiegedreven Economisch Beleidskader en we denken: 'het ziet er prachtig uit'. En achter ons horen we het gerommel van de coronacrisis aankomen, want er komt een enorme lawine op ons af en dit kader kan daar nog geen antwoord op bieden. Dat is logisch, maar wel iets om veel rekening mee te houden. Want als er een grote lawine achter je aankomt en je denkt 'we gaan lekker dit pad af skiën', dat is waarschijnlijk niet de juiste tactiek. Flexibiliteit, die wordt gevraagd in dit stuk. Flexibel zijn en snelle keuzes kunnen maken en andere keuzes maken in een traject wat overdonderend en allesomvattend zal zijn, is wijs, maar wel lastig te vangen in een kader. Om nu al vast te stellen waar je kaders naartoe gaan en hoe je routes al zijn, terwijl je niet weet of deze crisis niet een zesde, zevende en achtste transitie gaat losmaken. Ik wil wel een paar voorspellingen doen. Een wereld die zich meer wil richten op lokaal produceren. Een wereld die de positie van een overheid ten opzichte van de grote bedrijven in een heel ander perspectief zal zetten en een samenleving die volgestopt wordt met leningen om deze crisis te overleven, die straks dus een heel lastige positie krijgt om dit rond te krijgen. Dat zijn allemaal transities en ontwikkelingen waar ik van denk: nou, daar zullen we in de komende jaren nog flink rekening mee moeten houden. De vraag is welk effect dat heeft op ons economische kader. Flexibiliteit nu, maakt controle straks erg lastig voor Provinciale Staten en dit is daarom inderdaad al eerder genoemd door enkele andere fracties. Het vaststellen van dit kader vereist een heel nauwe samenwerking om verdere uitwerking te realiseren, want complete flexibiliteit aan de kant van Gedeputeerde Staten betekent eigenlijk dat Provinciale Staten heel nauw geïnformeerd zal moeten worden of betrokken zal moeten worden bij de beslissingen die genomen worden binnen dit kader en de uitvoering daarvan. Want het gaat niet alleen om het verstrekken van leningen en investeringen. In het vorige stuk waar we het over hadden, noemde de heer Van Wageningen dat bijvoorbeeld al heel goed. Bij subsidies weten we vaak helemaal niet meer wat er mee gebeurd is. In de bijdrage van de heer Ernst zat een mooie oproep inderdaad om met scholen en leerlingen te kijken hoe je je in die euregionale arbeidsmarkt kunt ontplooien. Daarvoor hebben we ooit in 2017, 2018 een portfolio laten ontwikkelen, zodat mensen konden aangeven: dit is mijn taalniveau, dit is mijn kennis van Duitsland, van Wallonië. Dat hele proces is opgeleverd, maar het bestaat niet. De subsidies zijn betaald, maar er is geen resultaat. Ik wil de Gedeputeerde even vragen om daar op dat specifieke punt – dat hoeft niet nu, mag ook in aanloop naar het volgende debat – even op terug te komen, want als wij subsidies toekennen voor zeer belangrijke en fundamentele ontwikkelingen in deze regio, maar er wordt niet geleverd... Dat vind ik moeilijk om te begrijpen en ook lastig omdat er heel veel van diezelfde soort subsidies straks toegekend gaan worden in het kader van dit Missiegedreven Economisch Beleid. Ik wil daar graag de controle op houden en ook zien dat de resultaten waarnaar we streven opgeleverd worden.

Dan nog twee of drie punten die ik echt mis. Het gaat voor mij namelijk om de impact van dit beleid op Limburg en de Limburgers. Een van de fundamentele punten die niet benoemd wordt in dit kader – of een gemiste kans wat mij betreft – is de relatie tussen Limburg en de arbeidsmigranten en met name de short

stay arbeidsmigranten, die veelal nodig zijn om een aantal van deze grote economische activiteiten te kunnen volbrengen. Ik zou het enorm sterk vinden als we zouden investeren in beleid dat ervoor zorgt dat op den duur de enorme vraag naar bijvoorbeeld seizoensgebonden arbeidsmigranten afneemt.

De voorzitter: U heeft nog dertig seconden.

De PvdA (Kuntzelaers): Hartstikke goed. Dat gaat allemaal lukken. Dat we afspraken gaan maken met ondernemers om bijvoorbeeld technologie in te zetten om minder druk op onze samenleving te krijgen. Want niet alleen bij arbeidsmigranten zien we situaties ontstaan die echt onwenselijk zijn. Kijk maar naar de instroom bij de daklozenopvang op dit moment waar heel veel arbeidsmigranten op dit moment landen. Maar ook in onze huidige samenleving zien we dat de druk op huisvesting voor arbeidsmigranten in bepaalde wijken echt tot dilemma's kan leiden. Ik zou graag de afspraak met ondernemers aangaan dat zij in tien jaar tijd streven naar werkgelegenheid die anders is ingericht en waarmee we de druk op onze eigen samenleving doen afnemen.

De voorzitter: Dank u wel. Er is een vraag van het Forum voor Democratie, de heer Driessen.

Forum voor Democratie (Driessen): Ja, hoor ik nu goed van de heer Kuntzelaers dat hij wil dat de Provincie gaat zoeken naar manieren om arbeidsmigratie naar Nederland, of specifiek naar Limburg te voorkomen?

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

De PvdA (Kuntzelaers): Het gaat mij voorzitter, om de impact op Limburg en op onze samenleving. Dat geldt zowel voor de impact die het heeft op het leven van die arbeidsmigranten, die hier komen en die we niet fatsoenlijk kunnen huisvesten. Die dus nu in de daklozenopvang terecht komen, waar we een situatie zien ontstaan die voor die mensen echt verschrikkelijk vervelend is. We zien ook situaties ontstaan in de samenleving waar de druk te hoog wordt. Ja zeker, dus ik ben voor fatsoenlijke werkgelegenheid, ook voor mensen uit andere gebieden in de nabije omgeving van Nederland, maar ik ben er helemaal niet voor dat we enorme werkgelegenheid hiernaartoe halen die alleen maar gebaseerd is op de komst van nog meer arbeidsmigranten. Dat is de logistieke sector, de agrarische sector. Dat heeft daar echt nog een opgave te doen. Ja.

De voorzitter: Nog even een vraag van de heer Van der Valk van de SP.

De SP (Van der Valk): Ja voorzitter, collega Kuntzelaers houdt een vlammend betoog en hij noemde dat eigenlijk het nieuwe normaal. Wat mij niet helder is, is hoe hij tegenover dit voorliggend stuk staat. vindt hij dat dan voldoende en afdoende om de problemen die hij schetst en dat nieuwe normaal wat er gaat komen. 'We moeten meer naar lokale economieën, ondersteunende activiteiten. We moeten anders kijken tegen de grote bedrijven in relatie tot de overheid. We moeten anders kijken naar de arbeidsmigratie, enzovoorts'. We kunnen ons daarin wel vinden, maar geeft dit stuk dan daarop een antwoord? De vraag is of u dat heeft.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

De PvdA (Kuntzelaers): Ja, als ik luister naar wat de heer Van der Valk zegt... Het antwoord daarop is deels. Ik denk dat een deel van de opgaven die er liggen voor de samenleving heel goed zijn verwoord in dit stuk. Ik denk dat ik een aantal transities of veranderingen die we in de samenleving zien, nog mis. Hoe we zorgen voor meer lokaal gerichte productie, met minder afhankelijkheid van de Verenigde Staten, van China. Hoe zorgen we ervoor dat wij technologie inzetten om de arbeidsomstandigheden hier te verbeteren? Die stappen zijn voor de Partij van de Arbeid in ieder geval van groot belang en die zouden

een toevoeging kunnen zijn op het stuk dat hier ligt. Ik denk daarmee ook meer antwoord geven op de uitdagingen van de huidige samenleving.

De voorzitter: De heer Franssen van LOKAAL-LIMBURG.

LOKAAL-LIMBURG (Franssen): Ja, naar aanleiding van het betoog van de heer Kuntzelaers. Is het niet zo dat wat hij schetst, dat dit natuurlijk op lokaal niveau onder meer heel verschillend is per gemeente? Dat het dus eigenlijk lokale bijsturingen in eerste instantie zijn? Ten tweede, hetgeen hij aangeeft. Is de oorzaak ook niet hoofdzakelijk bij de centrale overheid, dat wij te veel geconfronteerd worden met te veel regelgeving? Dat daardoor bepaalde sectoren die hij aanhaalt – het transport – en de agrarische sector – eigenlijk niet dusdanig in beweging kunnen komen. Dat het probleem wat hij schetst: dat zij gebarricadeerd worden om eigenlijk de oplossingen te creëren? Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

De PvdA (Kuntzelaers): Ja, dank u wel voorzitter. Als Provincie zijn we verantwoordelijk – dat is een van onze kerntaken – voor regionale economische ontwikkeling. Dus wat dat betreft denk ik dat wij wel degelijk de overheidslaag zijn die ons hiermee moet bemoeien en die hier een visie op zou moeten hebben. Beter gezegd, in het organiseren van de diversiteit van die economische ontwikkeling, speelt de Provincie een fundamentele rol. Een van de redenen waarom we de Campussen opzetten, is dat dit langdurige economische groei in sectoren betekent die hier – in ieder geval drie van de vier – al langdurig gevestigd zijn. Echter de ontwikkelingen die in die sectoren spelen kunnen gestimuleerd worden zodat ze meer positieve impact hebben voor Limburg. Dus bijvoorbeeld dat logistieke dozen niet het complete landschap beheersen op het gebied van horizonvervuiling. Maar ook dat de arbeidsactiviteiten die in die gebouwen plaatsvinden, meer geschikt zijn voor de mensen die hier op zoek zijn naar werkgelegenheid. Dat je niet alleen maar laaggeschoolde arbeid aanbiedt tegen heel goedkope salarissen, waar de meeste Limburgers net niet passen in het profiel dat daarbij hoort en dat de bedrijven die hierin geïnteresseerd zijn niet alleen maar bedrijven zijn die gevestigd zijn elders op de wereld, zodat ze de winsten die ze hier behalen ook nog eens wegsluizen zodat de belastingbetaler uiteindelijk betaalt voor... Wat eigenlijk? Dus wij willen impact op Limburg en dat de revenuen van ons economische beleid ook bij de Limburgers terechtkomen. Ik ben van harte blij als iemand zich langdurig wil vestigen in Limburg en mee wil doen met onze samenleving. Top. Maar we moeten niet stimuleren dat er ieder jaar 26.000 short stay arbeidsvergunningen worden afgegeven in alleen al het stadskantoor in Venlo. Dat is een enorme druk op de samenleving en ik hoop dat dat meegenomen wordt in een eventuele aanpassing of uitwerking van dit beleid.

De voorzitter: Uw bijdrage roept een vraag op van de heer Ernst van de PVV. De heer Ernst.

De PVV (Ernst): Ja, ik... Voorzitter, dank u wel. Ik heb even bij moeten komen van de schrik.

De PvdA (Kuntzelaers): Ja, we wisselen wel wat uit vandaag. U stopt met de grens en...

De PVV (Ernst): Ja, we beslechten grenzen en u geeft aan, erkent dat de arbeidsmigratie voor behoorlijke problemen in onze samenleving zorgt. Dus ik had even nodig om het te verwerken.

De PvdA (Kuntzelaers): Het staat in het verkiezingsprogramma.

De PVV (Ernst): Goed, kijk die beperking van die arbeidsmigratie inderdaad. En inderdaad mensen die zich aanpassen, die hier komen leven, daarvan even uitgezonderd. We zien nu dat die migratie toch plaatsvindt en we zien... U geeft het net zelf aan. U spreekt over dakloze arbeidsmigranten en ook mensen die eventueel hier blijven terwijl ze ook op dat moment niet actief kunnen zijn. Dat zou dus

betekenen dat we ook aanpassingen moeten gaan doen aan het inreisbeleid en dat soort zaken. Dat is een taak die bij onze landelijke overheid ligt en ik heb van die kant nog niet echt – ook niet van uw partij – gehoord dat we daar op een of andere wijze paal en perk gaan stellen aan het inreizen van mensen en het verblijf hier van mensen. Dus misschien dat u...

De voorzitter: Heeft u een vraag?

De PVV (Ernst): Misschien kunt u aangeven hoe u hierover denkt en wat men daar van u overneemt?

De PvdA (Kuntzelaers): Zeker. Ik denk voorzitter, met uw goedvinden, dat de heer Ernst het paard achter de wagen spant. Namelijk, hij zegt: 'ik vind dat de landelijke overheid alle grenzen dicht moet maken, zodat de mensen niet hiernaartoe komen, want hier is een aanbod', dat de heer Ernst zelf creëert. U stimuleert het beleid wat u de afgelopen jaren ook mee heeft gesteund. Dat is een beleid waarin zich meer logistieke centra in Noord-Limburg hebben gevestigd, waarin we grootschalige agrarische activiteiten hebben laten plaatsvinden, waarvan we wisten dat de werkgelegenheid niet door de Limburgse arbeidsmarkt kon worden vervuld. Dus als u hier werkgelegenheid stimuleert, die alleen kan worden ingevuld door mensen uit andere landen hier kort en tijdelijk te laten werken, dan stimuleren we de verkeerde soorten economische activiteit. We moeten economische activiteiten stimuleren waarin de mensen die hier komen werken, en hier werken een serieus toekomstperspectief kunnen hebben en wat een toegevoegde waarde is voor Limburg en iedereen die hier verblijft.

De voorzitter: Er is nog een vraag van de heer Franssen en daarna nog de laatste van de heer Ernst. Eerst even de heer Franssen op basis van de beantwoording van zijn vraag zojuist. De heer Franssen.

LOKAAL-LIMBURG (Franssen): Ja, dank u wel. Ik maak uit de beantwoording van de heer Kuntzelaers eigenlijk op – hij noemt Venlo met 26.000 arbeidsmigranten – dat hij ook mijn betoog onderbouwt en dat hij zegt: 'Oké, het is toch een stukje lokale verantwoordelijkheid.' Want ik ken ook een aantal gemeenten die in feite helemaal niet daarmee geconfronteerd worden. Doe het dan natuurlijk in een beleid wat je provinciaal of landelijk vaststelt, maar je kunt dat natuurlijk wel per gemeente analyseren. Dan verwacht ik toch van een gemeente dat ze dan natuurlijk – hij verwoordde het op een bepaalde manier – in feite het paard voor de wagen plaatsen en er niet achter plaatsen. Dus...

De PvdA (Kuntzelaers): Voorzitter? Wij zijn verantwoordelijk voor het regionaal economische beleid.

LOKAAL-LIMBURG (Franssen): Wat blijft?

De voorzitter: Wacht even.

De PvdA (Kuntzelaers): Wij zijn verantwoordelijk voor het regionaal economische beleid.

De voorzitter: Laat eerst even de heer Franssen zijn vraag afmaken. De heer Franssen.

LOKAAL-LIMBURG (Franssen): Ja, oké. Maar natuurlijk, daar heeft de heer Kuntzelaers ook een terecht punt. Dat ondersteunen wij ook als LOKAAL-LIMBURG. We zijn natuurlijk verantwoordelijk voor dat beleid. We maken daarin ook beslissingen en keuzes. Maar van de andere kant, een gemeente moet natuurlijk ook weten wat gemeentelijk speelt en waaraan behoefte is en dat kun je integraal meenemen in het provinciale beleid. Maar bepaalde keuzes zullen natuurlijk lokaal gemaakt dienen te worden. Ik denk, daar zitten we niet helemaal op een lijn, want in mijn beleving zegt u: 'goed, wij bepalen hier het stukje beleid'. In onze visie is het natuurlijk zo dat we hier het beleid bepalen, maar daaronder hangt nog het lokaal beleid. Daar wil ik eigenlijk wat meer de nadruk op leggen. In onze optiek is het ook zo dat bij de verantwoordelijkheid van bepaalde bestuurders op lokaal beleid – ondanks dat wij hier een bovenlokaal

beleid vaststellen – een stukje doortastendheid van verwacht wordt. Laat ik het zo zeggen. Als we ons daarin kunnen vinden, dan zitten we natuurlijk op een lijn.

Vervolgens, als je het toch hebt over de agrarische sector voorzitter. Ik ben het niet helemaal eens met bepaalde woordvoerders hier, dat gezegd wordt: 'De agrarische sector en het economische beleid'. Ik denk dat landelijk gezien, die sector gedwongen is om eigenlijk naar die schaalvergroting steeds maar toe te groeien om eigenlijk te overleven. Laat ik het zo zeggen. De sector wordt om te overleven nogal gesubsidieerd door bepaalde maatregelen of subsidies uit Europa en dergelijke. Maar wij zijn voorstander ervan dat daar op een gegeven moment een einde komt aan de drang vanuit de overheid om de sector te laten overleven door middel van grootschaligheid. Als we ons daarin ook kunnen vinden, meneer Kuntzelaers, dan gaan we dadelijk misschien een kop koffie drinken samen in de lunchpauze, want ik sta er altijd voor open om met een lach te worden ontvangen. Dank u wel, voorzitter.

De PvdA (Kuntzelaers): Voorzitter? Ik wil wel daarop reageren.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

De PvdA (Kuntzelaers): Wat u voorstelt namelijk, om kleinschaligheid of in ieder geval agrarisch beleid te voeren dat op regionale schaal in ieder geval zijn belang heeft. Ik denk dan dat u daar ons volledig aan uw zijde vindt. Beter gezegd, dat wil ik van harte stimuleren. Ik denk dat zelfs de Partij voor de Dieren enthousiast met u meedenkt. Dus daar vinden we elkaar. Zeker tegen die grootschaligheid, zowel vanuit natuur- of landbouwgebied. Maar ook vanuit het migratievraagstuk zitten daar – wat ons betreft – in ieder geval punten die u noemt die wat ons betreft ook in dit beleid zouden mogen landen.

De voorzitter: Voordat dadelijk gezellig koffie gedronken gaat worden tussen een aantal fractievoorzitters of woordvoerders, heeft de heer Ernst nog een vraag aan u, meneer Kuntzelaers. De heer Ernst.

De PVV (Ernst): Ja, een vraag in zoverre, dat ik wilde reageren op de beantwoording van de heer Kuntzelaers, waar wij specifiek aangesproken werden. Het is natuurlijk zo dat het creëren van banen een belangrijk iets is en op het moment dat er nog steeds een betrekkelijk groot aantal mensen in Limburg niet aan het werk is en er van buitenaf mensen aangetrokken worden om dat werk dan eventueel te doen, kun je ervan spreken dat sprake is van een mismatch tussen vraag en aanbod. De vraag is of je dan het aanbod moet aanpassen of de vraag. Dat moet je bekijken. Aan de andere kant, als ik denk dat ik mensen hiernaartoe laat komen die niet tot laag opgeleid zijn en de taal niet spreken, die ik hier dan blijkbaar aan het werk kan zetten en dat er ook al heel veel van de mensen hier toestemming hebben gekregen om hier te blijven en dan vervolgens die activiteiten niet uitvoeren. Dan denk ik dat daar wel ergens het een en ander nog moet gebeuren. Of dat dan nu een aanpassing van de vraag c.q. de werkzaamheden die er plaats vinden moet zijn of dat je zegt 'ik moet het aanbod...' Waarschijnlijk moet er aan twee kanten gewerkt worden. Maar het is niet zo dat je kunt zeggen: 'Goh, ik pas dat even aan' en vervolgens heb ik het andere vraagstuk opgelost. Ik denk dat het nog iets complexer ligt.

De voorzitter: Dan wil ik nu voor de laatste ... – voor de afronding van de eerste termijn – het woord geven aan de heer Van der Valk van de SP.

De SP (Van der Valk): Ja, dank u voorzitter. Ik heb even een vraag aan de heer Ernst. Hoe denk je daar dan over? Over dat aanpassen van dat aanbod van die arbeidsmarkt? Gaat hij dan denken aan lagere inkomenseisen die die doelgroep moet gaan stellen? Gaat hij dan denken aan short work? Ik heb helemaal geen idee welke kant ik nu op zou moeten gaan volgens de PVV.

De voorzitter: Aan u het verzoek de heer Ernst om uw beantwoording kort en bondig te houden, want ik wil voorkomen dat we dadelijk afdwalen naar een debat dat bijna los staat van het voorstel dat voorligt.

Dus de heer Ernst, kort en bondig alstublieft.

De PvdA (Kuntzelaers): Een punt van orde, voorzitter. Misschien dat ik u kan helpen? Een interruptie op een interruptie, kan niet in de vergaderorde normaal. Ik vind tof dat u het toestaat, maar in principe is het zo dat een interruptie op een interruptie een nieuw debat zou ontketenen. Dus ik help u voor de toekomst, maar misschien dat dit nog kan. Maar anders in de tweede termijn.

De voorzitter: Ik stel uw hulp zeer op prijs, dank u wel. De heer Ernst.

De PVV (Ernst): Ja, mijn antwoord was ook geweest dat ik daarop op dit moment geen antwoord geef, gezien de complexiteit van de materie en dat we deze discussie nu ook niet voeren. Dus...

De voorzitter: Helemaal goed. Mooi, dank u wel. Dan is daarmee uw bijdrage voor de eerste termijn vooralsnog afgerond. Dan kijk ik naar de heer Van den Akker voor de reactie vanuit het College. De heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Dank u wel. Dank aan de Statencommissie voor de inbreng en ook het boeiende debat al in deze eerste termijn. U staat inderdaad als provinciebestuur voor de keuze. Niet alleen aan de start van een nieuwe Statenperiode, maar ook als je met elkaar een beleidskader aan het voorbereiden bent en de wereld verandert ogenschijnlijk van het ene op het andere moment. Natuurlijk sta je dan meteen voor de afweging doorgaan of stoppen. Gaan we inderdaad afwachten wat er in de wereld om ons heen gebeurt en daarna eens kijken wat we gaan doen, of – uiteindelijk hebben wij die afweging gemaakt – kijken we naar de middellange termijn, waar ook de kracht van het Provinciaal bestuur zit en waar we met elkaar ons beleid maken en kijken we hoe we het einddoel voor ogen kunnen houden, wellicht wel door een kleine omweg te moeten maken door de omstandigheden die nu gebeuren. Maar uiteindelijk blijft die koers op dat einddoel gericht. Zie het alsof je nu bovenaan de piste staat, bovenop de berg, of als je een doel hebt en je moet al zeilend een bepaalde boei ronden en opeens draait de wind en zou je de boei aanvankelijk niet meer halen en moet je een slag extra maken. Dat is eigenlijk ook zo bij hoe we in Limburg ons breed-economische beleid maken. Natuurlijk is het van essentieel belang dat op dit moment in onze regio er geen zaken omvallen, kapotgaan, zodat er straks weinig meer te herstellen valt. Daarom hebben we ook in de aanbiedingsbrief, toen het kader vrijwel klaar was, meteen gezegd: het is een dynamisch kader en in het komend najaar, twee keer per jaar moeten we daar met elkaar nog eens naar kijken. Dan kunnen we dat evalueren en dan kunnen we de koers ook bijstellen.

Voor de korte termijn komen we met name in de Provinciale Voorjaarsnota zo veel mogelijk met al de bijsturing- en herstelmaatregelen in het kader van de coronacrisis. Zo gauw ook dit kader is vastgesteld, biedt dat ruimte om voor bepaalde mensen, ondernemers die het nu heel moeilijk hebben al steunmaatregelen te krijgen. Als je kijkt naar inderdaad, bijvoorbeeld de toeristische sector, de retail sector. Tegelijkertijd zou het repareren van deze crisis – voor zover dat op dit moment al mogelijk is – per sector het winnen van de vorige oorlog zijn. Dat zien we eigenlijk nu op de manier waarop het landelijk gaat. Er komen steunmaatregelen. Eerst dan een voor de borgstelling van het mkb en een garantieregeling, voor de meest getroffen sectoren die steeds verder uitgebreid worden, want steeds als er een oplossing is, blijkt dat een andere sector buiten de boot valt. Ik noem de discussie van deze week over de sportaccommodaties en nu de sportscholen die nog buiten de boot vallen. Dus daar winnen we dat niet mee. Maar wel zou ons beleidskader eigenlijk erop gericht moeten zijn om zowel in te kunnen zetten op herstel, maar tegelijkertijd ook op een stukje hervorming en ongetwijfeld ook herstructurering. Dan niet sectoraal, of niet met een regionale bril, maar eigenlijk met een ‘waar willen we naartoe?’ Ik denk ook dat de huidige tijd van zowel klimaatverandering als uitdagingen voor onze gezondheid, precies ook de reden is dat we die doelstellingen op energie en gezondheid nu voor ogen houden. Dat is ook de reden om focus aan te brengen, om die twee missies te noemen ‘Limburg maakt energiek’ en ‘Limburg

maakt gezond'. Vergeet het woord 'maakt' ook niet, want dat is inderdaad gebeurd in de maakindustrie. Dat is gebeurd rondom onze Campussen, maar natuurlijk ook bij elk mkb-bedrijf. Die hebben ook te maken met energievoorziening, met een productieproces, met toelevering van goederen. Als je daarbij nog steeds in het oog houdt: hoe produceer, hoe verkoop ik, bied ik mijn diensten aan op een manier die zo weinig mogelijk energie verbruikt? Waar zo min mogelijk verplaatsing voor nodig is, maar tegelijkertijd ook de gezondheid van iedereen, het welbevinden versterkt. Dan is dat iets waar je als Provinciale overheid een structuurversterkende positie inneemt. Dat betekent niet dat die andere gebieden, die niet energiek of gezond zijn, niet belangrijk zijn. Maar dat betekent soms dat inderdaad de samenleving of de markt dat zelf voor een stukje reguleert en dat je daar als Provinciale overheid niet ordenend in optreedt. Dus dat is een beetje altijd de discussie van: focus je slechts op twee gebieden en staat dat gelijk aan een tunnelvisie. Dat is de negatieve uitleg. Of word je te breed en maak je geen keuzes. Dat is de andere visie.

We hebben nu voor de middellange termijn gezegd: dit zijn onze belangrijkste doelstellingen. Hoe meetbaar zijn die dan? Terecht stellen veel fracties die vragen. 'Ja, waar beslissen wij over en kunnen wij u daarop afrekenen?' De huidige crisis laat ook heel erg zien, dat de impact en doorzettingsmacht vanuit Provinciale overheden eigenlijk relatief beperkt is. Veel zit op dit moment bij de rijksoverheid en bij de gemeenten. Provincies ondersteunen een stukje via de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen, maar wij kunnen niet op dit moment de crisis maken of breken. Dat ligt niet in de macht van de Provincies, dus zullen we juist meer op die onderliggende structuur- en herstelfase moeten inzetten. Waarvoor we wel bewust hebben gekozen in dit kader, is om aan te sluiten bij de landelijke en Europese doelstellingen, als het gaat om klimaatverandering en als het gaat om gezondheid. Die staan ook genoemd. Bijvoorbeeld, hoe draag je bij aan een stukje van de 49% vermindering van CO₂-uitstoot op Europees niveau? Waarover afspraken zijn gemaakt. Maar ook op landelijk niveau. Ten aanzien van gezondheid, bijvoorbeeld de ziektelast als gevolg van een ongezonde leefstijl. Dat is in Nederland al met 30% afgenomen. Dan hebben we in Limburg nog een extra opgave te gaan. Op het moment dat we daar nu al Limburg aparte doelstellingen gaan plakken en zeggen: 'We willen dat voor 35%', en we kunnen dat niet eens meten of we hebben maar beperkte invloed, dan zitten we ons zelf ook doelstellingen op te leggen die we helemaal niet kunnen meten en waarvan we ook niet weten of ze worden waargemaakt. Daar komt nog eens bij dat we daar ook niet alleen over gaan, juist omdat we dat in samenwerking doen met bedrijven en medeoverheden. Hoe kunt u ons, hoe kunnen we elkaar dan wel daarop afrekenen? Eigenlijk gebeurt dat door middel van de projecten die voor een stuk al in deze Statenperiode zijn ingezet en waar ook de doelstellingen in staan. Ook bij de subsidiebeschikkingen wordt door ons College diegene die de subsidie ontvangt op doelstellingen, resultaatdoelstellingen of inspanningsverplichtingen afgerekend. Als die niet worden gehaald, dan wordt de subsidie normaalgesproken teruggevorderd. Ik daag u ook uit om bij de projecten die al voorbij zijn gekomen – of het nu het Brightlands Materials Center is, of ITEM of Brightsite – daar ook met elkaar die afspraak over te maken.

De voorzitter: Er is een vraag van de heer Kuntzelaers. De heer Kuntzelaers.

De PvdA (Kuntzelaers): Ja, dank u wel voorzitter. Ik grijp de kans van subsidievoorwaarden dan maar even aan om een discussie van zojuist even bij u te brengen. Acht u het mogelijk dat subsidies aan bedrijven die grootschalig gebruikmaken van arbeidsmigranten, dat een van de subsidievoorwaarden is dat er een doorkijk wordt gegeven naar – laten we zeggen – de middellange termijn van de komende tien jaar waarin zij streven naar een eventuele afbouw van het aantal medewerkers, maar het behoud van de kwaliteit van de productie?

De voorzitter: De heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Voorzitter, volgens mij is dat niet een algemene doelstelling van ons beleid. We zien alleen wel nu op dit moment dat werkgevers, ook in de logistieke sector of de agrofood

sector, heel goed voor hun medewerkers zorgen, dat die ook op dit moment nog hier zijn, als je kijkt naar huisvesting. Gelukkig – zeg ik wat dat betreft – zijn niet alle grenzen gesloten. Ik denk niet dat we als Provinciebestuur verplichtingen moeten gaan opleggen van ‘u heeft een quotum aan niet-Nederlandse werknemers’.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers wil dolgraag inbreken.

De PvdA (Kuntzelaers): Voorzitter. Ik wil daar toch een punt van maken. U doet alsof dat allemaal koek en ei is, terwijl als je kijkt naar alle lokale opvangen op dit moment en we zien wat er gebeurt met arbeidsmigranten die buiten het systeem vallen, zij het door de werknemers- of zij het door de werkgeverssituatie. Het is een duidelijk probleem, zowel voor... U stelt eigenlijk: moeten wij hier überhaupt iets van vinden, als Provinciale overheid? U neemt geen positie in. U zegt: wij zijn niet tegen arbeidsmigranten. Ik ben ook niet tegen arbeidsmigranten. Ik denk zelfs dat arbeidsmigranten op heel veel punten een heel waardevolle toevoeging zijn om hier werk te verrichten wat anders niet gedaan zou kunnen worden. Maar dat betekent niet dat je voor de heel lange termijn. Ook met het oog op de doelstellingen die u zo noemt, is het verplaatsen van arbeidsmigranten uit Roemenië dan zo duurzaam, als we kijken naar deze transitie? Is het verplaatsen van zoveel mensen continu over een heel grote afstand voor de lange termijn voor het behalen van de transitie die u hier heeft opgesomd, de juiste keuze?

De voorzitter: De heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Een feit is dat er in de afgelopen jaren een gebrek aan arbeidskrachten was en dat die dus ook voor een deel uit het buitenland juist hier zijn gekomen. Dan moeten we wel afspraken maken – ook met de gemeenten, ook met de bedrijven als het even kan – over hoe je die op een fatsoenlijke manier huisvest. Dat gaat natuurlijk ook. Ik maak net de beleidsbrief Integratie van collega Koopmans.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

De PvdA (Kuntzelaers): De voorzitter, u slaat echt een stap over in dit proces. Want u zegt ‘ik jaag met alle plezier die economische activiteiten aan’, die een nog grotere vraag naar arbeidsmigranten noodzakelijk maakt. Die een nog grotere behoefte creëert, terwijl... Ik ben niet erop tegen dat mensen hier komen werken, maar de vraag is of je die sectoren die juist die vraag creëren, of je die zo grote injecties en hulp moet bieden, zonder dat ze een doorkijk geven hoe zij gaan bijdragen aan de doelstellingen die uzelf formuleert. Namelijk grootschalige migratie van mensen op en neer door Europa: of het nu kleinere afstanden of grotere afstanden zijn. Dit zorgt natuurlijk voor een enorme druk om de doelen te bereiken die uzelf heeft geformuleerd. Mijn vraag is: kunt u aan hen vragen om een doorkijk te geven hoe zij in tien jaar tijd hun bedrijfsmodel zo gaan inrichten dat zij gaan voldoen aan de doelstellingen die u hier formuleert?

De voorzitter: De heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Je kunt bij het hier vestigen van een bedrijf en dan is het woord vestigingsklimaat natuurlijk een heel mooi woord in de dubbele zin, inderdaad zo min mogelijk vervoersbewegingen en tegelijkertijd zorgen dat de matching van mensen uit de eigen regio optimaal is. Ik denk ook dat we daar nu in de crisis echt van leren, met al die extra platforms die er nu in het leven geroepen zijn. Landelijk via NLWerktDoor, maar als je per regio kijkt, is daar nu natuurlijk een scala, ook via Arbeidsmarkt In Zicht en Door Inzicht aan de Slag. Dus eerst zoveel mogelijk mensen uit de regio hier aan het werk, omscholen via Leo Loopbaan. Het UWV kan daar ook inderdaad een rol bij gaan spelen. Pas natuurlijk in tweede instantie heb je mensen van elders nodig. Je kunt daar het gesprek over voeren

met nieuwe bedrijven die hier komen, ook in relatie tot huisvesting. Maar we zijn nu niet – dat is gewoon de realiteit – in de positie om daar regulerend in op te treden. Dat is aan de nationale overheden.

De voorzitter: De heer Ernst.

De PVV (Ernst): Ik hoor deze discussie aan en ik wil eigenlijk dan de volgende vraag stellen. Als er wordt geopperd dat je bedrijven bepaalde eisen zou op moeten leggen hoe zij banen af gaan bouwen of hoe zij over tien jaar zijn, in hoeverre ziet u dan het risico dat er ook – laten we zeggen – nog banen voor Limburgers verloren zouden gaan? Dat vind ik natuurlijk wel een heel belangrijk iets.

De voorzitter: De heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Niet verloren, maar verdrongen, bedoelt u? Dat neem ik aan.

De voorzitter: De heer Ernst.

De PVV (Ernst): Nou, wat ik bedoel is, dat als we een bedrijf op gaan leggen dat ze het aantal banen c.q. werknemers af moeten gaan bouwen, wie garandeert ons dan dat het bedrijf dit interpreteert als zijnde banen voor mensen die 500 km moeten afleggen? En niet de baan van iemand die 5 km af moet leggen. Dus met andere woorden, iemand die hier woonachtig is het hele jaar. Dat niet diens baan ook verloren gaat.

De voorzitter: De heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, precies. Dat is exact de afweging, want op het moment dat je te streng reguleert, heb je wellicht uiteindelijk het effect dat er minder bedrijven komen, of dat dat ene bedrijf hier helemaal niet meer zou willen komen en kijkt naar regio's of omliggende regio's waar dat minder streng gereguleerd is. Dus dan gooi je het kind met het badwater weg. Maar natuurlijk, ik vind de vraag die de heer Kuntzelaers stelt in relatie tot de missie natuurlijk heel relevant. Waar komen de mensen vandaan? Kijk eerst wat je hier kunt.

Voorzitter, met uw goedvinden wil ik de vragen van de fracties doornemen.

De voorzitter: Dan eerst even een vraag van de heer Ijpelaar.

Het CDA (Ijpelaar): Ja, met het risico dat we dadelijk op andere vragen doorgaan. Ik vind het jammer dat de vraag over KPI's of doelstellingen die heel breed door meerdere fracties gevraagd is, wordt afgedaan met 'op heel veel doelstellingen hebben wij als Provinciale overheid geen invloed op en een vertaling vergt eigenlijk heel veel maatwerk, waardoor het misschien niet effectief is en we willen eigenlijk ook niet daarop afgerekend worden'. Ik vond dat een beetje gemakkelijk afgedaan en ik wil toch graag de Gedeputeerde vragen om een toezegging te doen om een voorzet te geven van een vertaling van de doelstellingen die gedaan zijn door de rijksoverheid, al dan niet gewoon het overnemen van de doelstellingen. Er staat bijvoorbeeld ook op het gebied van gezondheid: we willen dat 50% van de zorg in eigen leefomgeving wordt gedaan. Dat geldt dan dus ook voor Limburg. We gaan u als GS daar dan niet op afrekenen, maar we zouden wel graag de thermometer – zoals ik ook in mijn inbreng heb gezegd – in de Limburgse economie willen houden en zeker op het gebied van die twee missies. Dus ik wil de Gedeputeerde vragen om een toezegging te doen.

Gedeputeerde Van den Akker: Dat kan.

De voorzitter: Graag via de voorzitter.

Het CDA (Ijpelaar): En welke datum kunnen we daaraan vastkoppelen.

Gedeputeerde Van den Akker: Ik bedoel op zo'n manier dat juist omdat je ook zegt: 'wij vinden dat de landelijke en Europese doelstellingen het uitgangspunt zijn'. **Met de specifieke projecten die wij ondersteunen, moeten daaraan bijdragen.** Of je daarmee landelijk de hele doelstellingen haalt? Relatief in Limburg is dat niet op voorhand te zeggen, maar ik noem het voorbeeld Brightlands Materials Center of het voorstel over Brightsite, of het voorstel wat later vanmiddag voorligt over de Maastricht Studie. Die moeten aan die doelstellingen bijdragen, anders komen ze niet voor cofinanciering in aanmerking. Als wij bij logistiek zeggen: we willen dat de vervoersbewegingen in 2030 met 30% of 40% afnemen. Dat betekent dat je logistieke project of processen die je ondersteunt, ook daaraan moeten bijdragen. Maar dat zul je echt per project of per Statenvoorstel – zoals dat hier voor ligt – inzichtelijk moeten maken, want dat is voor het brede kader op dit moment niet te doen.

De voorzitter: Zal die toezegging voor de eerstkomende PS-vergadering gestalte worden gedaan?

Gedeputeerde Van den Akker: Nou voorzitter, het is een algemene toezegging, waar ik eigenlijk zeg dat het gaat over de manier waarop we dit aanpakken. **Het komt gewoon per voorstel terug.**

De voorzitter: De heer Ijpelaar.

Het CDA (Ijpelaar): Ik zou de heer Van den Akker dan toch willen vragen om in ieder geval daar waar we het kunnen overnemen, in de tweejaarlijkse voortgangsrapportage die ook in het stuk terugkomt – wat uw voorstel ook is – om dan in ieder geval op de een of andere manier de doelstellingen die het Rijk heeft geformuleerd, terug te laten komen, in wat daarvan de situatie in Limburg is. Als het Rijk doelstellingen stelt, dan mag ik hopen dat er vanuit Den Haag ook mogelijkheden zijn, om deze te meten. Dus hebben wij ook als Limburg de mogelijkheid om deze te meten. Die zou ik graag terug willen zien, omdat dit een zo mooi allesomvattend stuk is en omdat u ook tweejaarlijks een voortgangsrapportage wilt doen. In deze voortgangsrapportage... Mogelijk dat u een datum ergens de komende maanden kan doen om een voorstel te geven over deze doelstellingen – de manier waarop we dat gaan doen in de voortgangsrapportage – en dat in een brief naar ons duidelijk te maken. Dus ik laat die datum aan u over, maar ik wil wel graag een datum horen voor de toezegging.

De voorzitter: De heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, voorzitter. **We gaan na welke in ieder geval landelijke doelstellingen we regionaal kunnen meten en hoe die per project ook inzichtelijk zijn.** Ik denk dat het ook mogelijk is om dat **bij de bespreking later dit jaar** – hoe het daarmee staat – **zo veel mogelijk in kaart te hebben.**

Het CDA (Ijpelaar): Oké, dus bij de eerstvolgende voortgangsrapportage van dit stuk is de toezegging gedaan? De datum?

De voorzitter: Ik kijk even naar de heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: **Dat is in ieder geval mijn streven** om dat zoveel mogelijk te doen. wat we kunnen meten of waar we regionale data voor hebben, om dat in kaart te brengen.

De voorzitter: Dan noteren we dat op die manier. Dank u wel. Vervolg uw bijdrage, heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, in het kader staat ook bewust bij elk thema benoemd – in het

uitvoeringsdeel – wat we gaan doen. Dat zijn ook eigenlijk de plannen deels met al financieringsvoorstellen erbij over hoe het wordt uitgevoerd.

Onverstaanbare reactie vanuit de zaal

De voorzitter: Ik wil inderdaad even een punt van orde maken. Ik hoor de hele tijd berichtjes binnen komen. Ik zou u willen vriendelijk willen verzoeken in eerste instantie om meldingen uit te zetten. Dank u wel.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, voorzitter. Ten aanzien van toerisme en recreatie is de tekst inderdaad relatief beperkt, maar dit is wel een sector die op dit moment natuurlijk enorm onder druk staat. Wij willen dus ook voorstellen om als de middelen bij de behandeling in de Statenvergadering van dit stuk worden beschikbaar gesteld, al te kunnen inzetten voor het offensief van het vermarkten van het herstel van Limburg, om te laten zien dat gasten hier welkom zijn en op een veilige manier. Dat we daar een Limburg brede campagne voor opzetten, samen met de VVV's, samen met de gemeenten en samen met de landelijke instanties om op die manier ook de ruim € 5 miljoen die daarvoor beschikbaar is voor een stuk te kunnen inzetten. Het LIOF doet in dat opzicht ook wat, want er staat nu € 2 miljoen voor de economische programma's van het LIOF, maar voor toerisme en recreatie staat ook € 2 miljoen. Uit onderzoek van de afgelopen weken bleek ook juist dat in de horeca-, toerisme- en recreatiesector in Limburg veel minder werd geïnnoveerd, terwijl dat nu veel meer nodig zal zijn, zeker met de nieuwe regels rondom anderhalve meter of wat dat ook voor een vorm zal krijgen.

Het is ook goed... U vraagt. Een aantal fracties vroeg: 'Moeten wij niet veel meer doen op dit moment voor specifieke sectoren?' Nu is dit kader bewust niet sectorspecifiek ingericht, maar is het wel goed om te weten dat inmiddels ook vanuit Den Haag actie wordt ondernomen voor een extra noodplan voor de horeca-, toerisme- en recreatiesector. Het kabinet is gisterenavond gevraagd om medio mei daarover duidelijkheid te bieden. Dat is dus eigenlijk al binnen twee weken. Een aanvulling op het steunpakket. Er is gisterenavond ook nog een Kleine Kredieten Corona garantieregeling in het leven geroepen van € 750 miljoen, juist voor die ondernemers die op dit moment in grote liquiditeitsproblemen komen. Ik noem deze twee voorbeelden bewust, omdat we er blij mee zijn dat het gebeurt en dat het Rijk zijn verantwoordelijkheid neemt, maar ook om te bevestigen dat dit ook iets is wat bij het Rijk past en de slagkracht van de Provincies en de gemeenten echt ver te boven gaat. Het gezamenlijk lobbyen heeft dus effect voor dit soort dingen, juist voor die sectoren die extra geraakt worden in onze regio.

Mevrouw Jetten maakte ook nog de opmerking over Brightlands. 'Hoe circulair is dat? Sluit u aan op de doelstellingen van de energietransitie?' Ja, dat is absoluut de kern daarvan. De Chemelot site moet zoveel mogelijk circulair gaan produceren en daarmee draagt dit enorm bij aan de doelstellingen van de energietransitie. De Chemelot site stoot 30% van de Limburgse CO₂ uit, dus als ze daar investeren – of het nu om de vermindering van lachgasuitstoot gaat en CO₂-uitstoot of het verminderen van het energieverbruik door bijvoorbeeld elektrisch kraken – draagt dit enorm bij aan de energietransitie. Dat past ook goed in het kader circulair, dat Gedeputeerde Burlet naar uw Staten heeft gestuurd.

Er was een vraag over Maastricht Aachen Airport. Ik kom daar anders vanmiddag bij de bespreking van de voortgangsrapportage specifiek op terug. Het is op dit moment zo dat op dit moment 7% van de luchtvracht voor Nederland via MAA loopt en een groot deel daarvan Limburg als bestemming heeft. Op wat dat precies is, daar kom ik vanmiddag nog even op terug.

De voorzitter: Mevrouw Jetten.

GroenLinks (Jetten): Ja voorzitter, het is heel mooi maar bij dat punt is een collega van mij aanwezig. Kan dat ook later schriftelijk gedeeld worden?

Gedeputeerde Van den Akker: Het komt in ieder geval in het verslag.

GroenLinks (Jetten): Oké. Ik zal mijn collega op de hoogte stellen.

Gedeputeerde Van den Akker: Even kijken. De heer Van der Valk vroeg: 'Hoe staat het met de gesprekken die u met verscheidene partners heeft gevoerd'. Die hebben we eigenlijk gedurende de afgelopen maanden in brede zin gevoerd en ook steeds aangekondigd als: 'Wij denken op dit moment om deze missies te formuleren op het gebied van energie en gezondheid. Hoe kijkt u daar tegen aan?' Dan gaat het om de verscheidene bijvoorbeeld werkgevers- en werknemersorganisaties, brancheorganisaties. Alleen is het ook zo dat een aantal fysieke afspraken die gepland stonden begin maart geannuleerd moesten worden en dat was ook de realiteit van dit moment. Dus we hebben minder fysieke gesprekken kunnen voeren of afspraken, werkbezoeken kunnen doen om dit te kunnen bespreken dan gepland. Een ander voorbeeld is Centrum voor Innovatief Vakmanschap, ook in de installatietechniek bijvoorbeeld. We hebben specifiek met die sector en onderwijspartners daarover gesproken. Een ander belangrijk punt dat veel fracties aanstipten was hoe het zit met de fondsen van het LIOF. Het MKB-Leningenfonds...

De voorzitter: Ik ga u even onderbreken. Er is een vraag van de heer Van der Valk.

De SP (Van der Valk): Ja dank u wel, voorzitter. Kan de Gedeputeerde – want dat was eigenlijk mijn vraag – een overzicht geven van die partners waarmee gesproken is? Want het is natuurlijk ook een deel van onze achterban en dan kunnen we natuurlijk ook de checkvraag stellen: 'zijn er andere inzichten op basis van de huidige tijd?' Dus ik zou graag een overzicht van die gesprekspartners ontvangen.

Gedeputeerde Van den Akker: Nou, het is niet zo dat wij specifiek gesprekken over het actuele kader hebben gevoerd. In de afgelopen maanden hebben we gezegd: 'We zijn bezig met het opstellen van een nieuw Missiegedreven Economisch Beleidskader en daarvan hebben we op dit moment deze twee thema's als missies. Hoe kijkt u daar tegenaan?' Het is niet zo dat ik daar specifieke gespreksverslagen heb en dat het alleen hierover gegaan is. Ja, ik kan u een lijst geven van instanties waarmee gesproken is, alleen was het kader op dat moment nog niet klaar. Als u dan uw checkvraag stelt bij die organisatie: 'Heeft u met de Provincie gesproken over een kant-en-klaar kader?' Dan zal die zeggen: 'Nee', want dat was er op dat moment nog niet.

De voorzitter: De heer Van der Valk.

De SP (Van der Valk): Zo bedoelde ik het ook niet. We willen graag gewoon een overzicht van welke partners betrokken zijn bij dit beleidskader. Dat er dan een beleidskader gekomen is wat veelomvattend is, dat is prima. Maar we willen toch graag dat overzicht. Dan kunnen we daar ook gewoon nog in het veld mee in gesprek.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, sommigen geven ook nu of dienen nu reacties nog in. **Dus ik kijk even voor de Statenvergadering op welke manier we dat kunnen samenstellen, even los van werkbezoeken, algemene afspraken.**

De voorzitter: Dan noteer ik dat als een toezegging voor de eerstkomende Statenvergadering.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja.

De voorzitter: Vervolg uw betoog.

Gedeputeerde Van den Akker: Het MKB Leningenfonds. De Staten hebben afgesproken om dat in wezen na 2020 niet te verlengen, maar we hebben ook bij de aanbiedingsbrief van dit Statenvoorstel van dit beleidskader en ook in de voortgangsbrieven over de aanpak van het coronavirus, aangekondigd dat we kijken of we dat kunnen verlengen. Dat geldt ook voor het Limburg Business Development Fonds. De heer Van der Valk maakte ook nog een opmerking over de Omgevingsvisie. Die wordt sowieso nog aan uw Staten voorgelegd. Die is op dit moment ook in de maak en de reden dat we daar een paragraaf over hebben opgenomen in dit stuk is om ook gewoon aan te geven dat je bij alle ontwikkelingen rekening moet houden met hoe dat in te passen is. Dat is eigenlijk ook zoeken naar de balans tussen logistiek, landschap, inrichting van bijvoorbeeld ook bedrijventerreinen en de faciliteiten die daar voor werknemers zijn. Ik noem altijd zelf graag het voorbeeld van een logistiek terrein dat Nike in België ontwikkeld heeft, dat gewoon standaard ook groen- en sportfaciliteiten heeft. Dat zijn vragen die we in het verleden nog te weinig hebben gesteld, als bedrijven zich hier wilden vestigen.

De heer Franssen ging nog in op de vraag over missies en marktfalen. Het is inderdaad bij missiegedreven beleid zo dat we gewoon inzetten op twee doelstellingen als Provincie, ongeacht wat de markt doet. Ook om beter innovaties te kunnen stimuleren die alleen op basis van de markt niet tot stand zouden zijn gekomen. Dat wil dus ook zeggen dat de overheid niet alleen inspringt wanneer de markt iets niet doet, maar ook zegt: 'Als wij de gezondheid van onze bevolking en minder energieverbruik essentieel vinden, dan ondersteunen we de initiatieven gezamenlijk die daarvoor door de partners zelf zijn ingediend'. Dat betekent ook dat los van die twee missies de markt en de samenleving zelfstandig ook dingen kunnen oppakken, maar niet dat daar door de Provincie steun aan verleend wordt. De heer Lodewijks...

Het CDA (Ijpelaar): Voorzitter?

De voorzitter: De heer Ijpelaar.

Het CDA (Ijpelaar): Het CDA volgt deze nuancering en ik snap het ook. Alleen vraagt dit dan niet om een nuancering in het stuk Sturing en samenwerking, waarin echt nadrukkelijk wordt aangegeven dat alleen bij marktfalen er een rol zou zijn voor de Provinciale overheid.

De voorzitter: De heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, een goede vraag voorzitter. Die hadden we ook schriftelijk voor een stuk zo gekregen. Dat gaat om een financiële interventie van de Provincie. Die treedt normaal gesproken ook op wanneer de markt het niet oppakt. Dat geldt ook bij de huidige projecten. Daar blijft het kader Sturing en samenwerking van kracht, alleen bij een beleidsmatige interventie zeggen wij dat het moet passen bij onze missies. Niet omdat toevallig de markt faalt, gaan wij hier meer beleid op inzetten.

De heer Lodewijks, dank ook voor uw opmerkingen en suggesties en de vraag natuurlijk over in hoeverre is het een nieuwe visie en ook nieuw beleid. Het is in ieder geval zo dat het innovatiebeleid door alle sectoren heen wel centraal staat, omdat het onze economie sterker maakt. Bijvoorbeeld rond de Campusontwikkelingen en ook innovaties in andere sectoren. Daarmee is Missiegedreven Economisch Beleid voor een groot deel natuurlijk ook innovatiebeleid, naast talent en die bloeiende ecosystemen. Dus de onderliggende structuren en verbindingen. Het onderscheidt zich daarmee dus heel erg van traditioneel innovatiebeleid dat meer bestaande innovaties versterkt en waar de markt al mee aankomt. We moeten daarbij zorgen voor een laagdrempelige structuur en ook natuurlijk zorgen dat dit euregionaal verbonden is. U maakt ook daarbij een opmerking over de retailsector. Dat is niet een sector die de Provincie apart steunt, maar wel een samenwerkingsverband, bijvoorbeeld in het Retail Innovation Centre waarbij dit jaar ook dat een extra ondersteuning van € 100.000 krijgt. Omdat we ook geen sectorale indeling hebben.

De voorzitter: Heer Van den Akker? Bent u in staat om binnen vijf minuten af te ronden?

Gedeputeerde Van den Akker: Als u dat wilt, voorzitter dan...

De voorzitter: Dolgraag. Dank u wel.

Gedeputeerde Van den Akker: Goed. U had ook nog een vraag gesteld over scale-ups. Daarbij willen we ook het Brightlands Venture fonds uitbreiden en daarom ook een risicoreservering opnemen om ook de ondersteuning van scale-ups mogelijk te houden.

D66 stelt de vraag over de Maastricht Health Campus, ook via projecten als de Maastricht Studie waar we later vanmiddag over spreken en bij regeneratieve geneeskunde wordt in triple helix verband – dus met onderwijs en bedrijfsleven – samengewerkt. Triple helix is ook daarbij een absoluut uitgangspunt. Ten aanzien van de buurtalen wordt het beleid voortgezet. Ook de motie Jenneskens, zoals ook in paragraaf 3.3.4.1. staat, wordt daarbij voortgezet.

In antwoord op de vraag van de heer Ernst, hoeveel basisscholen Euregio-profiel scholen zijn, kan ik in ieder geval zeggen dat het in Zuid-Limburg een stuk of dertig zijn. Hoeveel procent dat precies is, moet ik u even schuldig blijven. Internationalisering, internationale samenwerking is daarbij gewoon een randvoorwaarde.

De heer Driessen stelde met name een vraag over de Smart Services Campus en de positie en relevantie van Smart Services. Ik zou eigenlijk willen zeggen: juist in deze coronatijd is het delen van de digitale vernieuwingen op het gebied van gezondheid, chemie, voeding essentieel. Juist als we hier zo sterk inzetten op chemie en op de productie van voeding rond de Greenports en op preventieve gezondheid, kan dat alleen maar met leidende digitale innovaties, juist met organisaties die ook voorbij de startup fase zijn. Dus ik denk dat het ontwikkelen van Smart Services op dit moment relevanter is dan wellicht ooit tevoren. We zien ook hoe snel dat nu in de samenleving gaat en hoe ook de Brightlands Campussen daaraan bijdragen. Dat gaat om het helpen bij de productie van mondklappers of als het gaat om digitale oplossingen.

De heer Ernst stelde ook nog een vraag over het wegnemen van grensbelemmeringen en ook ITEM. Daar heeft de Staten trouwens ook al voor een bijdrage van € 3 miljoen mee ingestemd. We geven een nieuwe impuls aan de buurtalen en ook aan de euregionale loopbaanoriëntatie, ook met leerwerkplekken in België en Duitsland en ook bij het opleidingsaanbod, om dat verder te versterken. Dat staat nu ook zo in het kader. U stelde ook nog een vraag over Interreg subsidies, maar die kon ik niet helemaal plaatsen.

De voorzitter: De heer Ernst.

De PVV (Ernst): Sorry. Volgens het standpunt van het ministerie zou die verdeling 75% innovatie en 25% grensbelemmeringsbeslechting moeten zijn. De VNG heeft daar een oordeel over gevormd dat zij liever een fiftyfifty verdeling zien van de besteding van dat soort gelden. Hoe staat het College daarin? Ik hoor u net de nadruk leggen op die innovatie als een van de motoren, maar met name dat wegnemen van die grenzen. Een eenvoudiger, meer gemakkelijke euregionale uitwisseling zou toch – denk ik – een heel belangrijk iets moeten zijn.

De voorzitter: De heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, voorzitter. Bij Interreg projecten moet sowieso een grensoverschrijdende component zijn, want anders komt het niet als een Interreg project in aanmerking.

Maar ik zal even nagaan voor de tweede termijn hoe dat precies zit met die percentageverdeling. Daar kom ik dus in de tweede termijn op terug.

De heer Paas stelde de vraag over het opvolgen van de aanbevelingen van het artikel 217a onderzoek over de Brightlands Campussen. Dat wordt nu onderdeel van de systematiek, dus ook alle projecten voor de Brightlands Campussen en als je dat bij elkaar optelt is dat in deze Statenperiode ook vanuit andere beleidskaders nog zo'n 45 miljoen euregio. Bij de Kennis-As / Brightlands wordt die systematiek toegepast en ook op de output daarvan gestuurd.

De voorzitter: De heer Paas.

50PLUS (Paas): De voorzitter, ik had nog de vraag gesteld of er ook een evaluatie plaatsvindt van dat onderzoek dat op basis van artikel 217a is uitgevoerd door de concernstaf.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, voorzitter. Dat onderzoek is een evaluatie op zichzelf. Dat is ook al aan u aangeboden en op basis van die evaluatie worden nu de Brightlands projecten gemonitord, voortgezet, geëvalueerd. Dat is dus onderdeel van de besprekingen die ik deze week ook heb met onder andere de universiteit.

De voorzitter: Zou u kunnen afronden?

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, goed. De heer Ijpelaar stelde de vraag over het acquisitie convenant. Dat loopt inderdaad af en ik heb wel de ambitie om dat te verlengen. In ieder geval de samenwerking met de zeven betrokken gemeentes verloopt op dit moment goed. We willen ook onze acquisitie blijvend – wat dat betreft – voortzetten. De vraag die u stelde over de positie van de gemeente Maastricht kon ik niet helemaal plaatsen. Het is niet zo dat we specifiek doelstellingen zetten op verstedelijking. Dat zit eigenlijk meer bij de andere beleidskaders: Kwaliteit Limburgse Centra en de Omgevingsvisie. De heer Lodewijks maakte daar trouwens ook een opmerking over. Daarbij is het zo dat we eerder, met name rond acquisitie en internationalisering met de gemeente Maastricht en de Campusontwikkeling natuurlijk wel met gemeentes samenwerken. Hetzelfde geldt voor het overleg rond de arbeidsmarkt. Dat we de arbeidsmarktregio's in nauwe samenwerking met de gemeentes doen en dat geldt ook voor de Regio Deals. Daarbij is het ook van belang om te benadrukken dat op het gebied van arbeidsmarkt, die samenwerking bij de bestrijding van de coronacrisis ook met de gemeentes heel intensief verloopt, zowel qua arbeidsmarkt als economie, straks bij die nieuwe inrichting van de centra.

Op de positie van het UWV bij Leo ben ik al ingegaan. De vragen van de heer Kuntzelaers – denk ik – hebben we ook met name aan het begin van het debat besproken. Anders hoor ik dat graag in de tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Van den Akker. Daarmee zijn wij...

Gedeputeerde Van den Akker: Sorry, nog een ding voorzitter. Excuseer. De Hotelschool betrekken: dat was nog een vraag van de heer Ijpelaar. Ja, vanzelfsprekend. Maar dat geldt ook voor de mbo-opleidingen van het VISTA-College op het gebied van toerisme. Dat moeten we met elkaar voortzetten.

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee komen we aan het einde van de eerste termijn en ik wil aan uw commissie even de vraag voorleggen. Starten wij zo meteen met de tweede termijn of gaan wij eerst even de lunch nuttigen in de ruimte die daarvoor voor uw fracties gereserveerd is? Ik zie een aantal mensen al dan niet hongerig knikken, om eerst de lunch te gaan nuttigen. Als iedereen daarmee akkoord is, stel ik voor dat we dat ook gaan doen. Dan zie ik u graag om 14.05 uur. Klopt dat wat ik zeg? Nee, zullen we zeggen om 14.00 uur? Dan zie ik u om 14.00 uur graag hier terug. Smakelijk eten en tot dadelijk.

De vergadering wordt geschorst voor de lunch om 13.23 uur.

De vergadering wordt hervat om 14.08 uur.

Tweede termijn

De voorzitter: Dames en heren, wij starten in tweede termijn. Wie heeft in tweede termijn nog vragen? De heer Ernst. U had vragen, dus u heeft anderhalve minuut. Dan moet u heel snel zijn.

De PVV (Ernst): Ja, voorzitter. Inderdaad, dan moet ik heel snel zijn. Ik had nog een aantal vragen, maar ik denk dat ik die beter... Met het verzoek aan GS om nog eens dringend te kijken naar de nadruk op de euregionale scholing. Dat ik die vragen anders instuur en dat ze dan meegaan, want anders wordt het verhaal – denk ik – veel te lang, want ik had dit in de eerste termijn willen meenemen, maar ik kwam tijd te kort. Er zijn nu nog een achttal vragen die inhoudelijk zijn. Ik denk dat ik die gewoon instuur met het verzoek om daar...

De voorzitter: Schriftelijk. Oké.

De PVV (Ernst): Voor ons is het in ieder geval dan toch een bespreekstuk.

De voorzitter: Oké. Dank u. De heer Lodewijks.

De VVD (Lodewijks): Dank u wel, voorzitter. Ik wil niet zo zeer ingaan op de tweede termijn. Er is uitgebreid gesproken. Ik hou wel aan het debat over dat de Staten eigenlijk wel behoefte hebben aan een update op het gebied van de coronakant van het verhaal. Dit verhaal zie ik echter wel als een middellange termijn verhaal. Ik vind het ook op grote delen wel coronaproof, maar ik heb zelf een aantal voorbeelden gegeven en ik zou het prettig vinden als er toch iets komt wat naar dit kader kijkt vanuit de invalshoek van wat gaan we nu in de coronacrisis en na die tijd doen. Daarover mag van mij ook wel een apart debatje een keer plaatsvinden in de commissie. Dus die suggestie doe ik. Ik hoor graag hoe de Gedeputeerde daar naar kijkt.

De voorzitter: Dank u, heer Lodewijks. De heer Kuntzelaers.

De PvdA (Kuntzelaers): Ja, dank u wel voorzitter. Ik heb nog twee vragen in de tweede termijn, omdat digitalisering een apart spoor is, wat hier genoemd wordt. Er zijn een aantal vraagstukken die opkomen, ook misschien wel door de coronacrisis. Het belang van een goed functionerende digitale snelweg in onze provincie. We investeren miljoenen en miljoenen in reguliere infrastructuur, of het nu een rail is of weg. Maar we maken weinig gebruik van stimuleringsmogelijkheden rondom digitale infrastructuur, hoewel die dezelfde effecten kan hebben, namelijk het realiseren van deze doelstellingen. We krijgen namelijk minder verkeersbewegingen op het moment dat mensen meer thuis kunnen werken. Bovendien ook op het gebied van gezondheidszorg zou je natuurlijk met heel goede verbindingen de thuiszorg echt een stuk kunnen helpen, vooruitbrengen. De vraag is in hoeverre komt er een relatie tussen het economische thema van digitalisering en andere beleidsterreinen in dit huis. Neem bijvoorbeeld mobiliteit. Neem de effecten die je binnen de sociale agenda zou kunnen plaatsen. Ik zou daarin een zeker mate van integrale discussie over het belang van een basisinfrastructuur plus... Een basisinfrastructuur is hier in dit huis trouwens een gevaarlijk woord. Maar in zekere mate van toegankelijkheid van de digitale snelweg en alle andere activiteiten die je zou kunnen doen. Ik weet niet in hoeverre de Gedeputeerde daarvoor openstaat en of dat binnen dit kader past of eigenlijk een separate discussie zou moeten zijn die een soort van issue overstijgend verhaal wordt, want het belang van digitalisering is evident. Daarnaast een voortvloeiende daaruit misschien, robotisering. Ik ben in de vorige periode nog op werkbezoek geweest in België samen met de Gedeputeerde. Een aantal Statenleden hebben een bovenmatige interesse in robots en digitalisering. We zien in België dat er een soort van proefopstelling was voor het

mkb, waar zij konden testen of robots of andere vormen van technologische ondersteuning voor hen geschikt te maken waren, waarmee ze de arbeidsactiviteiten konden stimuleren of vergroten of verbeteren zonder dat ze zelf meteen de volledige investeringskosten van die robot moesten dragen. De vraag is: wordt er ook gekeken naar dit soort ondersteuning, met name op het gebied van het mkb? Die natuurlijk niet zo veel investeringskracht hebben als bedrijven van een net iets groter formaat, die wel hiermee volledig aan de slag gaan.

De voorzitter: Oké. Dank u, heer Kuntzelaers. De heer Gesink.

Partij voor de Dieren (Gesink): Dank u wel, voorzitter. Wij zijn positief over de twee missies. We hopen dat energiek als doel plaats kan maken in plaats van het oude economische denken. Het is goed om te horen dat – de verduidelijking van – de doelstellingen de nationale en de Europese zijn. We zijn blij met de toezegging om te kijken of die meetbaar zijn om dat in kaart te brengen voor Limburg. Ook dat we dan dus per project goed gaan kijken hoe die daaraan bijdragen. Dat zullen we goed in de gaten houden. Waar we ook aandacht voor willen hebben, is dat niet een bepaalde doelstelling daarin een onderschoven kindje wordt zodat uiteindelijk alle puzzelstukjes goed in elkaar passen. Waarvoor we graag een overzicht van alle projecten bij elkaar opgeteld als toevoeging nog erbij zouden willen met de verwachting op welke doelstellingen dat dan inzet en op welke doelstellingen eventueel dan nog niet wordt ingezet, om dat overzicht goed te kunnen zien.

Ik vond de vraag van de heer Van Wageningen goed en ook als een soort stresstest op dit Missiegedreven Economisch Beleid. Of nu de cultuursector hierbinnen valt? Zo ja, hoe? Of dat die daarbuiten valt. Volgens mij is er nog veel te bespreken, dus zouden we ook graag een besprekingsstuk willen. Tot slot, wou ik nog drie dingen noemen uit het Wittermer Beraad, waarmee we het eens zijn en wat we willen ondersteunen. Ten eerste: een regionaal taalbeleid. Dat de energietransitie geen vertraging zou moeten oplopen door een tekort aan opleidingen. Het gevaar van een Angelsaksische in plaats van Rijnlandse bedrijfscultuur waarbij met name geld aan andere waarden uit deze regio onttrokken wordt.

De voorzitter: De heer Gesink, heeft u nog vragen? Ik had graag dat u ging afsluiten.

Partij voor de Dieren (Gesink): Ja, dank u.

De voorzitter: Dank u. De heer Ijpelaar.

Het CDA (Ijpelaar): Ja, dank u wel voorzitter. In de eerste termijn zijn de meeste van onze vragen wel beantwoord. Ik weet niet of er nog een aantal vragen open stonden. Daar komen we dadelijk op terug. Ik heb voor de volledigheid – omdat het zoveel vragen waren – even mijn vragen nog extra gemaild. Wellicht was in de eerste termijn niet heel erg herkenbaar dat wij als CDA in ieder geval heel enthousiast zijn over het beleidsstuk. De maatregelen rondom corona op dit moment en de coronacrisis doen volgens het CDA geen afbreuk aan de kernwaarde en het doel wat we hier in dit stuk bekrachtigen en waar we met Limburg heen willen op de middellange termijn. Dus ik roep GS dan ook op om hier voortvarend mee aan de slag te gaan en ik zou wel nog graag willen horen op wat voor een manier GS van plan is om de overlapping in activiteiten met de tal van verschillende stakeholders in Limburg en de overlapping tussen fondsen, adviesloketten, buitenlandse missies, meer vorm te geven en daarin een meer coördinerende rol te pakken, als Provincie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u, meneer Ijpelaar. De heer Driessen.

Forum voor Democratie (Driessen): Ja, dank u wel voorzitter. Ik had in het eerste stuk in de eerste termijn aangegeven dat we over het algemeen heel tevreden zijn over het uitvoeringsgedeelte van het stuk in het tweede deel van het economische kader. Ik heb alleen een dingetje gemist omtrent de Smart

Services. De heer Van den Akker gaf aan dat hij het heel belangrijk vond en dat hij misschien dacht dat het nog belangrijker wordt in de toekomst om het stuk van Brightlands te onderhouden. Mijn vraag daarin was of dit dan misschien de goede manier is. Of dat we misschien naar andere manieren moeten gaan zoeken om dat te ondersteunen. Als u zegt 'Ik vind dat een heel wenselijke sector'. Wij zeggen niet per definitie nee. Dat is een mislukt onderdeel, hoewel we af en toe in de voortgangsrapportages wel zien dat het moeizaam gaat. We zijn ook heel bereid om mee te denken over op welke manieren we het dan wel anders zouden kunnen doen of extra. Additioneel kijken waar we daar oplossingen voor kunnen verzinnen, zodat het misschien wat sneller of wat makkelijker of misschien wat voortvarender begint te lopen in dat onderdeel van Brightlands. Tot zover. Sorry, wel een bespreekstuk.

De voorzitter: De heer Van Wageningen.

D66 (Van Wageningen): Ik heb gevraagd naar de Maastricht Health Campus. Dat is de Campus die echt wel op de focus van dit beleidsplan, van de missie zit. De Gedeputeerde noemt een goed voorbeeld: de regenerative medicine. Wat inderdaad een mooi succesverhaal is. Van de Maastricht Health Studie – waar we zo meteen nog moeten besluiten – is het nog maar de vraag of het wel echt bij de Campus hoort. Het is natuurlijk alleen maar een studie. Dat is eigenlijk wat erop wijst – naar mijn idee – wat er mis is met de Maastricht Health Campus. De universiteit vraagt en de Provincie draait en daar houdt het eigenlijk mee op. We zijn ook vaak financier, maar we zijn zelden partner. Er zijn gewoon maatschappelijke belangen waar de universiteit iets in kan betekenen samen met het bedrijfsleven. Dat vraagt gewoon meer gezamenlijke ontwikkeling. Als er nog een debat komt in de Staten, zullen we daarop ook nog terugkomen, maar dit is gewoon het signaal dat ik u meegeef. Als dit onze focus is, laten we dan vooral kijken naar wat we in Limburg hebben aan sterke actoren. De universiteit en het academische ziekenhuis horen daar zeker bij. Laten we die ook in stelling brengen en desnoods vanuit de Provincie eens een keer vragen dat de universiteit en het bedrijfsleven moeten draaien. Goed.

Ik hoorde ook een heel interessante uitwisseling tussen de heer Ernst en de heer Kuntzelaers. Ik dacht: 'Zijn ze nu van stoel veranderd? Zijn ze rollenspellen aan het spelen?' Kijk, ik geef toch wel in overweging dat het ooit een socialistisch project was. Het kapitaal ging weg over de grens en goederen en diensten konden vrij over heel Europa. De socialisten zeiden: 'Dan moeten wij ook kunnen gaan werken waar we willen.' Dat was een socialistisch project. Eigenlijk...

Onverstaanbare reactie vanuit de zaal.

D66 (Van Wageningen): Laat ik het zo zeggen. De reactie van de heer Van den Akker beviel mij eigenlijk als D66'er wel. In eerste instantie, dat die arbeidsmigranten ervoor zorgen...

De voorzitter: De heer Van Wageningen? Kunt uw vragen stellen? Want u bent over de tijd heen. Royaal. Stel uw vragen.

D66 (Van Wageningen): Adhesie aan het College als het gaat over de behandeling van arbeidsmigranten, wat we daarover hoorden. Ook wel dat hij in tweede instantie toegaf dat we ons natuurlijk in eerste instantie op de stimulering van de Limburgse arbeidsmarkt moeten richten. Dat begrijp ik wel. Maar goed, ik sluit af met deze tweede termijn met het oog op de tijd voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u. De heer Kuntzelaers.

De PvdA (Kuntzelaers): Dank u wel, voorzitter. Ik wil dan wel graag van de heer Van Wageningen weten of het stimuleren van arbeidsproductiviteit in deze regio die sec gebaseerd is op short-stay arbeidsmigratie tot de prioritering zou behoren, waar de heer Van Wageningen in het economische beleid voor kiest.

D66 (Van Wageningen): Short-stay arbeidsmigranten werken in Limburg vooral in de tuinbouw. Laten we man en paard maar noemen. Willen we dat? Willen we tuinbouw in Limburg? Ik denk dat we hierin goed zijn en dat we hier de bedrijven hebben die de kennis hebben, omdat we hier ondernemerschap hebben en dat we hier het kapitaal hebben, omdat hier de afzetmarkt is. Ik denk dat we er niet van af moeten zien. In een betere wereld zou alles nog veel dichter bij huis zijn, maar ik denk niet dat we nu moeten gaan... In dit stuk staat nergens dat we die tuinbouw stimuleren. Ik denk niet dat we het moeten gaan ontmoedigen.

De voorzitter: Dank u, meneer Van Wageningen. De heer Van der Valk.

De SP (Van der Valk): Dank u wel voorzitter. Ik sluit mij aan bij de spreker van de VVD, de heer Lodewijks. We zouden eigenlijk al voor het Statendebat een corona update willen zien, zowel voor de korte termijn als ook de effecten op de middellange termijn. De lange termijn weten we allemaal niet, maar dat zouden we toch wel graag terugzien. Ik heb geen antwoord gehad op de 5G discussie uitrol in Limburg.

Het CDA (Ijpelaar): Mag ik?

De voorzitter: De heer Ijpelaar.

Het CDA (Ijpelaar): Ja, meneer Van der Valk refereert hier weer eaan het stuk dat in grote mate onderhevig is aan verandering door de huidige coronacrisis. Maar onderstreept de SP en de heer Van der Valk dan de twee uitgangspunten en de transformatie van de Limburgse economie naar een Missiegedreven Economie? De kern van het stuk.

De SP (Van der Valk): Ja, voorzitter. Dat heb ik volgens mij in mijn eerste termijn gezegd: dat de twee kernen of de twee pijlers, duurzaamheid en gezondheid voor ons hartstikke belangrijk zijn. Ik denk dat iedereen in deze zaal dat goede uitgangspunten vindt. Maar in het nieuwe licht van toch wel het nieuwe normaal, wat er gaat komen, of dat nu gaat over arbeidsmigratie of over de arbeidsmarkt an sich of over de manier waarop wij in de toekomst met elkaar omgaan. Dus op welk vlak dan ook, zouden we wel graag een doorkijk willen zien die dit beleid beïnvloedt. Dat is dus één. De collega van de Partij voor de Dieren zei het ook al: er ligt een brief van het Wittermer Beraad. Wat wordt daarmee gedaan? Daar staan heel goede en zinvolle aanbevelingen in. Worden die nog ingebed of komt dat later in de uitwerking terug? Wat ik toch wel jammer vond, zeker in dit tijdsgewricht, is dat de Gedeputeerde het had over een kleine omweg om te komen tot het doel. Ik noem dit geen kleine omweg. Dat vind ik echt tekortdoen aan de problematiek waar Nederland, waar de hele wereld voor staat. Het is geen klein bier, dus dat vind ik wel foute woordkeuzes.

De voorzitter: Meneer Van der Valk, kunt u afsluiten?

De SP (Van der Valk): Ik sluit nu af.

De voorzitter: Dank u. De heer Paas.

50PLUS (Paas): Dank u wel, voorzitter. Ik had nog maar een vraag aan de Gedeputeerde. Namelijk, of er op gezette tijden vanuit GS nog een evaluatie plaatsvindt op de ingezette middelen. Of die evaluatie – als die gebeurt – ook teruggekoppeld kan worden naar hier in de Provinciale Staten? Mijn vraag is: zo ja, wanneer gaat dat dan gebeuren? Zo nee, waarom gebeurt dat dan niet? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u, meneer Paas. Dan geef ik nu het woord aan de heer Van den Akker in tweede

termijn. Meneer Van den Akker, aan u het woord.

Gedeputeerde Van den Akker: Dank voorzitter, dank aan de Staten voor de inbreng in tweede termijn, ook na de middagpauze. Ik heb ze nog maar even laten staan, de Chocomel en de Snickers die in ons lunchpakket zitten. Als je het hebt over de missie 'Limburg maakt gezond', eerst maar een rondje sporten straks en misschien straks de beloning. Wie weet. Maar het zijn soms maar de kleine dingen. Laten we ons gewoon overal van bewust zijn. Ik hoop in ieder geval met de nodige koolhydraten, dat we met elkaar de rest van de middag door kunnen komen.

De PvdA (Kuntzelaers): Voorzitter? Wordt dit ook meegenomen?

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

De PvdA (Kuntzelaers): Ja, dank u wel. Nee, ik vind de suggestie van u terecht, want er werden al continu een paar heel flauwe grappen over gemaakt. Maar dit lunchpakket is inderdaad zo niet volgens iedere missiegedreven doelstelling, laat staan volgens welke visie dan ook. Dus ik zou de oproep via de Gedeputeerde willen doen, om te kiezen voor een gezondere versie om in navolging van de PVV die ooit zei: 'Die kaasbroodjes, dat kan echt niet meer' om ook in deze variant nog een zuinigere en gezondere keuze te maken.

Gedeputeerde Van den Akker: Voorzitter, ik heb aan de bodes gevraagd om een banaantje als alternatief. Dat was er gelukkig. Maar voor de rest, ik ben ook liberaal, dus iedereen moet ook vooral eten wat hij zelf wil, maar zich wel bewust zijn van wanneer en in welke hoeveelheid. Toch maar even ook in de overdrachtelijke zin.

Dank voor uw inbreng in de tweede termijn. Natuurlijk de vraag over hoe gaan we hier met elkaar mee verder. Over de kortetermijnmaatregelen voor de bestrijding van de coronacrisis voeren we met elkaar het debat over de Voorjaarsnota die als het meezit, al volgende week door ons College naar uw Staten wordt gestuurd. Als we nog niet alles met de actuele ontwikkelingen helemaal meekrijgen, hooguit uiterlijk een week later. Dus die heeft u dan ten laatste op 20 mei. Dat is met ruim een dag of tien. Daarin zit ook de balans van wat moeten we nu op korte termijn realiseren om ook onze economie, onze samenleving overeind te houden en hoe werkt dat door voor de middellange termijn. Bijvoorbeeld de voortzetting van het MKB-Leningenfonds. Ik heb het al gezegd in de eerste termijn. Dat is nu echt zo'n wijziging die nu in dit beleidskader als een vraagteken staat, maar als u dat wilt, dan gaan we zorgen dat dit gewoon wordt doorgezet in 2021. Ook de korte termijn impuls voor met name ook de noodlijdende sectoren op het gebied van toerisme en recreatie. We hebben natuurlijk zoals al toegezegd door de Presidium commissie van een paar weken geleden de brief naar het kabinet gestuurd om dat breder te bezien, een extra noodpakket in het leven te roepen. Daar wordt nu ook eindelijk aan gewerkt. We stellen ook de sociaaleconomische taskforce – of wat voor een naam het dan ook krijgt – in het kader van de bestrijding van de coronacrisis snel in het werk. Dat is nu ook typisch zo'n groep die ons als Provincie en niet alleen als Gedeputeerde Staten kan adviseren over hoe je de middellange termijn maatregelen inricht. Voordat we met elkaar daarover spreken in dit najaar, daar ook regelmatig een update over kan geven. Het is natuurlijk van belang dat de ondersteuningsstructuur voor het bedrijfsleven, andere instanties, onderwijsinstellingen heel laagdrempelig blijft. Daarbij is ook de rol van het LIOF niet te onderschatten. Niet alleen reactief, maar nu ook steeds meer actief promoten welke instrumenten er zijn. Ze doen dat al steeds actiever online, maar zelfs ook nog via ouderwetse middelen als advertenties in de kranten. Ja, ik hoop op deze manier met de Voorjaarsnota en de behandeling van dit beleidskader dat we ons Provinciaal Economisch Beleid in brede zin ook coronaproof kunnen houden.

De Partij van de Arbeid-fractie maakte een opmerking over de digitalisering, wat gewoon een van de grote transities is. Niet een aparte sector. Er zijn wel een aantal initiatieven die we willen ondersteunen,

deels samen met het Ministerie van Economische Zaken, zoals het MKB Datalab, deels op de Smart Services Campus. In Roermond is het project Field Lab Robotics wat we in het verleden hebben gesteund en waar we kijken of we dat kunnen uitbreiden. Kunnen we dat voortzetten? Op het gebied van toerisme nemen we deel aan de Landelijke Data Alliantie Toerisme. Daar wordt bekeken: hoe bewegen toerismestromen zich? Dat is ook wel interessant als straks snel weer alles open kan gaan. We hebben in Limburg meer ruimte te bieden. Hoe kunnen we onze gasten op een zo goed mogelijke manier welkom heten? De modernere manier van crowd management of wat dan ook.

Ten aanzien van de Smart Services Campus, de heer Driessen en de heer Van Wageningen maakten in algemene zin ook opmerkingen over de Campussen. Ook aan het eind van het beleidskader staan de aandachtspunten genoemd. Een soort aanbevelingen van waar willen we met die Campussen naartoe. Voor de Smart Services Campus is het gewoon essentieel dat er meer business wordt binnengehaald. Niet alleen vanuit de kleine mkb-bedrijven, maar dat ook grotere bedrijven, instellingen en corporate bedrijven zich daaraan committeren. Dan wordt ook de effectiviteit van die Campus een stuk groter. De heer Gesink van de Partij voor de Dieren vroeg naar een overzicht van de doelstellingen per project. **Ik denk dat het past in de toezegging die ik heb gedaan, ook richting uw commissie en de heer Ijpelaar over de meetbaarheid van de projecten.** Er staat nu al in het stuk een aantal projecten opgenomen en hoe die passen onder elke missie. Dus een aantal bij de missie energiek en een aantal bij de missie gezondheid. **Dat daar ook gewoon per project de doelstellingen bij genoemd kunnen worden.** Dat nemen we daarin mee.

U vroeg ook nog of cultuur binnen dit kader valt. Nee, formeel natuurlijk niet, want daar is een ander cultuorkader voor en daar zijn ook andere regelingen voor. Maar als je het hebt over het promoten van evenementen, gastvrijheid, recreatie hangt het natuurlijk heel nauw met elkaar samen en zoals in het debat twee weken geleden gememoreerd door de heer Koopmans: 'Cultuur is ook economie'.

Een aantal van u heeft opmerkingen gemaakt over de brief van het Wittemer Beraad en ook de motie van de heer Kuntzelaers van afgelopen najaar over de Sociaal Economische Raad. Ik heb al aangegeven dat we eigenlijk met het Bestuurlijk overleg Arbeidsmarkt – wat nu vrijwel wekelijks loopt – dat eigenlijk al op touw hebben gezet. Er is nog een aantal aanbevelingen gedaan in de brief van het Wittemer Beraad. Ik ben zelf niet zo van het Rijnlands of Angelsaksisch denken. Ik stel meer centraal: 'We hebben hier de succesvolle samenwerking tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven'. Dat heeft gewoon een Limburgse inkleuring, dus eerder een Maaslands model zou ik willen zeggen. Dat geldt dan ook voor de Belgische kant van de grens. 'Nodig ook echte arbeidsmarktregio's en de regionale samenwerkingspartners uit om die specifiek Limburgse inzichten op de conjuncturele en structurele situatie te monitoren.' Dat gebeurt op dit moment nog onvoldoende. Dus we willen ook vanuit onze verbindende rol met de arbeidsmarktregio's en de overige partners, zoals het LBV, mkb, UWV, Zorg aan Zet, onderwijs daarover in overleg treden en die daarbij nu ook benutten. Het Wittemer Beraad is op een hele hoop dingen uitgebreid ingegaan. Ik kan u twee dingen toezeggen. **Ik ga u daarop een toezegging doen. Dat we gewoon even specifiek op die aanbevelingen van het Wittemer Beraad schriftelijk terugkomen.** Ik heb ze hier wel voorbereid maar het duurt te lang om dat allemaal te gaan voorlezen. **Het tweede is dat ik daarin meeneem ook hoe het zit met die verdeling tussen de Interreg-subsidies. Wat is bedoeld voor grensbelemmeringen en wat is bedoeld voor innovatie.** Want je zou toch zeggen dat een Interreg project alles te maken heeft met het slechten van grensbelemmeringen, want anders zou het geen Interreg project zijn. Maar dat moeten we even nader voor u uitzoeken. Er was nog een vraag uit de eerste termijn van...

De voorzitter: De heer Van den Akker? Die toezegging die u deed over Interreg: op welke termijn is die?

Gedeputeerde Van den Akker: Voor de Statenvergadering.

De voorzitter: Voor de PS-vergadering?

Gedeputeerde Van den Akker: Ja.

De voorzitter: Oké.

Gedeputeerde Van den Akker: Er is nog een opmerking gemaakt in eerste termijn over hoe de investeringen bijvoorbeeld in de luchthaven en VDL Nedcar zich verhouden tot het Missiegedreven Economisch Beleid. Eigenlijk heeft dat voor een stuk ook te maken met infrastructuur of basisinfrastructuur. Dat is ook, zoals je op dit moment ziet, dat een groot deel van de logistiek plaatsvindt via onze luchthaven. Ook op het moment dat er steeds duurzamere auto's worden geproduceerd – ook in Nederland, ook in de West-Europese markt en wij kunnen dat op de beste manier – is het ook logisch om dat hier te kunnen blijven doen, omdat wij ons daarbij ook niet afhankelijk maken van productie elders. Daar hoort ook een duurzame inpassing in de infrastructuur bij. Dit is ook weer typisch zo'n project – de investeringen in de ontsluiting van VDL Nedcar en het binnenhalen van een tweede producent – wat als het aan ons ligt, zo snel mogelijk van start kan gaan en waarbij ook de rijksoverheid de nodige cofinanciering moet leveren, juist in deze crisistijd.

De voorzitter: De heer Ernst.

De PVV (Ernst): Ja voorzitter, dank u. Er wordt inderdaad de investeringen rondom Nedcar en de infrastructuur aangehaald. Bestaat daar het gevaar dat de bijdrage die Nedcar daaraan levert in gevaar komt in de huidige situatie?

Gedeputeerde Van den Akker: Op dit moment niet, maar de hele automarkt is natuurlijk in beweging. Maar juist Nedcar hecht eraan om naast BMW een tweede producent binnen te halen. Juist om zich niet van een merk afhankelijk te maken. Ik ben het eens met wat de heer Van der Valk zei over de omweg. We weten nog niet hoelang die gaat duren. We hoopten of hopen natuurlijk zo kort mogelijk. Maar het is van belang om de langetermijndoelen niet uit het oog te verliezen.

De heer Paas van 50PLUS vroeg nog naar de evaluatie op de ingezette middelen. Voor zover dat Groet Projecten betreft, doen we dat bij de voortgangsrapportages. Het gebeurt natuurlijk bij elk Statenvoorstel dat het nu apart moet worden voorgelegd voor een project. Bijvoorbeeld bij de Maastricht Studie zoals we dat vanmiddag behandelen. Sowieso ook via de begroting en jaarrekening. Dan was er nog een punt over het tweetalig onderwijs. Daarvan is 14 april naar u een informerend stuk over de evaluatie van het euregionaal onderwijs toegestuurd.

Dan kom ik ten slotte nog op de vragen. Met dank ook aan de heer IJpelaar daarvoor dat hij ze mij nog schriftelijk heeft aangereikt. Ook voor de technische vragen eerder deze week. Het helpt gewoon om op die manier met elkaar proactief van gedachten te wisselen. Wij proberen dan zo snel mogelijk dingen schriftelijk nog te beantwoorden en dat scheelt een hoop misverstanden in de Statencommissie. U vroeg onder andere nog: wat is het onderscheid tussen mkb-bedrijven, het groot bedrijf en de Campussen?

Het CDA (IJpelaar): De verhouding.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, in het groot bedrijf doen we vrij weinig. Tussen de Campussen en het mkb is het in dit beleidskader min-of-meer fiftyfifty. 'Hoeveel bedrijven van de LIOF innovatieprogramma's van advies kunnen worden voorzien?' Dat weten we op dit moment nog niet. Dat gaat vaak toch als je het over de hele periode bekijkt, over tientallen tot honderden. Dat hangt natuurlijk van de omvang van de fondsen af. En vanzelfsprekend willen we een dubbeling van fondsen en regelingen voorkomen. Ik noem maar wat. Er zijn heel veel brancheorganisaties die ons nu ook plannen voorleggen: 'Hoe kunnen we de

aantrekkelijkheid van Limburg vergroten, voor zowel toeristen als om het herstel van mkb-bedrijven te bevorderen.' Soms weten ze niet van elkaar dat ze die plannen maken. Dan komen ze alle twee kort na elkaar bij ons voor cofinanciering of een hulpvraag en dan zal ons antwoord soms zijn: 'Praat u eerst eens even met elkaar, we helpen graag mee, maar komt u dan maar eens terug'. Dat geldt ook voor die fondsen. Voorzitter, ik denk dat ik daarmee op de...

Het CDA (Ijpelaar): Ik zei bijvoorbeeld ook adviesloketten. Ik kan u wel een aantal voorbeelden noemen. De Rabobank heeft een eigen initiatief opgezet rondom het opzetten van adviesloketten voor het mkb. Dan heb je het LIOF. Die heeft adviesloketten op het gebied van innovatieprogramma's voor het mkb waar ze zich op kunnen inschrijven. Dan heb je MKB Limburg. Dan heb je nog een keer de Smart Services Campus die versnellingstrajecten, adviestrajecten heeft waar mkb-bedrijven zich in de brede zin op kunnen inschrijven. Dat is bijvoorbeeld voor die adviesloketten een dubbeling. Over fondsen hebben we het net gehad. U zegt: 'Daar komt wel eens een vraag en dan komt het via, via', maar er is nu best wel een zeer breed aanbod aan fondsen. Zo zijn er een aantal dingen op het gebied van het economische speelveld, waarin behoorlijk wat dubbelingen plaatsvinden. Daarvan zie ik in het beleidsstuk eigenlijk niet echt terug of daarin een rol te pakken is voor de Provincie. We hebben bij het werkbezoek bij het LIOF daar nog kort even gesproken. Een aantal Statenleden was daarbij. Waarvan het LIOF ook zei: 'Ja, wij zien ook steeds meer van dezelfde soort trajecten komen. Of het nou fondsen zijn of dat het nou adviesloketten zijn.' Ik was benieuwd, zeker in het kader van het Missiegedreven Economisch Beleidskader of daar iets van een strategie op is. Daarop kunt u ook later terugkomen. Dat was eigenlijk de vraag over dubbelingen en over...

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, dank u. Kort daarover. Het LIOF is gewoon de centrale uitvoeringsorganisatie van ons economische beleid, dus ook als bedrijven met vragen komen, is dat in wezen het eerste loket. Tegelijkertijd kent niet elk bedrijf precies wat het LIOF doet in Limburg. Dat is ook de realiteit. Dus wat het LIOF ook doet en dat doet de Kamer van Koophandel ook, is zoveel mogelijk overzicht bieden. Zeker nu in deze crisistijd van de verschillende regelingen die er zijn, of naar elkaar doorverwijzen. Anderzijds hebben we natuurlijk het ondersteuningsplatform vanuit MKB Limburg en verscheidene partners. Het is ook mooi om te zien dat bijvoorbeeld op de landelijke website van NLWerkDoor! Door die loketten expliciet genoemd worden per provincie. In dit geval ook voor de provincie Limburg. Dus we willen geen extra loket creëren en zoveel mogelijk ook de partijen erop aanspreken om overzicht te houden.

De voorzitter: Dank u, meneer Van den Akker voor uw betoog. Dan gaan we verder en wil ik afconcluderen.

Gedeputeerde Van den Akker: In ieder geval over de beantwoording van de brief van het Wittemer Beraad en de subsidie Van Interreg.

De voorzitter: Oké. De termijnen daarbij, hebben we? Goed zo. Dan concludeer we het af, dat het een bespreekstuk wordt? Ja. Dan gaan we verder. Dan is dit agendapunt afgehandeld. Dan gaan we even schorsen en dan gaan we dadelijk weer verder.

T8652

Gedeputeerde Van den Akker zegt toe een overzicht te geven van de gesprekken die in de voorbereiding van het Statenvoorstel Missiegedreven Economisch Beleidskader met externe partijen zijn gevoerd voor de behandeling van het Statenvoorstel op 19 juni aanstaande.

T8653

Gedeputeerde Van den Akker zegt toe dat bij de eerstvolgende voortgangsrapportage van het Missiegedreven Economisch Beleidskader inzichtelijk zal worden gemaakt welke doelen bij de landelijke missies, voor zover deze worden gemonitord en gemeten, overgenomen worden en hoe

de inzet van de Provincie daaraan bijdraagt. Bij individuele projecten, ook die aan Provinciale Staten worden voorgelegd, zal beschreven worden in hoeverre en op welke manier deze bijdragen aan de Limburgse missies.

T8654

Gedeputeerde Van den Akker zegt toe Provinciale Staten schriftelijk te informeren over de reactie op de aanbevelingen van het Wittermer Beraad voor de behandeling van het Statenvoorstel op 19 juni aanstaande.

De heer Lodewijks?

De VVD (Lodewijks): Ja, ik had een punt van orde. Is het mogelijk om de andere onderwerpen in één termijn te behandelen? We hebben nu ongeveer over twee belangrijke stukken ruim twee uur per keer gedaan. Als we dat over die andere ook gaan doen, dan doen we hier vanavond de lamp uit.

De voorzitter: Ik denk niet dat dit aan de orde is. Ik denk dat het Statenvoorstel Financiering Kennis-As niet zoveel tijd vergt. Daarna gaan we over tot de voortgangsrapportages. Dat zijn alleen maar vragen die alleen maar op de voortgang betrekking hebben en waar we geen betogen gaan houden. Je bent het oftewel met de tekst...

De VVD (Lodewijks): Dat is mijn vraag niet. Mijn vraag is: kan het in één termijn?

De voorzitter: Ja, de commissie moet het daarmee eens zijn. Dus?

Geroezemoes

De voorzitter: Dat zien we wel. Ik kijk wel even wat uit de eerste termijn komt. Dat kan dadelijk vlot gaan.

De vergadering wordt geschorst om 14.43 uur.

De vergadering wordt hervat om 14.47 uur.

7.3 G-20-020 Statenvoorstel Financiering Kennis-As project De Maastricht Studie 2

De voorzitter: Dames en heren, neemt u alstublieft uw plaats in. We gaan beginnen aan punt 7.3 van de agenda. Meneer Claassen? Neemt u plaats, alstublieft. Je wordt maar zelden uitgenodigd om plaats te nemen.

Statenvoorstel G-20-020 Financiering Kennis-As project De Maastricht Studie 2. De behandeling van dit Statenvoorstel ook weer in twee termijnen met de bekende spreektijden en ik start de eerste termijn. Maar door de heer Lodewijks is aangegeven dat hij het liever wat korter zou willen. We stellen voor om dit te proberen in drie minuten en niet in vijf minuten, als dat kan. Het ligt aan uzelf. Als het kan in één termijn. We kunnen achteraf even kijken, heeft iemand een tweede termijn nodig. Het is niet dwingend. Als iemand in de tweede termijn iets wil vragen, dan doet hij dat. De heer Lodewijks, ik wil u als eerste vragen. Aan u het woord.

Eerste termijn

De VVD (Lodewijks): Dank u wel. We zien hier een Kennis-As project waarbij de Provincie is gevraagd door de UM aan het AzM om de Maastricht Studie 2 omtrent onderzoek en valorisatie van onderzoeksresultaten van het eerste faseonderzoek van diabetes type 2 mee te financieren in de regio Maastricht en Heuvelland. Zoals we hebben kunnen lezen wordt in dit vervolgproject ingezet op valorisatie van kennis uit fase 1 naar de toepassing voor alle Limburgers. Het gaat om vernieuwde toepassingen die ook buiten Limburg bruikbaar zijn, in Nederland, Europa en zelfs wereldwijd. Hierbij worden relaties met de Campussen gelegd. Het is een belangrijke studie, als je je realiseert dat ruim 1,2

miljoen Nederlanders aan diabetes lijden. Dat is 1 op de 14 burgers en dat stijgt elke week met 1.200. De uitgaven rond diabetes type 2 zijn € 1,6 miljard. Wat we lezen is ook dat het mkb wordt ingeschakeld wat betreft het middel Narrowcasting. Wij staan positief ten opzichte van dit project, maar we hebben toch een paar vragen die met name de economische impact van deze studie betreffen.

Wat is het lange doel van dit Kennis-As project? Willen we hiermee een toonaangevende regio worden in Europa of binnen Nederland als het gaat om onderzoek en valorisatie van producten bij diabetes type 2? Hoe vindt afstemming plaats met kennis uit de euregionale en nationale initiatieven?

Wat maakt dit project nu echt in valorisatietermen uniek? Waar zit de meerwaarde voor onze Campussen, met name als gaat om het onderwerp business development? Wat heeft valorisatie met de KPI's te maken? 80 wetenschappelijke publicaties, 36 promotietrajecten en 100 stageplekken voor bachelorstudenten.

Het gaat in dit fase-2-project over de vertaling van theorie naar praktijk. De universiteiten zijn hierbij hoofdzakelijk betrokken, maar in alle hogescholen vindt valorisatie plaats van onderzoek naar praktijk door middel van lectoren. Die worden in dit traject niet meegenomen. Waarom is dat zo? De laatste vraag is: waarom worden de economische effecten in de product- en dienstensfeer nauwelijks gekwalificeerd? Wat leveren de protocollen op? Wat leveren data-analyses op? Wat leveren IP's en uitvindingen op? Al dat soort economische KPI's worden niet meegenomen. Kortom, een mooi project vanuit de Provinciale Sociale Agenda bezien. De bijdrage vanuit de Provincie uit de beleidsintensiveringsmiddelen economie rechtvaardigen echter volgens ons een scherpere sturing op basis van economische KPI's. Daarbij gaat het met name om het verdienmodel voor de Limburgse bedrijven, de attractiviteit van onze regio, nieuwe producten en diensten, werkgelegenheid en de aansluiting van de hogescholen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u heer Lodewijks. De heer Loomans.

Partij voor de Dieren (Loomans): Voorzitter. Om meerdere redenen is de Partij voor de Dieren blij met dit voorstel. Als eerste denken we dat wij ons allemaal door de coronacrisis weer zijn gaan realiseren wat de waarde van een goede gezondheid is. Helaas hebben we in de afgelopen jaren met enige regelmaat in de media kunnen lezen dat de gezondheid van de Limburger achterblijft bij die van de Nederlander. Het is daarom goed dat er juist in Limburg zo'n uniek en grootschalig onderzoek uitgevoerd is als de Maastricht Studie 1 en dat dit nu een vervolg krijgt in de Maastricht Studie 2. Daarnaast zijn we ook blij dat het onderzoek onder andere gericht is op het verbeteren van de preventieve gezondheidszorg. Het is goed dat we mensen kunnen helpen die ziek worden, maar het is nog beter als we door de verbetering van de sociale omgeving, het verminderen van negatieve invloeden uit het milieu en het verbeteren van de levensstijl de kwaliteit van leven en gezondheid kunnen verbeteren en ziekte kunnen voorkomen. De Partij voor de Dieren heeft zich altijd sterk gemaakt voor een goede milieukwaliteit, want vooral wat betreft de luchtkwaliteit staan we er in Limburg niet goed voor. Ook gezonde voeding in korte ketens is wat ons betreft een speerpunt. Tot slot wil ik nog vermelden dat de Partij voor de Dieren het een goed initiatief vindt om een netwerk op te bouwen bestaande uit de deelnemers aan het onderzoek, de onderzoekers en allerlei innovatieve bedrijven om samen ervoor te zorgen dat de resultaten uit het onderzoek optimaal ten goede komen aan de Limburgse bevolking.

Naast deze waardering hebben wij ook nog een paar vragen. Het Statenvoorstel geeft aan dat het onderzoek door de coronacrisis vertraagd zou kunnen worden. Maar wat zou de invloed zijn van een langdurige instandhouding van een anderhalvemeter samenleving tijdens de uitvoering van het onderzoek? Kan het onderzoek dan wel op de voorgenomen manier plaatsvinden? Beperkt dat de onderzoeksmogelijkheden? Heeft dat invloed op onderzoeksvragen? Om af te ronden: als we als Provincie meebetalen aan dit onderzoek, gaan we dan ook iets met de resultaten doen? Gaat GS dit vertalen in beleid? Kunnen we daarover een notitie tegemoetzien? Graag een antwoord op deze vragen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u heer Loomans. De heer Van Caldenberg.

De SP (Van Caldenberg): Voorzitter, wat dat betreft kan ik vrij kort zijn. Een voorstel wat goed is om mee verder te gaan. Dank u.

De voorzitter: Dank u heer Van Caldenberg. De heer Van Wageningen.

D66 (Van Wageningen): Ik kan u geruststellen. D66 zal uiteindelijk ook positief zijn en het voorstel graag aannemen. We begonnen wel met drie basisvragen. Wat gaan we doen? Wat willen we ermee bereiken? Wat mag het kosten? Dan is het leuk als je leest: het beoogde resultaat is dat Provinciale Staten instemt met de inhoud van het project en de financiële bijdrage van € 1,5 miljoen. Hier heeft dus iemand van buiten het gouvernement waarschijnlijk met de format geworsteld. Maar ook als je verder kijkt, zie je wel wat de werkelijke doelen van het project zijn. Op zich kunnen we er wel achter staan.

Het is lastig als Statenlid om iets over de kwaliteit te zeggen natuurlijk. Toen we het eerste besluit namen heb ik echt opgezocht: zijn er andere van die grootschalige longitudinale studies in de wereld? Die zijn er wel degelijk. Zo uniek is het ook weer niet. De beste van die studies zijn open source. Dat wil zeggen dat anderen gewoon gebruikmaken van de gegevens die je verzamelt in het kader van die studie, maar dan wel daaraan moeten bijdragen. Dan gaat het naam maken en gaat het ook groeien. Mag ik misschien een toezegging dat we proberen om dat signaal nog over te brengen? De maatschappelijke impact van de studie kan groter zijn naarmate meer mensen er gebruik van maken en naarmate daarmee dus opener wordt omgegaan. Hierbij laat ik het voorzitter, met dit signaal. Dank u.

De voorzitter: Dank heer Van Wageningen. De heer El Attal.

De PvdA (El Attal): Ja, wij kunnen daarover vrij kort zijn, zeker omdat belangrijke vragen al gesteld zijn en wij zeker nu het belang van gedegen onderzoek en goede kennis op het gebied van gezondheid inzien. Zeker als gaat over waar dit onderzoek zich specifiek op focust, namelijk diabetes type 2. Je ziet dat uit onderzoek is gebleken dat een op de drie mensen in Zuid-Limburg of in een voorstadium verkeren, of het al daadwerkelijk hebben. Dan lijkt het ons heel goed om dit te vervolgen en wij stemmen dan ook graag in met de financiering.

De voorzitter: Dank u heer El Attal. Dan gaan we over naar de heer Claassen.

De PVV (Claassen): Dank u wel voorzitter. Het is onmiskenbaar dat de uitkomsten van de vorige studie heel erg van belang waren en dat nog steeds zijn. We verwachten ook dat de uitkomsten van dit onderzoek net zo waardevolle inzichten zullen opleveren. Maar dat is dan meer gebaseerd op ervaringen uit het verleden. Het voorliggend stuk is niet expliciet over wat die opbrengsten zouden kunnen zijn en hoe dat maatschappelijk terug zou kunnen vloeien. In dat verlengde zijn we eigenlijk ook wel verbaasd dat € 750.000 uit de Sociale Agenda wordt gebruikt om de studie te financieren. Waar we als PVV enorm voorstander van zijn, is van 'doen en minder onderzoeken'. Zeker als dat onderzoek geen toegepast onderzoek is. We zien hier eigenlijk vooral dat het gaat om een wetenschappelijke studie, die wil weten hoe de dingen in elkaar steken en hoe ze zich tot elkaar verhouden. Zou het dan ook niet logisch zijn – dat werd door de vorige spreker ook al gezegd – om het hbo hierbij te betrekken, omdat zij zich vooral focussen op toegepast onderzoek. Dat is waar wij ons zeker hard voor zouden willen maken en dan kunnen we het adagium wat we hadden van 'niet onderzoeken, maar doen' daarmee zeker ondersteunen. Daarnaast zijn we ook wel benieuwd hoe die maatschappelijke opbrengsten er dan uitzien. Wat zijn de verwachtingen over wat wij gaan merken – als inwoners van Limburg – van de mogelijke uitkomsten?

Verder nog enkele inhoudelijke vragen. Op pagina 2 staat een wat lastig te begrijpen zin. Daar staat: 'Hierin worden voorwaarden opgenomen met betrekking tot de realisatie van de resultaten aan het einde

van de projecttermijn van drie jaar.' Wat wij ons afvragen: is over welke voorwaarden het hier gaat? Zitten daar procescriteria aan vast die gemonitord worden? Wie doet dat dan? Wat als aan bepaalde voorwaarden niet meer wordt voldaan? Onder punt 5 lezen we dat 'de MS2 zal sterk bijdragen aan de internationale uitstraling van Limburg door de opgebouwde hoogwaardige fysieke en wetenschappelijke infrastructuur.' Misschien kan het College toelichten wat hiermee precies wordt bedoeld? Wat is dan hoogwaardige fysieke en wetenschappelijke infrastructuur? Waarom is dit project hier zo belangrijk in? Want in Limburg zijn ook genoeg andere voorbeelden – denk ik – die een hoge wetenschappelijke waarde vertegenwoordigen. Onder hetzelfde punt lezen we: 'de implementatie van praktische en hanteerbare kennis zowel op individueel als collectief niveau helpt om van Limburg een positief gezonde provincie te maken.' Is er in het kader van het onderzoek ook al nagedacht wat bepaalde outputcriteria zouden kunnen zijn? Is er nagedacht over een mogelijke praktische relevantie van het onderzoek? Dat zou ook ervoor pleiten om daar toch het hbo bij te betrekken om die valorisatie voor elkaar te kunnen krijgen.

Tot slot voorzitter, onder punt 6 risico's, wordt genoemd: 'valorisatie levert niet verwachte resultaten (spin-off/patenten)'. Ik wil toch niet onopgemerkt laten dat wat we tot nu toe gezien hebben in de Staten aan terugvloeiende middelen op basis van patenten of spin-offs... Dan zou men eigenlijk al kunnen zeggen dat risico is 100%. Ligt de verwachting hierbij – vraag ik aan het College – dan echt anders? Aan wat voor soort patenten denkt men in ieder geval? Wat doet het College aan de voorkant al om die eventuele liquiditeit die uit patiënten en IP kunnen ontstaan ook en echt daadwerkelijk terugvloeiën naar deze Provincie? Bij dezen, voorzitter.

De voorzitter: Dank u heer Claassen. De heer Driessen.

Forum voor Democratie (Driessen): Ja, ik zal ook niet heel lang daarover uitweiden, ook gezien de tijd en de eerdere verzoeken. Wij zijn blij met het vervolgonderzoek, vooral omdat daarin de resultaten van het vorige onderzoek gebruikt kunnen worden en dat we ook kunnen kijken welke praktische toepassingen dat heeft. Diabetes type 2 is een lastige kwaal van de Limburgse samenleving. We zien dat er inderdaad – vooral in Zuid-Limburg – veel mensen aan te lijden hebben en het onderzoek en beoogd resultaat van het onderzoek – zoals we hebben kunnen lezen in het voorstel – om die kennis zo veel mogelijk te vertalen naar maatschappelijk en praktisch nut, spreekt ons heel erg aan. Wij zijn het dus volledig eens met het doen van een vervolgonderzoek.

De voorzitter: Dank u heer Driessen. De heer Paas.

50PLUS (Paas): Dank u, voorzitter. Ik citeer even. Ik vind het mooi geschreven. 'In MS2 wordt sterk ingezet op vertaling van innovatieve kennis (die verkregen is door MS1) naar toepassingen voor alle Limburgers, met als doel de preventie van chronische ziekten en verbetering van leefstijl, sociale omgeving, kwaliteit van leven, gezondheid om zo de weerbaarheid en zelfredzaamheid van (kwetsbare) Limburgers te vergroten.' Prachtige woorden, voorzitter. Geweldig. Alleen ook in dit dossier voorzitter, is het moeilijk om de resultaten te kwantificeren. Dat lijkt heel lastig om de uiteindelijke output inzichtelijk te maken. De heer Claassen had het daarnet ook al hierover. Zoals ook in de voorgaande dossiers, voorzitter staat 50PLUS ietwat kritisch tegenover deze investering. Niet wat betreft de doelstelling, maar wel wat betreft de uiteindelijk te behalen resultaten afgezet tegen de risico's die daaraan kleven. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u heer Paas. Mevrouw Depondt. U vervangt de heer Ijpelaar, neem ik aan?

Het CDA (Depondt-Olivers): Nou nee, de heer Ijpelaar was mij nog even aan het vervangen.

De voorzitter: Prima. Dat was even onduidelijk. Aan u het woord.

Het CDA (Depondt-Olivers): We hebben vanwege het coronaprotocol gewisseld. Ja, er is al veel over gezegd. Ook wij hebben een beetje geworsteld met dit stuk. Wij snappen dat dit vanuit wetenschappelijke onderzoekoptiek een heel interessante studie is. Niet alleen voor Limburg, maar ik denk zelfs ook buiten Nederland. Dat begrijpen wij, maar wij hebben eigenlijk wel heel erg liggen te zoeken vanuit welke beleidskaders van de Provincie de provinciale financiële rol heeft gelegitimeerd. Want daar zitten wij voor. Wij stellen beleid vast en vervolgens moeten alle middelen die wij inzetten op de een of andere manier ook aan dat beleid relateren. Dat halen wij in ieder geval een beetje moeilijk uit het stuk. Wij zeggen: het onderzoek zal op zichzelf heel waardevol zijn, maar dat is voor onze toetsingsvraag niet primair. Bij de Sociale Agenda is een aantal keren... Ik zie daar een vinger? Bij de Sociale Agenda is ook bewust in deze Collegeperiode gezegd van: niet nog meer onderzoek, maar vooral toepassingen van het onderzoek. In het economische beleidskader is ook nadrukkelijk gesproken in termen van economische spin-off. We vinden eigenlijk – maar goed, de collega's zeggen dat ook al – die raakvlakken een beetje moeilijk. Dat heeft misschien ook iets te maken met de manier waarop het stuk ingestoken is. Maar inderdaad in termen van concrete resultaten: wat wordt de Limburger daar nu beter van? Om het maar zo te zeggen. Dat halen we er gewoon niet uit. Dan misschien niet de Limburger op het niveau van het individu. Er wordt wel heel veel gezegd over activiteiten en met partijen waarmee samengewerkt wordt, maar hoe kan een huisarts of een fysiotherapeut of een diëtist of wie dan ook, naar aanleiding van dit onderzoek zijn of haar werk nu met meer effect voor de gezondheid van Limburgers doen dan dat ze dat op dit moment doen? We zoeken eigenlijk nog een beetje naar dat type van resultaatbeschrijvingen te zoeken. Ja, nogmaals. Ik sta niet per definitie negatief daar tegenover maar we vinden het wel onze verantwoordelijkheid om wel te kijken, als je geld investeert van ons budget voor Limburg, wat daar dan voor Limburg tegenover staat. Dus misschien dat de Gedeputeerden daar iets duidelijker over zouden kunnen zijn.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg, u had nog een vraag aan mevrouw Depondt?

De SP (Van Caldenberg): Klopt, voorzitter.

De voorzitter: Aan u het woord.

De SP (Van Caldenberg): Ik vroeg mij af... Het CDA constateert dat men worstelt met het passen binnen de juiste kaders voor deze Provincie, maar tegelijkertijd ziet men wel nut en noodzaak van deze studie. Ik vroeg mij af of het ontbreken van die kaders voor het CDA dan een belemmering is, of zouden we nu juist niet met zijn allen moeten constateren dat we met zij allen vinden dat er behoefte is en dat we dan maar dat kader moeten scheppen.

Het CDA (Depondt-Olivers): Dat is op zichzelf een terechte vraag. Laat mij vooropstellen dat ons toetsingskader iets breder is. Ook in ons verkiezingsprogramma hebben wij al gezegd, als het gaat over de gezondheid van Limburg is dat voor ons een hoge prioriteit, maar niet primair op het niveau van onderzoek, maar vooral in daadwerkelijke actie. Als we kijken naar de provinciale kaders, daar hebben we het net over gehad. Het feit dat iets belangrijk is in de maatschappij, is ook niet per definitie een reden om dan er dan provinciaal geld te steken. Ik kan zo tien uitermate belangrijke maatschappelijke zaken benoemen waarvan ik niet direct een relatie naar een provincie zou leggen. De vierde vraag is: zou je dan toch nog – gezien deze specifieke situatie – die afweging kunnen maken om het toch te doen? Ja, ik vind dat ook een beetje afhankelijk van het antwoord van GS. Wat is de toepasbaarheid van de resultaten van deze onderzoeken voor Limburg? Als u mij nu aan de voorkant vraagt: stel dat het antwoord daarop is nul, maar internationaal is het heel interessant. Dan zouden wij daar onze twijfels bij hebben. Dat is het antwoord.

De voorzitter: Dank u mevrouw Depondt. Daar kunt u mee leven meneer Van Caldenberg? Dan gaan we nu over...

De SP (Van Caldenberg): Dat weet ik niet, voorzitter. Maar het antwoord was helder.

De voorzitter: Oké. Dan kunt u ook daarmee leven. Wie van de heren heeft het woord? De heer Van den Akker, neem ik aan?

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, dank u voorzitter. Daarna Gedeputeerde Housmans, ten aanzien van de raakvlakken met de Sociale Agenda. Laten we vooropstellen dat we zoveel mogelijk uw ook soms gedetailleerde vragen proberen te beantwoorden. Voor zover dat niet lukt in eerste termijn, doen we dat anders in tweede termijn of anders schriftelijk. Ik zeg dat bij voorbaat, even als schot voor de boeg richting de heer Claassen, want dat was wel een zodanig spervuur aan vragen, dat ik het a) niet kon bijhouden en b) ook niet meteen de antwoorden daarop paraat heb. Daar komen we op een andere manier wel met elkaar uit.

De Maastricht Studie 1 is destijds, ruim tien jaar geleden gestart als een ook hele groot gefinancierd project door de Europese Unie. Toen was de Limburgse bijdrage slechts € 1 miljoen. Er waren 9.000 mensen getest en de belangrijkste twee bevindingen waren: er is een duidelijke relatie tussen diabetes type 2 en veel zitten. De tweede is het leven in sociaal isolement en diabetes type 2. Nu wordt deze studie voortgezet met 4.000 mensen. Alleen levert de Europese Unie niet eenzelfde soort bijdrage, maar wel nog steeds een heel grote bijdrage vanuit het MUMC+, universiteit en dus ook deels de Provincie. Zij het voor een veel kleinere bijdrage dan aanvankelijk was beoogd.

Het is goed om te weten dat de actuele situatie rond corona al kan worden meegenomen. In samenwerking met de afdeling Medische microbiologie van het MUMC+ wordt ook een project ingediend bij ZonMw, al zeer binnenkort. Daar wordt ook gekeken van wat zijn nou de karakteristieken van de deelnemers die een Covid infectie hebben gehad, of ze nu ziek of niet ziek zijn geweest. Dat wordt dan in deze zomer meegenomen. Ook de 9.000 deelnemers die al deel hebben genomen, zullen een vragenlijst krijgen en een bloedafname om te kijken of ook deelnemers een infectie hebben doorgemaakt en wat voor effect dat weer heeft en ook of in die tijd ook afweer is opgebouwd. Het is maar een actueel voorbeeld om aan te geven dat deze studie niet zo maar een studie is die overal wereldwijd uitgevoerd zou kunnen worden, maar ook heel bewust ons inzicht wil geven in de gezondheid van onze bevolking, juist omdat Limburg ook gemiddeld afwijkt van de landelijke gemiddelden. Dus achterloopt qua gezondheidssituatie. Daar is in ieder geval met elkaar nog een wereld te winnen. Maastricht Studie 2 heeft als meerwaarde dat uitkomsten en verbanden kunnen worden gelegd tussen oorzaak en gevolg. We hebben nu in de eerste studie vooral kunnen zien: er is tegelijkertijd sprake van overgewicht en veel zitten. Ligt er nu ook een oorzakelijk verband? Welke factoren zijn daarop nu van invloed?

Wat is dan het grote provinciale belang om daaraan mee te doen? Het gaat om de vertaling van kennis en dat heeft ook impact in de rest van ons land, in Europa en zelfs wereldwijd. Het zijn natuurlijk een van de speerpunten van de Maastricht Health Campus, als je kijkt naar Precision Medicine en ook innovatieve diagnostiek, de samenwerking tussen de universiteit en de kliniek. Er is ook samenwerking met het bedrijfsleven, zowel in grotere organisaties in het netwerk van de Health Campus, zoals Medtronic, Philips, Siemens en BASF. Maar ook met de mkb'er omdat bijvoorbeeld inkoop en verkoop van verschillende producten: de supermarkt, de slager, de bakker, de groenteboer, de drogist, sportschool. Eigenlijk iedereen waarbij nu de KoopLokaalcampagne op van toepassing is. Die zijn nodig voor de ondersteuning van wat – met een moeilijk woord – de infrastructuur heet. Voor de rest is het zo natuurlijk dat er ook gevaloriseerd zal moeten worden via diagnostiek en lifestyle coaching. Dat zijn deels mbo'ers en deels wetenschappelijk geschoolden. Mevrouw Depondt heeft een vraag, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Het CDA (Depondt-Olivers): Even over de zin die u drie zinnen terug zei. Al die partners waarmee samengewerkt wordt, tot en met de bakker en slager toe. Onze vraag ging vooral over hoe dan. Waar gaat dat dan over? Wat moet ik mij daar concreet bij voorstellen in termen van de vertaling van onderzoek naar actie?

Gedeputeerde Van den Akker: Sowieso heeft dat met de inkoop van producten te maken door degene die aan de studie deelnemen. De Provincie en de gezondheidsbevordering wordt natuurlijk ook concreet door samen te werken met de werkgevers, de huisartsenpraktijken die nodig zijn bij de narrowcasting, de projecten in de wijken, zoals het Blauwe Zorg project in Heerlen – wat Heerlen STAND-BY! wordt genoemd en de Noordelijke Maasvallei. Door heel de provincie heen resultaten rond de JGZ.

De voorzitter: De heer Claassen.

De PVV (Claassen): Uit de vraag van mijn collega van het CDA en uw antwoord, maak ik eigenlijk op dat het om een interventiestudie gaat. Dus we hebben een cohort, de populatie en die wordt blootgesteld aan al die gezonde goederen uit ons prachtige Limburg en dan wordt gekeken welk effect daar te zien is. Ik breng het ietwat gechargeerd, maar moet ik het dan zo interpreteren? Want anders zou je die logistiek van al die middelen niet nodig hebben.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, dat gaat specifiek in op de methode. Maar goed, het gaat voor mij te ver om nu te zeggen of dat precies op die manier gaat. Kijk, wat ik wel weet is ook dat natuurlijk de beweegpatronen van de patiënten permanent worden gemonitord, bijvoorbeeld via activiteitenmeters. Daar moet ook apparatuur voor zijn. Er worden workshops georganiseerd, inderdaad het voorlichten over hoe het dagelijks bewegen invloed heeft op je hart- en vaatfuncties. Natuurlijk, ben ik het met mevrouw Depondt eens: de bevindingen moeten landen bij iedere huisartsenpraktijk of bij iedere lifestyle coach in deze regio, want niet alleen de wetenschappelijke bevindingen blijven hangen. Dus er moet ook leiden tot een... Er wordt ook samengewerkt met de huisartsen zodat het ook ertoe leidt tot een patiëntgerichte aanpak en een wijkgerichte aanpak met de GGD's en het bedrijfsleven bij medewerkers met zittende beroepen.

De voorzitter: De heer Claassen. U had nog een vraag?

De PVV (Claassen): Nou ja, ik worstel nog een heel klein beetje, want het antwoord was dat inderdaad allerlei middelen nodig zijn vanuit de bakker en de slager et cetera. Maar die moeten dus – ik probeer het onderzoek een beetje te begrijpen – er zijn zodat de deelnemers aan het onderzoek ook die producten kunnen kopen of krijgen? Of? Hoe werkt dat dan? Of gaan zij gewoon naar de Aldi en halen daar de magnetronmaaltijden? Want daar is dus ook geld voor nodig, begrijp ik.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, met name dat laatste. Maar het is ook zo. Deelnemers krijgen al een ontbijt aangeleverd, volgens die specifieke producten, omdat natuurlijk 'moet worden gemeten dat'. Het is dus een deel ontzorging in de voedselvoorziening.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De SP (Van Caldenberg): Ja, we gaan een onderzoek starten, maar je gaat nooit eigenlijk een onderzoek starten op het moment dat je niet van tevoren een bepaalde verwachting hebt bij die hypothese, dat die uitkomt. Ik kan mij voorstellen dat gebaseerd op de resultaten die uit de eerste studie – diabetes type 2 onderzoek 1 – zijn gekomen, er voldoende vertrouwen is dat de resultaten ook positief gaan zijn bij de studie die we nu gaan doen. Is dan mijn aanname juist dat het een grote waarschijnlijkheid is dat de Limburgers die deelnemen aan dat onderzoek direct die positieve effecten daarvan gaan ervaren?

De voorzitter: De heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja zeker, voornamelijk aan de preventieve kant. Dat is ook een speerpunt van het MUMC+ die vooral ook inzet op preventieve zorg.

De voorzitter: U bent klaar, meneer Van den Akker?

Gedeputeerde Van den Akker: Nee, ik kijk even of er nog een interruptie kwam. Het is niet zo dat er op dit moment actief wordt samengewerkt met de hogescholen als instellingen op zich. Dat was een vraag van de heer Lodewijks over lectoren, maar het is natuurlijk wel zo dat bij de uitvoering ook hbo'ers betrokken zijn in de verschillende beroepen.

Er was nog een vraag over de uniciteit van deze studie. Dat was een vraag van de heer Van Wageningen. Het is niet een studie die in de wereld of in Nederland uniek is. Er is ook nog een studie in Rotterdam en in de Verenigde Staten in Framingham, maar daar is een groot verschil in de detaillering omdat er geen onderzoek is – zoals hier – wat zo gedetailleerd is. Bijvoorbeeld de slechte gevolgen van het zitten op diabetes type 2. In dat opzicht is de studie dus wel uniek voor deze bevolking en deze regio.

De PVV (Claassen): Wordt dan misschien wel in het onderzoek...? Want uiteindelijk hoor ik ook dat inderdaad huisartsen aan de slag moeten. Dat zal zijn met voorlichting of met diagnostiek bijvoorbeeld. Dat zou ermee te maken kunnen hebben. In de wereld van de huisartsenzorg zitten op dit domein natuurlijk ook heel veel verpleegkundig specialisten of praktijkondersteuners die daarin een speciale taak hebben. Gaan die daarin een rol spelen? In het verlengde daarvan – als het over wijkgerichte zorg gaat en preventie – hebben we natuurlijk ook inderdaad – zoals de heer Lodewijks zei – lectoraten binnen het hbo die zich daarmee ook bezighouden. Is daar op termijn dan niet te bedenken dat daar een alliantie plaatsvindt op het moment dat men bepaalde interventies wil laten landen in de praktijk waar die Limburger terecht komt? Dat helpt ook met de vertaling naar de valorisatie van de uitkomsten van het onderzoek.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Het CDA (Depondt-Olivers): Ja, misschien in het verlengde daarvan. Al die partners die in de eerstelijnszorg worden genoemd: moet ik mij nu voorstellen dat die actief participant zijn in het onderzoek? Dat ze gewoon delen van het onderzoek uitvoeren op de een of andere manier? Of is het de doelgroep waar de onderzoeksresultaten gaan landen in termen van informatie zodat ze het kunnen vertalen in hun eigen handelen? Dat zijn wel twee verschillende rollen. Dus ik ben ook beetje in het verlengde van de heer Claassen zoekende naar wat dan de rol is van die partners. Is dat actief of is dat passief in termen van informatieontvanger?

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, voorzitter. Een zeer logische vraag. We zouden natuurlijk willen dat het alle twee zo was, maar met uw toestemming vraag ik even of mevrouw Poulssen dat kan toelichten, hoe dat precies met de positie van de huisartsen zit. Of die daar gebruik van maken, dus niet alleen van de resultaten van het onderzoek. Zij wilde mij net al wat daarover influisteren, maar in de afstand gaat dat zo niet door.

De voorzitter: Van mij mag dat.

Mevrouw Poulssen: Ja, ten aanzien van de huisartsenrol en de andere hulpverleners. Het gaat eigenlijk als volgt: als je meedoet aan de Maastricht Studie, in de eerste ronde Maastricht Studie 1 – een heel breed onderzoek - krijg je in feite een hele screening van je gezondheid. Hoe sta je ervoor? Dat is een heel uitgebreide health check. Voor veel mensen, sommige mensen komt er niets uit. Alles is goed. Maar

er zijn ook mensen die weten niet eens dat zij bijvoorbeeld een verhoogd cholesterol hebben of last hebben van hun hart. Ik noem maar van alles. Er kan van alles uitkomen, want er wordt bijvoorbeeld ook een hersenscan gemaakt. Als daar iets uitkomt, dan krijgen ze een advies, een rapportje. Sowieso ook als je gezond bent. Dan ga je met dat advies naar je huisarts en dan ga je met hem bespreken hoe dat wordt aangepakt om je daarin te ondersteunen om weer beter te worden of in elk geval behandeld te worden. Dat is eigenlijk de wijze zoals het gaat bij de Maastricht Studie. De eerste lichting, dat waren 9.000 mensen en bij de tweede lichting komen 4.000 mensen van die 9.000 mensen die nu opnieuw dat onderzoek ondergaan. Wat nu interessant is, dat men nu in de tijd kan zien hoe zich bepaalde ziektes ontwikkelen, want tijdens de Maastricht Studie 1 heeft het onderzoek bij de mensen in de eerste vijf, zes jaar plaatsgevonden. Maar bij de tweede helft van de Maastricht Studie 1 zijn die mensen gevolgd in ziektebeelden. Nu bij de Maastricht Studie 2 kunnen vanuit de conclusies van Maastricht Studie 1 aan de hand van constatering concrete nieuwe behandelmethodes worden ontwikkeld en kan men dus een stap verder zetten naar concrete acties, dus met name ook de samenwerking in de wijk en nog meer op preventie gaan inzetten. Want als mensen hebben meegedaan, zijn ze toch ook al geïnteresseerd in hun gezondheid en zijn ze heel erg geneigd om dan toch bepaalde patronen in de levensstijl – zoals je geleefd hebt – te gaan veranderen en aan te passen om zo in de toekomst toch gezonder door het leven te kunnen gaan.

De voorzitter: Dank u mevrouw Poulssen. Meneer Van den Akker, gaat u verder?

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, voorzitter. Dank en in aanvulling daarop is het – denk ik – wel belangrijk... Misschien kunnen we dat ook met elkaar afspreken, ook bij de subsidieverlening – omdat dit natuurlijk ook de tweede studie is en die daarna niet zal worden verlengd, in ieder geval niet met ondersteuning van de Provincie – dat ook de toepassingen, bevindingen gewoon bij de zorginstanties in de regio worden gedeeld en ingebouwd. Een van de instrumenten daarbij is al de ontwikkeling van een Health app die in samenwerking met de partners van de Health Campus, die ook mensen helpt om een half uur per dag meer te gaan bewegen. Dat is ook een belangrijke preventietool, die ook onder de aandacht wordt gebracht bij de zorgverzekeraars en de organisaties voor gezondheidsbevordering. Ik denk, dat is het even van mijn kant in eerste instantie. Op de openstaande vragen kom ik graag in tweede termijn terug. De heer Housmans zal nog ingaan op de Sociale Agenda.

De voorzitter: De heer Housmans, aan u het woord.

Gedeputeerde Housmans: Dank u wel, voorzitter. Ja voorzitter, er werd terecht gevraagd waarom hier in link werd gelegd, ook in financiële zin, maar ook qua kaders met die Sociale Agenda. Het is correct dat we bij de vaststelling van de kaders voor de Sociale Agenda hebben gezegd dat we minder onderzoek willen. Let wel 'minder'. En dat het onderzoek dat we wel doen, ook moet leiden tot meerwaarde, toegevoegde waarde voor onze Limburgers, voor onze inwoners, voor de mensen. Dit onderzoek doet dat. Dit voldoet daaraan, want het onderzoek wat nu plaatsvindt in de Maastricht Studie 2 levert inzichten op, levert preventiemethoden op, levert aanpassingen op van bewezen interventies in positieve zin die we al doen in de Sociale Agenda, waardoor die nog beter en nog breder kunnen worden uitgerold. Dat is ook de reden waarom die haak gemaakt is met de Sociale Agenda. Als we kijken naar diabetes type 2 dan denken we ook aan obesitas, want die zijn gekoppeld. Dat weet u. Dat betekent dat dus bijvoorbeeld een project zoals de Gezonde Basisschool van de Toekomst, waarbij we inzetten om de stijging van BMI van kinderen te voorkomen en te keren, dus dat die daalt in plaats van toeneemt naarmate ze ouder worden, zodat ze gezond blijven. Dat we dadelijk ook lessen kunnen halen uit de Maastricht Studie 2 om die interventie nog beter weg te zetten. Bijvoorbeeld door te kijken of de combinatie tussen de beweging en de voeding, optimaal is. Of we daarin nog moeten bijschaven? Of we die misschien moeten omdraaien? Dat we eerst laten bewegen en dan laten eten in plaats van andersom, zodat die interventie effectiever wordt. Datzelfde geldt voor de toepassing in preventieve zin van het project Blauwe Zorg in de Wijk hier in Maastricht. Ook daar zitten preventieve onderdelen in om ervoor te zorgen dat onze inwoners gezonder

worden en die nog effectiever kunnen worden toegepast. Wellicht komen daar ook nieuwe zaken uit, zoals bijvoorbeeld die app waardoor er opschalingen kunnen komen van die interventies waardoor extra stappen gezet kunnen worden waardoor we nog verder kunnen komen. Niet alleen bij die preventie en die preventieve werking, maar vooral ook in die uitrol en die bestending. Want er zijn ontzettend veel mensen die op enig moment de aandrang voelen om iets te doen aan hun gezondheid, zeker in deze periode, waarbij bewezen is dat overgewicht een van de factoren is waardoor je vatbaarder bent voor het coronavirus. Maar je moet dat ook volhouden. Als we daar waardevolle lessen uit kunnen trekken en we kunnen die vertalen naar die Sociale Agenda, naar de acties en interventies die we daarin doen, die al bewezen zijn en we kunnen die daarmee effectiever maken, dan hebben we voor Limburg echt wat gewonnen en wat mij betreft, valideert dat ook de aanhaking van de Sociale Agenda in financiële zin aan die studie. Daarom is het ook onderzoek naar corona toegevoegd, want dat heeft wel rechtstreeks een causaal verband tussen enerzijds overgewicht en dus ook die diabetes type 2 en de effecten waarin je ook vatbaar bent voor de uitwerking van dat virus op je lichaam. De eerste signalen daarvoor zien we al. Als we kijken naar mensen die op de IC gelegen hebben – hoe erg het ook is – zij dat wel allemaal mensen die over het algemeen wat zwaarder waren. Die minder bewogen. Er is al een artikel geweest van Onno van Schayk van de Universiteit Maastricht – die hieraan ook verbonden is – die zegt: ‘Door meer te bewegen en juist het sluiten en gesloten houden van sportscholen, maak je de vatbaarheid voor corona groter, want mensen die veel sporten hebben minder receptoren waardoor het virus minder kan aangrijpen.’ Of dat klopt, wil ik graag weten. Want als dat zo is, dan zou dat kunnen betekenen dat we deze periode kunnen gebruiken om mensen aan te zetten tot meer bewegen, tot gezonder te worden, tot een gezondere levensstijl en dat we daarmee meer kunnen doen. Dat zou betekenen dat we de interventies van de Sociale Agenda kunnen verstevigen en verbeteren.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Het CDA (Depondt-Olivers): Ja, even een vraag naar aanleiding daarvan. Ik ben nog steeds een beetje aan het zoeken. Levert het onderzoek nou informatie op, punt. Dan is het aan het veld om die te gaan interpreteren en al dan niet te vertalen in? Of levert het onderzoek informatie op plus een vertaalslag daarvan naar meer actuele behandelprogramma's voor bepaalde aandoeningen? Waarmee het veld aan de slag kan. Wat is de outcome van het onderzoek? Data of behandelmethode?

Gedeputeerde Housmans: Als u ziet, in de opzet van het onderzoek, is het om te komen tot preventieve maatregelen in de gezondheidszorg. Dus ook daadwerkelijk effectieve maatregelen die je kunt toepassen. Dus niet alleen maar data, maar ook toegepaste zaken. Er komen gegarandeerd dingen uit die we ook kunnen integreren in de bestaande interventies die door onze partners die we hebben zijn geïntegreerd. Bijvoorbeeld: zitten of de combinatie eten en bewegen zijn zaken die we niet alleen als data krijgen, maar ook daadwerkelijk als interventie die geïntegreerd kan worden. Dus het is een gedeelte data, maar ook een gedeelte ook echt wat toepasbaar is. Dat is voor ons van wezenlijk belang, zeker in die Sociale Agenda om nog effectiever die interventies te kunnen uitzetten.

De voorzitter: Dat was het meneer Housmans van u?

Gedeputeerde Housmans: Ja, voorzitter ik hoop dat ik zo voldoende heb kunnen toelichten waarom de Sociale Agenda aanslaat en daarmee heb ik volgens mij ook alles...

De voorzitter: Dat gaan we dadelijk merken in tweede termijn, of dat goed is geweest. Ik geef het woord aan de heer Claassen in tweede termijn.

Tweede termijn

De PVV (Claassen): Oké, ik dacht, ik ga me nog even rustig voorbereiden. Een vraag was: waarom die alliantie met het hbo niet wordt gemaakt. Bijvoorbeeld een collega van mij heeft een hele tijd geleden een

promotieonderzoek gedaan naar het effect van het gebruik van een bewegingsapp en dat was ook bij mensen met diabetes type 2. Het resultaat inderdaad was dat als mensen meer gaan bewegen, dan zie je over het algemeen dat het gewicht daalt en dat dan de insuline die dan geproduceerd wordt voldoende is om het suikergehalte weer op peil te krijgen. Dat is het mechanisme achter obesitas en diabetes type 2. Maar dat effect van het bewegen was er alleen maar – niet door het hebben van die app – maar dat zo iemand regelmatig ook een coach kreeg – en zag – en die vroeg hoe het ermee gaat: ‘Je haalt je targets niet. Je haalt je targets wel’. Dat werd in dat onderzoek begeleid en inderdaad door verpleegkundig specialisten en praktijkondersteuners in de huisartsenpraktijken. Bij de groep waarbij dat niet gebeurde, was er eigenlijk geen effect. Dus ik kom toch terug op mijn pleidooi: als echt goed zo willen weten wat mogelijke uitkomsten zouden zijn van een wetenschappelijke studie, dat je dat ook heel gedegen in de praktijk moet gaan toepassen. Dat woord heeft het College ook al een paar keer gebruikt en ik zou dus toch graag een warm pleidooi willen maken dat toch ergens – op een andere manier – toch een alliantie zal gezocht moeten worden met de bij ons bekende deelnemers, zoals bijvoorbeeld Lijn als het gaat over meten. Dus ook in het toegepaste onderzoek en het inzetten van het werkveld, om dit echt te laten landen, want anders blijft het een uitkomst die wordt gedeeld wordt met huisartsen en dan vraag ik mij af hoe die valorisatie verloopt. Dus ik heb een dringend pleidooi om toch ergens die alliantie te zoeken met het toegepaste onderzoek.

Dan heb ik nog een vraag openstaan en de rest lossen we op een andere manier op, meneer Van den Akker. Ik heb toch nog een vraag over die patenten en die intellectual knowledge. Dat komt vaker bij bepaalde stukken straks terug in de Staten. Op basis van een motie ooit ingediend door Gedeputeerde Housmans – volgens mij was dat begin 2019 – dat er een potje moest zijn waarin gelden terug zouden vloeien. Gelden die terugkwamen op basis van patenten. Dat potje is nog steeds leeg, omdat het terugvloeien van gelden uit patenten namelijk een heel moeilijke zaak is. Dat heeft allerlei redenen. Toch wordt het ook hier weer genoemd. Dus ik was toch erg benieuwd hoe het College ziet dat er in dit geval die revolveerbaarheid van het project in patenten of IP bij ons terug zou komen: hoe dat zou moeten werken. Dat zijn eigenlijk mijn twee belangrijkste opmerkingen, voorzitter.

De voorzitter: Dank u heer Claassen. Ik ben het vergeten te vragen. Wordt het een bespreekstuk of een hamerstuk?

De PVV (Claassen): Ik zou nog graag even willen weten wat het College als antwoord geeft. Ik vind het... Laat ik het zo zeggen. Ik vind dat als er een toezegging zou komen dat op de een of andere manier een weg wordt gezocht om de verbinding te zoeken met de netwerken die we hebben, die echt gaan over het valoriseren in de beroepspraktijk, zowel bij huisartsen, praktijkondersteuners en verpleegkundig specialisten, dan is het ‘noblesse oblige’ als het gaat over: ‘we gaan niet alleen onderzoeken, maar we gaan ook doen’. Dan maken we dat ook echt waar. Dat zou ik en dat hoeft ook misschien niet in deze studie, maar wellicht op een andere manier in ons netwerk waar allianties moeten worden gezocht met het toegepaste onderzoek en de bekende programma’s die wij al ondersteunen. Als dat is, dan is het wat onze fractie betreft een hamerstuk.

De voorzitter: Dank u. De heer El Attal.

De PvdA (El Attal): Ja, alleen een vraag aan de heer Housmans over de Sociale Agenda en het toepassen van uitkomsten van het onderzoek. Ik denk dat hij heel terecht zegt dat het blijkt dat een deel van de problematiek voor diabetes type 2 komt van te weinig bewegen, ongezond voedsel, maar ook sociaal isolement, zoals uit het onderzoek is gebleken. We zien dat dit soort zaken vooral een probleem vormen voor mensen die het financieel wat minder hebben of die in achterstandswijken wonen. Als hij het dan heeft over de uitkomsten verwerken in de Sociale Agenda: hoe ziet hij dan die link daarin voor zich? Dat was het.

De voorzitter: Dank meneer El Attal. De heer Lodewijks.

De VVD (Lodewijks): Ja, kort. Ik heb een aantal vragen gesteld: zeven. Daar is niet op teruggekomen. Dat hoeft ook niet. Dat zijn waarschijnlijk moeilijke vragen om die nu te beantwoorden. Het gaat met name om de economische impact van deze studie, die € 650.000 of € 750.000 vanuit de economische middelen rechtvaardigen. Dus wat ik ga doen, ik zet die vragen op papier en die stuur ik naar de Gedeputeerde toe in de verwachting dat die voor de Statenvergadering beantwoord zijn. Als die beantwoord zijn, dan is het voor mij ook een hamerstuk.

De voorzitter: Dank meneer Lodewijks.

Onbekende spreker: Wat ons betreft is het een hamerstuk.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Het CDA (Depondt-Olivers): Ja, ik ben nog steeds een beetje op zoek naar de feitelijke outcome voor Limburg, om het maar zo te zeggen. Ik blijf het nog een beetje vaag vinden. Ik snap wat de heer Claassen zegt: 'Hoe vertaal je nu de uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek en dat dit inderdaad correlaties legt tussen A en B naar daadwerkelijke preventie in de eerstelijnszorg of zelfs daarbuiten'. Want laten we eerlijk zijn, dit zijn het MUMC+ en de UM die dit doen. Dat past ook – denk ik – prima bij hun doelstellingen. Dat past ook prima vanuit hun betrokkenheid bij de Health Campus. Maar uiteindelijk moet het wel ergens gewoon landen in de dagelijkse praktijk van alledag en eigenlijk bijna aan de keukentafel als het diner wordt bereid, om het maar zo te zeggen. Dus ik ben nog steeds op zoek naar wat nu de outcome is van dit onderzoek en hoe dit inderdaad gewoon daadwerkelijk gaat landen. Dus in die zin sluit ik mij aan bij de heer Claassen. Ik kan ook nog niet zeggen of het een hamerstuk is, want als de uitkomst is dat het eigenlijk vooral een wetenschappelijk onderzoek is en dat het aan het veld zelf is om daar al dan niet iets mee te doen, dan hebben wij nu nog onze twijfels. Maar misschien is inderdaad ook wel een oplossing om, als u toch vragen gaat stellen en er nog additionele informatie komt, daar nog iets concreter in te worden? Dat laat ik ook graag aan GS over.

De voorzitter: Dank u mevrouw Depondt. De heer Loomans.

Partij voor de Dieren (Loomans): Ja, dank u wel. Als ik goed opgelet heb, heb ik ook nog geen antwoord gekregen op mijn vragen. Misschien om ze nog even heel kort te herhalen. En als er geen antwoord mogelijk is, misschien kan de Gedeputeerde gewoon aangeven dat hij het niet weet. Dan weten we in ieder geval waar we staan. Ik was eigenlijk nieuwsgierig of die anderhalvemetersamenleving van invloed is op de voorgenomen manier van onderzoek en of dat dus de resultaten zou kunnen beïnvloeden. Ten tweede als wij dus aan het onderzoek meebetalen, of wij zelf als Provincie dus daar ook nog iets mee gaan doen of dat wij alle resultaten alleen maar aan de markt overlaten, om het maar zo te noemen. Verder wat ons betreft: het is een belangrijk onderzoek, dus een hamerstuk.

De voorzitter: Dank u. De heer Paas.

50PLUS (Paas): Dank u, voorzitter. We hebben nu een hele tijd daarover zitten te discussiëren. Ik zou de vraag willen samenvatten in de zin van: behoort eigenlijk de financiering van het onderhavige wetenschappelijke onderzoek tot de core business van de Provincie? Je kunt zeggen: 'Nee, dat hoort niet tot de core business van de Provincie'. Het resultaat: 'we gaan niet financieren'. Zeg je echter: 'Ja, wij vinden het toch als Provinciale overheid enorm belangrijk dat het onderzoek met het oog op het resultaat en de effecten voor onze Limburgers van belang.' Dan zou je wel moeten financieren. Goed, 50PLUS steunt het voorstel. We doen daaraan mee, maar wel met de kritische kanttekening dat wat de output uiteindelijk is altijd heel lastig meten is. Maar goed, in het belang van mogelijk de gezondheid van onze

inwoners doen we mee. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u heer Paas. De heer Van Wageningen.

D66 (Van Wageningen): Ja, met respect voor de speurtocht van de PVV en het CDA, gaan we volgen wat uit de speurtocht komt. Misschien... Het signaal is wat ons betreft hetzelfde. Wij zouden ook graag duidelijk zien wat de maatschappelijke meerwaarde wordt voor Limburg. Het is dus eigenlijk weer een sprong in het vertrouwen dat we zeggen: 'we gaan toch hiermee akkoord'. Het kan wat ons betreft een hamerstuk zijn. Ik wijs nog wel op hetzelfde geloof waarmee ik naar voren bracht: zou die studie nog sterker zijn en zou de maatschappelijke meerwaarde niet groter worden als de onderzoekers niet blijven zitten op deze schat aan gegevens die ze verzamelen? Maar aangezien met publiek geld de gegevens bij elkaar gebracht zijn, is het dan niet goed om het dan ook open source te maken? Zodat wetenschappers die op deze manier hun hypothese, gegevens willen toetsen, dat inderdaad ook kunnen. Dan zou de maatschappelijke meerwaarde groter worden. Kunt u nog op dat open source idee reageren alstublieft? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Van Wageningen. De heer Van Caldenberg.

De SP (Van Caldenberg): Voorzitter, in eerste termijn was ik heel kort. Dat kon op instemming van een aantal collega's rekenen. Maar gelet op dit debat heb ik toch de behoefte om in tweede termijn wat uitgebreider te zijn, want hoewel ik enorm enthousiast ben over het voorstel wat hier ligt en die studie, vind ik de wijze waarop het College die aan deze zaal probeert te verkopen, allerbelabberdst. Laat ik gewoon heel helder zijn. Op het moment dat de beste economische winst voor de provincie Limburg het feit is dat de bakker en de slager ook hun broodjes kunnen gaan aanleveren, komt dat niet over de Bühne als het gaat over een studie die werkelijk gaat over het behalen van gezondheidswinst voor onze inwoners. Ik was daarom ook zeer teleurgesteld in de beantwoording en de wijze waarop dat gebeurde. Ik moet zeggen dat Gedeputeerde Housmans naderhand die beantwoording wel wat rechtbreide. Maar ik zou in ieder geval dit College willen meegeven dat als zij met deze studie de boer op gaan naar de partners waar de heer Claassen om vraagt, naar het maatschappelijke veld en de resultaten waarnaar Limburg op zoek is, zoals mevrouw Depondt dat zegt dat dit wel op een andere manier gaat dan zoals dat hier in de zaal is gebeurd. Want dat belang past wat ons betreft heel goed binnen de kaders in Limburg, als het gaat over de regiodeal die we bijvoorbeeld in Noord-Limburg hebben, als het gaat over de preventieve aanpak met de Gezonde Basisschool en alles wat daarbij hoort. Dat past heel goed daarin en dat levert directe winst op voor de mensen die daaraan participeren. Daarvan ben ik ook overtuigd. Maar als wij het op deze manier verkopen, dan gelooft in de buitenwereld niemand daar iets van. Ik vind dat u zich dat moet aantrekken. Wat mij betreft is het een hamerstuk, want ik zou een herhaling van zetten zoals we dat nu gehad hebben de inwoners van Limburg willen besparen.

De voorzitter: Dank u heer Van Caldenberg. Wie in tweede termijn als eerste? De heer Van den Akker u als eerste of de heer Housmans?

Gedeputeerde Van den Akker: Dank u wel voorzitter. Ik trek me de opmerkingen van de heer Van Caldenberg aan. Dat neem ik mijzelf in zoverre ook wel kwalijk, laat daar geen misverstand over bestaan. Ten aanzien van de vertaalslag geldt het zo dat er in algemene zin natuurlijk richtlijnen komen voor alle huisartsenpraktijken enzovoorts, maar dat de deelnemers al specifieke leefstijladviezen krijgen op dit moment. Dus dat heeft wel directe impact. Het feit is ook dat de eerste cohort – bij die 9.000 mensen waar nu de studie is uitgevoerd – al eerste resultaten heeft opgeleverd. Dat geeft ook aan dat dit al het eerste stuk effect heeft. Alleen bij het tweede deel is juist het echte doel om aan te sluiten bij de praktijk. Ook de samenwerking met de eerstelijnszorgpartners is daarbij een voorwaarde, maar dat moeten de huisartsen onder andere dan wel ook in hun eigen praktijk vormgeven. Ook de vraag die de heer Lodewijks in algemene zin stelt: 'wat is nu de economische meerwaarde?' Natuurlijk gaat dat veel verder

dan de slager en de bakker en de toeleverancier van die medische producten. Ik bedoel, we hebben hier net ook tentoongespreid dat de hele betrokkenheid van de Health Campus en de meerdere bedrijven – die ik ook in eerste termijn heb genoemd en veel mkb- en startende bedrijven binnen het Brightlands ecosysteem – een belangrijke rol spelen in de valorisatie. Als je dan vraagt: hoe zit dat precies met die patenten? Dat is op dit moment niet expliciet vastgelegd. Het is wel zo dat een business developer van de Health Campus een valorisatieplan gaat opzetten. Hij voert daarvoor een dag in de week gedurende de projectperiode maatregelen uit. Qua werkgelegenheid heeft het op dit moment aan directe arbeidsplaatsen 20 fte tot gevolg. Er zit natuurlijk ook een stuk valorisatie aan het einde van de projectperiode. Ik noemde dat al in eerste termijn. Dat is een stuk lifestyle coaching, diagnostiek. Je hebt ook Artificial Intelligence ten opzichte van de data die je opdoet. Het is in dat opzicht echt wel een totaalpakket en voor die narrowcasting wordt samengewerkt met het mkb. Terecht stelde u ook een aantal vragen over de maatschappelijke opbrengsten. Ik zou u ook graag willen verwijzen naar wat op pagina 10 en 11 van de aanvraag staat, die gewoon bij het Statenvoorstel is gevoegd. De maatschappelijke waarde heeft dan te maken met de stimulering van gezondheidsbewustzijn en de gevolgen van het meer kunnen bewegen en het niet meer in sociaal isolement leven. Daarnaast is ook aangegeven: wat is de wetenschappelijke waarde en wat is de economische waarde. De afgelopen tien jaar heeft de eerste Maastricht Studie al bijna 300 fte gerealiseerd in totaal in Limburg, waarvan ruim 400 in ons land. Daarmee zorgt het ook voor een stukje van het behoud en de creatie van nieuwe werkgelegenheid. Als je kijkt naar de innovatieve waarde, spreek ik natuurlijk over technologische ontwikkelingen, een stuk contactonderzoek. Dan ben je ook met elkaar een aantrekkelijke subsidiepartner.

Voor zover de vragen nog vanuit met name de PVV-fractie en de VVD-fractie niet hierbij mondeling beantwoord kunnen worden, beantwoorden we die vanzelfsprekend schriftelijk.

T8656

Gedeputeerde Van den Akker zegt toe de openstaande vragen van de fracties VVD en PVV schriftelijk te beantwoorden vóór de behandeling van het Statenvoorstel op 19 juni aanstaande.

De voorzitter: Dank u. De heer Housmans heeft u nog iets toe te voegen?

Gedeputeerde Housmans: Ja, voorzitter. Er zijn nog twee vragen die bij mij in ieder geval openstaan. Een is de vraag van de heer El Attal. Hij stelt terecht dat heel veel problematieken, zeker met diabetes type 2 plaatsvindt in wijken met een lagere sociaaleconomische status. Dat zien wij ook terug in de demografische samenstelling in Zuid-Limburg met name, maar ook in de kop van Noord-Limburg. Dat is nu juist een van de focuspunten van de Sociale Agenda. Dus die blijven we ook erin houden. Dat beantwoordt ook direct de vraag van de heer Loomans, van u beiden eigenlijk. Daar waar er concrete resultaten te halen zijn en waar concrete verbeteringen voor preventie te halen zijn en waar nieuwe interventies te halen zijn die toegepast kunnen worden in de Sociale Agenda, gaan we dat automatisch natuurlijk ook zelf doen. Dat betekent ook dat de resultaten van deze studie voor zover die dadelijk beschikbaar zijn, ook door dit Huis rechtstreeks vertaald gaan worden in interventies die we doen. Interventies die we zelf doen, maar ook interventies die onze partners doen. Ik heb u het voorbeeld gegeven van de Gezonde Basisschool van de Toekomst. Op dit moment eten de kinderen eerst en sporten/bewegen ze dan. Het schijnt zo te zijn dat het wellicht misschien veel verstandiger is om dat om te draaien waardoor die voeding veel meer effect heeft op de bouw van het kind waardoor veel meer proteïnen opgenomen kunnen worden, dus veel meer spiermassa aangemaakt wordt. Een ander onderdeel wat toegepast kan worden, ook in de gezondheidszorg zelf is waarbij men bijvoorbeeld kan kijken dat de afname in spiermassa – waarover u de laatste tijd heel veel heeft kunnen lezen – van mensen die in coma op IC's hebben gelegen verminderd kan worden door kleine aanpassingen in de manier waarop ze liggen en de manier waarop ze daarna weer gaan bewegen. Dat zijn waardevolle uitkomsten die we nastreven en waarvoor we dit ook doen. Namelijk ervoor zorgen dat onze Limburgers

gezonder worden. Het feit dat nu een wetenschappelijk onderzoek plaatsvindt is één ding, maar de belangrijkste outcome is dat we met zijn allen gezonder worden, maar dat we die gezonde interventies ook met zijn allen lang door gaan zetten. Dat we die mensen ook veel meer – daar waar het nodig is – gaan verankeren zodat ook die intrinsieke motivatie bij die mensen groter wordt. We zitten nu in een tijd waarin we echt daarvan gebruik kunnen maken om dat ook te doen. Iedereen is op dit moment aan het kijken naar zijn gezondheid. Er zijn zo ontzettend veel maatregelen waar we ons aan moeten houden om ervoor te zorgen dat onze gezondheid goed is en er zijn nog nooit zoveel mensen bezig geweest met proberen om zelf dingen te doen. Kijk maar eens wat je om je heen ziet. Dus dat zijn heel belangrijke oorzaken en heel belangrijke zaken die – vind ik – we hieruit moeten halen. Dat we in ieder geval de uitkomsten van die interventies zelf moeten toepassen, dat spreekt voor mij vanzelf. Ik ben best bereid om ook te kijken – eventueel een vervolg van Lyme – hoe we de uitkomsten hiervan ook op een andere manier kunnen schakelen met het veld. Hoe we kunnen gebruikmaken van de resultaten bij de interventies die we doen. Ik denk daarbij aan de interventie van HealthyLIFE. Ik denk daarbij aan de Gezonde Basisschool. Ik denk daarbij aan de Blauwe Zorg. Maar ik denk ook daarbij aan bijvoorbeeld gezonde werknemers. Interventies die kunnen landen bij werkgevers, waardoor zijzelf ook een voordeel hebben: minder ziekteverzuim en dus minder economische uitval, vitalere werknemers. Vitale werknemers betekent ook dat mensen gemakkelijker en meer kunnen doen. Het heeft dus in dat opzicht heel veel voordelen en **ik wil ook best de toezegging doen dat we gaan kijken hoe we dat kunnen verankeren op een vervolg van Lyme, of een ander project of andere manieren waarbij we kunnen kijken dat we die resultaten ook daadwerkelijk op de juiste manier wegzetten.** Want dat was volgens mij de toezegging die u vroeg.

T8655

Gedeputeerde Housmans zegt toe dat daar waar de resultaten van de Maastricht Studie 2 nieuwe of concrete verbeteringen van bestaande interventies oplevert, verkend wordt of deze geïmplementeerd kunnen worden in de Sociale Agenda Limburg.

De voorzitter: De heer Claasen.

De PVV (Claassen): Ik zie zelf daar ook nog wel een link, maar dat ligt eraan hoe snel het gebouwd wordt. Althans de Centre Court-gedachte, waarin verschillende disciplines bij elkaar moeten komen en de evidence die er is uit de wereld en als het dan uit Limburg komt? Hoe mooi is dat? Dat dit daar ingezet wordt in de beleidslijnen en de projecten die daar al lopen of gaan lopen.

Gedeputeerde Housmans: Voorzitter?

De voorzitter: Bent u klaar?

Gedeputeerde Housmans: Ik kan hierop nog antwoord geven, als u dat goed vindt. U hebt kunnen lezen in de beantwoording naar aanleiding van de vierde brief van het College over de maatregelen met betrekking tot corona dat ik zelf zitting neem in de stuurgroep van Centre Court. Uiteraard gaan we ook die resultaten daarin meenemen, want participatie of de deal voor Centre Court is dat er € 1,2 miljoen gebruikt wordt voor bewezen interventies. Als hierin bewezen interventies zitten die nieuw zijn, die eruit komen dan gaan we die daar ook meenemen. Ik zal persoonlijk ervoor zorgen dat die ook in die stuurgroep landen.

De voorzitter: Dank u voor uw inbreng heer Housmans. Dan even de zaken bij elkaar pakken. Er worden schriftelijke vragen nog gesteld door mensen van de commissie, dacht ik. Die komen bij u, meneer Van den Akker. Die moet u nog beantwoorden. Kunt u die beantwoorden voor de PS-vergadering of is dat nu afgelopen? Zijn er geen vragen meer op dit moment? Ik dacht dat er nog iets van schriftelijke vragen

beantwoord moesten worden.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, voorzitter. Ik heb in ieder geval van de heer Lodewijks een aantal gedetailleerde vragen in de eerste termijn gehoord en ook van de heer Claassen. We luisteren die ook even terug via de band. Ook even evaluerend op deze commissie van vanmiddag. Ik wist ook dat er een aantal vragen zijn. De ervaring is meestal ook bij dit soort Kennis-As projecten dat als die heel erg op de diepte van de materie ingaan, dat we soms daarbij ook een presentatie hebben van diegene die het project initieert en op het moment dat wij nu deze vragen krijgen en die gaan daar zo ver op in dat wij – even hier achteromkijkend – de antwoorden ook niet snel genoeg hebben in deze digitale wereld, of hoe dat ook aangeleverd wordt, kunnen we ook niet goed met elkaar die discussie voeren. In dat opzicht trek ik me dat ook wel aan. Ik denk dat we met de schriftelijke beantwoording in de informatiebehoefte moeten kunnen voorzien voor de Statenbehandeling. Maar ik neem in ieder geval als punt mee, zoals we dat bij meerdere samenwerkingsprojecten doen, om het voortaan gewoon weer met een presentatie van de externe of in ieder geval van diegene die daarmee bezig is te doen.

De voorzitter: Mij ging het even om te inventariseren dat de vragen die gesteld zijn, dat die beantwoord worden voor de PS-vergadering. De heer Lodewijks.

De VVD (Lodewijks): Ik zal die vragen schriftelijk indienen, maar het hoeft niet afhankelijk te zijn van een hamerstuk. Ik verwacht dat gewoon wel ergens op een gegeven moment.

De voorzitter: Dat wilde ik juist nog vragen aan iedereen. Wordt het nu een hamerstuk of zegt nog iemand: 'Wacht, ik wil eerst de vragen beantwoord hebben, voordat ik over de streep ben?' Daar gaat het om.

De VVD (Lodewijks): Voor mij maakt dat dus niet uit.

De voorzitter: Nee, goed. Dan doen we een rondje. Mevrouw Depondt?

Het CDA (Depondt-Olivers): Ik wil dat eerst even met mijn fractie overleggen. Als dat mag.

De voorzitter: Prima, dan wordt het een bespreekstuk. Ja? Dan zien we het terug en dan kunt u een stemverklaring afgeven. Dan is dat ook gebeurd. Maar laten we dat in ieder geval doen, het wordt een bespreekstuk. Ja. Bedankt voor de inbreng.

Moeten we schorsen? Dat ben ik niet gewend. Zodat men kan wisselen van woordvoerder. Dus vijf minuten voor de Koningin. Ja? We gaan over vijf minuten verder.

De vergadering wordt geschorst om 15.53 uur.

De vergadering wordt hervat om 15.59 uur.

7.4 Informerend Stuk Zesde voortgangsrapportage na herziening basisrapportage Groot Project Maastricht Aachen Airport, brief GS van 28-4-2020 (GS 2020-17501)

De voorzitter: Alleen Statenleden die hier moeten zijn, gaarne op uw plaats. Alles oké? Oké.

Dan beginnen we bij punt 7.4. Informerend Stuk Zesde voortgangsrapportage na herziening basisrapportage Groot Project Maastricht Aachen Airport, brief GS van 28-4-2020 (GS 2020-17501). Zoals u weet worden de voortgangsrapportages op basis van de Regeling Grote Projecten altijd geagendeerd voor de Statencommissie. Op onze agenda staan nu drie rapportages. Voor elke rapportage geldt: behandeling in één termijn en uitsluitend over wijzigingen/afwijkingen in de voortgang. U hebt gezien dat de analyses van de Griffie zijn toegevoegd aan de stukken. U kunt deze betrekken bij uw

inbreng. Wie mag ik het woord geven voor de voortgangsrapportage nummer 6 van MAA? De heer Heldens, aan u het woord.

De VVD (Heldens): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, een aantal vraagjes. Allereerst over de ambtelijke analyse die bij het stuk zit. Een tweetal vragen. Onder punt D op pagina 2 staat een verschil in de NEDAB-kosten. 'GS hebben niet toegelicht waardoor dit verschil (€ 356.190) is opgetreden.' Kan daarop een reactie komen van GS? Daar is vast al naar gekeken. Ik ben ook benieuwd waardoor dat verschil gekomen is. Ten tweede is er een verschil tussen de CBS-cijfers en de MAA-cijfers van passagiersaantallen. De verklaring daarvoor is met name dat bij de gegevens van MAA ook passagiers met transferverkeer zijn meegeteld. Dan vraag ik mij af: wat moet ik mij voorstellen bij 50.000 passagiers die via transfer over MAA reizen? Want voor zover ik weet is dat geen hub, geen overstaphaven. Wordt daar eventueel de KLM-bus meegeteld die van MAA naar Schiphol rijdt? Kan daarvoor een verklaring komen?

Over het stuk zelf een drietal vragen. Allereerst de local rule. Hoe werkt die nu? 'Deze local rule dient ter bescherming van de luchtvrachtsector op Schiphol.' Dus als ik het goed begrijp heeft Schiphol nu meer capaciteit en wordt een deel van de vracht op MAA weggehaald ten gunste van Schiphol? Wat is daarvan het effect nu in de praktijk met de coronacrisis? Ik heb het idee dat er juist meer vracht naar MAA komt, als ik zo de beeldvorming in de pers...

De voorzitter: Meneer Heldens, we hebben het over de wijzigingen in de afwijkingen van dit rapport. Niet over andere zaken. Dus wilt u dat ook een beetje clusteren? Dat gaat heel breed wat u nu vraagt. We zitten inmiddels al bij Schiphol en we zijn over MAA bezig.

De VVD (Heldens): Dat staat in het stuk, voorzitter. Onder het kopje corona op pagina 3.

De voorzitter: Oké?

De VVD (Heldens): Ik vraag om een toelichting daarover. Hoe dat werkt die local rule, want ik vind het heel vreemd. Wat betekent dat nu voor de aantallen? Dan nog een contradictie, denk ik. Er staat op pagina 3 bij toezegging 8549: 'ook verwachten we hinderbeperking zo gauw de APU's in werking kunnen worden gesteld.' Ik denk dat dit niet correct is, want de APU's zorgen juist voor hinder. Misschien kan daar toch eens naar gekeken worden? Die zijn volgens mij geëlektrificeerd. Maar misschien begrijp ik dat verkeerd. De laatste vraag, ik zie dat wij nu we zo'n beetje eigenaar zijn van alles van de exploitatie bv tot aan het vastgoed, dat we overal risicodragers zijn. Kan de Gedeputeerde toezeggen dat wij een aparte notitie krijgen over de gevolgen en een doorkijk over de huidige coronacrisis, nu er geen passagiersvluchten meer plaatsvinden. En op welke termijn we dat kunnen krijgen om inzichtelijk te krijgen wat voor een financiële strop dit gaat zijn voor ons, zowel linksom als rechtsom risicodragers. Dat waren de vragen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u heer Heldens. De heer Van Caldenberg.

De SP (Van Caldenberg): Ja voorzitter, ik sluit mij bij die laatste vraag van de heer Heldens aan. Ik zou mij wel kunnen voorstellen dat het enigszins verbazingwekkend is dat je nu erachter komt dat je volledig risicodragers bent, terwijl we dit een tijdje geleden toch echt hebben aangeschaft. Ik vind het toch een beetje merkwaardig om nu te moeten opmerken dat je er nu achter komt dat je een risico loopt en dat bestond toen al.

De VVD (Heldens): Ik kom er niet achter. Ik vraag ernaar.

De voorzitter: De heer Heldens, als u interrumpeert, dan doet u dat via de voorzitter. Niet zo. Dank u.

De SP (Van Caldenberg): Ik daagde hem ook een klein beetje uit, voorzitter. Dat moet ik toegeven. De gevolgen van corona voor Maastricht Aachen Airport zouden wat mij betreft in kaart gebracht moeten worden. Waar ik ook benieuwd naar ben – daar kon ik eigenlijk niet zo snel iets over vinden – is wat nu de impact van die coronacrisis is op die MKBA-studie, die het College aan het uitvoeren is en de rondgang die bijvoorbeeld ook de heer Van Geel aan het maken is. Op welke wijze vertragen die – of vertragen die überhaupt – op dit moment de aanpak, want wij hebben met zijn allen ontzettend veel waarde gehecht aan het maatschappelijke draagvlak en de wijze waarop daarmee wordt omgesprongen. Het College heeft daar een weg in gekozen die niet de mijne is, maar in ieder geval een stap gezet. Hoe gaat die nu worden uitgevoerd? Moeten we straks concluderen dat op het moment dat het Luchthavenbesluit er is, dat Van Geel eigenlijk nog met niemand heeft kunnen spreken?

De voorzitter: Dank u heer Van Caldenberg. De heer Vaessen.

D66 (Vaessen): Dank u wel voorzitter. Ik sluit aan bij de collega's dat het belangrijk is dat we in beeld krijgen wat de effecten van deze crisis zijn voor Maastricht Aachen Airport. Dan specifiek over een onderdeel van de voortgangsrapportage. D66 – ook met dank aan de analyse die erbij zat – blijft die staatjes met de ontwikkeling van de werkgelegenheidscijfers bijzondere staatjes vinden, want die stemmen voor dezelfde jaartallen in de verschillende voortgangsrapportages niet met elkaar overeen. Maar wat eigenlijk nog meer opvalt, is dat we los van die staatjes uit de voortgangsrapportage een tijdje geleden een lobbybrief van GS hebben gezien naar Den Haag omtrent de vliegtax, waar ineens over 3.300 banen werd gesproken. We hebben toen daarover al schriftelijke vragen gesteld, omdat wij wel behoefte hebben aan betrouwbare en eenduidige informatie over het aantal banen waar we mee te maken hebben, als we praten over Maastricht Aachen Airport. In de beantwoording toen is aangegeven dat het verschil komt doordat het Etil een andere methodiek hanteert dan de Erasmus Universiteit en wij zullen voor de volgende voortgangsrapportage die methodieken combineren. Dat was de beantwoording. Betekent dat dan nu – vraag ik – dat wij ervan moeten uitgaan dat die combinatie van die methodieken inmiddels gemaakt is, want in dat geval staat hier weer een getal wat ongeveer de helft is, of nog minder dan de helft is van die 3.300 banen. Dan is wel de vraag of die lobbybrief van GS naar Den Haag bijgesteld moet worden over dat aanmerkelijk lagere cijfer, of niet.

Goed, verder blijft D66 van mening dat de provinciale betrokkenheid als eigenaar en financier van Maastricht Aachen Airport als basis van bestaan van diezelfde luchthaven bij uitstek voer is voor zo'n referendum wat is aangekondigd en dat we in Limburg gaan krijgen. Al zal dat instrument dan wel wat anders uit moeten zien dan GS nu voorstelt. Maar daarover zullen we het in een andere vergadering hebben. Tot zover.

De voorzitter: Dank u heer Vaessen. De heer Loomans.

Partij voor de Dieren (Loomans): Ja, dank u wel voorzitter. Als eerste wil ik mij graag aansluiten bij de vragen die al zijn gesteld over de gevolgen van corona. Ook over de onduidelijkheid over die werkgelegenheidscijfers. Daarnaast nog twee andere vragen. Als ik het informerend stuk doorneem, dan staat op pagina 2 dat aan de zijde van Ulestraten elektrische systemen geplaatst zijn die zowel de geluid- als de geuremissies wegnemen. Dat klinkt nogal ambitieus in mijn oren, want hoe werkt zo'n elektrisch systeem dan? Neemt die dan alle overlast van de hele luchthaven weg? Ik heb het vermoeden dat het toch iets bescheidenere dingetjes zijn die weggenomen worden en dat het misschien iets met die APU's te maken heeft, maar het staat een beetje cryptisch in de tekst.

Wat eigenlijk een belangrijker punt is, is dat op diezelfde pagina 2 wordt aangegeven dat het vrachtvervoer in 2019 circa 143.000 ton bedroeg, hetgeen ten opzichte van 2018 een groei van 12% betekent. Maar kijk ik dan in die voortgangsrapportage in de tabel over de vervoersontwikkeling, dan is tot en met 2017 de totale vracht gelijk aan die van de luchtvracht volgens het CBS plus de truckvracht. In 2019 – ook in 2018 overigens – klopt de totale vracht niet meer, als ik die twee data bij elkaar optel. Op

basis van de tabel moet de conclusie luiden dat er in 2019 juist een daling van 12% is. Ik zou het op prijs stellen als de Gedeputeerde dit verschil kan uitleggen.

We hebben het al heel eventjes gehad over die local rule en die luchtvracht die naar Schiphol gaat. In de media gaan nogal veel verhalen over de toekomst van de luchtvaart en dat het best wel eens heel anders kan worden in de toekomst. Heeft dat ook als mogelijkheid dat in de toekomst vracht van MAA bijvoorbeeld ook structureel naar Schiphol geplaatst zou kunnen gaan worden? Dat waren mijn vragen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u heer Loomans. De heer Driessen. Nee. De heer Thewissen.

Forum voor Democratie (Thewissen): Dank u wel voorzitter. Allereerst ben ik ontzettend blij en wil ik de Griffie bedanken voor de grondige analyse. Ik heb daar ook een vraag over, niet zo zeer inhoudelijk, maar procesmatig. Wij kunnen natuurlijk zelf – dat deed de heer Heldens ook – alle punten en vragen gaan herhalen. Volgens mij is dat niet efficiënt en ik zou willen voorstellen dat die standaard beantwoord worden door de desbetreffende Gedeputeerde zodat wij ze hier niet alsnog allemaal hoeven te herhalen. Ik weet niet of dat zo kan gebeuren, maar dat zou mijn voorstel zijn. Als het niet kan, word ik gedwongen om ze wel te herhalen en dan heb ik behoorlijk wat tijd nodig. Dus dat is het eerste punt. Ik ben ontzettend blij, tegelijkertijd vind ik het eigenlijk jammer – dan druk ik mij voorzichtig uit – dat zo'n analyse door de Griffie nodig is. Ik zou willen zeggen: 'Ik zou de mensen die de rapportage maken, willen verzoeken om alle dingen gewoon mee te nemen om de rapportage gewoon dusdanig goed en consistent – dat vind ik een belangrijk punt – aan te leveren.' Ik heb er wel vragen over, maar dat is voor later.

Over het informierend stuk zelf, heb ik inderdaad ook een vraag over wat de heer Heldens ook zei. Ik zou graag uitleg krijgen over die zogeheten local rule. Een tweede vraag die daarop betrekking heeft: betekent dit in de praktijk dat MAA de kruimels krijgt van Schiphol? Hoe is dit te verantwoorden omdat op dit moment miljarden euro's naar Schiphol gaan? Dat is de eerste vraag. Op pagina 10 staat dat de procedure om te komen tot een provinciaal inpassingsplan voor MAA 'on hold' is gezet. De vraag is wanneer verwacht GS dat weer te gaan oppakken. Even kijken, hier staat iets over lobby. Daar heb ik geen vraag over. Op pagina 24 wordt gesproken over het risico van tegenvallende vervoersontwikkelingen. Er is een lobby Den Haag met MAA als alternatief voor Schiphol. Dat staat genoemd als maatregel. Maar vraag is: staat dit niet op gespannen voet met die local rule? Dus graag een duiding van die – in mijn optiek, maar misschien begrijp ik het niet – paradox.

Even kijken, dan heb ik ook nog een vraag – die inderdaad ook al is gesteld, maar ik heb een iets andere vraag – over de tabel en de aantallen passagiers. Er staat namelijk gemeld – wat net ook is gezegd – dat er een verschil is tussen de MAA-cijfers en de cijfers van het CBS. Mijn conclusie daaruit is dat de cijfers van het CBS dan te allen tijde gelijk of hoger zouden moeten zijn dan die van MAA. Kijk ik echter in de tabel dan zie ik dat in 2008, 2010 en 2011 de CBS-aantallen hoger zijn. Daarvoor zou ik graag een verklaring willen hebben, want ik snap het niet meer. Dat zijn voor nu even de vragen als aanvulling op de analyse van de Griffie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u. De heer Van Bijnen.

De PVV (Van Bijnen): Ja voorzitter, dank u wel. Uiteraard inderdaad, ik sluit mij ook aan bij een hoop vragen die al zijn gesteld, dus ik zal ze dadelijk langslopen en vragen of ze al gesteld zijn. Wat ik wel wil benadrukken, ondanks dat de cijfers qua werkgelegenheid afwijken – dat wil ik wel aangeven – is dat de luchthaven natuurlijk wel bijdraagt aan onze Limburgse economie en werkgelegenheid, ongeacht wat de cijfers nu ook mogen zijn. Dat wil ik wel even hebben gezegd.

De echte vragen die nog niet helemaal zijn gesteld: er staat in het stuk dat er maatregelen zijn getroffen

door MAA BV ten tijde van de coronacrisis. Er staat dat maatregelen zijn genomen op het personele vlak en ten aanzien van investeringen. Dan is inderdaad meteen de vraag: welke maatregelen zijn dat dan precies? Maar ik denk toch wel dat dit redelijk aansluit bij wat de rest bedoelde, maar die wil ik specifiek genoemd hebben. Dan wil ik nog graag weten: zijn er ook nu, vooral in deze tijd in die coronacrisis mogelijkheden onderzocht om de renovatie van de start- en landingsbaan naar voren te halen en die daadwerkelijk ook te laten uitvoeren door Limburgse bedrijven, juist om onze economie weer een boost te kunnen geven? Want ik zie heel veel over duurzaamheid. Dat is allemaal leuk, maar die start- en landingsbaan moet ook nog gerenoveerd worden. Misschien kunnen we daar ook nog iets mee. De APU's zijn al genoemd. Mijn vraag is – maar volgens mij had de VVD ook die vragen – wat is de reden dat die instructeurs niet landen kunnen. Wordt die reis van de Deense instructeurs niet als noodzakelijk gezien? Moet het fysiek gebeuren dat die instructeurs daar aanwezig zijn? Of kan het testen en de instructie ook op afstand geregeld worden? Dus dat is een vraag. Dat we in ieder geval die dingen aan het werk kunnen zetten, want die staan daar nu ook maar. Dan staat nog in de rapportage genoemd dat er een Raad van Commissarissen zal worden opgericht. Dat is denk ik ook bekend bij u. De vraag is eigenlijk: wat is daar de stand van zaken? Is die er? Wie wordt het of hoever staat het daarmee? Dan even kijken, ja de werkgelegenheid hebben we gehad. Dan was het dat van mijn kant. Tot zover.

De voorzitter: Dank u heer Van Bijnen. De heer Kuntzelaers.

De PvdA (Kuntzelaers): Dank u wel voorzitter. Ja, op pagina 12 staat dat men het geluid meet sinds 2019. De vraag is of in de volgende rapportages een overzicht kan komen van dat gemeten geluid en een uitleg wanneer nu precies sprake is van het overschrijden van bepaalde normen. Dus om ook eventueel een stukje duiding daaraan toe te voegen. Dat was een eerste vraag, die ik ingefluisterd kreeg van mevrouw Berghorst. De tweede en derde vraag die reeds werden gesteld over de NEDAB-kosten door de heer Heldens en de anderen over de discrepanties in de werkgelegenheidscijfers, maakte toch dat ik een beetje moest gniffelen over hoe snel 2013 kan veranderen qua voortgangsrapportage. Maar ik neem aan dat daarvoor een heel verklaarbare reden te vinden is. Dan inderdaad de verschillen tussen de Etil-cijfers en de luchtvrachtmonitorcijfers. Hoe kan het dat er in een keer dubbel zoveel mensen werken, als de eigen lobbyclub van de vrachtsector de rapportage maakt? Hoe zou het toch kunnen? En het feit dat wij die cijfers van de lobbyclub namens de luchtvrachtsector ook meteen hanteren als we gaan lobbyen in Den Haag. Ik zou dat wat enthousiast willen noemen en het College ook willen vragen om uit te kijken met welke cijfers je ter hand neemt. Liefst die cijfers die het meest nauwkeurig zijn en recht doen aan de werkelijkheid. Dat is meteen ook de laatste vraag inderdaad. Vindt het College dat men de cijfers van de luchtvrachtmonitor ook als betrouwbare cijfers kan en wil hanteren als daarnaast ook nog andere cijfers beschikbaar zijn? Tot zover.

De voorzitter: Dank u heer Kuntzelaers. Mevrouw Mertens.

GroenLinks (Mertens): Ja, dank u wel voorzitter. De meeste vragen zijn eigenlijk al gesteld. Wij ondersteunen ook van harte de oproep om zo snel mogelijk de input van de coronacrisis op MAA... Zoals gezegd: wij dragen ook voor de volle 100% het risico van MAA. Wat zijn de gevolgen van de crisis? Ook de effecten die nu als gevolg van de crisis optreden, zouden ook wel eens structureel kunnen worden, zoals de heer Loomans al zei. Dus minder vracht en geen passagiersvervoer. Ik zou eigenlijk graag willen weten van de Gedeputeerde hoe hij daar tegenaan kijkt. Dan wat betreft de maatregelen inderdaad die op het personele vlak genomen zijn: dat meldt u ook. De MAA BV meldt dat een aantal maatregelen zijn genomen op het personele vlak en ten aanzien van de investeringen als gevolg van de coronacrisis. Welke maatregelen zijn dat? Tot slot hebben wij nog een vraag met betrekking tot de voorbereiding van de investeringen in onder meer de nieuwe parkeerplaats en de renovatie van de start- en landingsbaan. Er wordt gezien of die investeringen naar voren kunnen worden gehaald. Maar als het nog niet helemaal duidelijk is hoe de luchtvaart zich gaat ontwikkelen als gevolg van de coronacrisis, waarom zou u die investeringen dan naar voren willen halen? Wij weten niet wat de effecten van de crisis zijn, maar toch

wilt u nu al investeren in een nieuwe parkeervoorziening. Kunt u daarover wat meer duidelijkheid bieden? Dank u wel.

De voorzitter: Dank mevrouw Mertens. De heer Ijpelaar.

Het CDA (Ijpelaar): Dank u wel, voorzitter. Ja, niet echt heel veel afwijkingen te melden in de voortgangsrapportage. Ik denk dat we een aantal vragen hebben te stellen. Op zich zijn de resultaten van 2019 zoals we ze gehoopt hadden. Een toename en wederom een groei. Dat is dus eigenlijk goed. Ware het niet dat nu de coronacrisis wellicht roet in het eten heeft gegooid voor de verdere gezonde ontwikkeling van de onderneming MAA. De vraag van het CDA is dan ook: wat betekent dit voor de groeioprognose? Wat betekent dit ook voor de afspraken die we met elkaar gemaakt hebben? Voordat het antwoord dadelijk van GS zou kunnen zijn: 'ja, het is nog lastig in te schatten wat de coronacrisis nu kan gaan doen'. Wellicht is het mogelijk om de huidige situatie te extrapoleren en daar een heel voorzichtige schatting van te maken? Wat de huidige situatie rondom Maastricht Aachen Airport zou betekenen als die bijvoorbeeld tot het einde van het jaar gecontinueerd zou worden?

Verder toch ook een positieve noot. Ik zou ook wel graag een brief van de Gedeputeerde zien over de rol van Maastricht Aachen Airport in deze coronacrisis, want ik heb begrepen dat met name rondom vrachtvervoer in Nederland met de coronacrisis er toch een nieuwe strategische waarde zou kunnen zijn voor Maastricht Aachen Airport. Ik zou graag een toezegging daarop willen van de Gedeputeerde om daar onderzoek naar te doen: wat dan die extra waarde zou kunnen zijn voor en de rol van Maastricht Aachen Airport, zoals nu ook gebleken is in de coronacrisis. Verder hadden wij ook nog een vraag over die Deense instructeurs, die het elektrische taxiën moeten gaan uitleggen. Ik kan mij herinneren dat we de vorige keer al het elektrische vervoer hebben goedgekeurd en – ik geloof – ook al aangeschaft. Wat is nu de reden dat er nu pas instructeurs worden ingevlogen? Net werd ook al aangegeven: 'kan dat niet op afstand?' Maar het verbaast mij eerder dat daar nu pas bijscholing plaatsvindt, terwijl we de vorige keer al heel enthousiast hebben kunnen vertellen dat de vervoertuigen aangeschaft werden. Nog een vraag. Is er niet iemand anders in Nederland? Want ik heb begrepen dat andere luchthavens de vorige keer ook deze taximogelijkheden hebben. Is er niet iemand anders in Nederland die hier wellicht onderwijs in zou kunnen geven?

Ja, de meting van het geluid. Het is net ook al benoemd. De vorige keer heb ik ook al gezegd: 'Kunnen we niet een aantal metingen, een aantal specificaties rondom geluidshinder standaard mee krijgen?' Nou, er zijn een aantal opmerkingen gemaakt die u als toezegging hebt gedaan rondom: wat doen we nu. Wat is het effect van onze positieve inzet ten opzichte van geluidshinder? Maar ik zou toch graag ook echt het geluidsmetingennet als standaard in de voortgangsrapportage terugzien. Ook zo dat wij het kunnen interpreteren. Er is een grote flexibele schil bij Maastricht Aachen Airport, met name beveiligingspersoneel. Daarover hebben we in de vorige voortgangsrapportage uitgebreid gedebatteerd, hier met zijn allen. Nut en noodzaak van deze flexibele schil heeft u toen verdedigd. Wellicht dat u nu iets uitgebreider terug kan komen op wat dit nu betekent. Hebben we nu kunnen terugschalen? En de additionele vraag is dan: wat heeft dit betekend voor de medewerkers die dus nu niet ingezet worden vanuit die flexibele schil. Betekent dit dat die nu geen baan hebben? Of dat die in een andere vangnetconstructie zitten? Of dat die gewoon doorbetaald worden door hun werkgever? Wat is de huidige situatie rondom die flexibele schil? Ja, dat was het. De volgende week hebben we het over proces Van Geel. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u heer Ijpelaar. Dan geef ik nu het woord aan de Gedeputeerde, de heer Van den Akker. Meneer Van den Akker, aan u het woord.

Gedeputeerde Van den Akker: Dank u wel voorzitter. Dank aan de Staten voor de vragen over de voortgangsrapportage. Het zijn inderdaad bijzondere tijden, ook voor de luchtvaart en ook voor Maastricht

Aachen Airport. Aan de ene kant is dat natuurlijk heel spannend, ook zoals het afgelopen jaar wel was en aan de ander kant zien we ook – en de heer IJpelaar wijst daar inderdaad terecht op – dat ook de luchthaven zijn basiswaarde nu bewijst. Ook als enige luchtvrachthaven van Nederland naast Schiphol. In deze tijd waar het heel onzeker is wat andere landen doen, ook ten aanzien van het openhouden van de grenzen en de mogelijkheden van transport, kunnen we binnen Nederland blij zijn dat we die luchtvrachthaven hebben en dat die ook in de coronacrisis voor luchtvrachttransporten zorgen, bijvoorbeeld in de richting van het Caribisch gebied. Tegelijkertijd, Maastricht Aachen Airport is net als Groningen een onafhankelijke luchthaven. Het is geen onderdeel van de Schiphol Group. Als er dan bijvoorbeeld voor KLM maatregelen worden genomen, kun je natuurlijk ook de vraag stellen: 'en wat betekent dat voor andere luchtvaartmaatschappijen die minder op Schiphol verankerd zijn? Komen die niet in een onevenredige positie terecht?' Wat dat betreft houden we ook wel echt de vinger aan de pols, want het is gewoon van belang dat ook een goed luchtvaartsysteem in Nederland blijft.

Op de meeste vragen zal ik ingaan. Over een tweetal technische vragen over geluidsmetingen en de afwijking tussen de NEDAB-kosten zal ik vragen aan de heer Van der Sande om daarop in te gaan. Er zijn ook een aantal verschillen als het gaat over de banen, de werkgelegenheid en de cijfers van het CBS en natuurlijk ook de local rule. Eerst maar eens even die local rule. Dat wil zeggen dat 25% van de niet-gebruikte slots normaal gesproken gebruikt mogen worden voor vrachtverkeer. Dat is een regel die gold voor Schiphol. Die regel is nu opgeheven en het gevolg is dat de overgebleven slots nu vrijgegeven worden aan vrachtluchten die de rest van het jaar vanaf andere luchthavens zouden vliegen. Dat leidt dus ertoe dat er een verplaatsing plaatsvindt van vrachtluchten van regionale luchthavens richting Schiphol omdat Schiphol opeens meer capaciteit heeft. De Europese Commissie heeft dus ook de lidstaten gevraagd om soepeler om te gaan met openingstijden, slots en landingsrechten. Nu in Maastricht hebben we daar met een aantal logische beperkingen te maken, maar daar heeft MAA dus wel last van, want het zorgt eigenlijk voor een ongelijker speelveld. Dus dat wat betreft de local rule.

Als je kijkt naar de verschillen in de aantallen passagiers, dan is het zo dat het CBS ook passagiers als transferpassagiers meetelt. Dus bijvoorbeeld als een toestel hier of in Eindhoven vertrokken zou zijn en in Maastricht een tussenlanding maakt en verdergaat, wat in incidentele uitwijkgevallen gebeurt, dan worden die door het CBS ook als extra passagiers meegeteld. Dat verklaart het verschil.

Ten aanzien van het verschil van de vrachtcijfers – de Partij voor de Dieren stelde daar een vraag over – had MAA zelf aanvankelijk verkeerde cijfers aan het CBS doorgegeven en die waren nog niet verwerkt. Dus de cijfers in de voortgangsrapportage kloppen wel, maar bij het CBS nog niet.

De voorzitter: De heer Thewissen heeft een vraag.

Forum voor Democratie (Thewissen): Dan herhaal ik mijn vraag, voorzitter. Want op basis van en wat hier in de rapportage staat en de toelichting van de Gedeputeerde, zouden de cijfers van het aantal passagiers van het CBS dus altijd hoger moeten zijn, dan het aantal passagiers op MAA. Ik zeg net dat dat dus drie jaar niet het geval is. Dus ik snap het gewoon niet meer. Dus ik heb daar graag een verklaring voor.

De voorzitter: Het antwoord op de heer Thewissen zijn vraag.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja voorzitter. Het is zo dat MAA transferpassagiers in de administratie had staan en het CBS niet. Dat verklaart het verschil.

Forum voor Democratie (Thewissen): Het kan zijn dat ik het echt niet begrijp, maar dan zouden de cijfers van het CBS toch altijd hoger moeten zijn dan van MAA. Of niet?

Gedeputeerde Van den Akker: Nee, juist andersom.

Forum voor Democratie (Thewissen): Maar ook dat klopt niet in de tabel. In de tabel wisselt het zich af. Dus wat is daar de verklaring voor? Ik zie in de jaren 2008, 2010 en 2011 dat het aantal passagiers in de MAA-cijfers lager is dan in die van het CBS en alle andere jaren is dat andersom. Wat is daar de verklaring voor?

Gedeputeerde Van den Akker: De heer Van der Sande kan dat beter toelichten.

De voorzitter: Meneer Van der Sande, aan u het woord.

De heer Van der Sande: Ja, in de regel heeft de luchthaven een administratie waarin alle passagiers opgenomen zijn die van MAA vertrekken. Dat kunnen ook passagiers zijn die al in een toestel zaten wat via MAA vliegt. Dus wat van een andere luchthaven vertrokken is, dat landt op MAA en daar zitten al passagiers in. Dan worden de passagiers die bij MAA vertrekken in de administratie van MAA meegenomen. Het CBS maakt daar een afsplitsing van en die telt alleen de passagiers die daadwerkelijk ingestapt zijn bij MAA in het toestel in de aantallen passagiers die vanaf MAA vertrekken. Dat verklaart waarom MAA doorgaans hogere cijfers hanteert dan het CBS. Er is een aantal jaren waarin dat andersom is, of waarin dat niet het geval is. Dat zijn inderdaad afwijkingen die een nadere verklaring moeten hebben, maar niet deze verklaring. Dus dat kan niet. Hoe die verklaring is, dat weten wij niet. Maar dat is uit het verre verleden, althans uit 2008. Dus dat moeten we bij het CBS en MAA nagaan waarom die specifieke jaren andersom afwijken. Maar de verklaring waarom MAA hoger is dan CBS, komt door de transitpassagiers die niet meegeteld worden in de cijfers van het CBS.

Forum voor Democratie (Thewissen): Oké. Die eerste snapte ik inderdaad, maar ik vind het antwoord nogal onbevredigend. Het antwoord wat ik krijg is 'we weten de oorzaak van de afwijking niet', maar het wordt wel gerapporteerd. Dus ook hier zou ik een kritische kanttekening willen maken dat als iets gerapporteerd wordt namens GS, vind ik ook dat wij hier als Provinciale Staten recht hebben op een verklaring. 'Het antwoord weet ik niet', vind ik persoonlijk onvoldoende. Dus ik zou alsnog graag die verklaring ontvangen.

De voorzitter: De heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Dan nemen we dat gewoon op voortaan. Er is een verschil in tellen. Ik bedoel, voor de rest is het niet spannender maken dan het is.

De voorzitter: Wanneer kunt u dat toesturen?

Gedeputeerde Van den Akker: Nou ja, dit is een voortgangsrapportage, maar er is ook nog verzocht om op een aantal opmerkingen van de Statenonderzoeker in te gaan en om dat schriftelijk te doen. Dat kunnen we daarbij doen.

T8657

Gedeputeerde Van den Akker zegt toe de zesde voortgangsrapportage na herziening van de basisrapportage aan te passen wat betreft de cijfers inzake vervoersontwikkelingen, gelijklopend aan de door het CBS gepubliceerde cijfers. Hierbij wordt ook de analyse van de Statenonderzoeker betrokken en worden de werkgelegenheids cijfers nader geduid.

De voorzitter: Perfect.

Partij voor de Dieren (Loomans): De Gedeputeerde merkte net op dat de cijfers over de vracht niet klopten in de tabel, omdat MAA verkeerde cijfers doorgegeven zou hebben aan het CBS. Maar als ik kijk naar de cijfers van 2018, klopt daar het totaal ook niet. Heeft MAA daar ook verkeerde cijfers

doorgegeven en hebben ze dat nu pas gemerkt? Of hoe zit die situatie dan in elkaar?

De voorzitter: Wie van de heren geeft een antwoord? De heer Van der Sande?

De heer Van der Sande: Ik heb van MAA begrepen dat zij in hun administratie een aantal vrachtstromen per ongeluk als lokaal taxi hebben opgegeven en dat die niet meegeteld worden door het CBS en dat ze dat nu met het CBS aan het corrigeren zijn. Dus de cijfers van het CBS zullen ook met terugwerkende kracht bijgesteld worden. Daar zitten allerlei accountantscontroles achter zodat dat niet zomaar houtje-touwtje gebeurt, maar dat daar echt controle op is. Maar daar worden dus met terugwerkende kracht een aantal administraties weer gelijkgetrokken, zodat de cijfers bijgesteld gaan worden.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg, u had ook nog een vraag.

De SP (Van Caldenberg): Ja voorzitter, want wij krijgen met enige regelmaat verschillende soorten cijfers ten aanzien van MAA te zien en ik denk dat het wel van belang is, ook voor besluitvorming die u over een tijdje aan ons gaat vragen, dat wij vertrouwen krijgen in de cijfers die er staan. Als ik nu gewoon de heer Thewissen en de heer Loomans al hoor, dan vraag ik mij wel af of de cijfers die we aangeleverd krijgen, wel cijfers zijn op basis waarvan we een goed besluit kunnen gaan nemen. Dus ik wil eigenlijk vragen aan de Gedeputeerde hoe hij denkt ervoor te zorgen dat wij accurate cijfers gaan krijgen. Cijfers die vertrouwen wekken en waarvan wij kunnen uitgaan dat die kloppen en dat wij daar besluiten over kunnen gaan nemen.

De voorzitter: De heer Van den Akker, aan u het woord.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, vanzelfsprekend voorzitter, want dat zijn natuurlijk ook cijfers die wij als Provinciebestuur ook doorkrijgen. Daar moet natuurlijk ook geen verschil zitten omdat er ook geen verschil in interpretatie kan ontstaan. Dat ben ik volmondig met de heer Van Caldenberg eens.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De SP (Van Caldenberg): Ja voorzitter, op zich ben ik daar blij mee, maar dat is geen antwoord op mijn vraag. Vanzelfsprekend is dat geen antwoord op de vraag: 'hoe gaan we dat organiseren?'

Gedeputeerde Van den Akker: Nou voorzitter, zoals net ook is toegelicht, vindt een aantal bijstellingen van de cijfers plaats voor zover die niet goed bij het CBS zijn aangeleverd en moeten we natuurlijk eenduidigheid... Ja. En als u vraagt: 'hoe gaan we dat organiseren?' Dat je gewoon simpelweg dezelfde manier van rapporteren hanteert en dan hoeft er ook geen verschil te zijn in interpretatie. Dus ook bijvoorbeeld hoe transferpassagiers worden meegeteld.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De SP (Van Caldenberg): Voorzitter, tot slot. Kunnen wij in die gegevens die de Gedeputeerde gaat nasturen exact datgene wat hij nu net gezegd heeft, al terugvinden of moeten wij daar nog een tijd op gaan wachten?

De voorzitter: De heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Nou voorzitter, dat zijn geen nieuwe cijfers. Alleen het is duidelijk dat je even naast elkaar zet: deze cijfers zijn toen aangeleverd en die zijn daarop gebaseerd en dit zijn de actuele accurate cijfers. Zo stel ik mij voor dat we dat gaan doen. Daarmee is het een-en-ander rechtgetrokken.

De voorzitter: De heer Thewissen.

Forum voor Democratie (Thewissen): Ja, om daar toch nog even op terug te komen. Nu ik zelf hoor dat een aantal collega's daarop door blijven hameren, begint de Gedeputeerde in die zin een beweging te maken dat hij bereid is om de juiste cijfers te verstrekken. Echter zijn opmerking dat naar aanleiding van mij, dat ik het niet spannender moet maken dan het is, geeft mij absoluut geen vertrouwen. Ik kom uit een omgeving, dat als er een of twee dingen in een rapportage gewoon niet kloppen, dan gaat de hele rapportage terug. Dus ik vind dat wij hier nogal soepel mee omgaan. Volgens mij is hier vanmorgen heel lang gedebatteerd over aanbevelingen naar aanleiding van een rapport en dat PS veel meer vragen moet stellen aan GS. Dat doen we nu en dan vind ik het antwoord dat we tot nu toe krijgen geen pas geven. Dus ik voel mij in die zin als Provinciale Staten niet echt serieus genomen als wij deze vragen stellen. Dus ik wil de Gedeputeerde alsnog de gelegenheid geven om een bevredigend antwoord te geven op onze terechtte vragen, want heel veel dingen kloppen gewoon niet in de rapportage en dat wekt in dit heikele dossier geen vertrouwen.

De voorzitter: Aan u het woord, heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Vanzelfsprekend nemen wij de Staten daarin serieus. Ik bedoel, dat is het doel van deze bespreking. Met de opmerking van 'ik wil de zaken niet spannender maken dan het is' probeerden we aan te geven dat als er ergens in het verleden verkeerde cijfers zijn doorgegeven aan het CBS, dat je gewoon op papier zet hoe dat komt en wat de accurate cijfers zijn. Die delen met u, vanzelfsprekend. Ik zou niet anders willen.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

GroenLinks (Mertens): Ja, dank u wel voorzitter. Ja, over die cijfers en over... We krijgen eigenlijk op verschillende manieren de cijfers aangeleverd. Enerzijds van het CBS. Anderzijds van MAA. Stel nu dat er nog een bron komt van cijfers. Gaan we die dan ook nog opnemen? Eigenlijk moeten we toch een standaard hebben waarvan we zeggen: deze standaard hanteren we en die gebruiken we voor de toekomst. Dan moet toch ook gewoon helderheid geschapen kunnen worden voor de Staten zodat we de juiste beslissingen kunnen nemen? Is het dan ook niet geen goed idee om die standaard gewoon te formuleren en die ook gewoon op te nemen?

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, precies. **Dat is ook wat we gaan doen met een brief die we naar u sturen.** Wat mij betreft is het natuurlijk het gemakkelijkste om gewoon de standaardsystematiek van het CBS te hanteren, Waarom de luchthaven dat tot nu toe nog niet heeft gedaan – bijvoorbeeld als het gaat om het tellen van transferpassagiers – heeft ook met de bedrijfsvoering van de luchthaven van de afgelopen jaren te maken. Maar we moeten dat gewoon gelijktrekken. Dat ben ik volstrekt met u eens.

De voorzitter: De heer Loomans. Sorry. Mevrouw Mertens.

GroenLinks (Mertens): Ja, ik had nog een vraag. Dat was een vraag die de heer Loomans ook eerder had. Op pagina 5 van de rapportage staat een aantal cijfers genoemd waarvan de optelsommen niet kloppen. Dat gaat over het jaar 2018, 2019. Ik vroeg mij namelijk af welke cijfers de juiste zijn. Of dat daar misschien verschrijvingen gebeurd zijn? Dat kan altijd natuurlijk. Maar we moeten natuurlijk wel de juiste cijfers hebben.

De voorzitter: Dank u mevrouw Mertens. Dan geef ik nu het woord aan de heer Loomans. Hij had ook nog een vraag.

Partij voor de Dieren (Loomans): Ja, we zien dus nu dat het aantal passagiers van MAA niet klopt of in ieder geval dat daarover onduidelijkheid is. We zien dat over de hoeveelheid vracht van MAA onduidelijkheid is en dat er blijkbaar verschillende cijfers circuleren. We zien dat over de werkgelegenheidscijfers van MAA grote onduidelijkheid is. Er wordt beterschap beloofd. Mogen we dan nu ervan uitgaan dat in voortgangsrapportage nummer 7 alles wel klopt? En dat ook als wij cijfers krijgen die teruggaan tot 2013 gecorrigeerd zijn en in ieder geval de juiste cijfers bevatten? Want als we iedere keer weer andere cijfers krijgen, dan kunnen we inderdaad nooit een beslissing nemen.

De voorzitter: Het woord is aan de heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja voorzitter, vanzelfsprekend. Gezien de discussie lijkt het mij ook gewoon goed dat we ook even kijken aan de hand van de cijfers die nu door het CBS worden doorgerekend, dat **we de tabellen van deze Zesde voortgangsrapportage ook actualiseren**, als dat op korte termijn mogelijk is.

De voorzitter: Dus even vaststellen de heer Van den Akker. Op de Zesde voortgangsrapportage komt een correctie?

Gedeputeerde Van den Akker: In ieder geval op **de tabel ten aanzien van de vrachtcijfers die dus nu te laag daarin staan en te laag aan het CBS zijn doorgegeven in het afgelopen jaar.**

De voorzitter: Dank u.

Gedeputeerde Van den Akker: Even kijken. Laat ik maar meteen de cijfers over werkgelegenheid ook daarbij pakken. Daar is door Etil in 2013, 2014 onderzoek naar gedaan ten aanzien van de directe en indirecte werkgelegenheid. Dat is inmiddels natuurlijk een paar jaar geleden. Voor het onderzoek nu naar de ontwikkeling van de luchthaven plus de verschillende MKBA's die worden gedaan, moeten die dus worden geactualiseerd. Daar komt bij dat inderdaad voor luchtvracht en voor de luchtvrachtmonitor de Erasmus Universiteit Rotterdam onderzoek heeft gedaan, ook voor de impact van de invoering van de vrachttax en daarbij heeft gekeken naar: wat is nu de directe en indirecte impact van luchtvracht op de werkgelegenheid in de brede omgeving. Daar komen die ruim 2.800 becijferde banen ten aanzien van de luchtvracht vandaan. Die verschillen dus qua opzet en methode van het aantal directe en indirecte banen van de luchthaven zelf. Zo staat dat nu ook op pagina 7 van de voortgangsrapportage opgeschreven. Dan de opmerkingen over de beperking van de hinder en de APU's. De APU's waren dus de boordmotoren die zouden worden vervangen, omdat die een belangrijke bron zijn voor de geluidsoverlast. Inmiddels zijn dus aan de zijde van Ulestraten inderdaad elektrische systemen geplaatst en was de planning dat deze in maart zouden worden in werking gesteld bij de levering van de apparatuur. Dat waren meerdaagse instructiebijeenkomsten. Het is ook zeer specifieke apparatuur. Dat kan helaas niet op afstand gebeuren. Dat kan – omdat deze mensen nu niet het land in mogen – op zo kort mogelijke termijn zodra dat wel weer mag. Ten aanzien van...

De voorzitter: De heer Van Bijnen.

De PVV (Van Bijnen): Ja voorzitter, ik had nog wel een vraag richting de Gedeputeerde. Waarom mogen ze het land niet in? Zit daar geen noodzaak aan verbonden? Er komen ook diverse arbeidsmigranten dit land binnen per vliegtuig. Heeft dit dan geen noodzaak?

Gedeputeerde Van den Akker: Het wordt niet als essentieel grensoverschrijdend werkverkeer geclassificeerd. Tenminste, dat is de informatie die wij ook doorkrijgen. Het wordt niet toegestaan dat de instructeurs vanuit Denemarken nu deze instructies kunnen uitvoeren. Het is helaas niet anders op dit moment. Ja.

De voorzitter: De heer Ijpelaar heeft nog een vraag.

Het CDA (Ijpelaar): Ik had nog een vraag rondom de tijdsplanning, de tijdspanne en het proces. Want ik kan mij herinneren dat het toch enige tijd geleden is dat we deze apparaten hadden aangeschaft en wellicht dat ze later geleverd zijn. Maar wat is de reden dat pas in maart de instructies stonden. U zegt nu dat in maart...?

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, u hebt natuurlijk het kredietbesluit genomen bij de eindejaarsbestelling afgelopen december. Het is daarnaast zo dat natuurlijk ook de juiste apparaten moesten worden besteld. Daarvan moest ook ter plekke worden gekeken. Uiteindelijk is er een andere versie van de apparatuur besteld en die konden daardoor ook niet eerder geleverd worden dan begin van dit jaar.

Even kijken. Dan heeft natuurlijk een aantal fracties vragen gesteld over de gevolgen van corona en de inzichten daarop. Het is zo dat u natuurlijk ook inzicht kan krijgen in de toegezegde financiële schadestaat van de luchthaven, of in ieder geval van de lopende deelnemingen waarbij de Provincie betrokken is. De omvang is inderdaad op dit moment gewoon nog niet te bepalen. Dat hangt er echt van af wanneer het passagiersverkeer weer kan opstarten. Een deel van het vrachtverkeer is natuurlijk weggefallen, maar aan de andere kant geldt dat op dit moment, in de maand april weer een toename was ten opzichte van wat was begroot qua vracht. Dat verwachten we ook nog in mei. Terwijl de eerste paar maanden van het jaar de hoeveelheid vracht tegenviel ten opzichte van wat was begroot. Dus het is heel erg in beweging. **Maar voor zover mogelijk zullen we bij de inventarisatie van de schadestaat van het coronavirus in het algemeen ook vertrouwelijk inzicht verschaffen in de situatie op MAA.**

T8658

Gedeputeerde Van den Akker zegt toe dat de impact van de Coronacrisis op MAA wordt meegenomen bij de provinciale 'financiële schadestaat lopende deelnemingen', en daarbij na te gaan wanneer deze, onder van geheimhouding voorzover het bedrijfsgevoelige informatie betreft, aan Provinciale Staten kan worden verstrekt.

De heer Van Caldenberg stelde de vraag: hoe zit het met de MKBA en de voortgang van het werk van de heer Van Geel. De heer Van Geel komt volgende week in het vervolg van deze Statencommissie toelichting geven op wat wij nu noemen het ontwikkelperspectief van de luchthaven. Zo zijn we nog steeds in afwachting van de publicatie van de luchtvrachtnota. Die zou er al zijn, mogelijk komt die nog dit voorjaar, maar zeker weten we het niet precies. Het is ook zo dat het onderzoek van de heer Van Geel – het participatieproces – ook vooruitloopt op de verschillende MKBA's die zullen worden opgesteld. Het werk van de heer Van Geel gaat in welke vorm dan ook digitaal op afstand zo veel mogelijk door. Dan was er nog een vraag gesteld door de heer Thewissen over het PIP. Dat gaat over het proefdraaien. Weten we daar de laatste stand?

De heer Van der Sande: Er is met het ministerie uitgebreid afstemming over wie voor met name de stikstofafweging bevoegd gezag is. Daar zijn nu de laatste besprekingen over. Dat zal waarschijnlijk een gecombineerde besluitvorming Provincie en de Ministeries samen worden. Daar zijn nu de laatste ambtelijke afstemmingen over zodat op dat punt het proces weer gestart kan worden. Dan kan ook het PIP-proces daaropvolgend weer van een planning worden voorzien. We verwachten dat echt binnen een aantal weken en dan kunnen we duidelijkheid geven over hoe dat proces weer gaat lopen. Dat heeft een tijd stilgelegd rondom de onduidelijkheid hoe met stikstofmaatregelen omgegaan moest worden.

Gedeputeerde Van den Akker: Oké, ik hoop dat dat het onderdeel voldoende beantwoordt. De heer Van Bijnen van de PVV vroeg naar de investeringen in de start- en landingsbaan. Ook mevrouw Mertens wees

daar natuurlijk ook op. Voor de start- en landingsbaan kunnen alleen voorbereidende werkzaamheden worden getroffen. Dan heb je het over de planvorming. De werkzaamheden zelf zijn echt pas voorzien voor volgend jaar. Wel is het zo dat een aantal duurzaamheidsmaatregelen, bijvoorbeeld led-verlichting en de voorbereidingen voor de parkeervoorziening wel al op dit moment kan plaatsvinden.

De heer Ijpelaar vroeg nog of we de huidige situatie op een bepaalde manier kunnen extrapoleren en schatten. Nee, dat zou echt nattevingerwerk worden. Dus daar zouden wij ons niet – in ieder geval nu niet – aan kunnen wagen. Het is ook sowieso zo dat de luchtvaartsector wereldwijd enorm in beweging is, maar door het feit dat er nu nog gevlogen wordt – ik kan u ook wat inzicht geven in wat dit nu betekent voor het personeel – draait de luchthaven nog redelijk door. Het is zo dat qua personeel op dit moment wel een aannamestop geldt en dat beperkt gebruik wordt gemaakt van uitzend- en oproepkrachten. Er zijn geen contracten beëindigd of contracten beëindigd waarvan de proeftijd nog liep. Het is wel zo dat voor de 200 fte die in dienst zijn van de luchthaven zelf ook deels NOW is aangevraagd. Maar over de gerelateerde activiteiten zoals security, schoonmaak, winkels is dat niet precies duidelijk, want dat ligt natuurlijk ook voor een deel stil. Eigenlijk zijn op dit moment van de medewerkers in dienst van MAA alleen de medewerkers van de passage niet feitelijk aan het werk. Dat zijn slechts een stuk of zeven. De rest van de medewerkers is wel aan het werk vanuit huis of vanuit de locatie.

Dan was er nog een vraag over het meten van geluid en nog een vraag van de heer Heldens over de NEDAB-kosten. Daarvoor zou ik ook de heer Van der Sande willen vragen om die te beantwoorden.

De voorzitter: Dank u.

De heer Van der Sande: Ten aanzien van de geluidsmetingen: zoals in de voortgangsrapportage aangegeven is, vanaf de tweede helft van december zijn de permanente meetlocaties van Sensornet actief geworden. Die zijn ook via onlinewebsites voor iedereen te zien. Op basis van die continue metingen worden rapportages opgesteld en die rapportages worden ook straks publiek gemaakt. **De vorm van die rapportages is nog in ontwikkeling, maar de weerslag daarvan – de conclusies – kan ook toegevoegd worden aan de voortgangsrapportage, als dat door de commissie gewenst is,** want dat was een vraag.

Het verschil van de NEDAB-kosten: in de rapportage is aangegeven dat voor € 5,6 miljoen aan NEDAB-kostenverhoging is gecijferd. Dat is te onderbouwen vanuit de looptijd die PS heeft besloten in december. Toen was er sprake van dat met terugwerkende kracht voor de maanden vanaf 1 januari 2019 tot 1 september 2023 – wanneer de Collegeperiode afloopt – een € 100.000 per maand aanvullende NEDAB-bijdrage beschikbaar gesteld zou worden. Dat is voor vier jaar en bijna acht maanden samen precies € 5,6 miljoen. In het besluit wat op 12 december genomen is, is rekening gehouden met een bedrag wat in de oorspronkelijke NEDAB-reserve van € 30 miljoen zat, wat over zou blijven. Dat bedrag is natuurlijk daarom niet door GS gevraagd om een kredietbesluit te nemen en/of kredieten naar voren te halen. Daarom kon het uiteindelijke krediet wat gevraagd werd beperkt blijven tot € 5,2 miljoen en hoefde de € 356.000 verschil niet aan de NEDAB-bijdrage toegevoegd te worden. Daarom is daar een verschil in de beide bedragen.

De voorzitter: De heer Van den Akker? De heer Van der Sande kan geen toezeggingen doen, dus die moet u altijd bekrachtigen.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja. Bij dezen.

T8659

Gedeputeerde Van den Akker zegt toe de conclusies die periodiek gemaakt worden ten aanzien van het geluidmeetnetwerk mee te nemen in de volgende voortgangsrapportage.

De voorzitter: Oké. Bij dezen. Ja.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, voorzitter. Ten aanzien van de analyse van de Statenonderzoeker, nemen wij natuurlijk ook een aantal aanbevelingen over om de leesbaarheid te verbeteren. Ook bij de Zevende Voortgangsrapportage. Maar gezien de discussie over de cijfers doen we dat ook in de aangepaste versie, die we zullen meesturen.

Het is ook zo dat op een tweetal punten een aantal dingen vanuit de Statenonderzoeker niet klopt. Dat heeft met de streefwaarden te maken. Die golden op het einde van de concessietermijn en die hoeven niet bij de start gerealiseerd te zijn. Dat geldt ook voor de streefwaarden zowel ten aanzien van passagiers- en vrachtvervoer, als ten aanzien van werkgelegenheid. Maar dat zullen we ook schriftelijk nazenden.

De voorzitter: Dat waren alle zaken? De heer Van Bijnen.

De PVV (Van Bijnen): Ja, ik heb nog een stuk gemist. Ik had nog een vraag gesteld over de Raad van Commissarissen.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, ik zie het. De procedure loopt. Er wordt nu een profiel opgesteld en in ons College voorbereid en dan wordt die vacatureprocedure via HBLM – de aandeelhouder van de MAA BV – opengesteld.

De voorzitter: De heer Heldens.

De PVV (Van Bijnen): Sorry. Ik had een vervolgvraag. Wat is dan de verwachte termijn dat de Raad van Commissarissen volledig is ingesteld? Of is daar niets aan vast te hangen qua termijn?

Gedeputeerde Van den Akker: Ik verwacht dat dit in de loop van dit jaar zal zijn.

De VVD (Heldens): Dus kunnen we wel afspreken dit jaar? Dat zie ik dan als een **toezegging**, dat dit dit jaar dan ook gebeurt?

Gedeputeerde Van den Akker: Jazeker.

De PVV (Van Bijnen): Dank u wel.

Gedeputeerde Van den Akker: Maar dat was al de planning.

De voorzitter: Dan gaan we over naar de heer Heldens. Die had volgens mij nog een vraag. Wie nog meer? Oké, heer Heldens, aan u het woord.

De VVD (Heldens): Dank u wel voorzitter. Ja voorzitter, bij een vraag heb ik nog een nadere vervolgvraag. Dat is eigenlijk de vraag die de heer Ijpelaar ook had gesteld over een inzicht in de financiële situatie van MAA en alle BV's daaromheen. Ik begrijp dat de Gedeputeerde zegt dat het moeilijk is om nu inzicht te geven in de financiële gevolgen van de coronacrisis voor MAA. Ik zou toch de toezegging willen vragen of in het vroegst mogelijke stadium informatie beschikbaar is over de eerste cijfers – ik noem maar iets – de kwartaalcijfers. Of wij daar toch informatie over toegezonden kunnen krijgen of dat we die in kunnen zien bij de Griffie? Dat is gewoon een beetje om gevoel te krijgen van wat er op ons afkomt. Een simpel staatje zou voor mij volstaan. Wat hebben we normaal gesproken aan inkomsten van passagiersvluchten? Wat hebben we nu aan inkomsten gehad? Wat hebben we normaal

aan inkomsten van vracht? Wat hebben we nu gehad? Dat we een beetje gevoel krijgen zodat we straks niet een grote verrassing krijgen, zoals bij Arriva destijds het geval was. Ik zou liever die vergelijking niet verder willen trekken, maar daar hebben we ook gevraagd om in een zo vroegst mogelijk stadium informatie te krijgen en dat is toen heel goed bevallen. Eventueel onder geheimhouding, dat maakt me niet uit. Maar ik zou de cijfers wel graag willen hebben.

De voorzitter: Dank u heer Heldens. De heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, voorzitter. Ik zei al in de beantwoording dat er inzicht aan de Staten wordt gegeven over de schadestaat van corona in het algemeen voor de Provincie en de deelnemingen. MAA valt daar ook onder. **Dit is ook bij het debat in het Presidium toegezegd, dat dit voor uw Staten ter beschikking wordt gesteld. Het lijkt mij prima om dat ook voor zover nodig onder oplegging van geheimhouding te doen, voor zover het bedrijfsgevoelige informatie betreft. Dat geldt dan ook voor een aantal andere projecten waar de Provincie natuurlijk bij betrokken is of een deelneming heeft of zelf eigenaar van is. Dus ik neem dat mee naar het College. U krijgt dat. Ik denk dat u dat in de loop van deze maand tegemoet kunt zien.**

De voorzitter: Dank u heer Van den Akker. Dan mevrouw Mertens. Zij had ook nog een vraag, als het goed is?

GroenLinks (Mertens): Ja, mijn collega Jetten had nog vragen gesteld aan de heer Van den Akker over MAA en die zouden nu bij de behandeling van de Zesde Voortgangsrapportage beantwoord worden. Ik weet niet of de heer Van den Akker zich dat nog herinnert. Of hij daarop terug kan komen?

De voorzitter: Heeft mevrouw Jetten die vragen schriftelijk gesteld?

GroenLinks (Mertens): Nee, in het vorige debat.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja.

De voorzitter: Oké.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, voorzitter. Dat ging over het Missiegedreven Economisch Beleidskader. De vraag was hoeveel van de vracht die via MAA loopt voor Limburg is bestemd. Daarover hebben we bij de luchthaven navraag gedaan. Het is in ieder geval zo dat 60% van de inkomende vrachstromen via Maastricht wordt ingevoerd via btw-afdracht en importheffingen. De rest gaat door naar Schiphol en wordt daar ingevoerd. Dat wil niet zeggen dat al die vracht via MAA wordt ingevoerd met als bestemming Maastricht, ook voor Limburgse bedrijven is. Die cijfers hebben we niet precies, maar die laten we wel onderzoeken, ook in het kader van het proces met de verkenner, de heer Pieter Van Geel.

De voorzitter: Dank u. De heer Thewissen. Niet? De heer Ijpelaar.

Het CDA (Ijpelaar): Ja, ik had de Gedeputeerde nog gevraagd om een toezegging op het gebied... Of hij in staat zou zijn om een brief te maken over de rol van Maastricht Aachen Airport in de coronacrisis. Ik begrijp dat die coronacrisis nog niet eindig is. Maar wat Maastricht Aachen Airport heeft betekend in de huidige crisis op het gebied van vrachtvervoer en de strategische positie in Nederland? Ik zou daarvan graag een toezegging willen op het moment dat dit kan. Ik kan me voorstellen dat dit wellicht volgende maand nog niet is, maar wellicht?

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, voorzitter. Ik zou eigenlijk heel even willen vragen om met elkaar de discussie te voeren wat we precies met die brief beogen. Want we kunnen natuurlijk... Er komt een Vijfde

Voortgangsbrief over de aanpak van het coronavirus aan. Daarin kunnen we natuurlijk een passage in opnemen. Wat is de betekenis voor MAA? Wat hebben ze de afgelopen maanden daarin kunnen betekenen? Wat is de verwachting? Wat gebeurt daar nu precies? Dat is meer een kwestie van de stand van zaken. Dat krijgt wellicht ook nog een plek in de Voorjaarsnota. Of wilt u een brief om daarmee ook nog de boer op te gaan? Hoe moet ik precies uw vraag duiden?

Het CDA (Ijpelaar): Ik was niet van plan om zelf naar Den Haag te gaan om daar de strategische positie van Maastricht Aachen Airport onder de neus te duwen, maar dat zou kunnen. Maar ik was vooral als Statenlid op zoek naar iets uitgebreidere informatie rondom het belang van een tweede vrachtluchtvaart. Het argument van 'het is belangrijk om een tweede vrachtluchtvaart te hebben'. Dat komt nu naar boven. Ik was benieuwd of de Gedeputeerde daar iets uitgebreider over kon rapporteren. Ik kan mij voorstellen dat een brief rondom dat thema handig was. Op het moment dat het een passage wordt in een groter stuk van de coronacrisis dan zal het altijd wellicht blijven bij een misschien opendeur: het is wel goed of het is niet goed, maar dat daar een iets uitgebreidere achtergrondinformatie van argumenten ontbreekt. Ik zie de Gedeputeerde bedenkelijk kijken.

Gedeputeerde Van den Akker: Ik begrijp de vraag. Mijn antwoord zou op dit moment zijn: ik wil even erover nadenken of dat opportuun is om daar op dit moment op deze manier een brief voor in te zetten. Maar ik heb wel natuurlijk geduid: op het moment dat er flinke steun wordt verleend aan KLM – omdat de positie van Schiphol zo belangrijk is – ze daar natuurlijk niet weg mee kunnen komen ten opzichte van wat dat betekent voor de regionale luchthavens. Maar dat moet je op een strategisch handig moment doen.

Het CDA (Ijpelaar): Ja, maar ik kan me zomaar voorstellen dat het heel handig is dat we hieronder nog een feestzaal hebben, zodat we niet met twee commissies in deze zaal moeten zitten, omdat we toevallig nu met maximaal dertig mensen over deze luchthaven mogen acteren. Dus dat soort argumenten. Daar ben ik gewoon benieuwd naar. Zijn dit soort argumenten nu te vinden rondom dat thema? Ja en nee? Dan kan ik mij voorstellen dat het iets uitgebreider kan. Ik hoor graag of u daarop terug kunt komen.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, in ieder geval bij de voortgangsbrieven rond de corona.

Het CDA (Ijpelaar): Ja. Oké.

De voorzitter: Ik denk dat we er doorheen zijn. Ik concludeer hiermee dat het punt afdoende is besproken.

We gaan verder met de agenda naar punt 7.5. We gaan weer even wisselen. Er komen nieuwe mensen en ik moet de bode even de ruimte geven om de boel op te schonen. Dan gaan we even wat anders doen.

De vergadering wordt geschorst om 17.03 uur.

De vergadering wordt hervat om 17.10 uur.

7.5 Achtste Voortgangsrapportage Brightlands Smart Services Campus Heerlen

De voorzitter: Dames en heren, we gaan beginnen aan punt 7.5 van de agenda. De Achtste Voortgangsrapportage Brightlands Smart Services Campus Heerlen. Ik geef in dezen het woord aan de heer Kuntzelaers. Heer Kuntzelaers, u mag.

De PvdA (Kuntzelaers): Dank u wel, voorzitter. De voortgangsrapportage. Mijn favoriete onderdeel. Deze Smart Services Campus kwam eigenlijk al in een aantal eerdere debatten vandaag naar voren en niet vanwege zijn meest positieve recensies als je kijkt naar het grotere geheel van de vier Campussen. Dit is

de kleinste en diegene die het by far het eigenlijk het lastigste heeft om te landen en zich te bewijzen. De meest relevante vraag die hierbij hoort, is eigenlijk... We zien de moeite die de Provincie doet. We zien ook dat er succesjes worden behaald op de Smart Services Campus. Ik wie niet wie zojuist kwam met een aantal voorbeelden van een heel aantal praktische opleidingen van mensen die van werkloosheid naar de praktijk worden doorgeleid en dus op ICT-gebied daadwerkelijk een toegevoegde waarde hebben voor de samenleving. Maar voor de Partij van de Arbeid blijft de vraag: hoelang blijft de Provincie investeren in een Campus en welke resultaten wil je op de middellange termijn gaan behalen met deze Brightlands Smart Services Campus? Want het gevoel dat er nog steeds geen echte robuuste partner in het proces is die resultaten meeneemt en meebrengt, blijft voor de Partij van de Arbeid nog wel bovenaan staan als punt. We blijven het proces wel steunen, maar we zouden graag zien dat die positieve resultaten die we bij de andere Campussen zien zich door zouden trekken naar Heerlen en dat gevoel ontbreekt nog. Tot zover.

De voorzitter: Dank u heer Kuntzelaers. De heer Claassen.

De PVV (Claassen): Dank u wel voorzitter. Ik zal het ook kort houden. Ik heb eigenlijk een drietal vragen. In het stuk wordt gerefereerd aan toezegging 8598, de herijking resultaten doelstelling van FEB 17 januari 2020. De vraag die wij hebben: hoe concreet worden deze beïnvloed door de huidige crisis? Want er is dus nu een herijking van resultaten en doelstellingen. Voor zover ik heb begrepen, zijn de mogelijke effecten van deze crisis niet meegenomen. Verder is in de resultaatdoelstellingen opgenomen – ik citeer – ‘Minimaal € 10 mln. aan binnengehaald contractonderzoek en contractonderwijs (derdengeldstroom)’. In het stuk staat wel toegelicht waaraan men denkt en welke soorten onderwijs. Maar € 10 miljoen? Mijn ervaring is dat je dan toch echt wel heel hard moet werken wil je € 10 miljoen aan dergeldstroom gerelateerd aan onderzoek en onderwijs binnenhalen. We waren dus wel benieuwd of daarvoor een business plan voor ligt of waar de beoogde interventies zijn om die € 10 miljoen te gaan halen.

Een ander onderdeel van wat we zagen is dat, als ik dat goed gelezen heb, 1.000 – dat is volgens mij duizend – fte wordt begeleid van werk naar werk over een looptijd van tien jaar. In het overzicht staat het totaal op 35. We denken dat er in de komende tijd een gigantische kloof is die je nooit zult gaan halen. De vraag is of het dan niet raadzamer is om dat target dan gewoon realistisch te gaan benoemen. Daarmee zouden we ook helemaal geen problemen hebben. Zo niet, welke maatregelen denkt BSCC en het College dan te moeten inzetten om dat doel wel te gaan behalen? Zover, voorzitter.

De voorzitter: De heer Lodewijks.

De VVD (Lodewijks): Dank u wel, voorzitter. Op basis van een aantal knelpunten die genoemd worden in de verschillende nota's, heeft een herijking van de visie en de strategie plaatsgevonden. Daarover zijn we in de vorige commissievergadering ook geïnformeerd. Op hoofdlijnen betekent dit, dat dit een verschuiving betekent van meer technology based ontwikkelen naar een business based ontwikkelen en het organiseren daarvan, waarbij de Campusorganisatie – kunnen we lezen – met name de rol van facilitator neemt. Wij kunnen ons zeer goed vinden in deze verschuiving. We waren enthousiast over de presentatie, maar wij zien in deze ontwikkeling echt een meerwaarde van de Campus ook in – laten we zeggen – bedrijvigheid. Maar het is natuurlijk wel zo dat we de resultaten moeten afwachten. We hebben overigens alle vertrouwen daarin dat dit goed gaat komen. Maar we hebben wel drie vragen. Dat is namelijk het volgende. Welke KPI's gelden nog met die verschuiving van technology naar business? Welke moeten worden aangepast? Wanneer verwacht u dat de resultaten van de herijking inzichtelijk worden? Een derde vraag is: welke risico's zijn er voor een eventuele succesvolle implementatie? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u heer Lodewijks. De heer Van Caldenberg.

De SP (Van Caldenberg): De vragen die ik had zijn inmiddels gesteld.

De voorzitter: Dank u heer Van Caldenberg. De heer Van Wageningen.

D66 (Van Wageningen): De heer Lodewijks doet wel goed werk voor de Campus, want de succesverhalen van de Smart Services Campus moeten we daaraan ontleiden, maar niet aan deze voortgangsrapportage. Maar misschien mag ik de Gedeputeerde uitdagen? Wat ziet hij nu als upside van deze Campus? Wat is wel gelukt? Een aanvulling van dat deel van het verhaal zou wel gewenst zijn. Ik zit ook met de volgende vraag. Het blijkt wel dat wij wel de pijn van het niet helemaal zoals verwacht werken van de Campus voelen, maar ik vraag mij af in hoeverre onze partners, de universiteit en vooral ook het APG die pijn ook voelen en ook bereid zijn om aan de oplossing daarvan bij te dragen? Misschien kunt u daar iets over zeggen naar aanleiding van deze voortgangsrapportage? In uw memo over de herijking geeft u... Die is bijzonder informatief. Er staat niet in, ik kon niet zien of er nu extra financiële inspanning van de Provincie werd gevraagd. Klopt het dat die ook nog niet wordt gevraagd? Kunt u toezeggen dat als het zou worden gevraagd, dat u geen verwachtingen gaat wekken voordat u de Staten in stelling heeft gebracht? Kunt u dat toezeggen? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u heer Van Wageningen. De heer Gesink.

Partij voor de Dieren (Gesink): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben geen inhoudelijke vragen naar aanleiding van de voortgangsrapportage. Wel zouden we graag vernemen welke maatregelen de Campusorganisatie neemt tegen de coronacrisis en een anderhalvemeter samenleving. Qua proces, stonden in de analyse van de Griffie twee opmerkingen die mij opvielen, namelijk dat qua wijzigingen hier alleen toevoegingen worden aangegeven, maar geen verwijderingen. Dat zou wel kunnen door middel van doorhalen. En dat veel verhalend wordt geschreven. Dat zou ook met tabellen of grafieken kunnen. Kan dat overgenomen worden?

De voorzitter: Dank u heer Gesink. Mevrouw Depondt.

Het CDA (Depondt-Olivers): Ja voorzitter, we hebben een tijdje terug een presentatie gehad over de stand van zaken rond de Campus. Inderdaad, de constatering ook van de Campusdirectie en de aandeelhouders zelf dat een koerswijziging nodig was. We hebben toen – dacht ik – ook hier in meerderheid de Campus de kans gegeven om die koerswijziging ook in te zetten. Wij vinden ook dat je dat ook die kans moet blijven geven. Dat verandert ook niet op drie maanden tijd. In de brief van de portefeuillehouder van 28 april wordt die herziene koers in hoofdlijnen beschreven. Dat lijkt ons – zo in eerste aanzicht – een goede koers, maar wij zouden eigenlijk wel de behoefte eraan hebben om misschien na de zomervakantie of zo, toch daarop wat dieper in te gaan om van de directie ook wat meer toelichting te krijgen. Wat houdt die koers nu precies in? Wat zijn nu precies die wijzigingen? Om wat meer gevoel te krijgen – laten we zeggen – de positionering van die koers en de haalbaarheid daarvan. We willen eigenlijk de Campus ook gewoon de ruimte geven om die koers ook handen en voeten te gaan geven. Dus, ik zou het eigenlijk op dit moment hierbij willen laten. Pak de ruimte, gebruik hem, maar neem ons wel een keer mee in wat die koers nu precies gaat betekenen in de komende jaren.

De voorzitter: Dank u mevrouw Depondt. De heer Thewissen.

Forum voor Democratie (Thewissen): Dank u wel, voorzitter. Laat ik beginnen met mijn vraag. Laat ik dan ook maar meteen verzoeken om een toezegging. Wat ik ook bij de vorige voortgangsrapportage heb gedaan met betrekking tot de opmerking en de analyse zoals door de Griffie is uitgevoerd op de voortgangsrapportage. Ik zou graag gewoon een toezegging hebben van de Gedeputeerde dat die bevindingen worden overgenomen en verwerkt in een eerstvolgende voortgangsrapportage. Dat is dus een vraag. Ook hier gebeurt het niet. Moet ik ze een-voor-een allemaal gaan herhalen? Dat wil ik eigenlijk

iedereen besparen.

Ik zal beginnen met een vraag, in die analyse van de Griffie. Ik ben gewend dat als er problemen zijn, dat je niet meteen naar een oplossing gaat. Ik ga van een probleem naar de oorzaak naar een oplossing. Ik lees op pagina 2 bij de bevindingen dat wordt gesproken over drie kernpunten. Deelnemersaantallen blijven achter bij de verwachting van zowel Campusorganisatie als van programma Techruption. Er staat ook de 'kosten van de Campusorganisatie kunnen, op korte termijn, niet (voldoende) aangepast worden aan de achterblijvende inkomsten, hetgeen resulteert in een zwakke financiële situatie.' Ik zou graag weten wat daar de oorzaak van is. Is er te veel of een te zware overhead? Hoe ziet die kostenopbouw, de structuur eruit? Het lijkt mij best handig om te weten, ook als je met een herijgingsstrategie komt dat je niet dezelfde fouten gaat maken. Dus dat is één.

Dan met betrekking tot het stuk zelf, zie ik op pagina 6 ook met betrekking tot die constatering van die kernpunten. Daarover heb ik een vraag. Waarop zijn die aannames gebaseerd? Welke veronderstellingen liggen ten grondslag aan die constatering dat de problematiek tot drie kernpunten is terug te brengen? Een andere vraag daaropvolgend: zijn die dan ook nu aangepast bij een herijking? Zo ja, wat geeft ons de garantie dat die nu wel kloppen? Om te voorkomen dat we dadelijk weer een herijking krijgen, omdat we weer teleurgesteld zijn en de verwachtingen niet zijn uitgekomen. Dan staat op pagina 11 in de tabel bij de eerste indicator uit de basisrapportage dat gestreefd wordt naast betrokkenheid van UM nog vier kennis-, onderzoeks- en onderwijsinstellingen op verschillende niveaus betrokken zouden moeten zijn met een einddoel in 2025 met een aantal van vier. Echter vorig jaar 1 juli is dat al behaald. Mijn vraag is: kan dat niet ambitieuzer? Omdat we nog een aantal jaren te gaan hebben. De algemene vraag: wijzigen die indicatoren ook als gevolg van een hernieuwde strategie? Dat is dat.

Met betrekking tot de mededeling van de portefeuillehouder staat bij de strategie BSSC 'mist dat de rol van kennismakelaar wordt vervuld met als doel de vraag naar kennis vanuit de markt te koppelen aan het interne aanbod en de kennis van de kennisinstellingen.' De vraag die ik heb: is dat vraag- of aanbodgericht? De andere vraag die ik daarover heb, is dat ik ook lees dat er een commerciële rol voorzien wordt voor de CEO. Als ik denk aan een CEO en commercie, dan denk ik aan geld. Mijn vraag is: zijn hieraan consequenties verbonden? Ook financieel? Wat betekent dat in de praktijk? Tot zover mijn vragen nu, voorzitter.

De voorzitter: Dank u heer Thewissen. Dan geef ik nu het woord aan de heer Van den Akker. De heer Van den Akker, aan u het woord.

Gedeputeerde Van den Akker: Dank u wel, voorzitter. Dank aan de commissie voor een aantal vragen die gesteld zijn. Ik heb wel al bij de behandeling in januari gesteld dat toen het even spannend werd in 2019 rond deze Campus, dat we gelukkig het lek boven hadden ten aanzien van de achterblijvende inkomsten en de hoge oplopende kosten rond het programma Techruption en de achterblijvende deelnemers. We hebben ook natuurlijk geprobeerd om dat inzichtelijk te maken in de voortgangsrapportage, maar met name ook in de brief die we u afgelopen week nog hebben toegestuurd. Ik verwijs graag naar wat daarover op pagina 3 staat in de samenvattende tabel. Waar je dus zag dat in de afgelopen jaren de Campus zich heel erg op inhoudelijke projecten focuste op technologie: Artificial Intelligence, Blockchain and Climate Change. Nu is de Campusorganisatie vooral faciliterend. Ook zoals bij de andere Campussen, waarbij de organisaties die de projecten gaan uitvoeren, steun zoeken. Dus de technologie wordt secundair. De nieuwe focusgebieden zijn daarbij – en dat past heel goed ook in deze tijd van en na corona – Smart Operations, Smart Customer Interactions en Smart Products en Services. Hoe voer ik slim mijn operaties uit? Hoe bedien ik de klanten van digitale diensten? Hoe kunnen we daarin slimmer produceren en die diensten aanbieden? De Campusorganisatie vervult daarbij echt alleen een verbindende en faciliterende rol en dus niet meer een inhoudelijke rol en loopt daarbij dus ook veel minder het risico dat bij inhoudelijke projecten, waarbij de projectkosten oplopen en de afnemers daarvan achterblijven en dat uiteindelijk de rekening bij de Campus en daarmee bij de aandeelhouders terechtkomt. De kennisinstellingen zullen dus ook die inhoudelijke rol binnen de Campus gaan vervullen. Dat is naast de Universiteit Maastricht ook het Brightlands Institute for Smart Society, een instituut van

een Open Universiteit en ook Zuyd Hogeschool, waarbij BISS de rol van kennismakelaar vervult. Dat zal vraaggericht gebeuren, meneer Thewissen. Om meteen uw vraag daarop te beantwoorden.

Het doel van de nieuwe CEO – daarvan gaat ook nu de wervingsprocedure lopen – is daarbij natuurlijk om meer business binnen te halen. Want dat is de afgelopen jaren te weinig gelukt. De tijdelijke CEO – die hier de presentatie heeft gegeven – de heer Van Kessel heeft daarin al een aantal stappen gezet. De realiteit is ook dat we daarbij afscheid nemen van een aantal doelstellingen, zoals die bij de basisrapportage, in ieder geval bij de start van de Smart Services Campus is gesteld. Inderdaad, als je hebt over die doelstellingen nummer 4 waarop u wees, van 1.000 fte worden begeleid van werk naar werk, over een looptijd van tien jaar en de teller staat nu op 35, dan is dat inderdaad totaal geen realistische doelstelling gebleken. Hoe gaan we dan daar vervolgens mee om? Dat aantal vloeit voort uit het programma Train4smartservices. Die 35 is op dit moment gewoon het maximaal haalbare omdat sprake is/was van krapte van de arbeidsmarkt met als positief gevolg dat mensen sneller een baan vinden. Dus dat van werk naar werk begeleiden was eigenlijk in dat opzicht minder aan de orde. Ja, dan staat die indicator op rood, tegelijkertijd hoeft het macro-economisch gezien geen negatief resultaat te zijn.

Door verschillende fracties is de vraag gesteld over wat betekent de actuele situatie rond corona voor de Campus. We hebben ook in de brief van 28 april geschreven dat het natuurlijk ook een grote invloed heeft. Campusbewoners die thuis werken, ook evenementen die er zouden zijn, zijn uitgesteld. Maar tegelijkertijd worden die ook – ik zou niet anders verwachten bij een Smart Services Campus – digitaal georganiseerd. Dus ook verscheidene hackathons, ook komende week. Van 11 tot 15 mei vindt weer een hackathon plaats, mede georganiseerd door de Smart Services Campus over hoe ondernemers in verschillende sectoren hun bedrijfsvoering straks in de anderhalvemetersamenleving – of op welke manier dan ook – kunnen gaan organiseren. Ook de bijeenkomsten van Techruption worden nu digitaal georganiseerd. Wat de precieze impact is, ook financieel voor de Campusorganisatie valt op dit moment nog niet te zeggen.

Dan was de vraag van de heer Van Wageningen of al een extra inspanning is gevraagd, als aandeelhoudersbijdrage. Die is regulier € 300.000 per jaar, per aandeelhouder. Dat is op dit moment nog niet aan de orde. We hebben wel binnen **de beleidskaders ruimte voor een eventuele extra bijdrage, maar dat is op dit moment nog niet aan de orde. Normaal gesproken hoeven we daar ook niet voor bij u terug te keren, maar vanzelfsprekend in het kader van de corona updates – als het aan de orde is – zullen we u dat wel melden.**

Dan ga ik door. Ik hoop dat ik met ook een beetje die vergelijking zoals die in de laatste brief van 28 april staat over de herijking van de strategie – van waar wil je naartoe – ook de vraag van mevrouw Depondt heb beantwoord. ‘Ja, wat is nu de koers van de Campus?’ Zoals ook al besproken bij het Missiegedreven Economisch Beleidskader vanmorgen, is natuurlijk een Campus als deze extra relevant in coronatijd. De verbinding leggen op gezondheid, chemie en voeding, maar daarbij ook grotere organisaties erbij halen, dan alleen APG. Het is op dit moment zo dat de medeaandeelhouders evenveel in de Campus hebben geïnvesteerd en investeren, maar ik denk dat het hele ecosysteem, de hele omgeving veel meer van de Campus kan gebruikmaken en dan ook bereid zal zijn om daarin te investeren. Het betekent ook dat we meer bedrijven buiten het oude CBS-gebouw moeten gaan verbinden aan de Campus. Dat niet alleen bedrijven zich online daaraan verbinden, maar ook offside en dat ook de Campus in Brightlands het gebied in de stad meer smoel geeft. Een beetje ook straks in het uitgestelde jaar voor IBA. Dat het ook gewoon in samenwerking met het CBS en het Provinciale Data Center een ankerpunt wordt waarbij je als je het hebt over Smart Solutions – slimme oplossingen – niet automatisch aan de Zuidas of Groningen denkt, bij de grote datacenters, maar dat je ook automatisch aan dit gebied denkt, midden in de euregio qua digitale verbindingen. Even kijken. De vraag van...

Het CDA (Depondt-Olivers): Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Het CDA (Depondt-Olivers): Ik had de vraag gesteld of wij misschien na de zomer eens wat dieper in kunnen gaan op die nieuwe koers. Met name waarom zijn die keuzes zo gemaakt? Hoe is de inschatting dat die daadwerkelijk gaat leiden tot de resultaten zoals we ze zouden willen zien en de risico's daarbij enzovoorts? We hebben nu weliswaar de vorige week op papier iets van u gekregen, maar dat blijft in ieder geval voor mij een beetje abstract. Dus als we een keer gewoon informatief een verdere toelichting daarop kunnen krijgen, zou ik dat wel prettig vinden.

De voorzitter: De heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, voorzitter, wat we zouden kunnen doen is, ook straks als de nieuwe CEO aangetreden zal zijn, met elkaar een informatiesessie organiseren, van hoe de nieuwe CEO en de aandeelhouders de toekomst van de Campus zien. Ook natuurlijk in nauwe samenwerking met de andere Campussen. Dus **ik zeg toe dat wij die bijeenkomst, of online bijeenkomst, of wat dan ook, in dit najaar kunnen organiseren. Als het even kan ook met de volgende voortgangsrapportage.**

T8660

Gedeputeerde Van den Akker zegt toe om bij de behandeling van de 9e VGR BSSC Heerlen de CEO van de campus uit te nodigen om de herijkte koers toe te lichten.

Even kijken, de vraag van de VVD-fractie over de KPI's. **Die worden aangepast, ook voor de Campusorganisatie.** En dat geldt dan ook natuurlijk voor, wanneer we de resultaten daarvan kunnen zien en wat de risico's zijn. Dat is allemaal onderdeel van die directe strategie, dus daar moet je nu ook een aangepast businessplan voor de komende jaren op gaan vaststellen. Dat is er op dit moment nog niet. Tenminste, we hebben dat op dit moment nog niet zo besproken. Maar nu de strategie is vastgesteld, kan daar ook de uitvoering op worden aangepast. Waar we in ieder geval op sturen, is de omvang. Eerder wat kleiner dan groter. Dus het aantal fte op de Campus wordt beperkt tot pakweg 15 fte. Het is ook zo dat natuurlijk de deelnemers aan de Campus betalen aan de pakketten die zij gaan afnemen voor innovatieactiviteiten. Dat varieert tussen de hoeveelheid tickets die je daarvoor afneemt. Dus je betaalt € 80.000 voor drie tickets tot anderhalve ton voor negen tickets. Daarmee levert men ook aan de businesskant, inkomsten aan de Campus.

De opmerking van de Partij voor de Dieren over de leesbaarheid. Dat is eigenlijk iets waar ik bij de luchthaven ook mee worstel, met de voortgangsrapportage. We hebben een stoplicht-systematiek. We hebben met elkaar afgesproken om dat met kleurtjes aan te leveren en oude teksten te laten staan. Toen dat ding van de luchthaven in voorbereiding was, zei ik dat het er allemaal niet leesbaarder op werd. Kunnen we dat niet slimmer doen? Moeten we een oplegger maken om dat beter inzichtelijk te maken? Een half uur geleden hadden we al een leuke discussie over de vracht en het aantal passagiers van de luchthaven. **Wat mij betreft, trekken we de nieuwe en de oude rapportage uit elkaar, zodat het gewoon een veel overzichtelijker en leesbaarder geheel wordt, maar dan moeten we ook met u Staten afspraken maken.** Het is in ieder geval voor mij een manier van werken die het overzichtelijker maakt, om met een soort oplegger te werken die aangeeft: dit is de actuele stand, dit zijn de belangrijkste resultaten en zo gaan we verder.

De heer Thewissen stelde een tweetal vragen: op pagina 6 en pagina 11. Maar ik kon ze al bladerend niet terugvinden. Waar staat het precies? Kunt u dat even herhalen?

Forum voor Democratie (Thewissen): De constatering dat de kosten van de Campus op korte termijn niet aangepast konden worden. Ik had gevraagd waar dat mee heeft te maken. Is er te veel of een te zware overhead? Hoe ziet die kostenopbouw en – structuur er dan uit? Dat was een specificatie van mijn algemene opmerking, dat ik graag naast problemen en mogelijke oplossingen, ook de oorzaak vermeld zie. Dus dat was een vraag. Ook heb ik een vraag gesteld over het informerende stuk zelf. Naar aanleiding van die drie kernpunten die als problemen worden genoemd, zou ik graag zien wat daar de aannames en veronderstellingen bij zijn. Achter de constatering dat die drie problemen de problemen zijn. En of die worden aangepast en wat ons de garantie geeft dat die aanpassingen wel kloppen. U heeft ook antwoord gegeven op een door mij niet gestelde vraag, maar daar ben ik wel heel blij mee. Over de indicatoren in de tabel. U heeft aangegeven waarom het einddoel van die 2.000 à 2.500 nieuwe fte werkgelegenheid niet haalbaar is. Ik heb gevraagd of de eerste indicator, over die vier kennis- en onderwijsinstellingen, waar het einddoel van 2025 staat op vier, maar dat vorig jaar al is behaald, daarover vraag ik, als we het hebben over een herijking en een commerciële rol, of wij daar niet ambitieuzer mogen zijn en dat streefgetal van vier kunnen ophogen. Dat waren de belangrijkste vragen, voorzitter.

De voorzitter: Meneer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja voorzitter, een deel van de vraag had ik dan al beantwoord. Het is eigenlijk zo dat met name bij Techruption te weinig gestandaardiseerd was en de kosten veel te hoog waren en dat er te weinig flexibiliteit zat in de organisatie, ook in de contracten. Dat de doelstellingen niet realistisch waren en die zijn nu aangepast naar een realistischer scenario. Dat is naar aanleiding van de herijking die we afgelopen jaar hebben uitgevoerd en natuurlijk het onderzoek naar de problemen. De eerste indicator om nog kennis- en onderzoeks- en onderwijsinstellingen op verschillende niveaus te betrekken, ja, dat was een indicator uit de basisrapportage. Ja, die is behaald. We zullen sowieso denk ik voor het nieuwe businessplan al die indicatoren nog eens op een rij zetten en kijken: gaan we dat aantal vergroten, gaan we die indicator schrappen, is die nog relevant? Ik vind het in algemene zin noodzakelijk dat ook andere partijen zich aan de Campus durven te verbinden. TNO is bijvoorbeeld bij een paar projecten betrokken, op meerder Campussen. Dat is dan niet een aandeelhouder, maar ook dat vergroot ook het vertrouwen en de bekendheid van de Campus naar andere organisaties. Ja, voorzitter, ik denk dat ik daarmee op de meeste vragen ben ingegaan. O, er is nog één vraag door de PVV gesteld en dat heeft te maken met de € 10 miljoen voor het contractonderwijs. Dat moet ook aangepast worden aan de akte, op basis van de actuele situatie.

Dan nog de opmerking van de heer Thewissen. Een aantal opmerkingen is gemaakt door de Statenonderzoeker. **Die kunnen we u even schriftelijk laten toekomen**, dat lijkt mij gezien de tijd het makkelijkste.

De voorzitter: Dan laten we die schriftelijk toekomen. Meneer Claassen.

De PVV (Claassen): Ja voorzitter, ik hoor dat de Gedeputeerde zegt dat er wordt aangepast, ik neem aan dat het naar beneden wordt aangepast? Maar dat vul ik even in.

Gedeputeerde Van den Akker: Dat is wel de verwachting, ja.

De PVV (Claassen): Wat is dan ongeveer de verwachting? Hebben jullie daar een beeld bij?

Gedeputeerde Van den Akker: Deze weken vinden de gesprekken plaats met de kennisinstellingen. Op basis van de strategie. Zodra we het businessplan hebben, dan hebben we die informatiesessie in het najaar en dan weten we meer waar we aan toe zijn.

De PVV (Claassen): En dat komt in de voortgangsrapportage weer terug?

Gedeputeerde Van den Akker: Jazeker, maar ook dan gewoon met het nieuwe businessplan van de Campus.

De voorzitter: Dan dank ik u en dan is deze rapportage ook meer dan afdoende besproken. Meneer Thewissen.

Forum voor Democratie (Thewissen): Ik heb zowel bij de eerste als de tweede voortgangsrapportage dezelfde vraag gesteld en geen antwoord gehad. Ik kan ook wachten tot de volgende voortgangsrapportage. Ik had graag een toezegging van GS dat ze alle punten van de door de Griffie, wat mij betreft uitstekend verrichte analyse, allemaal overnemen. Daar ben ik als Statenlid heel blij mee en dan heeft de Griffie ook enorme eer van het door haar verrichte werk. Dus graag die toezegging.

De voorzitter: Dus de analyse van de Griffie, vindt u, die moet meteen mee in de rapportage opgenomen worden. Meneer Van den Akker, gaat dat?

Gedeputeerde Van den Akker: Voorzitter, wij maken een rapportage, de Griffie beoordeelt die, althans, en stelt vragen of doet een aantal aanbevelingen. Soms vergen die inhoudelijke verduidelijking en ik heb u net toegezegd om de verwerking daarvan, de beantwoording, u schriftelijk te doen toekomen. Soms is er ook een misverstand tussen de analyse van de Griffie en wat wij hebben aangeleverd en daarom zou het bij voorbaat overnemen van alle aanbevelingen, prematuur zijn, maar ik snap de geest van uw vraag. Het is altijd om het stuk beter te maken, laten we het zo zeggen.

De voorzitter: Om even helder te zijn, wat gebeurt er dan?

Forum voor Democratie (Thewissen): Ik snap wat de Gedeputeerde zegt: alle **aanbevelingen overnemen**. Maar wat mij betreft staat er een aantal zeer terechte vragen en ook worden inconsistenties gesignaleerd en ik zou in ieder geval als standaardprocedure, de Gedeputeerde willen verzoeken, om die, voordat wij dat in deze commissie bespreken, die in ieder geval schriftelijk te beantwoorden. Gebeurt dat namelijk niet – en ik weet niet of ik de volgende keer deze voortgangsrapportages behandel – maar dan zullen wij heel veel meer tijd nodig hebben om al die vragen die nu door de Griffie zijn gesteld, ook als Statenlid te stellen en de beantwoording af te wachten. Dus ik wil de Gedeputeerde en ons als Statenleden, dat zo veel mogelijk besparen. Vandaar mijn vraag.

De voorzitter: We kunnen dat ook laten toekomen aan de CVO, he? Dat we die dat laten inbrengen. Zij zijn de hoeder van de procedures.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, voorzitter, ik snap heel goed de vraag van de heer Thewissen, laat ik dat vooropstellen. We hebben net de discussie gehad over hoe geef je voortgangsrapportages vorm. Wij moeten die natuurlijk tijdig aanleveren voor uw commissie. Dan volgt een analyse van de Griffie en die ontvangt u, en wij ook, vaak een kleine week voor de commissievergadering. Dat geeft zowel voor ons als voor u weinig tijd om daar nog zaken op te verwerken. Kijk als we met elkaar afspreken, dat we die eerder sturen, kunnen we natuurlijk ook de reacties van de Statenonderzoeker al verwerken voordat dat hier totodeloze discussie zou leiden.

De voorzitter: Maar dat betekent, meneer Van den Akker, dat u de voortgangsrapportage in ieder geval eerder moet aanbieden bij die Griffie. Want anders kunt u dat niet verwerken daarin.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, precies, dus **dan moeten we daar een zodanige planning over afspreken dat het niet meer achteraf nog moet.**

De voorzitter: Meneer Van Caldenberg.

De SP (Van Caldenberg): Ja, want ik ben op zich blij met deze suggestie die hier gedaan wordt. Ik denk dat dat goed is, want het is van belang dat we die vragen beantwoord hebben voor het debat, want als wij willen dat de opdrachtgever die conclusies overneemt, dan moeten we wel weten wat de positie daarvan is. Ik zou willen voorkomen dat we dat over een maand of vier, vijf moeten gaan doen, omdat er geen eerder moment is waarop we dat met elkaar kunnen bespreken. Als Provinciale Staten GS ook met die opdracht op pad kan sturen. Dus die vragen en die antwoorden zijn relevant, anders kunnen we niet concluderen dat die aanbevelingen die de Griffie doet, dat we u die moeten meegeven. En ja, u zegt terecht: je moet het niet een-op-een overnemen, maar er is geen enkele informatie op dit moment beschikbaar op basis waarvan we zouden moeten aannemen dat we dit zouden moeten overnemen. En die verantwoordelijkheid ligt dan toch ook wel bij u.

[Microfoon niet aan] Ja.

De voorzitter: Maar dat is een toezegging dat we ze in ieder geval op tijd krijgen, dan kan de Griffie de analyse maken en gelijktijdig in het rapport schrijven. Dan komt het naar buiten. Zo begrijp ik het.

Forum voor Democratie (Thewissen): Dat zou in ieder geval in algemene zin mijn suggestie zijn, want we hebben het over aanbevelingen met peildatum 1 januari en 1 juli, dus als je die in de vijfde maand na de peildatum bespreekt, dan moet het mogelijk zijn om dat eerder met elkaar verhapstukt te hebben.

De voorzitter: Duidelijk. Daar kunt u mee leven, neem ik aan?

Gedeputeerde Van den Akker: Ik neem de gok en waar niet, dan meld ik me opnieuw.

De voorzitter: Dan hebben we dit afgehandeld. Niemand meer vragen? Dan dank ik u meneer Van den Akker voor deze rapportage. We hebben hem meer dan afdoende besproken, denk ik. Dan gaan we over naar punt 7.6 van de agenda.

7.6 Negende Voortgangsrapportage Groot Project Brightlands Chemelot Campus, brief GS van 23-4-2020 (GS 2020-16179)

De voorzitter: Dan zijn we bij de derde en de laatste rapportage en analyse voor vandaag. Meneer Claassen.

De PVV (Claassen): Dank u wel, voorzitter. In de rapportage zien we dat het aantal incidenten voor 2023 is bijgesteld ten opzichte van de vorige rapportage. We denken dat dat reëler is dan in de vorige rapportage. Ook hier wil ik de vraag opnieuw stellen, dat heb ik bij de vorige ronde ook gedaan en dat geldt eigenlijk ook zo'n beetje voor de vorige Campus en alle andere Campussen die we hebben. Ik had de vraag gesteld in hoeverre de hoger-beroepsonderwijsopleidingen en de bachelors- en de masteropleidingen zowel van hbo als van wo, of die CDHO-erkend zijn. Ik zal het kort toelichten. Als een opleiding CDHO-erkend is, is er van tevoren een marktonderzoek gedaan naar het bestaansrecht van die opleiding, om te kijken naar de mensen die afgestudeerd zijn. Die hebben dan een toegevoegde waarde in het spectrum van de mensen die we nodig hebben in de regio. Dus als er een CDHO-erkenning aan zit, dan is dat onderzoek gedaan en dan hebben we hier een masteropleiding of een bacheloropleiding die ertoe doet. Als de uitkomst zou zijn dat die allemaal CDHO-erkend zouden zijn, dan is dat alleen maar gunstig. Dus ik wil het positief benaderen. Ik verzoek het College om daar nog achteraan te gaan. Over het algemeen kan ook gesteld worden, dat er een te verwachten negatief effect is op de deelname van het mkb en eventuele startups ten gevolge van de coronacrisis. Daar waar nu in de rapportage uitgegaan wordt van een gestage groei, vragen wij of de Gedeputeerde bedreigingen ziet op deze indicator en wat

een strategie zou zijn om het negatieve effect te beperken. Daarnaast, en al eerder aangegeven, in de vorige rapportages, zien wij als fractie dat het samenwerken, dus de kracht van het innoveren, en daar heeft de PVV herhaaldelijk op aangedrongen, om die samenwerking op de Campus te bevorderen. En onder de reikwijdte van het project staat onder ad. 2, in de tekst, daar gaan we in op de samenwerking: 'Tijdens de vorige voortgangsrapportage werd de moeilijke samenwerking op de Campus door onze fractie gezien als een belemmerende factor'. Onder datzelfde punt wordt een formulering gebruikt die wat ons betreft wel een actie is, maar redelijk vrijblijvend overkomt. Ik citeer: 'Getracht wordt, samen met andere aandeelhouders en Campusorganisaties een gezamenlijk groeibeeld te schetsen en in te gaan'. U moet mij daarbij helpen wat dat precies betekent. 'Getracht wordt', bedoelt men dat als vrijblijvend? Wat bedoelt men met proberen en waarom wordt niet 'zal', of 'moet' of 'wordt verplicht' gebruikt? Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u, meneer Claassen. Meneer El Attal.

De PvdA (El Attal): Dank u wel. Wij zijn blij om te zien dat de ontwikkeling van de Campus positief verloopt. Ik heb wel nog een vraag omtrent het risico rond de kennisinstituten op de Campus. Daarover staat nu in het stuk dat inmiddels bekend is dat kennisinstituten moeilijk kunnen bestaan zonder enige vorm van overheidsfinanciering. Dit zou betekenen dat ze dat op Europees niveau moeten zoeken, of op landelijk niveau, maar als dat niet lukt, wat betekent dat dan voor de rol van de Provincie? Betekent dat dat wij dat moeten blijven financieren? Wanneer gaan we die discussie dan precies voeren? Dan heb ik ook nog een vraag over een stuk met betrekking tot de hoeveelheid mkb-bedrijven en startups op de Campus. Dat blijkt dat dat de laatste jaren achterblijft bij de doelstelling. In de vorige voortgangsrapportage was dat nog gemarkeerd in het stoplichtsysteem met een oranje kleurtje en daarvan staat nu dat de Campusorganisatie van mening is dat het aantal bedrijven een secundair doel is. Dat ze het nu op groen hebben gezet, vond ik een beetje vreemd. Want als het niet gehaald wordt, zou het gewoon op oranje moeten staan en dan lijkt het aan ons om te bepalen in hoeverre dat van belang is en niet aan de Campusorganisatie. En dan heb ik nog een vraag. Ik meen me te herinneren dat toen we het de vorige keer over de Campus hadden, over de uitbreiding, dat onder andere vanuit het CDA was gevraagd om een keer te kijken naar de projecten van de Campus in zijn geheel en de vraag, omdat het nu lijkt of we zijn beland in een nieuwe fase, om dat proces in zijn geheel eens te gaan bekijken. De vraag is eigenlijk in hoeverre wordt er aan zo'n moment gewerkt of gedacht? Dat waren mijn vragen, Dank u wel.

De voorzitter: Dank u, meneer El Attal. Meneer Thewissen.

Forum voor Democratie (Thewissen): Dank u wel, voorzitter. Ik beperk mij tot vragen over de inhoudelijke bevindingen, zoals de analyse van de Griffie. Nogmaals, ik kan niet genoeg benadrukken hoe blij ik daar mee ben. Pagina 2 en 3 zijn de jaarkosten van de Communicatiezuil toegelicht door GS. De vraag is waarom de provinciale bijdrage in 2020 met 26% is verlaagd. GS geeft ook aan dat de bijdrage van € 400.000 cumulatief wordt afgebouwd. Hieruit kan worden afgeleid dat dit de jaarlijkse bijdrage betreft tot en met 2023. Echter onduidelijk is tot welk bedrag deze afbouw plaatsvindt. Mede gelet op het feit dat GS aangeeft dat de provinciale bijdrage elk jaar € 20.000 cumulerend wordt verlaagd. Dit betekent een bedrag van € 80.000 voor vier jaar, namelijk de periode van 2020 tot 2023. Dus dat is een vraag. Een andere vraag is dat wij graag ook zien de KPI's voor wat betreft maatschappelijk rendement en werkgelegenheid. Die zijn als zodanig niet benoemd in de negende voortgangsrapportage. En dan hebben we nog een vraag, ook met betrekking tot de stoplichten. GS heeft in de resultaatdoelstelling opgenomen, het basisonderhoud 2014: 2970 kenniswerkers, 65 nieuwe bedrijven en kennis- en onderwijsinstellingen. Op pagina 6 merkt GS op ten aanzien van doelstelling 60 spin-off startups op, dat ze wel gestage groei zien, doch ervan uitgaan dat de doelstelling niet gehaald zal worden, maar dat GS daarom besluit om de kleurcode groen toe te kennen. Volgens mij en volgens de Griffie is dat in strijd met de stoplichtenmethodiek. Als bekend is dat de doelstelling niet gehaald gaat

worden, dan ligt de kleur oranje of rood meer voor de hand. Tenzij GS van mening is dat de doelstelling uit de herziene Basisrapportage niet meer actueel is en die in het kader van de bijstelling kan komen te vervallen, kan dit met ons als PS worden afgestemd. Dat voor nu even, voorzitter.

De voorzitter: Dank u, meneer Thewissen. Mevrouw Depondt.

Het CDA (Depondt-Olivers): Ja voorzitter, ik las dat wij vandaag van de Gedeputeerde een terugkoppeling krijgen van het overleg met de UM over de garantie voor een basisfinanciering voor AMIBM. Daar ben ik heel benieuwd naar. Wij zijn in zijn algemeenheid blij met de positieve ontwikkeling van de Campus, even los van de eventuele effecten van corona. Wij delen wel de opvatting van het College als het gaat over die discussie van: moet je nou inzetten op de groei van het aantal mkb-bedrijven op de groei van het aantal kenniswerkers. Wij vinden dat je ook naar het aantal bedrijven moet kijken. Op zo'n Campus is het niet alleen van belang dat bedrijven groeien en grotere bedrijven nog groter worden, maar het is vooral ook van belang dat je zeker ook vanuit de kennisinstellingen, startups krijgt, scale-ups krijgt, dus elke keer een soort, laten we zeggen, een soort vernieuwing van je ecosysteem krijgt. Dus het aantal kenniswerkers, vind ik gevoelsmatig wat secundair. Het aantal bedrijven vind ik minstens zo belangrijk. Ik deel de opvatting van de beide vorige sprekers: die KPI is oranje of je stelt hem bij en dan wordt hij groen, maar je kunt niet de KPI laten voor wat hij is en een ander kleurtje geven. Dat werkt zo niet in dat soort systemen. Wij hebben ook al eerder gevraagd om standaard überhaupt in de rapportages van de Campus op te nemen, niet alleen de groei van het aantal banen op de Campus, maar hoeveel nieuwe banen voor Limburg zijn dat nou? Ze worden ook verplaatst van andere plekken naar de Campus, wat voor de ontwikkeling van het Campusecosysteem op zichzelf prima is, maar in termen van de doelstelling van de investering een beetje secundair is. Ik wil vragen om dat standaard vanaf nu in de rapportages op te nemen. Er zou op 20 april een vergadering van vennoten zijn geweest, waarin zou zijn besloten of we die € 1,4 miljoen rendement krijgen of niet. Ik ben heel benieuwd wat daar uit is gekomen. Temeer omdat u schrijft dat die niet in de begroting is opgenomen. Meevallertjes in deze tijd zijn altijd handig. Wij zien dat bij de financiële ratio's bij de Vastgoed BV, in ieder geval één ratio onder druk staat. Nou hoeft dat één keer niet zo'n probleem te zijn, maar ik [...onverstaanbaar] dat is niet zo erg, want de Campusorganisatie stelt zich daar wel garant voor. Toen dacht ik: 'Wacht even, kruisbestuiving daar ben ik niet zo'n voorstander van als het over dit soort dingen gaat. Kijk, als je winst wilt maken uit je vastgoedontwikkeling nadat het rendement is betaald, is het prima om die te herinvesteren in de Campus, maar negatieve resultaten in je vastgoedontwikkeling moeten niet uit beleidsmiddelen betaald worden. Dus hoe denken ze om die financiële ratio's zo snel mogelijk op orde te krijgen? Dan hoeven we die discussie ook niet te voeren. Er wordt een voorzet gegeven voor een aanvraag van € 15 miljoen voor Sciences. Gaan we die in het najaar nog krijgen of niet, want ik kom hem eigenlijk in andere documenten, voor zover ik kan zien, niet tegen. En inderdaad, wat de heer El Attal zegt, als je het volume van de Campus uitbreidt, met de GREX noord, hebben we vrij recent besloten, dan moet ook het volume van de KPI's worden bijgesteld. Want als je meer vierkante meters hebt en meer kunt doen, moet je ook in volume meer resultaat kunnen halen. Je kunt niet de KPI's over een beperkt aantal vierkante meters laten staan en dan het aantal vierkante meters uitbreiden. Dus ik zou graag willen weten hoe de KPI's nou aangepast worden aan de uitbreiding van het volume. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u mevrouw Depondt. Meneer Gesink.

Partij voor de Dieren (Gesink): Dank u wel, voorzitter. We willen ons aansluiten bij de laatste vraag van de heer Attal en mevrouw Depondt. We zijn ook benieuwd naar de basisfinanciering van AMIBM aangezien de ambitie van Chemelot om het meest duurzaam te zijn van Noordwest-Europa in 2030 en de rol van Chemelot Campus en het realiseren daarvan. Kan de rapportage op dat vlak ook standaard onderdeel worden van de voortgangsrapportage? Ik begreep dat de impact van corona en de anderhalvemetersamenleving relatief laag is op Chemelot en de Chemelot Campus. Klopt dit? Wat voor maatregelen worden daar genomen?

D66 (Van Wageningen): Ik heb hier uitgebreid over die uitbreiding gesproken en in het kader daarvan over de Chemelot Campus in het algemeen. Mevrouw Depondt heeft toen aangegeven: Voor mijn gevoel zijn we wel in een nieuwe fase beland en we zouden de Staten eigenlijk opnieuw aan het woord willen hebben, om richting te geven aan die nieuwe fase. Dat is zojuist door de heer El Attal onderstreept en ik onderstreep het ook. Ik denk dat we dat nog een keer integraal moeten doen. Ik roep het op en vraag om een reactie. Ik heb twee details. De één is veiligheid. Er staat nu een goede veiligheidsparagraaf in de voortgangsrapportage, maar die gaat ervan uit dat we het over arbeidsveiligheid hebben. Over veiligheid van mensen die op Chemelot werken. Als we deze Campus hadden gebouwd vlak buiten de poort, dan was externe veiligheid zeker aan de orde geweest. Dan is er een regel die zegt: Je mag niet binnen de plaatsgebonden risicocontour, 1 op de 1 miljoen, 10^{-6} contour voor plaatsgebonden risico, daarbinnen mag je niet bouwen. Dat is een harde regel in Nederland. Dus je mag niet vlak naast een gevaarlijke installatie bouwen. Zo is de regel in Nederland. Stel dat het buiten de poort was geweest, dan had het niet zomaar gemogen, het bouwen van deze Chemelot Campus. Of dan moet het in ieder geval worden overwogen. Mijn vraag is, gaan we er nu van uit dat deze medewerkers Chemelot medewerkers zijn? Dat we, zeg maar, alleen met arbeidsveiligheid te maken hebben? Of doen we alsof we echt met externe veiligheid te maken hebben. Ja, dat is toch wel een beetje uit bezorgdheid. Het regeltje wordt correct toegepast. We zitten binnen de poort, dus ja, het zijn medewerkers. Net zoals je in een auto rijdt, ja, dan is een hoger risico voor jou meer acceptabel, dan wanneer je gewoon langs de kant van de weg staat en er gebeurt een ongeluk met een auto. Daar zijn verschillende regels voor. Dus: geldt dit als binnen of geldt dit als buiten? Mag ik een verduidelijking hierover? We waren verheugd dat goed gekeken wordt naar het vastleggen van het intellectual property. Daar zijn goede opmerkingen over gemaakt in deze voortgangsrapportage. Onze stille hoop is inderdaad dat we er een keer een klap op gaan maken. Dat het publieke geld dat in innovaties wordt ... een stille hoop is dat we ooit een keer een klapper kunnen maken en dat het publieke geld dat er in geïnvesteerd is in kennisontwikkeling, dat dat ooit gaat renderen voor het publiek. Is dat een realistische hoop of kunt u daarop reflecteren. Ik zie ook dat we volgende week het beleid daarover behandelen. Maar kunt u specifiek voor de Chemelot Campus daar iets over zeggen? Dank u.

De voorzitter: Dank u, meneer van Wageningen. Dan komt meneer Van Caldenberg.

De SP (Van Caldenberg): Ja, voorzitter, ik ben niet zo technisch als de heer Van Wageningen met betrekking tot de veiligheid, moet ik eerlijk toegeven. Maar ik denk dat hij wel een punt heeft. Dat de veiligheid zoals we die benaderen ten opzichte van de Chemelot Campus er niet alleen eentje is die alleen gericht kan zijn op datgene wat er zich op het terrein afspeelt, omdat we weten dat als er zich een calamiteit voordoet, als die van een behoorlijke omvang is, die ook gevolgen heeft voor de omgeving. Daar zijn al wat rapporten over geschreven en daar is al wat kritiek op geweest en ook er zijn ook wel wat aanbevelingen gedaan. De vraag is: Hoe staat het met de voortgang van het overnemen van die aanbevelingen? En dan heb ik het over bijvoorbeeld het orgaan waar de heer Joustra tot voor kort verantwoordelijk voor was, de Onderzoeksraad voor Veiligheid. Hoe staat het daarmee? En als tweede punt: We krijgen heel wat van deze voortgangsrapportages, en we hebben het er net al een beetje over gehad, maar ik word er een beetje beroerd van als ik iedere keer 30, 40 pagina's moet gaan lezen en pas bij pagina 25 ongeveer de kern tegenkom. Kunnen we het organiseren dat we op pagina 1 een soort van dashboard krijgen met de belangrijkste indicatoren van hoe de organisatie ervoor staat, waar wij in één oogopslag kunnen zien hoe het ervoor staat? En dat wij niet al dat leeswerk hoeven te zien, voordat wij tot diezelfde conclusie kunnen komen. Dat is de vraag of we dat voor deze Campus kunnen realiseren, maar het liefst eigenlijk voor alle voortgangsrapportages in dit huis.

De voorzitter: Dank u. Dan geef ik nu het woord aan de Gedeputeerde, de heer Burlet, aan u het woord.

Gedeputeerde Burlet: Dank u wel voorzitter en ook dank voor uw volhoudendheid dat u allemaal nog

hier bent, want u heeft al aardig wat uren op de teller staan, heb ik begrepen. Respect. Ik begreep de moeilijkste vraag, die ik aan het begin kreeg van de heer Claassen, over de CDHO ... maar ik heb daar al wat informatie over gekregen. Dat is gekoppeld aan resultaten, wanneer je een baan krijgt in de loop van de tijd. Dus het is iets wat niet direct bij de start van een studie vastgesteld kan worden, maar pas in de loop van de tijd. Maar misschien heeft u daar een ander beeld van?

De voorzitter: De heer Claassen.

De PVV (Claassen): Als je een nieuwe bachelor of master in de markt wilt zetten, als onderwijsinstelling, en je wilt die bekostigd krijgen door de Rijksoverheid, dan dien je aan te tonen dat die opleiding bijdraagt aan de marktvraag. Als je dat niet kunt aantonen, dan zal het Rijk die opleiding niet subsidiëren en dat betekent dat het Collegegeld niet de reguliere € 1.800 is maar dat je € 8.000 of € 14.000 per jaar kan neertellen. Het belang daarvan is, vinden wij, dat als je opleidingen hebt, waarvan aan de voorkant is aangetoond dat als je iemand opleidt tot een functie die aangetoond van belang is, dan is dat voor ons en voor het College natuurlijk ook heel interessant. Blijkbaar doet die opleiding het goed. Daar staat tegenover, en dat doen universiteiten nog iets meer dan hogescholen, een opleiding in de markt zetten die niet gesubsidieerd wordt en ervoor kiezen om die niet door een CDHO te laten gaan, waarmee ze dan wel studenten kunnen trekken en daar veel geld voor kunnen vragen, maar de markt heeft daar eigenlijk helemaal niet om gevraagd.

Gedeputeerde Burlet: Mijn antwoord was nog niet helemaal klaar, maar ik ben even gaan kijken. We hebben dit wel precies staan voor de Campus daar en ik neem aan dat die even intelligent een cursus en een opleiding in de markt zetten. Daar staat dat voor de universiteit het criterium 1 moet zijn: 70% van de afgestudeerden heeft één jaar na afstuderen een baan. Voor criterium 2, minstens 50% van de afgestudeerden heeft een jaar na afstuderen een baan op het niveau van de opleiding, of, indien mogelijk, vergelijkbaar. Dat zijn de criteria die gesteld zijn om te kijken of je daaraan voldoet. De cijfers die ik zie zijn extreem hoog: 90-95% en 78-80%. Die zijn heel hoog die percentages, dus dat zou betekenen dat ze eraan voldoen, **maar ik ga erin duiken**. Maar het lijkt in ieder geval geborgd, als ik dat zo in eerste instantie zie. Dat was het eerste antwoord.

Dan de discussie die een paar keer wordt opgeworpen door meer van u. Dat gaat over de mkb-vraag en of het nou oranje of groen moet zijn. Ik snap heel goed de vraag die u stelt. Ik heb die discussie ook net, met het bestuur of in ieder geval de directie gevoerd, waarom dat ooit gesteld is en of dit actief wordt nagejaagd of gewerkt. Daar kreeg ik ontwijkende antwoorden op. Nee, kennis delen en zorgen dat je samenwerkt met mkb staat voor hun hoger op de lat dan het per se op de locatie laten landen van mkb'ers. Want dat kan ook zijn van een groot bedrijf, of een uitgroei van een andere poot van hetzelfde bedrijf dat er al is, dus dat is een beetje dubbel allemaal. Daarom vind ik dus als je het niet wilt nastreven, per se, waarom heb je het dan überhaupt zelfs als indicator genoemd? **Maar ik ben het helemaal met u eens, dus wij maken het weer oranje voor u.** Dat het helder is. Het is ooit vastgesteld als KPI, dus laten we het ook zo hanteren. Ik denk dat ik daarmee een stuk of vier antwoorden in één keer gegeven heb.

Een combinatieantwoord misschien dan toch nog voor mevrouw Depondt. De KPI's voor de GREX noord zijn heel expliciet genoemd in het Statenvoorstel destijds. Ik weet niet of ik dat nu moet herhalen, maar daar kunt u dat allemaal terugvinden. Dat wordt ook straks de nieuwe basis waarop we gaan kijken naar die activiteiten. Een gecombineerde, gegroeide structuur, waarbij nieuwe KPI's gehanteerd worden. Dat klopt dus.

Dan is een vraag gesteld over de Campussamenwerking. Als er één punt is waar ik ontevreden over ben, is dat juist die samenwerking. Ik heb het de vorige keer ook al een keer voorzichtig gezegd en ik word er niet vrolijker van. Ik snap het aan de ene kant ook wel. Het zijn allemaal Campussen die een eigen doelgebied hebben waar ze voor werken. Hun eigen achterban hebben, hun eigen basis hebben, maar je ziet het op het gebied van onder andere de startups, waarbij recentelijk – u heeft dat ook kunnen lezen –

de vlag een beetje omlaaggehaald is. Je ziet het op basis van de PR-campagnes die al dan niet gezamenlijk gedaan worden. Ook daar één van de redenen waarom het geld teruggeschroefd wordt. Ik vind het doodzonde en blijf er van mijn kant aan duwen en trekken, maar je ziet gewoon dat pas de samenwerking echt ontstaat als tussen de Campussen een gezamenlijk onderwerp gevonden wordt. Een thema, een doel of een bedrijfsactiviteit of een onderzoek dat we samen willen doen. Dan komt het vanzelf van start en dan wordt het ook heel snel gefaciliteerd en dan kan het ook heel snel doorgroeien naar één van de Campussen toe als volwassen activiteit. Ik vind het heel moeilijk om te zeggen van: Dit moet een hoofdthema zijn dat we die samenwerking willen hebben, maar ik vind het wel doodzonde als het niet gebeurt. Dus wat dat betreft zit ik zelf een beetje in dubio over wat ik u daarover als beste antwoord moet geven. Het is voor mij een zorgpunt in ieder geval. Ik blijf er aandacht aan geven, ik blijf eraan werken.

Dan de vraag over de risico's voor kennisinstituten, die kwam op AWBN, BMC, Enabling Technologies, Brightsite, dat u binnenkort nog krijgt als voorstel. Het is zo dat u zelf regelt hoe lang wij daarbij betrokken willen zijn. Als u andere inzichten in krijgt, dan willen we daar graag als GS met u over in discussie gaan. AWBN heeft zelf aangegeven dat ze in staat zullen zijn zonder provinciale ondersteuning verder te gaan. BMC hebben we dat min of meer dwingend opgelegd, dat aan het einde van de periode zij zelf verder moeten gaan zonder provinciale ondersteuning. Als u daar een andere mening over heeft ontwikkeld, dan moeten we daar graag met zijn allen over in debat gaan en dan hoor ik dat ook graag.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Het CDA (Depondt-Olivers): Voorzitter, ik verwijs gewoon naar de voortgangsrapportage zelf, waarin staat dat u in deze vergadering gaat uitleggen hoe de UM tegenover een garantstelling staat voor AM IBM.

Gedeputeerde Burlet: Dat komt nog aan de orde, maar ik kan hem ook nu beantwoorden. Het bezoek is door coronaomstandigheden verlegd en het wordt pas in de loop van volgende week, of de week daarna vastgesteld, dus ik kan u daar nu nog geen antwoord op geven, maar het komt wel.

De stadia, of in ieder geval hoe nu verder als Provincie met de diverse Campussen, ja ik vind het een heel goede. Ik heb dat ook toegezegd de vorige keer dat we daar naar gaan kijken. Ik merk nu dat dat bij alle vier de Campussen heel erg in het vizier staat, maar alle vier Campussen zijn in een andere fase van hun ontwikkeling. Je ziet heel duidelijk dat nu gekeken wordt naar de business propositie van de Campus in Landgraaf, excuus, Heerlen. Je kunt zien dat er een flinke doorgroei plaatsvindt van de Chemelot Campus. Er is ook stevige groei en vraag naar een nieuwe groei bij Venlo. Dus het is eigenlijk een combinatie van zaken en het is moeilijk om daar één noemer op te leggen. **Ik denk dat het misschien goed is dat we daar een debat onderling over voeren, of misschien in verschillende sessies met elkaar nog eens over moeten praten, maar dan ook per Campus, hoe de Provincie daarover moet nadenken.**

Met de vraag van de heer Thewissen over de Griffieanalyse ben ik het helemaal eens. Dus wat dat betreft, zoals het voorgesteld is door de heer Van den Akker, gaan we dat zeker doen. Door te brengen dat het één verhaal wordt, waarin die opmerkingen meegenomen worden. Ik ben het ook met u eens dat die analyses best wel goed waren, maar ik zie ook, net als de heer Van den Akker, een paar punten waarvan ik zeg van: Dat is een verkeerde interpretatie van wat er gebracht wordt, dus daar moet gewoon goed overlegd worden. Dat kan.

Dan was er een vraag van u over hoe verder met die bedragen die gebruikt worden voor PR-activiteiten. Daar hebben we een verlaging toegepast omdat eigenlijk een deel van de doelstellingen al bereikt is en ook de bedragen best wel hoog waren, dat we daar veel discussie over hadden met de verschillende

Campussen, dus daar heeft die eerste verlaging plaatsgevonden en er wordt nu ook heel indringend gekeken naar waar wordt het geld aan uitgegeven. Ik zag ergens op een Twitter al dat we vier ton per jaar zouden uitgeven aan de mast bij Chemelot. Dat is dus niet het geval, het is € 15.000 per jaar wat daar aan informatiedoelstellingen naar voren gebracht wordt. Dus het hele bedrag van vier ton dat er nu staat, staat er voor de hele media-aandacht. Onder andere ook de zuil bij Chemelot. Doe je daar drie jaar van af, want we hebben één jaar al gereduceerd, voor 2020, dus dat betekent dat je ongeveer op drie veertig uit gaat komen aan het eind van de periode, het laatste jaar. Dat heeft ook te maken met het feit dat een deel van de doelstelling, een groot deel van de doelstelling, de naamsbekendheid en interesse, al gerealiseerd zijn en dat dat ook verder op die manier ook kan via de andere media. En dat dat ook niet zo vreselijk veel aandacht heeft. Ik heb daar zelf ook een vraag over gesteld, over een heel grote Pinkpop stand die trouwens niet doorging dit jaar, alleen maar voor de Campus. Het is ook best wel een vraag of je daarmee het doel bereikt wat je zoekt.

Dan een complexe vraag. Hoeveel effect heeft groei van het aantal medewerkers op de Campus op Limburg zelf? Daar wordt standaard een hefboom, een indicator voor gebruikt. Het zijn dus geen echt doorgerekende, of onderzochte getallen. Er wordt meer gezegd van: Zoveel ondersteuning krijg je, zoveel effect heeft het en zoveel heeft het als multipliereffect daarop. Ik wil daar best nog wel eens een kaar naar gaan kijken trouwens, want ik vind het best interessant. Tenzij u de cijfers al heeft?

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Het CDA (Depondt-Olivers): Nou, zo ingewikkeld had ik de vraag niet gesteld, maar ik vind hem overigens wel interessant, zoals u hem beantwoordt. We hebben een indicator staan voor de groei van het aantal banen op de Campus en de vraag is: Hoeveel nieuwe banen zijn dat nou en hoeveel verplaatste banen? Dat geldt voor alle Campussen. Dus van bedrijven die eerst buiten de Campus zaten en nu op de Campus. Omdat we generiek in ons economisch beleid tot doel hebben om nieuwe banen voor Limburg te creëren. Dus ik vind die multiplier discussie wel heel interessant maar ook ingewikkeld.

Gedeputeerde Burlet: Ja, dan heb ik uw vraag verkeerd begrepen. Excuus daarvoor, maar als u de vraag zo hard stelt, van wat levert het op, dan zijn het bijna netto allemaal toegevoegde, nieuwe banen. Er vindt weinig verschuiving plaats, voor zover ik dat weet. Een enkele keer van Campus naar Campus, dat komt wel eens voor, maar in het algemeen zijn het bijna geheel netto toenames van banen.

Dan krijgt u natuurlijk de vraag van die € 1,4 miljoen ongeveer rendement, inderdaad, ja, die valt vrij. Die komt niet begroot in de begroting terecht van de Provincie. Dat is mede omdat wij daar financieel naar moeten kijken naar die Campussen. Hoe ze presteren en hoe ze actief zijn en dan moeten ook, als de ruimte ervoor is en de afspraken gemaakt zijn, de rendementen terugkeren naar de aandeelhouders en dat gebeurt ook.

Over AMIBM, BMC en Brightsite is een vraag gesteld of we in combinatie moeten rapporteren. Het wordt deels wel even benoemd in de stukken, maar de AWBN bijvoorbeeld, en Brightsite beide straks, en ook andere activiteiten, die hebben hun eigen verplichting om te rapporteren. Stelt u echt de vraag om dat integraal binnen het stuk van Chemelot Campus te doen? Dan wordt het qua tekst nog ingewikkelder, maar ik heb de vraag net gekregen van de heer Caldenberg en ik kan die vraag wel heel erg waarderen, zeker vanuit een zakelijk oogpunt. Ik zou liever zelfs hebben, dat we een mooi, strikt en helder een staatje hebben van het overzicht van: Wat doet de Campus, wat doet AWBN, wat doet BMC. Dus mijn voorstel zou zijn, ik weet niet of er een meerderheid voor is om het zo te houden?

Spreker [Microfoon uit]: Ons lijkt dat de vooruitgang op het gebied van duurzaamheid, omdat dat zo belangrijk is en een hoge ambitie, een plek kan verdienen binnen deze voortgangsrapportage.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De SP (Van Caldenberg): Ja, voorzitter, de Gedeputeerde vroeg eigenlijk aan de Staten of dat op onze goedkeuring kan rekenen. Van mijn kant uit zou ik daar heel gelukkig mee zijn. Ik keek net een beetje de zaal rond en ik had het gevoel dat de collega's dat ook wel zagen zitten, dus doe dat vooral.

Gedeputeerde Burlet: Vooral gescheiden en eenvoudig houden, en helder.

De SP (Van Caldenberg): Ja, vooral op pagina 1.

Gedeputeerde Burlet: Dat is duidelijk. Bijvoorbeeld ik zou me kunnen voorstellen, als je de tabel pakt met de stoplichten en dan nog een keer financieel een tabel met stoplichten erbij, dan heb je in principe direct een overzicht van wat de prestatie is van zo'n activiteit en dat kun je waarschijnlijk ook voor die andere, ook de financiële instellingen, waar het bestuur ook ... **Dus ik wil die toezegging graag doen dat we gaan kijken hoe we dat gaan vormgeven.**

Dan heb ik vragen over de corona impact gekregen. Ik heb dat ook al eerder een keer gerapporteerd, maar in principe werd er heel snel al een impactanalyse gemaakt bij de Chemelot Campus en kwam men erachter dat de effecten tot nu toe, als het zo blijft als het nu is en niet opeens vreselijk veel ernstiger wordt, dat de impact relatief heel klein is. Zeker financieel heel klein is. Er zijn enkele kleinere partijen die gevraagd hebben om tijdelijk de huur wat te reduceren of in te houden. Daar wordt nu overlegd. Daar is een standaardprocedure voor ontwikkeld, hoe ze daarmee om moeten gaan. Verder is er niets te melden wat financieel of voor de ontwikkeling in de toekomst grote impact zou hebben. Er zijn twee echt grote partijen, zoals we een tijdje terug al hebben aangegeven, die zich gemeld hebben om heel serieus, en echt in de onderhandelingsfase zitten, om zich te gaan vestigen. Dat zou heel mooi zijn en er zijn er een stuk of twee die heel serieus overwegen, voor zover ik weet, om die onderhandelingsfase in te gaan met de Campus. Dus wat dat betreft zouden ze met een vliegende start verder kunnen gaan. Dus samengevat: De coronamaatregelen voor de Campus op zich zijn beperkt.

Dan de vraag over de veiligheid. Die is nu ook in twee, drie verschillende vormen gekomen. Het is zo dat op de Campus dezelfde veiligheidsregels gelden voor alle personen die daar werken, op bezoek komen. Zij moeten enige vorm van zelfredzaamheid vertonen. Dus wat dat betreft wordt er heel indringend gekeken naar wie er op de Campus moet en mag zijn. Daar gelden dan ook speciale regels voor van hoe zij zijn opgeleid, geïntroduceerd zijn of kennis hebben genomen van de veiligheidsmaatregelen. Ik weet zelf dat van iedere bijeenkomst, met onder andere bezoekers, er duidelijk wordt geïnstrueerd wat er van de personen wordt verwacht, maar dat geldt dus ook voor de medewerkers. Die worden intensiever getraind en opgeleid. Dat geldt ook voor de kennismedewerkers, dat geldt ook voor de studenten, dat daarvoor speciale regels gelden. En de vraag heel specifiek: Wat geldt er? Wat zijn de geldende regels? Dat is als men op de site van Chemelot aanwezig is, niet daarbuiten. De vraag ook een beetje van de veiligheidsaanbevelingen die gedaan zijn door de onderzoekscommissies, die zijn al meegenomen in het plan. Dat hebben we ook gemeld bij de uitbreidingsplannen voor GREX noord. Dus dat is allemaal meegenomen. Op de locatie, waar precies mens intensief of mens extensief gewerkt wordt, om de risico's precies zo te plaatsen dat ze minimaal zijn en voldoen aan de normen die daar op dit moment gelden op de site. Dus wat dat betreft denk ik dat ik daar ...

De voorzitter: Meneer Van Caldenberg.

De SP (Van Caldenberg): Ja, voorzitter, de vraag is eigenlijk heel concreet aan de heer Gedeputeerde, als nou die Onderzoeksraad voor Veiligheid vandaag een nieuwe toets zou doen, zou die dan concluderen dat het geregeld is, of zegt u van: Nou, zo ver zijn we nog niet.

Gedeputeerde Burlet: Als het gaat om specifiek GREX noord: ja, daar is rekening gehouden met de verwachte verzwaring aan regelgeving waarop men zich zou moeten richten. Dat is daar al meegenomen. Als u mij vraagt of dat al helemaal geïmplementeerd is, wij weten dat die veiligheidscommissie is opgericht, ik weet even de naam niet meer, die gaat straks inderdaad bij ieder nieuw project kijken of dat er wel of niet thuishoort en onder de goede veiligheidsvoorwaarden binnen en buiten het hek mag plaatsvinden. Dus wat dat betreft is die commissie geloof ik al een bij elkaar gekomen, maar dat weet ik niet helemaal zeker. Maar in ieder geval, de implementatie van die verwachte extra zware veiligheidsregels dat is al gedaan bij de GREX noord ontwikkeling. Ik hoop dat dat voldoende antwoord is. De commissie is al in het leven geroepen en die gaat straks alles beoordelen.

Ik vind het belangrijk: De toezeggingen die ik gedaan heb over de presentatie van een helderder en compacter, maar voor iedere activiteit gescheiden overzicht. Hier zou ik het bij willen laten.

De voorzitter: Dank u. Verder geen vragen meer? Meneer El Attal.

De PvdA (El Attal): Dank voor de beantwoording. U zegt het zou misschien goed zijn om nog eens met elkaar in debat te gaan over hoe we er nu voorstaan en iets concreter, om het over de situatie op de Campussen te hebben. Is er een toezegging dat we ernaar gaan kijken en op welke termijn? Hoe moet ik dat zien?

Gedeputeerde Burlet: Ik denk dat het het verstandigste is dat per Campus af te spreken. Ik zal de vraag bij GS voorleggen om dat bij iedere Campus te doen. Voor de Campus Chemelot die ik zelf in mijn portefeuille heb, zeg ik nu toe dat we dat op korte termijn gaan arrangeren. Dat we het gesprek met de directeur erbij en alle belanghebbenden, goed aangaan.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Het CDA (Depondt-Olivers): In zijn algemeenheid hebben we vorige keer gezegd, omdat we steeds subsidieaanvragen kregen van allerlei instituten, dat het misschien wel goed is, in positieve zin, niet om onze betrokkenheid van de Campus ter discussie te stellen als Staten, maar gewoon om in het najaar eens een keer met de benen op tafel te zeggen: Oké, we zijn vijf, zes jaar geleden begonnen vanuit het doel, we zetten onze middelen revolverend in, om daar werkelijk in Limburg iets in gang te zetten. We hebben die Campussen nu in verschillende fases van ontwikkeling, we krijgen allemaal vragen over voorfinanciering, die hebben we al goedgekeurd, of gaan we goedkeuren, maar het is ook wel een moment om te zeggen van: Oké, hoe zitten we daar nou in als Provincie, vanuit onze rollen, vanuit geld, vanuit posities, vanuit effecten in Limburg. Nogmaals, vanuit een positieve insteek en ook om even wat los te komen van al die individuele subsidieaanvragen. Zo van, hoe passen die in het grotere plaatje. Die afspraak is vorige keer wel gemaakt. Dus die zou in het najaar een keer komen. We begrepen toen dat GS zelf ook aan het kijken was van wat wordt nou de komende tien jaar onze rol in die Campussen? U vat hem wat negatief op, maar zo was die toen niet bedoeld.

De voorzitter: Meneer Van Wageningen, heeft u een vraag aan mevrouw Depondt?

D66 (Van Wageningen): Ja, het vervolg erop, als dat mag. Nogmaals ik ondersteun die oproep. De aanleiding voor ons was ook wel dat we een nieuwe fase zijn ingegaan. En het kader dat we in 2013 hebben vastgesteld, dat voldoet nog maar wringend om de nieuwe ontwikkelingen in onder te brengen. Nou is het wel gelukt om dat te doen bij de uitbreiding GREX noord, complimenten daarvoor, maar we gaan vaker tegenkomen, dat wat we ooit vastgesteld hebben, de nodige interpretatie vergt om daar de nieuwe ontwikkelingen in onder te brengen. Dus niet alleen met de benen op tafel, maar ook het kader hernieuwen, wat ons betreft ook vanuit het positieve. Mogelijkheden bieden aan groei is natuurlijk prima.

De voorzitter: Dank u meneer Van Wageningen.

Gedeputeerde Burlet: Ik wil die toezegging dan graag nog concreter maken. Ik zal binnen GS heel duidelijk die interesse van de Staten leggen om dat zo te doen, dat we inderdaad in gezamenlijkheid, met vertegenwoordigers uit de fracties het gesprek aangaan en gewoon helder formuleren waar we naar toe gaan. Dat was een beetje mijn boodschap vandaag, ik heb gemerkt dat het er per Campus anders zou kunnen uitzien. Dat je er op een andere manier in staat en op een andere manier naar kijkt. Maar je moet het wel een keer goed met elkaar besproken hebben. Dat ben ik met u eens.

De voorzitter: Meneer Van Caldenberg.

De SP (Van Caldenberg): Ja, voorzitter, ik dacht dat ik heel blij werd van het antwoord van de Gedeputeerde op de vraag van de collega's en toen kwam er toch nog dat ene zinnetje, waarvan ik dacht: Ja, maar volgens mij is dat nou net niet de bedoeling, om het per Campus, per onderdeel te gaan bekijken. Volgens mij, waar wij behoefte aan hebben is een soort van visiedocument over hoe wij als Provincie Limburg aankijken tegen de Campusontwikkelingen. En welke koers, welke richting wij op willen. Welke kansen wij zien voor de toekomst en dat is denk ik per definitie niet iets wat je op het niveau van een Campus sec kan bekijken. Daar vormen die wel een onderdeel van, maar het zou ook kunnen zijn, dat we zeggen: We hebben behoefte aan een nieuwe Campus in deze provincie. Of we hebben behoefte om de doelstellingen van een Campus bij te stellen. Dus met de benen op tafel is goed, maar ik denk dat daar wel een visiedocument bij hoort. Ik kan me voorstellen dat u dat nu niet kan toezeggen, maar ik zou het zeker niet willen beperken tot alleen die Campus zelf.

Gedeputeerde Burlet: Voorzitter, zo was mijn antwoord ook niet bedoeld. Het was meer, het zou best zo kunnen zijn dat je dan tot andere conclusies komt per Campus. **Ook al ga je gezamenlijk beginnen naar die Campus te kijken. Dat kan voor de een betekenen dat je heel sec en dan weer heel breed kijkt, dat was mijn antwoord, maar ik begrijp uw zorg, ik neem het mee.**

De voorzitter: Dan constateer ik dat ook deze derde rapportage afdoende besproken is. Dan gaan wij over tot punt 8 van de agenda, dat is schorsing.

8. Schorsing

De voorzitter: Ik dank u allen voor uw aanwezigheid en ik schors de vergadering tot 15 mei 2020, om 9:00 uur. Ik dank u wel.

Vastgesteld in de vergadering van 4 september 2020,

De commissiegriffier,

De voorzitter,

C. Dreezen

M.Th. Bosch